

**Notulen van de vergadering van Provinciale Staten van
Noord-Brabant op vrijdag 1 oktober 2010**

Inhoudsopgave	blz.	nummer
Lijst van de leden van Provinciale Staten	5	
Agenda	7	
Presentielijst	9	
Opening van de vergadering	9	
Sprekers:		
Voorzitter	9,10	
Thuis	9,10	
Vaststellen agenda	10	
Sprekers:		
Voorzitter	10,11	
Mw. Geeraedts	10	
Mw. Kerkhof-Mos	10	
Indienen motie 1 vreemd aan de orde van de dag	10	
Notulen van de vergadering van Provinciale Staten van 28 mei 2010	11	54/10
Notulen van de vergadering van Provinciale Staten van 11 juni 2010	11	56/10
Notulen van de vergadering van Provinciale Staten van 25 juni 2010	11	57/10
Ingekomen stukken	11	58/10
Aanpassing provinciaal Waterplan aan structuurvisie RO	11	46/10
Controleprotocol voor de accountantscontrole op de jaarrekening van de provincie Noord-Brabant 2010 tot en met 2012	12	50/10
Benoeming nieuw lid Commissie voor Beleidsevaluatie	12	55/10
Vaststellen structuurvisie RO	12	51/10
Sprekers:		
Voorzitter	12,13,14,16,19,21,23,24,25,27,29,30,31,32,36,38,40,43,45	
Plv. voorzitter, Thuis	45,46,47,48,49,50,51,52,53,54,55,56,57,58,59	
Arkes	47,48	
Mw. Geeraedts	58	
Heijmans	46,47,58	

Van Heugten	32,33,34,35,36,37,38,39,40,41,42,43,44,45,48,52,53,54
Mw. Lestrade-Brouwer	19,30,36,37,43,44,51,52,53,54,55,56,57,58,59
Martens	21,22,39,41,42,50,53,55,56,57,59
Mw. Prins-Afman	16,17,18,19,35,37,38,46,49,55,56,57,59
Mw. Verschuuren	12,18,20,42,45,46,47,54,55,56,57,59
Mw. Verstappen	16,17,20,21,22,27,37,39,40,43,46,51,53,55,56,57,59
Wagemakers	19,20,21,26,33,45,49,50,53,54,55,56,57,59
Vreugdenhil	17,25,27,34,35,40,41,51,55,56,57,59
Zeegers	14,17,18,35,37,38,39,41,44,45,46,47,48,49,52,55,56,57,59
Amendement A1 (mw. Verschuuren e.a.; aangenomen)	13,55
Amendement A2 (Martens e.a.; aangenomen)	24,55
Amendement A3 (Martens e.a.; verworpen)	24,55
Amendement A4 (Martens e.a.; verworpen)	25,56
Amendement A5 (mw. Vestappen e.a.; aangenomen)	29,56
Amendement A6 (mw. Vestappen e.a.; verworpen)	29,56
Amendement A7 (Martens e.a.; verworpen)	51,56
Motie M2 (Martens e.a.; gewijzigd in A7)	24,51
Motie M3 (Zeegers; verworpen)	16,57
Motie M5 (Martens e.a.; verworpen)	24,58
Motie M6 (mw. Lestrade-Brouwer e.a.; aangenomen)	31,59

Energieagenda 2010-2020

59

49/10

Sprekers:

Plv. voorzitter, Thuis	59,60,61,62,64,65,66,67,68,69,70,71,72,74,75,77,78,79,80,81,83,84,85
Arkes	65,66,67,69,71,80,81,83,84
Coonen	66,79
Mw. Geeraedts	66,77
Mw. Jacobs	72,73,74,75,76,77,78,81,82
Mw. Lestrade-Brouwer	71,72,76,83,84,85
Martens	67,73,74,79,80,81,83,84
Mulders	59,79,83,84
Schouten	61,74,75,76,77,79,82,83,84
Mw. Tsoutsanis-van der Koogh	62,64,71,75,80,83,84
Mw. Verstappen	69,70,78,81,82,83,84,85
Vreugdenhil	66,68,73,77,81,83,84
Amendement A8 (mw. Verstappen; verworpen)	71,83
Mondeling Amendement A9 (Mw. Tsoutsanis-van der Koogh; aangenomen)	80,83
Motie M7 (Mulders; aangenomen)	60,84
Motie M8 (Martens e.a.; verworpen)	68,84
Motie M9 (mw. Verstappen; verworpen)	70,85

Deelname Stichting Essent Sustainability Development**85****52/10**

Sprekers:

Voorzitter	85,86,87,88,89,90,91
Arkes	90
Coonen	85,86,87,88,90
Mw. Geeraedts	86
Mw. Jacobs	89,90
Van Schoonhoven	90
Schouten	87,90
Mw. Tsoutsanis-van der Koogh	87,90
Mw. Verstappen	86,88,89,90
Vreugdenhil	88,90

Vragenuurtje**91**

Sprekers:

Voorzitter	91,92,93,94
Mw. Geeraedts	94
Ten Harmsen van der Beek	93,94
Van Heugten	91,92,93
Martens	93
Vreugdenhil	91,92
Wagemakers	92,93

Motie 1 vreemd aan de orde van de dag**10,94,108**

Sprekers:

Voorzitter	94,95,96,97,108
Van der Burgt	95
Mw. Geeraedts	96,97
Heijmans	95,97
Mw. Kerkhof-Mos	94,95,96,97,108
Mw. Slegers	96
Wagemakers	96,97
Motie M1 (mw. Kerkhof; ingetrokken)	10,108

Motie 4 vreemd aan de orde van de dag**31,97**

Sprekers:

Voorzitter	97,98,99,100,101,106,107,108
Arkes	108
Van der Burgt	98,99,101,108
Mw. Geeraedts	101,102,103,105,107,108
Heijmans	106,108
Van Heugten	101,102,103,104,105,106,107
Mw. Kerkhof-Mos	98,99,106
Martens	100,101
Mw. Slegers	99,100,104,106

Verhoeven	106
Mw. Verstappen	99,101,104,105
Vreugdenhil	101,108
Wagemakers	100,103
Zeegers	104
Motie M4 (Van der Burgt e.a.; ingetrokken)	31,108

Sluiting van de vergadering

108

Spreker:

Voorzitter

108

Besluit nr. 87/10

110

87/10

LIJST VAN DE LEDEN VAN PROVINCIALE STATEN

VAN NOORD-BRABANT

prof. dr. W.B.H.Ĵ. van de Donk, Commissaris van de Koningin

Aarts-van de Loo, mw.ing. J.P.H.	CDA	St.Oedenrode
Andreas-de Jong, mw. H.F.C.	SP	Bergen op Zoom
Arkes, J.G.	PvdA	Rosmalen
Arts, mw. W.M.A.	SP	Eindhoven
Boxtel, mw. M.W.A. van	SP	Sint Oedenrode
Breda, mw. R.E.M. van	PvdA	Tilburg
Burgt, C.H.M. van der	VVD	Helmond
Coonen, drs. G.P.J.H.M.	CDA	's-Hertogenbosch
Doelen, W.M. van der	CDA	Maren-Kessel
Dörr, J.E.J.	CDA	Waalwijk
Erarslan, ing. S.	PvdA	Breda
Erciyas, M.	SP	Oss
Geeraedts, mw. mr. M.B.Ph.	VVD	Rosmalen
Göring, R.A.H.M.	CDA	Lieshout
Gounou, mw. E.	PvdA	Oss
Harmsen van der Beek, M. ten	VVD	Roosendaal
Heijmans, N.G.L.	SP	's-Hertogenbosch
Hoogeveen, drs. J.H.	VVD	Eersel
Hosseini-Ghreani, mw. Z.	SP	Boxmeer
Jetten, mw. A.A.V.C.	Brabantse Partij	Heeswijk-Dinther
Kamphorst, mw. M.T.	SP	Eindhoven
Kerkhof-Mos, mw. C.C.	CDA	Roosendaal
Kielenstijn, drs. H.J.	VVD	Eindhoven
Lamers, mw. drs. A.J.H.W.	CDA	Prinsenbeek
Lavrijssen, mw. A.A.P.M.	CDA	Hapert
Lestrade-Brouwer, mw. M.C.	D66	Boxtel
Lopik, ing. A.T. van	VVD	Heesch
Oord, ir. H.C.A.M. van den	CDA	Oirschot
Martens, J.A.M.	GroenLinks	Biezenmortel
Moonen-Gerrits, mw. J.M.C.W.	CDA	Uden
Mulders, A.A.W.G.	CDA	Moergestel
Paulides-RuitenberĴ, mw. drs. ing. P.A.	CDA	Raamsdonkveer
Prins-Afman, mw. drs. M.W.	VVD	Sint Oedenrode
Schoonhoven, E.F.H. van	GroenLinks	Ravenstein
Schouten, N.	SP	Oss
Slegers, mw. drs. V.T.C.	SP	Tilburg

Smolders, A.P.H.	CDA	Bergeijk
Staak, W.R. van der	SP	Boskant
Stalknecht, J.W.	PvdA	Bergen op Zoom
Thuis, drs. W.T.	CDA	Eindhoven
Tsoutsanis-van der Koogh, mw. mr. M.E.	VVD	Breda
Verhoeven, J.A.	VVD	Bergeijk
Verrijt, P.A.	PvdA	's-Hertogenbosch
Verschuuren, mw. mr. I.R.G.W.	CDA	Gemert
Verstappen, mw. dr. B.E.J.M.	PvdD	Hilvarenbeek
Voeten, drs. M.M.A.J.	VVD	Made
Vreugdenhil, ing. H.J.	CU-SGP	Nieuwendijk
Vught, A.C.J.M. van	CDA	Rijkevoort
Vugt, drs. R.J. van	CDA	Woudrichem
Wagemakers, R.J.J.M.	PvdA	Tilburg
Wijnands, mw. drs. A.M.	PvdA	Helmond
Wolters, H.	CDA	Uden
Zeegers, S.J.	SP	Uden
Zeeland, R.J.C. van	SP	's-Hertogenbosch
Zwijnenburg-van der Vliet, mw. J.	VVD	Woudrichem

A.Ĵ. Brul, griffier, wnd.

VERGADERING VAN

PROVINCIALE STATEN VAN NOORD-BRABANT

OP VRIJDAG 1 OKTOBER 2010

Agenda

- I. Opening van de vergadering/vaststellen agenda
- II. Notulen van de vergaderingen van Provinciale Staten van 28 mei, 11 en 25 juni 2010
- III. Ingekomen stukken
- IV. Voorstellen

De nummers:

51/10 *Vaststellen structuurvisie RO*

46/10 *Aanpassing provinciaal Waterplan aan structuurvisie RO*

49/10 *Energieagenda 2010-2020*

52/10 *Deelname Stichting Essent Sustainability Development*

50/10 *Controleprotocol voor de accountantscontrole op de jaarrekening van de provincie Noord-Brabant 2010 tot en met 2012*

55/10 *Benoeming nieuw lid Commissie voor Beleidsevaluatie*

V. Vragenuurtje

VI. Sluiting

VERGADERING VAN

PROVINCIALE STATEN VAN NOORD-BRABANT

OP VRIJDAG 1 OKTOBER 2010

Voorzitter: prof. dr. W.B.H.J. van de Donk
Plv. voorzitter: drs. W.T. Thuis (deels)

Griffier wnd.: A.J. Brul

Volgens de presentielijst zijn 46 leden aanwezig, te weten:

Van Zeeland, Dörr, Wolters, mw. Lavrijssen, drs. Thuis, Martens, Van der Doelen, mw. drs. Prins-Afman, mw. drs. ing. Paulides-Ruitenbergh, mw. dr. Verstappen, ing. Vreugdenhil, Schouten, mw. Kamphorst, mw. Hosseini-Ghreani, mw. mr. Verschuuren, mw. Kerkhof-Mos, mw. Arts, mw. Lestrade-Brouwer, Smolders, drs. Coonen, mw. Moonen-Gerrits, Van den Oord, Heijmans, Erciyas, Arkes, drs. Kielenstijn, drs. Voeten, Erarslan, Mulders, mw. drs. Lamers, Van der Burgt, mw. Van Breda, Ten Harmsen van der Beek, Wagemakers, ing. Van Lopik, mw. mr. Tsoutsanis-van der Koogh, drs. Van Vugt, Van Schoonhoven, Verrijt, mw. ing. Aarts-van de Loo, mw. mr. Geeraedts, mw. drs. Slegers, Zeegers, drs. Hoogeveen, mw. Wijnands en Verhoeven.

Afwezig zijn 9 leden: mw. Andreas-de Jong, mw. Van Boxtel, Göring, mw. Gounou, mw. Jetten, Van der Staak, Stalknecht, Van Vught en mw. Zwijnenburg-van der Vliet.

De voorzitter opent om 9.30 uur de vergadering en verzoekt allen te gaan staan.

De *voorzitter*: Dames en heren. Welkom bij deze vergadering van de Staten van Noord-Brabant, of zoals ik gisteren in Brussel mocht zeggen, dat deel van Brabant dat in Nederland ligt.

Op donderdag 2 september is onverwachts op 58-jarige leeftijd overleden de heer Marcel Prop. Marcel Prop was in de periode 1982-1987 lid van onze Staten voor D66. Ook was hij oud-voorzitter van het regiobestuur van D66 Noord-Brabant. Wij verliezen in hem een gerespecteerd bestuurder.

Het is ook de eerste vergadering zonder Ellen. Als ik u vraag om een moment van stilte, laten wij dan ook aan haar denken vandaag. Mag ik u vragen om stilte?

De heer *Thuis* (CDA): Voorzitter! Ik zou graag een momentje spreektijd willen aan het begin van de vergadering.

De *voorzitter*: Vindt u het goed als ik dat u geef bij het vaststellen van de agenda?

Ik wil nu allereerst welkom heten de gasten op de publieke tribune. Het is een goede gewoonte dat wij gasten hebben bij onze Statenvergadering. Vandaag zijn dat naast onze vaste bezoekers leden van de KBO uit Breugel, een aantal vrijwilligers uit Oss en enkele personen die zich via de website voor vandaag hebben aangemeld. Ik heet u van harte welkom namens de Brabantse Staten. U bent ontvangen door mevrouw Kamphorst en de heer Vreugdenhil. Ik wens u een mooie ochtend en middag in ons provinciehuis toe.

Ik wil nu graag de agenda aan de orde stellen. De

heer Thuis heeft het woord gevraagd.

De heer *Thuis* (CDA): Voorzitter! Het is vandaag een bijzondere dag: 1 oktober 2010. Precies een jaar geleden op 1 oktober 2009 hebben wij u van harte ontvangen in deze zaal en bent u begonnen als commissaris van de Koningin in onze prachtige provincie. Dat moment willen wij in het Jaar van de Smaak even markeren met een typisch Brabants product. U weet dat wij in het kader van de Agenda van Brabant op zoek zijn naar ontwikkelingen, mogelijkheden en ondernemerschap. Wij stimuleren niches. Of deze niche ooit groot zal worden weet ik niet, maar ik hoop dat het product van dit bedrijf "made in Made" u en uw vrouw Caroline zeer zal bevallen en dat er ondanks uw drukke agenda – en u vond het ook nog nodig om de Agenda van Brabant erbij te nemen – momenten zullen zijn dat u hiervan genieten kunt. Het is een fles heerlijke Brabantse wijn.

(Applaus)

De *voorzitter*: Zeer veel dank. Het is heel attent dat u eraan gedacht heeft; 1 oktober 2009 is en blijft een heel speciale dag in mijn leven. Het is mooi om vast te stellen dat vanaf dat moment de Agenda van Brabant en mijn eigen agenda een hoge mate van samenhang beginnen te vertonen. Het is een plezier om met u allen te werken. Dat meen ik uit de grond van mijn hart. Dat was gisteren weer zichtbaar in het grotere Brabant en is in ons eigen Brabant voortdurend aan de orde van de dag. Mij valt op dat wij erin slagen samen vorm te geven aan de toekomst van Brabant. U heeft hierin een bijzondere rol. Dat zien wij ook vandaag. Brabant te mogen dienen als commissaris van de Koningin en uw voorzitter te zijn, is een groot voorrecht. Overigens geeft dit mij de gelegenheid u mee te delen dat het vandaag de eerste keer zal zijn dat ik de vergadering even moet verlaten vanwege die andere dimensie van mijn functie. Hare Majesteit is vanmiddag in Den Bosch voor de decoratie van mensen die uit Afghanistan terugkomen. Zij heeft gevraagd of ik daarbij aanwezig wil zijn en haar te begeleiden.

Mijnheer Thuis, ik zal u vragen om vanmiddag een deel van de vergadering voor te zitten, maar ik kom graag voor het einde van de vergadering terug om op het Statenveld met u het glas te heffen, al dan niet gevuld met Brabantse wijn. Ik dank u voor deze attente geste.

Zijn er ten aanzien van de agenda nog zaken of voorstellen waarmee wij rekening moeten houden?

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Mijnheer de voorzitter! De VVD-fractie wil mede namens de PvdA en de ChristenUnie-SGP een motie vreemd aan de orde van de dag indienen. Deze motie betreft de lopende zaken intensieve veehouderij. Er wordt nog even aan de motie gesleuteld. Ik kondig de motie aan maar wil haar graag iets later in de vergadering indienen.

De *voorzitter*: Dank u wel. Mag ik u vragen om die motie zo snel mogelijk bij ons te brengen zodat zij vermenigvuldigd kan worden? De motie wordt aan het einde van de vergadering voor bespreking ingebracht.

Mevrouw *Kerkhof-Mos* (CDA): Voorzitter! Ook het CDA heeft een motie vreemd aan de orde van de dag voorbereid. Als het goed is, is die motie u al aangereikt. Ik hoop dat deze zo snel mogelijk vermenigvuldigd en rondgedeeld kan worden.

De *voorzitter*: Door het lid mw. Kerkhof-Mos wordt de volgende motie voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 1 oktober 2010

constaterende dat:

- 1. gezien de motie van de CDA-fractie in de gemeenteraad van Oirschot, m.u.v. de PvdA gesteund door alle partijen, ingediend in de raadsvergadering van 28/29 september jl.;*
- 2. gezien de toezegging van de gedeputeerde R0 in de commissie Ruimte en Milieu van 21 mei jl. om navraag te doen bij gemeenten naar de aard en omvang van de zogenaamde autonome uitbreiders die door de PS-besluiten van 19 maart j.1. in de knel kunnen komen, waarbij gesproken is over mogelijk > 150 gevallen.;*
- 3. er n.a.v. de discussie in de commissie Ruimte en Milieu*

van 24 september jl. in de afgelopen week grote verwarring is ontstaan bij gemeenten en burgers en boeren op het platteland als gevolg van berichtgeving daarover in een regionale krant;

4. gezien de uitspraken in die krant van VVD-Statenfractievoorzitter mevrouw Geeraedts (als zij tenminste juist wordt geciteerd), dat t.a.v. de afwikkeling van autonome ontwikkelingen in de intensieve veehouderij, kan worden volstaan met de bepaling dat voor 19 maart een bouwvraag moet zijn ingediend die op grond van het toen geldende ruimtelijk beleid kon worden vergund;
5. PS tijdens het debat op 19 maart jl. waarin een forse beleidswijziging t.a.v. de intensieve veehouderij in gang is gezet, ook hebben uitgesproken dat de provincie een betrouwbare overheid moet zijn en blijven;
6. dat de CDA-Statenfractie daarbij heeft aangegeven ook te hechten aan:
 - het realiseren van de provinciale doelen van de reconstructie van het platteland;
 - aan provinciale besluitvorming die juridisch houdbaar is, en
 - aan het optimaal beperken van schadeclaims; spreken hun verontrusting uit over de commotie die bij vele betrokkenen is ontstaan en hun bezorgdheid over het daardoor in gang gezette geruchtcircuit;

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten voor de vergadering van de commissie Ruimte en Milieu van 8 oktober aanstaande om een geactualiseerd overzicht van c.q. inzicht in:

- ontheffingen voor lopende zaken;
- ingediende aanvragen voor ontheffingen;
- autonome uitbreiders;

met daarbij een voorstel over de wijze waarop deze zaken kunnen worden afgewikkeld en de regelgeving/ argumenten/ motieven, die daarbij leidend is c.q. zijn;

verder stellen wij een heldere uiteenzetting op prijs over de bevoegdheden van de gemeenten en de provincie in relatie tot de nieuwe WR0, in casu ten aanzien van autonome uitbreiders, en gaan over tot de orde van de dag."

De voorzitter: Deze motie maakt onderdeel van de beraadslaging uit en krijgt nr. M1. Zij komt aan het einde van de dag in behandeling.

Verder hebben zich voor het vragen uur twee vragenstellers gemeld: de heer Vreugdenhil en de

heer Ten Harmsen van der Beek. Zij krijgen onder agendapunt V de ruimte om hun vragen te stellen. De vragen zijn op tijd bij de griffie ingediend en zullen vandaag deel uitmaken van onze beraadslagingen.

Zijn er nog andere zaken voor de agenda? Ik stel vast dat dit niet het geval is en stel voor dat wij snel met de agenda beginnen, ware het niet dat ik u er nog op wil wijzen dat vandaag het Statenlid de heer Gerard Coonen jarig is. Hij is in ons midden. Van harte gefeliciteerd!

(Applaus)

De voorzitter: Als u straks felicitaties gaat aanbieden, denkt u dan ook aan mevrouw Bloem, directeur ecologie. Zij is eveneens jarig vandaag.

(Applaus).

Nummer 54/10

Notulen van de vergadering van Provinciale Staten van 28 mei 2010

Nummer 56/10

Notulen van de vergadering van Provinciale Staten van 11 juni 2010.

Nummer 57/10

Notulen van de vergadering van Provinciale Staten van 25 juni 2010

De notulen worden ongewijzigd vastgesteld.

Nummer 58/10

Ingekomen stukken

Er wordt besloten conform het voorstel van de griffier.

Nummer 46/10

Aanpassing provinciaal waterplan aan

Structuurvisie RO

Nummer 50/10

Controleprotocol voor de accountantscontrole op de jaarrekening van de provincie Noord-Brabant 2010 tot en met 2012

Nummer 55/10

Benoeming nieuw lid commissie voor Beleidsevaluatie

Deze Statenvoorstellen worden zonder beraadslaging en zonder stemming aangenomen.

Nummer 51/10

Vaststellen Structuurvisie RO

De *voorzitter*: Het woord is aan mevrouw Verschuuren van de fractie van het CDA.

Mevrouw *Verschuuren* (CDA): Voorzitter! Deze ochtend spreken wij over een van de strategische plannen van de provincie; een visie voor de langere termijn waarin staat wat de belangen van de provincie zijn op ruimtelijk gebied. Er is een zorgvuldig proces gevolgd en de stukken zijn goed leesbaar en toegankelijk, complimenten hiervoor.

Het ontwerp van de visie is de inspraak in geweest en bijna alle Brabantse gemeenten hebben gereageerd. De betekenis van de visie strekt zich ruimtelijk en fysiek ook uit over het grondgebied van particuliere eigenaren. Er zijn dan ook veel inspraakreacties gekomen. Daarin wordt onder meer aangegeven dat de provincie niet te veel moet willen regelen.

Er is alert en zorgvuldig gereageerd op de inspraak en op de vragen die vorige week in de commissie zijn gesteld. Wij zijn dan ook tevreden met de Nota van Wijziging die is toegezonden. Zoals door het CDA gevraagd, is de landschapsinvesteringsregel in zijn oorspronkelijke vorm komen te vervallen. De tekst van de Structuurvisie is hierop

aangepast. Er wordt nog gewerkt aan een instrument voor de kwaliteitsverbetering van het landschap. Zoals aangegeven worden hierbij externe deskundigen betrokken. Wij zien vooral de mensen in het gebied zelf als deskundigen, omdat zij daar wonen en leven. Zij mogen bij de raadpleging dan ook zeker niet vergeten worden. Niet meteen, maar op termijn zal de bevolking niet meer groeien maar krimpen. Het is zaak om hiervoor de ogen niet te sluiten en het ook als een kans te zien. Als Brabant leuk en leefbaar blijft om in te wonen en te werken, zal dat goed zijn voor de welvaart van Brabant. De Brabant-Zeeuwse werkgeversvereniging heeft vorige week ingesproken tijdens de commissievergadering en aandacht gevraagd voor dit punt in relatie tot de PR van Brabant. Wij vragen het college deze inspraakreactie bij de verdere uitwerking te betrekken.

Vroeger hadden wij het streekplan, nu hebben wij de Structuurvisie. Op een aantal punten verandert er niet veel. Dat is met name het geval bij het beleid om onderscheid maken tussen concentratiegebieden voor verstedelijking en het migratiesaldonulbeleid in het landelijk gebied. Voor de mensen op de publieke tribune, migratiesaldo nul betekent dat een dorp in feite alleen bouwt voor de eigen behoefte en geen mensen van buitenaf aantrekt. Dit beleid geldt in het landelijk gebied.

Regionale afstemming is cruciaal. Regionale planningsoverleggen zitten ook in de Structuurvisie verwerkt. Daar dient die afstemming plaats te vinden. Als de behoefte er is, kan in regionaal verband de bouwopgave evenwichtig verdeeld worden en verevening plaatsvinden. Wij ondersteunen dit beleid.

Uit de inspraak blijkt dat gemeenten niet altijd de laatste geactualiseerde kaarten bij de provincie hebben liggen. De gemeente Valkenswaard heeft aan de bel getrokken en verwoord wat bij meer gemeenten leeft. Het CDA heeft daarom vorige week voorgesteld om nog een herstelronde in te bouwen. Dit voorstel is gelukkig door GS overgenomen. Gemeenten die net als Valkenswaard een goed onderbouwd verhaal hebben liggen, krijgen nu nog de kans om de kaarten te actualiseren. De nieuwe kaarten kunnen dan bij de

verordening fase 2 door de Staten worden vastgesteld. Omdat de Statenbehandeling gepland staat voor december aanstaande, zal snel naar de gemeenten gecommuniceerd moeten worden dat deze mogelijkheid bestaat en zij nog ongeveer een maand de tijd hebben om deze actuele kaarten met onderbouwing aan de provincie toe te zenden. Wij vragen dan ook aan GS om deze communicatie vanaf 1 oktober, vandaag dus, in gang te zetten.

Eerder hebben wij in de commissie RM grote aarzelingen uitgesproken over de plaatsing van windturbines. Wij vonden en vinden deze niet passen in het Brabantse, kleinschalige landschap. Energie uit fossiele grondstoffen is echter eindig. Willen we de inwoners van Brabant energieleveringszekerheid kunnen bieden, dan zullen wij moeten kijken naar alternatieve duurzame energiewinning en die ook faciliteren. Wij vinden wel dat Brabant zich de zeggenschap in dezen niet uit handen moet laten nemen door bijvoorbeeld het Rijk. Wij hebben dan ook met waardering kennis genomen van de notitie windenergie, waarin verantwoorde keuzes staan voor Brabant. Er worden mogelijkheden genoemd op bedrijventerreinen en in stedelijke regio's; bijvoorbeeld het bedrijventerrein Moerdijk en het agrofoodcluster West Brabant. Wij zijn van mening dat voordat nieuwe locaties worden aangewezen eerst gekeken moet worden naar de bedrijventerreinen en stedelijke regio's, ook in die volgorde. Pas als daar geen ruimte meer is, kan naar het openzeekleigebied gekeken worden. Voor lopende en toekomstige windturbineprojecten die passen binnen de criteria, is lokaalbestuurlijk draagvlak essentieel.

Naar aanleiding van de inspraakreactie van de Planologische omgevingscommissie, de POC, hebben GS geantwoord dat het belangrijk is om kennis en informatie aan gemeenten te blijven verstrekken. Wij staan hier volledig achter, zeker op het gebied van het abstracte en ingewikkelde terrein van de ruimtelijke ordening dat toch een van de kerntaken van de provincie is.

Ik kom nu bij de cultuurhistorische en de aardkundige kaarten. De meeste gemeenten hebben inmiddels een cultuurhistorische waardenkaart

ontwikkeld. Het verdrag van Malta, ook wel het verdrag van Valetta genoemd, dwingt hen hier toe. Ook in de in 1988 aangepaste Monumentenwet staat dat archeologisch onderzoek verplicht is bij bouwontwikkelingen. Kortom dit is niet nieuw en er zijn al regels op dit gebied. Daarom is het volgens ons ook niet nodig om in de Structuurvisie nu al te verwijzen naar weer nieuwe regels. Omdat wij niet van dubbele regels houden, hebben we samen met de fracties van de VVD en de PvdA een amendement voorbereid dat ik zo meteen zal indienen.

Voorzitter. Er zijn positieve ervaringen met de agrotafels. Het is prima om nu met een topcommissie agrotransitie te gaan werken. Bij een viertal gebieden ligt het accent op agrarische ontwikkeling. Hier liggen zeker kansen voor verdere verduurzaming van de sector. Het is heel belangrijk om de verduurzaming van de landbouw en groene energie ook ruimte te geven in de Structuurvisie. Dat mag in de toekomst niet belemmerd worden. Indien nodig moet de Structuurvisie hierop worden aangepast. Wij vragen daar aandacht voor.

De *voorzitter*: Door de leden mw. Verschuuren, mw. Prins-Afman en Wagemakers wordt het volgende amendement voorgesteld:

"Provinciale Staten in vergadering bijeen op 1 oktober 2010;

kennis genomen hebbende van het Statenvoorstel, de Memorie van Antwoord en de Nota van Wijziging 51/10D;

overwegende dat:

- *de bescherming van cultuurhistorische - en aardkundige waarden is geregeld in het Verdrag van Malta/Valetta;*
- *dit verdrag rechtstreekse doorwerking heeft in bestemmingsplannen;*
- *de afweging van archeologische waarden binnen ruimtelijk beleid reeds verplicht is op grond van de gewijzigde Monumentenwet 1988;*
- *vooralnog niet is aangetoond dat extra regels in een provinciale verordening ter bescherming van deze waarden noodzakelijk zijn;*
- *de aardkundige waarden hoofdzakelijk zijn gelegen binnen de groen-blauwe mantel waar al een beschermingsregime voor geldt;*

besluiten de tekst van het Statenvoorstel als volgt te amenderen:

4.4.3. Aanvullende regels.

Pagina 48 bovenaan de volgende twee zinnen te verwijderen:

"Daarom worden deze ook in de Verordening Ruimte opgenomen."

"Ingrepen die strijdig zijn met het behoud van deze waarden worden uitgesloten door het opnemen van instructieregels."."

De *voorzitter*: Dit amendement maakt onderdeel van de beraadslaging uit en krijgt nr. A1.

Het woord is aan de heer Zeegers van de fractie van de SP.

De heer *Zeegers* (SP): Voorzitter! Toen ik in 2007 lid werd van PS was de toen aanstaande verandering van de WRO (Wet op de Ruimtelijke Ordening) zo'n beetje hét onderwerp, in ieder geval in de commissie Ruimte en Milieu. Wel of geen verordening, wel of geen forse beleidsverandering, hoe actief of passief moet de provincie zijn, welke rollen willen wij of moeten wij hebben. Workshops, inleidingen, presentaties, commissiebesprekingen, telefoonboeken vol tekst en ingehuurde deskundigen waren aan de orde van de dag. Binnen hielden we ons daarmee bezig en buiten veranderde de wereld: Q-koorts, megastallen, verwaarloosde industrieterreinen, een dubbele crisis – economisch en ecologisch – en een politiek klimaat dat velen verontrust.

We zijn nu 3,5 jaar verder en we zijn er nog steeds niet. Vandaag stellen we de Structuurvisie vast en in december mogelijk de definitieve verordening Ruimte. De zittingsperiode zit er dan nagenoeg op. De vraag die we ons moeten stellen is: Wat zijn we ermee opgeschoten? Dient dit de vooruitgang? Wordt Brabant er mooier en gezonder van? Tja, en daar zit meteen het probleem van dit stuk: we weten het nu niet, omdat de Structuurvisie een – overigens goed geschreven – stuk is met veel abstracties, veel algemeenheden en veel intenties. Het blijkt pas tijdens de uitvoering of goede bedoelingen werken of ironisch genoeg in hun tegendeel omslaan. Een parallel: ooit was er brede overeenstemming en een groot gevoel van urgentie om het buitengebied te reconstrueren, maar de praktijk van LOG's (Landbouw Ontwikkelings-

gebieden) pakte heel anders uit dan we destijds bedoelden. Megastallen en Q-koorts waren toch niet bepaald de uitkomsten die we toen beoogden. Het dilemma waarmee we zitten is dat je tegen veel van de goede bedoelingen in de Structuurvisie geen "nee" kunt zeggen, terwijl je op grond van de geschiedenis moet vrezen dat het toch allemaal anders – hoor slechter – uitpakt.

Ik zal dat aan de hand van enkele vragen nader toelichten. Zal de landschapsinvesteringsregeling leiden tot een mooier Brabant of juist tot afgekochte en daarmee legitieme verdere verrommeling? Ik heb toch betaald, dan moeten zij ook niet zeuren over die paar struiken, vogeltjes of vlinders! Zal de grotere bewegingsvrijheid van gemeenten leiden tot meer samenwerking of juist tot meer onderlinge concurrentie? Zal daarmee het cliëntelisme af- of toenemen? Leiden grote overlegregio's juist tot minder afstemming en meer versnippering? En waar is er plaats voor gewone mensen in zo'n overlegstructuur? Hoe wordt hun deskundigheid en praktijkkennis gewaardeerd en benut? Leiden concentratiegebieden voor varkens en glastuinbouw tot de vestiging van buitenstaanders en daarmee tot het blijven bestaan van bedrijven die eigenlijk gesaneerd hadden moeten worden? Waar is de stimulans voor een biologische en in ieder geval grondgebonden landbouw op menselijke en dierlijke maat? Leiden nieuwe bedrijventerreinen bij een krimpende bevolking tot een nieuwe arbeidsimmigratie, waarbij ten tweede male een goed integratiebeleid achterwege blijft en mensen weer te maken hebben met mensonwaardige omstandigheden? Leiden herstructureeringen van bestaand stedelijk gebied tot de sloop van noodzakelijke betaalbare huurwoningen? Leiden logistieke parken op de ene plek tot verkeersonveiligheids-, milieu- en leefbaarheidsdrama's op de andere? Leiden multifunctionele landelijke gebieden niet juist tot nog meer ongewenste verstening, waardoor we een mozaïek krijgen met allemaal dezelfde kleur steentjes?

Voorzitter. Deze en vele andere vragen houden ons bezig en tonen aan waar onze twijfel zit. Toch is de Structuurvisie niet overal even abstract en we weten natuurlijk ook dat de finale pas echt komt met het vaststellen van de definitieve verordening

Ruimte en de bijbehorende bindende kaarten.

In deze eerste termijn wil ik aan enkele meer concrete zaken nog aandacht besteden. Dat is op de eerste plaats wat er niet in de Structuurvisie staat en wat wij wel hadden mogen verwachten op grond van de veranderde werkelijkheid: de sturingsfilosofie of beter de niet-sturingsfilosofie; de kennis en invloed van gewone mensen en uitbreiding van vliegverkeer.

Wat staat er niet in de Structuurvisie? De discussie over de megastallen en de fundamentele problemen in de landbouw en de voedselvoorziening hadden moeten leiden tot een ander paradigma. Buiten deze zaal zijn veel mensen daar al lang aan toe, hier binnen gaat het toch vooral over een beetje minder. Waar is de samenhangende visie waarbinnen de landbouw én duurzaam én gezond én grondgebonden én op menselijke en dierlijke maat is? Een landbouw die binnen zijn eigen regio een volledige levenscyclus behelst. We missen dat. We missen ook een echte visie op de gevolgen van de krimpende bevolking. In de commissie sprak het verhaal van de BZW-woordvoerder (Brabants-Zeeuwse Werkgeversvereniging) boekdelen: We krimpen wel, maar laten we dat alsjeblieft niet hardop zeggen; laten we maar zeggen dat we groeien. Wij denken dat groei om de groei passé is, dat de grenzen van de groei bereikt zijn. We vinden ook het primaat van de economie te eenzijdig beschreven is. Is het toeval dat op pagina 25 het vestigingsklimaat eerder genoemd wordt dan het leefklimaat? Waarom staat daar de ruimtelijke ordening zo duidelijk ten dienste van de economie? Waarom lezen we nergens dat Brabant er vooral is voor de Brabanders, of ze daar nu oorspronkelijk vandaan komen of niet? De mensen willen in hun leven rust en ruimte aan de ene kant en voorzieningen en mogelijkheden aan de andere kant. Hoe zorgen we ervoor dat je niet overspannen raakt in de steden en in de dorpen niet verstookt bent van basisvoorzieningen? Het aanpakken van die paradox is de echte uitdaging. We vinden de sturingsfilosofie beperkt. Te veel wordt ervan uitgegaan dat anderen het wel doen. Vergeeft u mij dat ik wederom een vreemde taal gebruik, maar "laissez faire, laissez aller" lijkt het motto. De hoofdrol van de provincie hoort

beschermen te zijn, meteen gevolgd door ontwerpen en daarmee bedoel ik geen concrete architectuur. Onze fractie hoort van vele kanten, waaronder gemeenten en grote bedrijven, dat men vindt dat de provincie juist méér moet sturen, écht de regie moet pakken. Vergeet niet dat de provincie misschien wel als enige het overzicht heeft over wat er allemaal speelt en leeft in Brabant. Die kennis kan leiden tot krachtige sturing: niet "centraal wat centraal moet" maar "centraal wat het beste is", niet reactief, maar pro-actief.

Mijn volgende punt hangt hiermee samen. In deze zaal heb ik vaker gesproken over het gebrek aan erkenning van de deskundigheid van gewone mensen, in het bijzonder de mensen die wonen rondom ingrijpende ruimtelijke ontwikkelingen, zoals Moerdijk, AFC (Agro- en Foodcluster), nieuwe bedrijventerreinen, nieuwe infrastructuur of LOG's. Zij weten als geen ander wat er aan de hand is en hebben door hun strijd veel kennis opgebouwd. In de verordening fase 2 willen wij graag verankerd zien dat gemeenten die kennis en expertise gebruiken en dat is heel iets anders dan de formeel-juridische inspraak. Ik dien hier een motie over in.

Verder zijn wij het echt oneens met het opnemen in deze Structuurvisie van de passages over de groei van de luchtvaart van Eindhoven Airport. Op de eerste plaats hoeft dat helemaal niet, maar nog belangrijker is dat in de Staten nog steeds geen goede discussie is gevoerd over de luchtvaart. De toegezegde luchtvaartnotitie is er nog steeds niet. Wij vinden dat die discussie er eerst moet komen en dat we bij die discussie actief het platform "De tien geboden" betrekken. De teksten die nu in de Structuurvisie staan ademen veel teveel uit dat het al een gelopen race zou zijn, terwijl er nauwelijks draagvlak bestaat voor de uitkomsten van de Alderstafel. Ik dien samen met GroenLinks en de Partij voor de Dieren een amendement in, waarin concreet wordt voorgesteld alle passages over de groei van Eindhoven Airport uit de Structuurvisie en de Nota van Wijziging te schrappen. Daarnaast zal de woordvoerder van de fractie van Groen Links nog een aantal door mijn fractie gesteunde moties en amendementen indienen.

Voorzitter. Ik ben aan het eind van mijn eerste termijn. Ik vind het nog te vroeg om tot een echt oordeel te komen. Er zijn twee gezegdes over twijfel: "Bij twijfel niet inhalen" en "Iets het voordeel van de twijfel gunnen". Ik zeg dus "ja" tegen de vele goede intenties en het gros van het kaartmateriaal, maar "nee" tegen de nauwelijks gewijzigde visie en de minimale sturing. Ik twijfel nog even door over de vraag wat we er nu werkelijk mee opschieten, maar we zullen het debat met waarschijnlijk veel interrupties benutten om straks toch "ja" of "nee" te zeggen. Voorzitter. Ik heb intussen een beter amendement gezien, dus houd ik het mijne nog even bij me.

De *voorzitter*. Door het lid Zeegers wordt de volgende motie voorgesteld.

"De Staten van Noord-Brabant, bijeen op 1-10-2010; gelezen de sturingsfilosofie in de Structuurvisie; overwegende dat:

- *de ruimtelijke visie en de uitwerking ervan vooral gericht zijn op de kwaliteit van leven van de Brabanders en van bescherming van natuur, water, landschap en cultuurhistorie;*
- *mensen veel kennis hebben over de kwaliteit en de sterke en zwakke kanten van de ruimte in hun eigen omgeving en dat de provincie daar veel van kan leren;*
- *mensen zeggenschap horen te hebben over ingrijpende wijzigingen in de ruimte om hen heen, los van de formele inspraak;*
- *al dan niet georganiseerde omwonenden deskundigheid ontwikkelen als er (al dan niet omstreden) ontwikkelplannen komen die ingrijpen in hun omgeving en/of belangen;*
- *deze (ervarings)deskundigheid nog onvoldoende gewaardeerd en benut wordt;*

van oordeel dat deze deskundigheid naast professionele deskundigheid van belang is om tot goede besluiten te komen over ruimtelijke ontwikkelingen;
besluiten:

- *GS op te dragen in de Verordening Ruimte fase 2 regels en voorschriften op te nemen die tot doel hebben dat gemeenten in de onderbouwing van ruimtelijke ontwikkelingen aantonen dat:*

1. *omwonenden vanaf het begin betrokken en van invloed zijn geweest bij de planvorming en dat,*

2. de ervaringskennis van omwonenden benut is in het uiteindelijke plan,
en gaan over tot de orde van de dag."

De *voorzitter*. Deze motie maakt onderdeel uit van de beraadslaging en krijgt nr. M3.

Het woord is aan mevrouw Prins van de fractie van de VVD.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Voorzitter! Wij hebben sinds 2007 stapje voor stapje al een heel traject afgelegd om tot een nieuwe SVRO (Structuurvisie Ruimtelijke Ordening) en een Verordening Ruimte te komen. Met de nu voorliggende Structuurvisie waarin de provincie de hoofdlijnen van het ruimtelijk beleid tot 2025 heeft opgenomen, wordt wel een heel grote stap gezet. Er is een slag gemaakt van een toelatingsplanologie naar een ontwikkelingsplanologie. Bij de ruimtelijke keuzes en de inzet van instrumenten zijn de doelstellingen uit de Agenda van Brabant vertaald. Er is uitgegaan van de kerntaken en kernrollen van de provincie. De fractie van de VVD is hier tevreden over. Dat neemt niet weg dat wij ons steeds moeten blijven afvragen of iets inderdaad een kerntaak van de provincie is en welke rol de provincie dan op zich neemt.

Voorzitter. Er komen, zoals het college schrijft, de komende periode vraagstukken op ons af die een ruimtelijke vertaling vragen. De ambitie die in deze Structuurvisie op diverse terreinen wordt neergelegd ten aanzien van de ruimtelijke kwaliteit, is hoog.

Er is een ambitie om zich als provincie van andere Europese regio's te onderscheiden met een sterk stedelijk netwerk: BrabantStad, economische kenniscluster en internationale bereikbaarheid met daartussen groene geleidingszones.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voorzitter! Mevrouw Prins zegt dat de ambitie van de provincie op het terrein van de ruimtelijke ordening groot is. Gisteren is het evaluatierapport over de Q-koorts uitgekomen. Er is een relatie gevonden tussen gezondheid en veterinaire sector. Er wordt geadviseerd om het verder uit te breiden opdat de provincie vanaf heden gezondheid kan integreren

in het omgevingsbeleid, o.a. ruimtelijke ordening. Die ambitie zie ik nergens verwoord. Het thema gezondheid ontbreekt. Moet ik daaruit concluderen dat gezondheid bij de VVD niet tot de prioriteiten behoort?

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Voorzitter! Wij hebben het nu over de ruimtelijke ordening. De VVD hecht zeer aan gezondheid. Ik denk echter dat wij dat thema op een andere manier moeten bespreken dan nu hier in relatie tot de ruimtelijke ordening.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Dus mevrouw Prins legt dit advies naast zich neer?

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Dat heb ik niet gezegd; dat is de conclusie van mevrouw Verstappen.

De ruimtelijke keuzes moeten bijdragen aan het vestigings- en leefklimaat van onze provincie. Wij staan achter deze ambities. Hoewel deze ambities natuurlijk niet van vandaag op morgen gerealiseerd hoeven te worden, baart ons de financiële haalbaarheid van al die ambities wel zorgen. De sturingsfilosofie "samenwerken aan kwaliteit" spreekt mijn fractie aan. Immers, met het bieden van kwaliteit kan onze provincie zich onderscheiden van andere regio's. Vanuit haar kernrollen stuurt de provincie op het provinciaal belang in de ruimtelijke ontwikkeling door middel van de Verordening Ruimte, maar ook in samenwerking met de regio's in de regionale planningsoverleggen. De ontwikkelende rol van de provincie zien we in een aantal gebiedsontwikkelingen. Wij zijn het eens met de keuze die in de SVRO is gemaakt. Wij zijn het ermee eens dat zorgvuldig moet worden omgegaan met de ruimte die er in Brabant is en waar mogelijk de kwaliteit van het landschap moet worden versterkt. Maar we hebben – en wij niet alleen, gelet op de inspraak – moeite met de wijze waarop in de concept-structuurvisie een landschapsinvesteringsregel is opgenomen. We zijn blij met de toelichting in de Memorie van Antwoord dat de regel in verband met de behandeling van de kwaliteit van het landschap op een andere manier wordt

ingevuld. Wij willen nauw betrokken worden bij de verdere uitwerking van deze regeling.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! Ik wil even ingaan op de opmerking van mevrouw Prins over gebiedsontwikkelingen. Er is sprake van een prachtige gebiedsontwikkeling rondom de A27. De VVD was altijd een van de aanjagers om daar een spoorlijn aan te leggen. Gedeputeerde De Boer heeft hiervoor tot in de Tweede Kamer heel sterk gepleit. Zou het niet prachtig zijn om die ontwikkeling in ieder geval mee te nemen in een lijstje van inventarisaties van toekomstige gebiedsontwikkelingen en zou deze ontwikkeling ook niet prima passen binnen de criteria die voor deze gebiedsontwikkeling gelden?

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Voorzitter! Ik heb er geen moeite mee als het wordt opgenomen in een lijstje van inventarisaties. Als u mijn betoog goed hebt gehoord, weet u dat ik mijn zorgen uitgesproken heb over de financiële situatie van de provincie en de mogelijkheden die er wat dat betreft zijn. Ik maak mij dan ook enorm zorgen over het realiseren van de gebiedsontwikkelingen. Het verhaal loopt tot 2020. Dat begrijp ik natuurlijk heel goed, maar wij zullen keuzes moeten maken. Ik neem aan dat wij daarvoor nog voorstellen zullen krijgen.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Ik ben het helemaal met mevrouw Prins eens dat wij ons zorgen moeten maken om de financiën. Wij weten echter allemaal dat de komende periode juist een majeure ontwikkeling gaat plaatsvinden. Daarom is het heel belangrijk om daarin in ieder geval onze doelen nadrukkelijk mee te nemen. Daarbij is niet gezegd dat die allemaal gerealiseerd zullen zijn voor 2025. Wij kunnen die echter wel borgen in de gebiedsontwikkelingen en daarvoor instrumenten inzetten. Is dat geen veel betere lijn?

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Oké, ik neem kennis van deze opmerkingen van de heer Vreugdenhil.

De heer *Zeegers* (SP): Mevrouw Prins zei dat zij die gebiedsontwikkelingen misschien liever niet wilde

opnemen omdat niet duidelijk is hoe het staat met de middelen. Wij hebben het hier echter niet over de middelen, het gaat hier over hoe wij een en ander zien en wat wij willen. Is het dan toch niet belangrijk om het wél op te nemen omdat daarmee de richting aangegeven wordt? Bij de realisatie blijkt dan wel hoe wij de middelen moeten vinden.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Wij zullen ons daarop beraden.

Wij zijn blij dat de gedeputeerde in de commissie heeft toegezegd dat de provincie in de communicatie goed zal omgaan met de problematiek van "krimp". Het is nog maar de vraag of er over heel Brabant sprake van krimp zal zijn als wij zorgen voor een kwalitatief hoogwaardig vestigingsklimaat.

Wij zijn tevreden met de beantwoording in de Memorie van Antwoord over het migratiesaldonulbeleid in relatie tot regionale verevening, maar blijven erbij dat in bijzondere omstandigheden niet te star met de mogelijkheid van maatwerk moet worden omgegaan.

Zoals bekend zijn wij zeer terughoudend met windenergie op locaties op land. Met een locatie bij een grootschalig bedrijventerrein, zoals Moerdijk, hebben we geen moeite. Wij vinden dat heel pragmatisch gekeken moet worden naar locaties waar draagvlak voor is, in relatie tot het aantal MW dat we verplicht zijn te realiseren.

We vragen ons af of het open poldergebied van West-Brabant dan nog wel opgeofferd hoeft te worden. Het is goed dat kaart 6 uit de SVRO is verwijderd. Bij de verdere invulling van de regel over windenergie willen wij hierop terugkomen.

In de commissie hebben wij uitgebreid stilgestaan bij het juridisch instrumentarium zoals dat in de SVRO is genoemd. Terecht zijn uit deze Structuurvisie de teksten verwijderd die betrekking hebben op de wijze waarop het juridisch instrument van de verordening zou worden toegepast. Dit bespreken we bij de behandeling van fase 2 van de Verordening Ruimte. Daarbij kunnen de inspraakreacties betrokken worden. Wij zijn niet voornemens om deze Structuurvisie straks in een zeer gedetailleerde regelgeving in de verordening fase 2 op te nemen.

Wij hebben bedenkingen bij het opnemen in een verordening van cultuurhistorische- en aardkundige waarden plus kaarten, omdat de bescherming van deze waarden al in diverse wetten geregeld is. Ik kan die allemaal opnoemen, maar wij vinden niet dat er regel op regel gestapeld moet worden.

De heer *Zeegers* SP): Voorzitter! Volgens mij zal de verordening straks wel meer regels bevatten die elders ook hun grondslag hebben. Is dat erg? Wij willen met de verordening toch vooral bereiken dat gemeenten klip en klaar weten waar zij aan toe zijn. Ik begrijp dan ook niet waarom mevrouw Prins zo ontzettend haar best doet om die regels er zoveel mogelijk uit te halen. Zij bieden alleen maar duidelijkheid voor iedereen.

Mevrouw *Verschuuren* (CDA): Mijnheer Zeegers, betekent dit dat de SP voor dubbele regelgeving is; zoveel mogelijk bureaucratie en regels?

De heer *Zeegers* SP): Nee, daar zijn wij niet voor en u ook niet, mevrouw Verschuuren. Het gaat om de vraag wat wij willen bereiken met het instrument verordening. Het instrument verordening zorgt ervoor de gemeenten heel goed weten waar zij aan toe zijn en waar zij zich aan te houden hebben. Als daarin bepaalde regels niet worden opgenomen omdat zij al ergens staan in een hoekje van een bibliotheek, is dat zeer onpraktisch voor de gemeenten. Die zullen zeggen: och ja, daar hadden wij ook aan moeten denken.

Mevrouw *Verschuuren* (CDA): De gemeenten weten dat die regels bestaan. De heer Zeegers onderschat de gemeenten en dat is niet goed.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Voorzitter! Bij de behandeling van de SVRO in de commissie heeft de gedeputeerde goed geluisterd naar de opmerkingen die de fractie van de VVD heeft ingebracht. In een zeer korte tijd zijn de antwoorden in een Memorie van Antwoord verwerkt. Wij zijn hier zeer tevreden over; onze complimenten daarvoor.

Het vaststellen van de SVRO betekent een

aanzienlijke deregulering en vereenvoudiging van regelgeving. Het zal u duidelijk zijn dat wij niets liever zien.

Het uitgangspunt bij de nieuwe Wet op de ruimtelijke ordening is dat de verantwoordelijkheid op de juiste plek gelegd wordt. Een belangrijk deel van de ruimtelijke ordening wordt op lokaal niveau bepaald en door een democratisch proces op lokaal niveau beoordeeld. Het bestemmingsplan staat in de ruimtelijke ordening centraal. Het uitgangspunt van de Nota Ruimte is dan ook "Centraal wat moet, decentraal wat kan".

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Dat vindt D66 ook een prachtig uitgangspunt, voorzitter. Vindt mevrouw Prins ook dat bij vrijheid verantwoordelijkheid hoort?

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Voorzitter! Natuurlijk hoort daarbij verantwoordelijkheid: van ons en van de gemeenten.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Strekt de verantwoordelijkheid van de provincie zich volgens mevrouw Prins ook uit tot ingrijpen als het nodig is?

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Ja, ingrijpen als het nodig is.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): De VVD wil daarop actief inzetten?

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Ingrijpen als het nodig is, betekent inderdaad ingrijpen als het nodig is.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Mevrouw Prins wil dus een goede controle op handhaven?

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Handhaven vinden wij heel belangrijk.

De *voorzitter*: Mevrouw Lestrade, u heeft al meer dan twee vragen gesteld. Mevrouw Prins vervolgt haar betoog.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): De provincie moet vertrouwen hebben in de Brabantse gemeenten en hun de ruimte durven te geven.

De *voorzitter*: Het woord is aan de heer Wagemakers van de PvdA.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Voorzitter! De voorliggende Structuurvisie is een helder stuk. Wij hebben dit in de commissie uitgebreid kunnen behandelen. De verschillen van inzicht met betrekking tot de visie zijn daarbij uitgebreid aan de orde gekomen. Dank daarvoor.

Toch wil ik een kritische noot plaatsen. Als ik het goed begrepen heb, voorzitter, heeft de heer Thuis u zojuist een compliment gegeven voor uw eerste jaar als bestuurder van onze provincie. Kunt u het dan rijmen dat wij op een vrijdag een pakket papier doornemen met kaarten en alles wat daarbij hoort – de Structuurvisie – en dat wij twee dagen voor de behandeling digitaal de Memorie van Antwoord krijgen die bestaat uit een aantal bladen tekst die wij moeten lezen en proberen te begrijpen? Waar moet je nog iets van vinden? Ik kan u zeggen dat wij daarvoor in onze fractie geen tijd hebben gehad. Wij zeggen wederom dat wij dit zo niet meer willen. Ik geef de gedeputeerde graag de gelegenheid om ons toe te zeggen dat dit zo niet meer zal gebeuren. Mocht het nodig zijn, dan komen wij straks met een motie. Het gaat immers om een belangrijk stuk: de Structuurvisie. De Structuurvisie is een provinciaal instrument. Wij zeggen daarin wat wij de komende jaren willen hebben.

Op dit moment – 2010 – zien wij een verschil in de huidige Structuurvisie en de kaarten die een aantal jaren geleden gemaakt zijn naar aanleiding van de reconstructie en het streekplan. De verdichting van de stad in Brabant gaat zo hard dat wij over ongeveer vijf jaar zitten op de visie van 2040.

Deze Structuurvisie geeft een heel goed beeld; zij is leesbaar en helder. De provincie weet waarover het gaat. De heer Zeegers sprak ook daarover. Of die kennis ook doordringt bij de gemeenten, is de vraag. Mevrouw Verschuuren zei dat het wel mee viel. In de commissie zijn wij geconfronteerd met

een gemeente die aangaf dat er in de loop der tijd dingen veranderd waren waardoor zij last kreeg van de planvorming. Bij navraag is gebleken dat meer gemeenten daar last daarvan hebben. Binnenkort komt de Verordening fase 2. Wij moeten ruimschoots de tijd hebben om een en ander goed met elkaar en met onze achterban te bespreken voordat wij die verordening vaststellen. Wij zijn geen knip voor onze neus waard als wij het daar fout doen. Het enige wat helpt, voorzitter, is voldoende tijd. Haastwerk leidt tot niks!

Voor de gemeenten is ook belangrijk welke regels de provincie straks in de verordening gaat stellen. Hoe duidelijker de provincie daarin is, hoe minder ruimte er is voor interpretatie en hoe beter het met de gemeenten gaat. De provincie moet "verrekte" duidelijk zijn, om het maar even eenvoudig te zeggen!

Bij de behandeling van de verordening fase 2 spelen zoveel elementen waarbij overleg tussen gemeenten en provincie aan de orde is. Wij zullen daar straks kritisch naar kijken.

Met deze visie komen wij wel een heel eind. Vorige week is er een Statendag geweest. Een interessant onderdeel betrof investeringen in het landschap. Wij zaten daar natuurlijk met deze Structuurvisie in ons achterhoofd. Wij werden heel fijntjes gewezen op de relatie tussen de stad en het platteland. Wees goed voor de stad, wees goed voor het landschap. In deze Structuurvisie zien wij dat het landschap dragend is voor de stad. Als wij goed zijn voor het landschap, zijn wij ook goed voor de stad.

Wij komen steeds opnieuw in aanraking met elementen die wij nodig hebben. Windenergie bijvoorbeeld leidt altijd tot conflicten. Wellicht kunnen wij straks in het kader van de verordening fase 2 nog eens scherper kijken waar wij naartoe willen.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voorzitter! Ik ben het niet helemaal eens met de heer Wagemakers dat het onderwerp windenergie altijd tot conflicten leidt. Ik wijs erop dat in de commissie insprekers geweest zijn die konden laten zien hoe groot het draagvlak bij de bevolking is voor kleinschalige windmolenprojecten. Hoe staat de heer

Wagemakers daar tegenover? Wil hij toch vasthouden aan de grote windmolens die zoveel conflicten opleveren, of is er in zijn visie ruimte voor kleinschaligheid?

De heer *Wagemakers* (PvdA): Het gaat niet over de vraag of wij windenergie willen, maar over de ruimtelijke inpassing. Maat en schaal kun je niet aangeven in een visie. Grootschalig moet je grootschalig en kleinschalig moet je kleinschalig wegzetten. Ik geef een voorbeeld ter verduidelijking. Moerdijk en de rand van Brabant zijn grootschalig; ga je daarna naar het land in, dan wordt het kleinschalig.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): In deze Structuurvisie geeft men de voorkeur aan grootschaligheid. Alleen daarvoor worden kaders aangegeven. De kleinschaligheid wordt uitgesloten. Gezien het draagvlak bij de bevolking en ook vanwege een betere inpasbaarheid menen wij dat juist kleinschaligheid de voorkeur verdient. Zij leveren qua ruimtelijke ordening geen grote problemen op. Hoe staat de fractie van de PvdA tegenover die kleinschaligheid?

De heer *Wagemakers* (PvdA): Misschien overdrijf ik als ik zeg dat wij niet bij elke boerderij een windmolen willen. Daar word je horendol van. Het moet heel goed georganiseerd worden. Het risico bij kleinschalig landschap is levensgroot.

Mevrouw *Verschuuren* (CDA): Voorzitter! Mag ik even reageren op de interruptie van mevrouw Verstappen? Gemeenten zijn verantwoordelijk voor windmolens tot 25 meter. De beslissing over kleinschalige parken ligt bij de gemeente.

Mevrouw *Verstappen* (PvdA): Je hebt ook molens van 50 meter.

Mevrouw *Verschuuren* (CDA): Daar gaat de provincie over.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Molens van 50 meter zijn kleine molens.

De *voorzitter*: Als u tegen elkaar spreekt zonder de microfoon te gebruiken, komt het niet in het verslag. Dat zou jammer zijn.

De heer Wagemakers vervolgt zijn betoog.

De heer *Wagemakers* (PvdA): De microfoon staat nog aan, voorzitter.

Op allerlei onderdelen is de agro-agenda hier de afgelopen maanden de revue gepasseerd. Het is een zeer belangrijk punt dat wij goed moeten faciliteren. In het kader van de Q-koorts hebben wij maatregelen genomen. Als de ontwikkelingen weer in gang gezet kunnen worden, moeten wij ons natuurlijk wel afvragen waar wij dat willen doen. In de voorliggende visie is dat niet helemaal opgenomen, maar dat kan gebeuren in de verordening fase 2. Nogmaals, er komen straks zoveel dingen samen dat wij ruim de tijd moeten krijgen.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Ik ben het niet met de heer Wagemakers eens dat wij daarvoor ruim de tijd hebben. In deze Structuurvisie wordt toch een aantal dingen gezegd en vastgelegd, zoals primair agrarisch gebied in verwevingsgebied. Als u de afstanden in Brabant kent, weet u dat het kan gaan over 50 meter nabij een extensiveringsgebied of nabij een dorpskern. Vindt de heer Wagemakers het niet wat ruim geformuleerd in deze visie?

De heer *Wagemakers* (PvdA): De afstandmaten moeten naar de verordening. Wij hebben duidelijk vastgesteld wat verwevings- en extensiveringsgebieden zijn. Ik moet wel zeggen dat wij als het ware nog steeds aan het "jokeren" zijn met betrekking tot de LOG's. Dat is inderdaad heel lastig. Wij hebben dat op alle fronten gezegd en zeggen dat hier weer. Daarover zou een uitspraak moeten komen, maar dat lukt vandaag niet.

Voorzitter. Het CDA en de VVD hebben genoeg gezegd over de financiële paragraaf. Het is helder. De afgelopen dagen zijn wij echter wel geconfronteerd met de beleidsgedachten van het nieuwe kabinet. Dat de provincie minder moet gaan doen, zal langzaam duidelijk worden, maar ruimtelijke ordening is een speerpunt van het provinciale beleid en dat moeten wij overeind

houden. Voor een deel past het vandaag in de Structuurvisie. Vanmiddag hebben wij een discussie over het buitengebied. Ik roep het provinciebestuur op om vanaf vandaag 1 oktober 2010 klip en klaar te zijn over wijze waarop de provincie met het buitengebied omgaat. Wij lopen het risico dat burgers, bewoners en de gemeenten het niet meer snappen. Dat doen wij niet goed. Vanmiddag komen wij daarop terug.

De *voorzitter*: U sprak mij in het begin van uw betoog even aan, mijnheer Wagemakers. Dat doet u terecht. Wij moeten ervoor zorgen dat de stukken er op tijd zijn. Ik wijs u er wel op dat dit een beetje te maken had met de indertijd besproken en gedeelde problemen die zouden ontstaan als wij de commissievergadering in verband met de Statendag naar 24 september zouden moeten doorschuiven. Uw punt heeft de aandacht. Wij hebben er toen ook aandacht voor gevraagd. Wij moeten de zorgvuldigheid van de besluitvorming bewaken, maar hier wisten wij dat het op deze manier zou gaan. Soms vragen wij veel van elkaar. U werkt allemaal buitengewoon hard. Wij moeten het ons gezamenlijk aantrekken dat wij de agenda's goed moeten managen.

Het woord is nu aan de heer Martens van de fractie van GroenLinks.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voorzitter! Wij kennen in Brabant een roerige geschiedenis wat streekplannen betreft. Dit is eigenlijk de eerste Structuurvisie. Bij vorige streekplannen stond het plein hier wel eens vol met mensen die het niet met onze plannen eens waren. Nu dat niet het geval is, kunnen wij ons twee dingen afvragen: óf iedereen is het eens met wat wij nu vaststellen óf het interesseert niemand meer. Maar misschien is er een tussenweg. Er worden wel degelijk keuzes gemaakt in deze SVRO, maar zoals bekend is die Structuurvisie alleen bindend voor onszelf. Pas als een en ander concreet wordt in de Verordening Fase 2, zal het plein voor het Provinciehuis misschien meer gevuld zijn dan vanochtend het geval was.

De Structuurvisie is desalniettemin heel belangrijk. Hierin worden onze provinciale belangen vast-

gelegd en welke keuzes wij hier vandaag maken. Het moge duidelijk zijn dat mijn fractie met een aantal punten niet kan instemmen. Dat betreft allereerst het feit dat het thema volksgezondheid niet genoemd wordt in deze SVRO. In het rapport van de Provinciale Raad dat gisteren is verschenen, staat duidelijk dat volksgezondheid wel degelijk een zwaarwegend belang moet zijn en er in het kader van de ruimtelijke ordening wel degelijk bepaalde keuzes gemaakt kunnen worden. Mevrouw Lestrade van de fractie van D66 zal straks ook namens ons een motie indienen om dit thema toe te voegen.

Voorzitter. Bij de zoekgebieden verstedelijking speelt het kip-en-eiverhaal. GS willen nu al ruime zoekgebieden in deze Structuurvisie vastleggen. Zij stellen dat die gebieden past ontwikkeld mogen worden als inzichtelijk gemaakt is of er daadwerkelijk behoefte aan is. Dat is zoiets als een gevuld ei op tafel leggen en tegen de kinderen zeggen dat zij het pas krijgen als zij honger hebben. Dan weet je dat zij snel honger krijgen en dat ei oppakken. Wij zijn heel bang dat met de zoekgebieden verstedelijking hetzelfde zal gebeuren. Door deze nu op kaarten vast te leggen, zullen zij binnen de kortste keren volgebouwd zijn. Wij vinden dat zij daarom veel kleiner moeten worden vastgesteld. Wij vinden de systematiek van de SER-ladder (SER = Sociaal Economische Raad Brabant) de goede weg: eerst inbreiden en dan pas naar de zoekgebieden. Willen GS dit toezeggen?

Ook bij het landelijk gebied missen wij een samenhangende visie op de grootste speler: de landbouw. Wij vinden het vreemd dat GS door de introductie van "accentgebied agrarische ontwikkeling" extra kansen zien voor verdere verduurzaming van de agrarische sector. Dat is niet de goede weg. Verduurzaming is helemaal niet gekoppeld aan extra mogelijkheden voor ruimtelijke ontwikkeling, zoals grotere bouwblokken, verduurzaming moet veel meer gericht worden op andere manieren van produceren en op het zoeken van andere markten. Het introduceren van deze nieuwe term schept bovendien veel verwarring. Wij hebben daarop al een paar keer gewezen. Wat betekent dit voor de ontwikkelingsmogelijkheden van de intensieve veehouderij?

Welke andere ontwikkelingen kunnen worden toegestaan door dit zo te benoemen? Wij vinden dat er zeker geen grote vergistingsinstallaties in het landelijk gebied moeten worden gebouwd. Zij kunnen inderdaad energie opwekken, maar dat moet niet in het landelijk gebied gebeuren maar op bedrijfsterreinen en veel nadrukkelijker geclusterd zijn aan de afnemers van die energie. Ik verwijs naar het recent verschenen SER-rapport. Het advies is: kies voor grootschaligheid in plaats van verspreid over het landelijk gebied.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD) Voorzitter! Het verbaast mij dat GroenLinks voorstander van mestvergisters is. Wat is daar duurzaam aan?

De heer *Martens* (GroenLinks): Ik heb niet gesproken over mestvergistingsinstallaties. Ik heb bewust de term vergistingsinstallaties gebruikt. Ik ben het helemaal met mevrouw Verstappen eens. Wij zijn niet voor het vergisten van mest, wij willen de installaties niet gebruiken om het overschot aan mest te verwerken. Wij zullen hiervoor een amendement indienen.

Wij zijn ook tegen de mogelijkheid die nu in SVRO gegeven wordt om in het landelijk gebied meer mogelijkheden voor verwerking, opslag en logistiek toe te staan. Kleinschalig passend op een bouwblok van 1,5 ha. is prima, die ruimte geven wij de agrarische sector graag. GS stellen in de Memorie van Antwoord dat in Zundert een grootschalig agrofood terrein is ontwikkeld. Wij vinden dat dit niet thuishoort in het landelijk gebied maar moet worden verplaatst naar een industrieterrein. Ook hiervoor dienen wij een amendement in.

Als laatste onderwerp bij dit thema wil ik noemen de aanwijzing van het gehele Peelgebied als "accentgebied agrarische ontwikkeling". Het is van de gekke dat dit op deze manier gebeurt. Wij hebben op 19 maart duidelijke besluiten genomen over de mogelijkheden van de intensieve veehouderij. Wij kennen allemaal de term LOG, landbouwontwikkelingsgebied. Door nu de hele Peelstreek dus ook de verwevings- en extensiveringsgebieden te benoemen als "accentgebied agrarische ontwikkeling", vragen wij om moeijlijk-

heden en zal er nog meer spraakverwarring ontstaan. Vandaar dat wij een motie zullen indienen om de aanduiding "accentgebied agrarische ontwikkeling" in het Peelgebied alleen van toepassing te verklaren op de bestaande LOG's en het overige gebied als landelijk gebied te handhaven.

Voorzitter, 2010 is het jaar van de biodiversiteit. Uit de SVRO blijkt dat de provincie de komende decennia vooral wil inzetten op grootschalige structuren. Daar ligt duidelijk het provinciale belang. Maar het schrappen van circa 1300 kleinere natuurgebieden is de doodsteek voor de biodiversiteit in Brabant. Wij hebben al eerder laten weten dat wij het hiermee niet eens zijn.

In het streekplan kenden wij nog de Groene Hoofdstructuur (GHS). Helaas wordt die nu met deze Structuurvisie geschrapt en wordt de groenblauwe mantel geïntroduceerd. Onze fractie heeft echter grote vraagtekens of het doel daarvan wel gehaald wordt. Er zijn inderdaad mooie gebiedspaspoorten met bijlagen en er wordt wel ontwikkelingsgericht aangegeven welke ambities de provincie heeft, maar welke zekerheid hebben wij dat de gemeenten die ambities zullen realiseren. De provincie is immers afhankelijk van derden om die gebiedspaspoorten en de groenblauwe mantel de door de provincie gewenste bescherming te geven.

Dit brengt mij bij de landschapsinvesteringsregel ofwel de kwaliteitsregeling zoals die nu is omgedoopt in de Memorie van Antwoord. Het is goed dat GS een andere term hebben gevonden. Landschapsinvesteringsregeling was immers een beladen woord geworden bij de mensen in de provincie. Het is belangrijk dat het geen afkoopregeling wordt, dat mensen het landschap aantasten, geld storten en vervolgens gewoon door kunnen gaan met het aantasten. Het is belangrijk dat in de nieuwe kwaliteitsregeling geborgd wordt dat voordat er een fysieke ontwikkeling plaatsvindt in het landschap er daadwerkelijk een nieuwe kwaliteitsontwikkeling heeft plaatsgevonden. Wij zullen bij de vaststelling van de kwaliteitsregeling toetsen of die borging er daadwerkelijk in zit.

Als laatste punt bij dit onderdeel noem ik het groen in en om de stedelijke netwerken:

BrabantStad zeg maar. De POC (Provinciale Omgevingscommissie) zegt terecht dat zij hiervan niets meer terugziet. In paragraaf 3.9 wordt wel het belang benadrukt van bovenstedelijke voorzieningen en goede bereikbaarheid in die stedelijke netwerken, maar er wordt met geen woord gerept over het versterken van de groenblauwe dooradering in het binnenstedelijke gebied. Wij kennen allemaal GIOS – groen in en om de stad – maar komen die afkorting niet tegen in deze SVRO. Dat kan best zo zijn, maar die groenblauwe dooradering in het stedelijke netwerk van BrabantStad moet wel degelijk in de gaten gehouden worden. Dat is een provinciaal belang. Voorzitter. We zijn blij met de vermelding in de SVRO dat de provincie het initiatief neemt voor het onderzoek van een spoorverbinding Breda-Utrecht. Hoewel ik begrijp dat de ontwikkelende rol niet bij de provincie Noord-Brabant ligt en dat het Rijk hier de leiding heeft, is dit zo belangrijk voor onze provincie dat ik van mening ben dat het bredere gebied van de A27 opgenomen moet worden in de lijst van gebiedsontwikkelingen. Samen met andere partijen hebben wij hiervoor een motie opgesteld.

Voorzitter. GS hebben op het laatste moment de zin toegevoegd dat zij instemmen met extra vliegbewegingen bij Eindhoven Airport. Wij zijn het eens met de woordvoerder van de SP dat eerst de Luchtvaartnotitie behandeld moet worden voordat er een uitzondering gemaakt kan worden voor Eindhoven Airport. Bij die behandeling kan het beleid voor onze vliegvelden in brede samenhang worden bekeken. Ook daarvoor hebben wij een amendement voorbereid.

Voorzitter. Wij zijn niet overtuigd dat met de ontwikkelingen die in deze SVRO zijn vastgelegd de juiste keuzes zijn gemaakt. Ik heb dat in mijn inbreng aangegeven. Ik wacht graag de antwoorden van GS af plus de stemming over onze moties voordat wij deze SVRO zullen af- of goedkeuren.

De *voorzitter*: Ik neem de motie in ontvangst. Ik zeg u alvast dat een van deze moties stuknummer M2 zal krijgen. De motie vreemd aan de orde van de dag van de VVD heeft stuknummer M4 gekregen. U moet straks dus even opletten bij de

stemmingen.

Door de leden Martens, Vreugdenhil, mw. Verstappen en Zeegers wordt de volgende motie voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 oktober 2010; behandelend de Structuurvisie Ruimtelijke Ordening; constaterende dat:

- de A27 tussen Breda en Utrecht wordt vernieuwd;
- Provinciale Staten voorstander zijn van een spoorverbinding Breda-Utrecht;
- In de Structuurvisie wordt vastgelegd dat de Provincie Noord-Brabant het initiatief neemt om met betrokken partijen de mogelijkheden voor de realisatie hiervan te onderzoeken;

overwegende dat:

- een integrale aanpak van het gebied tussen Breda en Utrecht noodzakelijk is om alle ontwikkelingen van het gebied op elkaar af te stemmen;

besluiten:

- het gebied rond de A27 ook op te nemen in de Structuurvisie als zijnde een nieuwe gebiedsontwikkeling, en gaan over tot de orde van de dag."

De voorzitter: Deze motie maakt onderwerp van beraadslaging uit en krijgt nr. M2.

Door de leden Martens, mw. Verstappen en Zeegers wordt de volgende motie voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 oktober 2010, behandelend de Structuurvisie Ruimtelijke Ordening;

overwegende dat:

- in de Structuurvisie (hoofdstuk 2.3.1) de Peelstreek benoemd wordt als "accentgebied agrarische ontwikkeling";
- deze aanduiding betekent dat hiermee extra ontwikkelingsmogelijkheden komen voor de intensieve veehouderij;
- op 19 maart 2010 Provinciale Staten besluiten hebben genomen over welke mogelijkheden er zijn voor de intensieve veehouderij in de provincie Noord-Brabant;
- er Landbouw Ontwikkelingsgebieden (LOG) zijn waar de intensieve veehouderij nog ontwikkelingsmogelijkheden heeft;

besluiten:

1. het "accentgebied agrarische ontwikkeling" dat nu van toepassing is op de gehele Peelstreek alleen van toepassing te verklaren op de bestaande LOG's;
2. het overige deel van de Peelstreek als "gemengd landelijk gebied" te bestemmen;
3. GS op te dragen dit besluit te verwerken in de Structuurvisie en de bijbehorende kaarten, en gaan over tot de orde van de dag."

De voorzitter: Deze motie maakt onderwerp van beraadslaging uit en krijgt nr. M5.

Door de leden Martens, mw. Verstappen en Zeegers worden de volgende amendementen voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 oktober 2010, behandelend de Structuurvisie Ruimtelijke Ordening; overwegende dat:

- er nog geen luchtvaartnotitie is;
- voordat er uitspraken gedaan kunnen worden over wel of niet extra vliegbewegingen van Eindhoven Airport er eerst een integrale luchtvaartnotitie moet liggen;

constaterende dat:

- GS na de ter inzage legging alsnog besloten hebben de volgende zin toe te voegen in deel B paragraaf 4.5.2: "De provincie Noord-Brabant onderschrijft met de partners van de Alderstafel dat Eindhoven Airport tot 2020 in twee stappen 25.000 extra vliegbewegingen mag uitvoeren";

besluiten:

deze door GS toegevoegde zin te schrappen uit de Structuurvisie."

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 oktober 2010, behandelend de Structuurvisie Ruimtelijke Ordening;

constaterende dat:

- binnen het accentgebied agrarische ontwikkeling ruimere ontwikkelingsmogelijkheden worden voorgesteld (zie blz. 79);
- hieronder ook verstaan wordt extra ontwikkelingsmogelijkheden voor bedrijven in de verwerking, opslag en logistiek;
- deze ontwikkelingen plaats horen op bedrijventerreinen en niet in het landelijk gebied;

besluiten:

te schrappen op blz. 79 onder kopje Beleid onder a. Algemeen, punt 2 de woorden: "Verwerking, opslag, logistiek".

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 oktober 2010, behandelend de Structuurvisie Ruimtelijke Ordening; constaterende dat:

- *binnen het accentgebied agrarische ontwikkeling ruimere ontwikkelingsmogelijkheden worden voorgesteld, (zie blz. 79) zoals duurzame energieopwekking op de locatie;*
- *hiermee ook vergistingsinstallaties/biomassacentrales worden bedoeld;*
- *de SER in dit verband adviseert: "te kiezen voor grootschaligheid. Een beperkt aantal (4 of 5) bij voorkeur gekoppeld aan bedrijventerreinen, ook gezien de verbinding met warmte en warmtekrachtkoppeling";*
- *vergistingsinstallaties (en de bijbehorende opslagfaciliteiten) door hun omvang en massa ook een grote landschappelijke impact hebben;*

overwegende dat:

- *deze ontwikkelingen plaats horen op bedrijventerreinen en niet in het landelijk gebied;*

besluiten:

toe te voegen op blz. 79 onder kopje Beleid onder a. Algemeen, punt 2 de woorden: "Uitgezonderd vergistingsinstallaties".

De *voorzitter*: Deze amendementen maken onderwerp van de beraadslaging uit en krijgen de nrs. A2, A3 en A4.

Het woord is aan de heer Vreugdenhil van de fractie van de ChristenUnie-SGP.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP) Dank voor het woord, mijnheer de voorzitter. Ik dacht tijdens dit debat: ik ga beginnen met de opmerking wat een tam debat voeren wij hier. Ik heb echter een iets andere analyse dan de heer Martens. Ik vind dat wij eigenlijk weinig keuzes maken in deze Structuurvisie. Het is veel doorrollen van het huidige beleid. De echte vragen waarvoor wij staan deels vanuit onze nieuwe rol in het ruimtelijk beleid en deels vanwege de vraagstukken die op ons afkomen, die knopen worden niet doorgehakt. Dat heeft ook te maken met stagnerend beleid van het college zelf. Eigenlijk zou deze Structuurvisie

ook de energieagenda moeten bevatten plus een vertaling van de ruimtelijke gevolgen die wij pas straks gaan vaststellen. Wij zijn al meer dan een jaar bezig met het luchtvaartbeleid; niet alleen voor Eindhoven voor ook voor Seppe en Budel, maar ook dat kan hierin niet verwerkt worden omdat de beleidslijnen nog niet zijn vastgesteld. Met betrekking tot de glastuinbouw hebben wij afgesproken dat wij in het najaar tot een wijziging van het beleid komen. Daarom is ook dit niet aangepast in deze Structuurvisie. Mevrouw Lestrade gaat straks heel wijze woorden zeggen over de volksgezondheid.

Voorzitter. Dat was ook de reden waarom wij in het debat over de Structuurvisie gepleit hebben voor een omgevingsvisie en om daarvoor iets meer tijd te nemen. Het college wilde het echter nog in deze periode afronden. Wanneer wij de beleidsvelden werkelijk bij elkaar brengen en niet naar een sectoraal plan maar naar een integraal plan gaan over de nieuwe rol van de provincie, komen naar mijn mening deze vraagstukken op tafel en zullen wij echt keuzes moeten maken. Helaas is dat niet gebeurd. In het verkiezingsprogramma van de ChristenUnie-SGP voor de komende Statenperiode zal in ieder geval staan dat wij de omslag willen maken naar een omgevingsvisie en dit als een goede tussenstap zien.

Het tweede aspect waardoor wij op dit moment hier misschien niet zo'n heel scherp debat voeren, is dat het debat vervuild is, want tegelijk met de Structuurvisie ligt eigenlijk al de verordening fase 2 ter inspraak. Dan kom je in de onmogelijke situatie dat je eigenlijk al ziet hoe de provincie de Structuurvisie tot uitvoering wil brengen maar daarover niets mag zeggen omdat eerst de Brabantse burgers aan het woord moeten komen. Ik ben het helemaal eens met de opmerkingen die de VVD-fractie in de commissie heeft gemaakt maar niet met de uitwerking. Er moet eerst een visie zijn. Daarna kan de normering erop worden losgelaten. Wij doen het in de verkeerde volgorde en dat landt heel slecht in het Brabantse.

In de commissie hebben wij een aantal elementen ingebracht. Wij zien die terug in de Memorie van Antwoord. Met betrekking tot de energie wordt in ieder geval aangegeven dat het als visiedocument

wordt gezien en wordt opgenomen in paragraaf 1.5.4. Daarmee zijn wij tevreden. Wij zouden het wat scherper willen, maar daarover komen wij vanmiddag nog te spreken.

Wij zijn ook tevreden dat voor windenergie de 320 megawatt daadwerkelijk in de Structuurvisie wordt opgenomen. Het is een heldere doelstelling van de provincie die nu ook wordt vastgelegd. In de commissie waren de geluiden daarover nog anders.

Ook zijn wij content over het feit dat de huidige uitvoering van de landschapsinvesteringsregel op de schop gaat. Samen met gemeenten moet er gekomen worden tot een goede regel, want de doelstelling van de regel ondersteunen wij maar de uitvoering absoluut niet.

Wij vinden het jammer dat bij de ontwikkelingsopgaven de A27 niet meegenomen wordt. De argumentatie van het college is heel mager. Als er één ontwikkeling is in West-Brabant die grote gevolgen heeft maar ook kansen biedt om een aantal zaken te verbinden, is het wel de A27. Wij willen die dan ook minimaal in het verkenninglijstje opgenomen zien. Dat doet recht aan alle debatten die wij hier tot nu toe gevoerd hebben en bovendien is het een heldere consistente lijn die ik in mijn regio kan uitleggen.

Voorzitter. Ik wil wat langer stilstaan bij de sturingsfilosofie. Daar hebben wij echt moeite mee. Het college noemt het samen werken aan kwaliteit. Ik wil hier toch het signaal neerleggen dat er een brede maatschappelijke en gemeentelijke onvrede is over de wijze waarop de provincie op dit moment het ruimtelijk beleid invult. Ik denk dat er in elk gemeentehuis forse kritiek is op de provincie en ik geef de gemeenten gelijk. Wij hebben immers afgesproken dat de provincie ieders rol respecteert. Er wordt gesproken over subsidiariteit. Die term spreekt ons aan. Alle partijen moeten optimaal hun eigen rol kunnen vervullen. Toch blijkt dat de provincie op alles wat los en vast zit een zienswijze indient; of het nu verordening fase 1 is, of dat alvast de Structuurvisie wordt meegenomen die vandaag wordt vastgesteld, of de verordening fase 2. Gemeenten moeten zelf maar uitzoeken waaraan zij daadwerkelijk moeten voldoen en wat slechts een

advies van het college is. Ik heb een voorbeeld meegenomen. Dat betreft een kleine uitbreiding van een jachthaven. Er wordt een vraag voorgelegd aan de provincie. Die antwoordt dat zij het plan eerst wil voorleggen aan de Overlegcommissie Nationale Biesbosch. De provincie vindt dat het plan in een breder verband gezien moet worden. De bestuurlijke commissie komt in november bijeen, het overlegorgaan in december. Kortom, de provincie kan nog geen uitsluitsel geven of het plan strijdig is met het provinciaal belang.

Voorzitter. Ons beleid moet zodanig zijn dat het voor eenieder in Brabant helder is of iets wel of niet een provinciaal belang is. Voor eenieder in Brabant moet duidelijk zijn of men binnen de kaders van de door de Staten gestelde verordening blijft of daarbuiten treedt en een zienswijze van de provincie kan verwachten. Dat is echt pro-actief en helder beleid; dat getuigt van vertrouwen in de gemeentelijke bestuurslaag. De Staten hebben in het veehouderijdebat laten zien dat zij met een voorbereidingsbesluit daadwerkelijk kunnen ingrijpen als het echt fout gaat. Wij willen dan ook inzetten op het totale instrumentarium en geen overbodige regels maken. Wij moeten niet proberen de oude situatie met nieuwe regels voort te zetten. Wij moeten niet alleen gebruik maken van een reactief instrumentarium en ontheffingen.

Voorzitter. Dat is de oude Wet op de ruimtelijke ordening. Wij hebben ook een aantal pro-actieve instrumenten gekregen: de pro-actieve aanwijzing, het projectbesluit dat de provincie kan inzetten en het voorbereidingsbesluit. Durft de provincie echt te reguleren en een bandbreedte aan de gemeenten te geven waarbinnen zij verantwoordelijk zijn? Als zij daarbuiten treden, hebben zij een probleem met de provincie maar daarbinnen zijn zij verantwoordelijk. Gaat het echt fout, dan kunnen de Staten ingrijpen. Dat is een heel ander verhaal aan de gemeenten dat wat op dit moment door het college door middel van de zienswijze wordt ingebracht.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Het betoog van de heer Vreugdenhil is duidelijk. De verordening fase 2 is in ontwikkeling. Wij spreken nu over de

Structuurvisie. Vindt de heer Vreugdenhil dat het voorbeeld dat hij geeft onderdeel moet zijn van de Structuurvisie, of moeten wij heel alert zijn en dit meenemen in de verordening fase 2? Zo ja, is hij het dan met ons eens dat wij daarvoor veel tijd nodig hebben?

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! Op de laatste vraag van de heer Wagemakers is het antwoord "ja".

Wat zijn eerste vraag betreft, wijs ik erop dat er in de Structuurvisie een heel duidelijke passage is opgenomen over hoe de provincie met de verordening omgaat. Ik had het graag concreet willen maken met de voorbeelden uit de verordening fase 2 maar dan vervuil je het debat. Als wij die passage nog eens lezen, zou ik de fractie van de heer Wagemakers, maar ook de fractie van de VVD en de fractie van het CDA die net heeft gepleit voor deregulering, willen vragen of zij straks op die manier met de verordening willen omgaan. Misschien kan daarop in tweede termijn antwoord gegeven worden? Het gaat volgens mij om artikel 5.4.1.

De *voorzitter*: Komt u tot een afronding.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! Vandaag is de omgevingsvergunning in werking getreden. Die houdt in dat zo snel als mogelijk en in ieder geval binnen acht weken een vergunning moet worden afgegeven. Kan het college met de voorgestelde lijn binnen die acht weken blijven of gaat door het provinciaal beleid de Lex Silentio Positivo in Brabant hoogtij vieren? Ik denk dat dit niet kan. Uit het voorbeeld dat ik zojuist noemde, blijkt wel dat wij veel meer tijd nodig hebben om vraagstukken te bezien en dat ons ruimtelijk beleid dus niet goed in elkaar zit.

De fractie van de ChristenUnie-SGP ziet dit als een tussendocument op weg naar de omgevingsvisie waarin echt knopen worden doorgehakt en keuzes worden gemaakt. Wij zullen in de verordening fase 2 nader ingaan op hoe de provincie wil sturen en echt verantwoordelijkheid en vertrouwen aan de gemeenten wil geven.

De *voorzitter*: Het woord is aan mevrouw Verstappen van de fractie van de Partij voor de Dieren.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voorzitter! De Structuurvisie vinden wij heel toegankelijk, zowel qua opbouw als qua taalgebruik. Dat is een grote vooruitgang; complimenten daarvoor. Wij zouden nog graag de beschikking krijgen over een e-book zodat er geen stapel papieren meer op ons bureau ligt. Maar goed, dat is iets anders.

De Structuurvisie schiet tekort als het gaat om uiteenlopende problemen in samenhang te bezien. Ik wijs op het thema energie en het thema gezondheid in relatie tot de ruimtelijke ordening. Ik heb er al op gewezen dat in het advies duidelijk staat dat het belangrijk is om gezondheid te integreren in het omgevingsbeleid. Daaronder valt ook het beleid op het gebied van de ruimtelijke ordening.

De samenhang ontbreekt en er wordt in onze ogen ook klakkeloos voortgebouwd op zowel de intensieve veehouderij als op de intensieve akkerbouw en bonte teelt, terwijl die ons juist voor zulke grote problemen stellen. In onze ogen getuigt dat niet van een toekomstbestendige visie. Deze intensieve vormen van landbouw stellen ons voor problemen zoals grove schending van dierenwelzijn, aantasting van de volksgezondheid, antibioticaresistentie (MRSA, ESBL's) dierziektes als Q-koorts, aantasting van lucht-, bodem en waterkwaliteit, afname van biodiversiteit, mestoverschot, verstoring van de mineralenkringloop, etc. etc. In deze Structuurvisie wordt gesteld dat de landbouw bijdraagt aan een duurzame energie en het verbeteren van de luchtkwaliteit en het sluiten van grondstofkringlopen. Dat is wel een heel bijzondere manier om aan te geven dat de landbouw hard zal moeten werken aan de oplossing van de vele problemen die hij zelf geschapen heeft.

Wij blijven in deze Structuurvisie de vervuiler beschermen. We geven intensieve bonte teelt de ruimte, ondanks de funeste gevolgen voor de bodemstructuur, het water en de biodiversiteit. Wij geven de intensieve akkerbouw de ruimte, ondanks het gebruik van kunstmest en chemische

bestrijdingsmiddelen met negatieve gevolgen voor water, bodem en biodiversiteit.

Als overheid zullen wij de vervuiler een halt moeten toeroepen. Alleen een agrarische sector die produceert met respect voor mens, dier en aarde zou mogelijkheden moeten krijgen in onze Structuurvisie. Dit betekent dat in deze Structuurvisie nieuw beleid geformuleerd zou moeten worden in plaats van hetzelfde beleid in een nieuw jasje te gieten.

In de primair agrarische gebieden willen GS in deze Structuurvisie de ruimte voor de aanwezige agrarische functie versterken en voorkomen dat menging met andere functies leidt tot aantasting van de primaire productiestructuur. Dit is opnieuw een bizarre omkering van zaken. Als de primaire productiestructuur in het gedrang komt omdat zij nadelige gevolgen heeft voor bijvoorbeeld natuur, moet dat juist een waarschuwend teken aan de wand zijn. Natuur is geen bedreiging voor een landbouw die produceert met respect voor mens, dier en milieu. Biologische of biologisch-dynamische landbouw bijvoorbeeld werkt samen met natuur, maakt daarvan deel uit, vormt daarom ook geen bedreiging voor die natuur. Een primair agrarisch gebied hoeft daar dus niet tegen beschermd te worden. Natuur weren uit primair agrarische gebieden is in onze ogen een absurditeit ten top. In tegenstelling tot wat hier verwoord wordt, zijn wij van mening dat ook in de primair agrarische gebieden functies met elkaar in evenwicht moeten zijn. Het is van de zotte dat die daar uit balans mogen zijn.

De Structuurvisie geeft volop ruimte aan een continuering van de huidige disbalans. Behalve in primair agrarische gebieden wil het college ook nog binnen het gemengd landelijk gebied volop voorrang geven aan agrarisch ondernemen, dat wil zeggen: aan een verstoord evenwicht. Deze visie heeft tot gevolg dat de landelijke infrastructuur op veel plaatsen zal verdwijnen. Er zullen mastodonten van stinkende mestvergifters geplaatst gaan worden naast stinkende stallen waarin dieren opeengepakt staan, vrachtwagens af en aan rijden etc. Hoe groot denkt het college eigenlijk dat Brabant is? Denkt het college dat de disbalans die is toegestaan in het primair agrarische gebied geen

invloed zal hebben op de omliggende gebieden waar alles dan wel in balans zou moeten zijn? Wij hebben zelf gezien dat een bustoer van een halfuur ons brengt langs tig LOG's, verweings- en extensiveringsgebieden. Ik geef een concreet voorbeeld van waar dit beleid toe leidt: Someren. Het merendeel van de uitbreidingen van de intensieve veehouderij vindt daar plaats op bestaande locaties in verweingsgebied, omdat in het verleden zoals op zoveel plekken in Brabant het geval is, al grote bouwblokken zijn toegekend. Die bedrijven hoeven zich dus helemaal niet te houden aan de gewenste maximale grootte van 1,5 ha, de verplichte groencompensatie en de grenzen tot woonkernen, waterbeschermingsgebieden en natuur. Zo zijn er in Someren bedrijven met bouwblokken van 3 ha op luttele afstand van natuur, op geen enkele wijze ingepast in het landschap en de geurnorm vele malen overschrijdend. De beleidsaanpassing in reactie op het burgerinitiatief maakt met een overgangsregeling en met de aanduiding "unieke gevallen" nog meer van deze ontwikkelingen mogelijk. De situatie lijkt zich met deze Structuurvisie voor de zoveelste maal te herhalen. Weer wordt er een visie verwoord waarin vervuilers maximale spanbreedte krijgen.

Voorzitter. In de Structuurvisie wordt erkend dat het in toenemende mate lastig is om de specialisatie met schaalvergroting in de landbouw te combineren met verbrede landbouw, maar veel verder dan deze constatering komt de Structuurvisie niet! Als wij nu geen heldere keuzes maken, kost het ons alleen maar meer en meer en meer geld en dan hebben wij het nog niet over gezondheid en andere zaken die veel belangrijker zijn. De verplichte luchtwassers bijvoorbeeld die met geld van ons burgers zijn gesubsidieerd, functioneren niet zoals gehoopt. Controle op fraude van zelfs alleen de zeer risicovolle bedrijven kost ons met z'n allen de komende twee jaar méér dan twee miljoen euro.

Wij zullen goed moeten afbakenen wat wij precies verstaan onder intensieve veehouderij. Dat ontbreekt in deze Structuurvisie. Wij zullen een amendement indienen dat ertoe strekt dat dit in deze Structuurvisie wordt opgenomen. Willen wij

de water-, bodem- en de luchtkwaliteit verbeteren, dan zullen de intensieve akkerbouw en bometeelt moeten omschakelen en op zoek moeten gaan naar een werkelijke balans met de natuurlijke omgeving, net zoals de intensieve veehouderij zal moeten verdwijnen en die dieren aantallen terug moeten.

In de Structuurvisie wordt eindelijk erkend dat de biodiversiteit achteruitgaat en wordt het belang van een toename van biodiversiteit aangegeven. Het is belangrijk hieraan daadkracht te koppelen door een bijbehorende financiële ondersteuning. Dat komt straks in de begroting aan de orde. Wij vinden dat in de Structuurvisie zou kunnen staan dat die zaken die bewezen hebben succesvol te zijn als het gaat om een toename van soorten, financiële ondersteuning zal worden geboden. Wij dienen daarvoor een amendement in.

Wij vinden dat de stedelijke ecologische doorloop beter zou kunnen. Wij denken zelfs aan stadsboerderijen. Wij denken niet aan meer asfalt in Brabant maar aan meer elektronische snelwegen en aan het inzetten op kleine windmolenparken. Het zal duidelijk zijn dat wij dan doelen op windmolens die net iets groter zijn dan 25 meter.

De provincie als ontwikkelaar blijven wij moeilijk vinden vanwege de dubbele petten, te weten handhaving en ontwikkeling. Wij hebben daarmee al vaker problemen gehad.

In het kader van de zorgplicht voor de ruimtelijke kwaliteit wordt gesteld dat het essentieel is dat de basis in Brabant op orde blijft. Ik vind dat een vreemde zin die heel vaak in de stukken voorkomt. "Essentieel is dat de basis op orde blijft". Maar de basis is niet op orde; water, bodem en natuur zijn niet op orde. Brabant scoort op een aantal punten het slechtste van heel Europa. En zij komen ook niet op orde met deze Structuurvisie als leidraad. Wij zouden het plezierig vinden als dat soort zinnen voortaan uit de Structuurvisie geschrapt wordt.

Wij onderschrijven dat er een concrete uitwerking moet komen van de landschapsinvesteringsregeling in de Verordening Ruimte fase 2. Gezien de kwaliteitsverslechtering van het landschap die, zo vrezen wij, deels veroorzaakt wordt door het slecht

functioneren van de compensatieregelingen, zullen wij hierop te zijner tijd terugkomen om te waarborgen dat de natuurkwaliteit niet sluipenderwijs achteruitgaat.

De *voorzitter*: Door de leden mw. Verstappen, mw. Lestrade-Brouwer, Martens, mw. Slegers, Wagemakers en Vreugdenhil wordt het volgende amendement voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 1 oktober 2010;

kennis genomen hebbende van het Statenvoorstel 51/10A; overwegende dat:

- *in de concept-structuurvisie de achteruitgang van de biodiversiteit wordt erkend maar geen concrete maatregelen worden benoemd;*
- *bewezen succesvolle projecten zoals de leefgebiedenbenadering onvoldoende garantie voor continuering krijgen;*

besluiten de tekst van Statenvoorstel 51/10A paragraaf 2.2.3 als volgt te amenderen:

De opgave is om door te gaan op de ingeslagen weg door natuurgebieden te vergroten, te verbinden en de milieuomstandigheden (bodem, water, lucht) te verbeteren, en bewezen effectieve maatregelen voor herstel van biodiversiteit te ondersteunen met passend beleid en financiering. Daarnaast staat etc.."

De *voorzitter*: Dit amendement maakt onderwerp van beraadslaging uit en krijgt nr. A5.

Door de leden mw. Verstappen, mw. Lestrade-Brouwer, Martens en mw. Slegers wordt het volgende amendement voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 1 oktober 2010;

kennis genomen hebbende van het Statenvoorstel 51/10A; overwegende dat:

- *de definitie van intensieve veehouderij nog niet vastgesteld is;*
- *voorkomen dient te worden dat het ontbreken van een bindende definitie tot ongewenste ontwikkelingen leidt;*

besluiten de tekst van Statenvoorstel 51/10A paragraaf 2.1.3 als volgt te amenderen:

"Het vigerende beleid, zoals dat geldt sinds de besluitvorming in maart 2010 en de verwerking daarvan

in de Verordening Ruimte zijn uitgangspunt voor deze Structuurvisie. Uitzondering hierop vormt de nog nader vast te stellen definitie van intensieve veehouderij. Deze zal op een later tijdstip worden vastgelegd en ingevoegd. Er is inmiddels etc. ""

De *voorzitter*: Dit amendement maakt onderwerp van beraadslaging uit en krijgt nr. A6.

Het woord is aan mevrouw Lestrade van de fractie van D66.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voorzitter! Ik heb gaandeweg de discussie mijn bijdrage een beetje veranderd zodat het ook voor de publieke tribune nog een beetje aan te horen is en ik niet alles herhaal wat al gezegd is. Ik begin met een paar algemene dingen. Ik zal niet zo lang spreken als ik oorspronkelijk heb aangegeven.

Wij vinden dat de Structuurvisie eigenlijk te vroeg is gekomen en zien het als een tussenstuk. Er staan nog onderzoeken op stapel die erin verwerkt hadden kunnen. Er komt ook nog een aantal beleidsstukken aan. Wat ons betreft had de interim-Structuurvisie nog wat langer mogen gelden.

Wij bespreken nu deze Structuurvisie. Het stuk is inderdaad goed en helder geschreven. Ik complimenteer de ambtenaren daarvoor. Er staat ook een aantal goede dingen in, maar ook zaken waarbij wij twijfels hebben. Verschillende sprekers hebben daarover opmerkingen gemaakt. Het gaat o.a. om de vraag hoe de landschapsregeling uitpakt. Wij vragen ons af, of op het overleg in de regio's een democratische controle wordt toegepast. In de voorafgaande jaren hebben wij gezien dat burgers het gevoel hebben te weinig betrokken te zijn geweest bij overleggen die al jaren plaatsvinden, waarvan allerlei overheidsorganen menen dat zij ontzettend hun best gedaan hebben om de burgers daarbij te betrekken en waarbij burgers het gevoel hebben dat zij nooit iets gehoord hebben. Als wij dit gaan opschalen naar regionale overleggen waar allerlei besluiten genomen worden of plannen worden besproken, vragen wij ons bezorgd af hoe gemeenteraden en individuele burgers betrokken worden bij het hele proces. Als wij iets kunnen leren van de evaluatie

van de reconstructie is het wel dat aan het peoplelement niet voldoende aandacht is besteed, dat de bevolking onvoldoende bij een en ander betrokken is. Wij maken ons daar zorgen over en hopen dat GS zijn plannen daarop afstemt.

Wij vragen ons ook af hoe de provincie haar rol oppakt. Dat is een van de redenen waarom ik zojuist mevrouw Prins heb geïnterrupteerd. De heer Vreugdenhil vroeg of de provincie de gemeenten inderdaad die vrijheid kan bieden die zij zegt te willen bieden. Wij vinden ook dat de provincie dat moet doen. Daartegenover staat echter dat wel ingegrepen moet worden als dat nodig is. De richtlijnen moeten duidelijk zijn. Gemeenten moeten precies weten binnen welke bandbreedte zij vrij kunnen opereren en waar de provincie zal ingrijpen ter bescherming van het landschap en andere belangen die zij heeft geformuleerd.

O.a. vanwege het gebrek aan beleid en aan ideeën over migratie, over de vraag hoe je arbeidskrachten moet huisvesten die van ver komen, hoe je daarop beleid moet maken, hoe je een sociale structuur opzet als het gaat om veel laaggeschoolde werkgelegenheid. Dat was de reden waarom wij destijds tegen het logistiek park Moerdijk hebben gestemd. Ik deel de zorg van de heer Zeegers of dat voldoende naar voren komt in de hieronder hangende beleidsstukken. Het is logisch dat het niet helemaal uitgewerkt wordt in de Structuurvisie zelf, maar het college moet wel aangegeven dat het weet dat dit soort problemen gaat spelen. Ik zat gisteren in de bus naar Brussel naast iemand van de BZW die blijk gaf van zijn grote bezorgdheid over het gebruik van de term krimp. Hij vond dat een negatieve klank hebben. Wij hebben toen samen de term "stretch" bedacht. Misschien is dat qua pr een leukere term voor de werkgeverswereld.

Wij hebben jarenlang geroepen dat Vincent van Gogh icoon van Brabant zou moeten zijn. Iedereen lachte D66 uit, maar inmiddels vormt het een belangrijk deel van Brabant Culturele Hoofdstad. Wij hebben ook continu geroepen dat het begrip buisleidingen weer bij iedereen voorin de agenda moet staan. Wij zien dat nu ook terug, hoewel het weinig wordt uitgewerkt. Het college

schrijft het af en toe op om D66 tevreden te stellen, maar verbindt er geen beleid aan. Dat is jammer.

Ik noem ook maar weer de kleine waterkracht-centrales. Ik geef toe dat het een klein onderwerp is voor een grote visie. Het is algemeen bekend dat wij alle manieren om energie op te wekken moeten gebruiken. Er zijn in Brabant zoveel mogelijkheden om het kleinschalig te doen. Daaraan wordt echter totaal geen aandacht besteed. Er worden nieuwe sluizen aangelegd. Het verval van het water zou gebruik kunnen worden om energie op te wekken. In de Structuurvisie staat zo mooi: heel Brabant heeft een hellend aspect. Er zijn altijd overal watermolens geweest. Als wij spreken over cultuurhistorisch erfgoed, over educatie, kleinschaligheid, terug naar de mensen, zou dat toch ingevoerd kunnen worden. Ik vind het jammer dat daarvan geen gebruik gemaakt wordt.

In het stuk missen wij volksgezondheid als provinciaal belang. Natuurlijk is hierbij sprake van een aantal landelijke aspecten, maar met name in Brabant waar sprake is van een bepaalde vorm van bedrijvigheid die effecten kan hebben voor de volksgezondheid, moeten die aspecten absoluut als provinciaal belang genoemd worden in een SVRO. Er is zojuist een onderzoek uitgekomen en voor het eind van het jaar komt er nog een onderzoek dat betrekking heeft op Q-koorts. Ik wil het echter algemener inzetten. In onze provincie zijn altijd zoönoses geweest maar er komen meer dierziektes aan die van dier op mens zullen overspringen. In het uitgekomen rapport wordt met name ingegaan op de organisatorische structuur. Hoe moeten wij handelen als er een dergelijke epidemie uitbreekt? Wij willen graag dat het college in de RO-visie ingaat op de aspecten die daarmee te maken hebben. Daarom hebben wij samen met GroenLinks, PvdD en Christen Unie-SGP een motie opgesteld. Daarin vragen wij het college om nog in 2010 met een wijzigingsvoorstel te komen waarin het thema gezondheid in relatie tot de onderwerpen in de visie wordt uitgewerkt en waar gezondheid in deze context als provinciaal belang benoemd wordt. Wij veronderstellen dat er binnen nu en niet al te lange tijd in ieder geval nog een aantal wijzigingen in de

visie komt. Wij zien het voorliggende stuk echt als een tussenstuk.

De *voorzitter*: Door de leden mw. Lestrade-Brouwer, mw. Verstappen, Martens en Vreugdenhil wordt de volgende motie voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 oktober 2010;

overwegend dat:

- *in de Structuurvisie RO diverse provinciale belangen benoemd worden;*
- *deze belangen zowel een provinciaal als een algemeen karakter hebben;*
- *het de taak is van de provincie de ruimte zo te structureren en ontwikkelingen zodanig te faciliteren dat gezondheid (minimaal) niet benadeeld wordt;*
- *gezondheid in relatie tot de Structuurvisie RO daarmee als provinciaal belang benoemd dient te worden;*

constaterend dat:

- *gezondheid op deze wijze in de Structuurvisie RO niet ge- en benoemd wordt;*

verzoeken het college van GS:

- *in 2010 met een wijzigingsvoorstel van de Structuurvisie RO te komen waarin*
 - *het thema gezondheid in relatie tot de onderwerpen in de visie wordt uitgewerkt;*
 - *gezondheid in deze context als provinciaal belang benoemd wordt,*

en gaan over tot de orde van de dag."

De *voorzitter*: Deze motie maakt onderwerp van beraadslaging uit en krijgt nr. M6.

Ik heb hier ondertussen de tweede motie vreemd aan de orde van de dag. Die luidt als volgt:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 1 oktober 2010;

constaterende dat:

- *in de verordening ruimte Noord-Brabant fase I in artikel 3.6.6 een regeling is opgenomen voor het verlenen van ontheffingen van lopende zaken in het kader van verplaatsingen van intensieve veehouderijen;*
- *in de verordening geen regeling is opgenomen voor ontheffingen van lopende zaken in het kader van autonome uitbreidingen van intensieve veehouderijen op bestaande locaties;*

- *in artikel 3.3.6 lid 1 aanhef is bepaald dat GS tot 1 januari 2011 ontheffing kunnen verlenen tot verplaatsing van een intensieve veehouderij;*

overwegende dat:

- *in de bijzondere begripsbepalingen in artikel 3.3.1 een omschrijving van het begrip "lopende zaak" ontbreekt;*
- *het ontbreken van deze omschrijving tot grote onduidelijkheid en onzekerheid bij belanghebbenden en gemeenten leidt;*
- *de lopende zaken in de verordening uitsluitend betrekking hebben op verplaatsingen van intensieve veehouderijen, terwijl ook bij autonome uitbreidingen van intensieve veehouderijen op bestaande locaties er sprake kan zijn van een lopende zaak;*
- *de termijn tot 1 januari 2011, waarbinnen GS de ontheffingen kunnen verlenen, gezien de te voeren procedure om tot een ontheffingsbesluit te komen, geen reële termijn is en in eventuele gerechtelijke procedure ertoe kan leiden dat er in het geheel geen ontheffingsbesluit meer kan worden verleend;*

besluiten:

- *een lopende zaak als bedoeld in artikel 3.6.6 lid 1 aanhef te definiëren als een zaak, waarvoor vóór 20 maart 2010 een schriftelijke aanvraag is ingediend tot verplaatsing van een intensieve veehouderij naar een concrete locatie en waarvan het college van burgemeester en wethouders c.q. de raad vóór 20 maart 2010 schriftelijk te kennen heeft gegeven hieraan zijn medewerking te verlenen;*
- *artikel 3.3.6 lid 1 aanhef zo te wijzigen dat hieraan wordt toegevoegd dat dit artikel ook geldt voor lopende zaken die betrekking hebben op autonome uitbreidingen van intensieve veehouderijen op bestaande locaties;*
- *de in artikel 3.3.6 lid 1 aanhef genoemde ontheffingstermijn tot 1 januari 2011 te laten vervallen en in de plaats daarvan te bepalen dat het college van burgemeester en wethouders c.q. de raad tot 1 januari 2011 aanvragen voor ontheffingen in geval van lopende zaken bij Gedeputeerde Staten kunnen indienen;*

dragen het college van GS op:

- *de wijziging van de verordening in bovenvermelde zin voor te bereiden en hierop vooruitlopend in concrete gevallen reeds uitvoering te geven aan deze motie, en gaan over tot de orde van de dag."*

De voorzitter: Deze motie is ingediend door de leden Van der Burgt, Wagemakers, Vreugdenhil en mw.

Slegers. Zij maakt onderwerp van beraadslaging uit en krijgt nr. M4.

De vergadering wordt van 11.10 uur tot 11.25 uur geschorst.

De voorzitter: Het woord is aan gedeputeerde Van Heugten.

De heer Van Heugten (GS;CDA): Voorzitter! Ik dank de Staten voor hun inbreng in eerste termijn bij deze Structuurvisie. Ik constateer dat er bij u grote waardering is voor het proces. Namens het college wil ik ook waardering in de richting van de Staten uitspreken omdat zij een heel duidelijk spoor gekozen hebben bij de invoering van de nieuwe Wet op de ruimtelijke ordening en het opzetten van een nieuw ruimtelijk kader voor het provinciaal handelen. De Staten willen eerst het bestaand beleid omzetten in een verordening die beleidsarm is. In de tussentijd moet goed nagedacht worden over de vraag wat op provinciaal niveau een goede visie is en vervolgens moet die visie vertaald worden in een actualisatie van onze verordening. Het kader dat wij schetsen moet in heldere spelregels doorvertaald worden naar de gemeenten.

De verordening eerste fase is vastgesteld, de Structuurvisie is gemaakt en in de inspraak gegeven. Het feit dat hier buiten geen grote groepen staan met spandoeken, geeft naar mijn idee dan ook niet aan dat er weinig belangstelling is. U hebt in de indrukwekkende nota van inspraak kunnen zien dat er wel degelijk veel belangstelling is voor deze Structuurvisie. Wij hebben vier keer in de provincie in een volle zaal van ambtenaren, gemeenten, het maatschappelijk middenveld maar ook de gewone burger volop gecommuniceerd met de Brabantse bevolking. Vervolgens doen wij dat nog een keer met de Statenleden, want zij zijn tenslotte de vertegenwoordigers van de Brabantse bevolking, om te kijken of dit een goede afronding is van die visie.

Wij hebben ook even gesproken over de volgorde en over het gedeeltelijk parallel lopen van al die trajecten. Wij waren nog met de verordening eerste fase bezig toen dit stuk al in de inspraak

ging. Toen dit stuk in de inspraak lag, hebben wij al de kadernota voor de spelregels fase 2 meegestuurd zodat de mensen wisten welk spelregelkader zij konden verwachten bij deze visie. Dat is naar mijn mening heel goed geweest. Gemeenten hebben daarvan handig en goed gebruikgemaakt. Zij wisten tot welke regels de visie zou leiden in de verordening. Ik heb niet het idee dat veel gemeenten het een bezwaar vonden dat de visie nog niet helemaal was vastgesteld en de verordening pas later komt. Met het spoorboekje dat de Staten een aantal jaren geleden hebben uitgezet, hebben wij een goede route gekozen. Het eindstation is bijna in zicht. Overigens is dit vrij beperkt: het is immers geen statisch document voor de eeuwigheid, het gaat om dynamische ontwikkelingen die regelmatig geactualiseerd moeten worden.

Er is uitgebreid met de commissie gesproken over het kaartmateriaal. Bij het vaststellen van de kaarten voor de Structuurvisie moeten wij ons realiseren dat daarbij een hoger abstractieniveau en een hoger schaalniveau aan de orde is dan bij de detailkaarten die horen bij de verordening. De kaarten die wij nu bij de Structuurvisie gebruiken, zijn goed. Er zijn gemeenten die menen dat er fouten inzitten. De fouten die wij aangereikt hebben gekregen en die ook daadwerkelijk fouten zijn vanwege het niet goed hanteren van het kaartmateriaal, door verkeerde onderleggers of anderszins, worden verbeterd. Het is echter niet mogelijk om nog een snelle ronde te organiseren waarin gemeenten alles wat zij op hun lever hebben aan fouten, vermeende fouten en actualisaties kunnen aangeven, zodat een en ander nog kan worden meegenomen in de verordening fase 2. Ik zou hier graag de rem willen aantrekken. Op de eerste plaats omdat ik het idee heb dat het haastwerk wordt en u weet: haastige spoed is zelden goed! Op de tweede plaats moeten wij ons realiseren dat kaarten regelmatig geactualiseerd worden. Alles wat in ontwikkeling is, wordt regelmatig in een actualisatie van de verordening meegenomen. Wij zullen de gemeenten vragen om als er echt fouten in het kaartmateriaal zitten, ons die tijdig aan te reiken opdat de verordeningss-kaarten die wij in december vaststellen, correct

zijn. Wij zullen hun echter ook vragen om zorgvuldig te zijn met verzoeken om nieuwe planontwikkelingen of om toetsing of iets wel of niet kan. Als het al getoetst is en het kan worden meegenomen, prima, maar wij kunnen nu niet tussen de soep en de aardappels door nog allerlei zaken gaan afwegen. Daarvoor kan de volgende actualisatieronde gebruikt worden. Zowel de kaarten voor de Structuurvisie als de kaarten van de verordening moeten foutloos worden vastgesteld. Ik stel voor om de nieuwe ontwikkelingen die zich elke dag in onze provincie voordoen en die wellicht een vertaling moeten krijgen in de kaarten, bij de volgende actualisatie mee te nemen. Mocht er onverhoopt tussentijds toch een echte fout uit de hoge hoed komen, dan kan die altijd met een correctieve herziening gerepareerd worden. Dat hebben wij in de eerste fase ook meegemaakt. Ik denk dat op deze manier de door de Staten en gemeenten geuite zorgen weggenomen kunnen worden.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Voorzitter! Zegt de heer Van Heugten dat GS bij de verordeningfase 2 komen met de bijgestelde kaarten?

Is dit ook een antwoord op de bijdrage van de heer Vreugdenhil die met een voorbeeld de positie van de gemeenten zo scherp heeft weggezet? Hij heeft aangegeven dat gemeenten soms last hebben van de provincie terwijl de provincie meent dat zij het goed doet. In de commissievergadering hebben wij de briefwisseling met Valkenswaard gezien. Wij proberen het goed te doen. Het wordt echter op een andere manier ontvangen. Is ons spoorboekje werkelijk goed? Leveren wij de goede kaarten? De gedeputeerde heeft gezegd dat wanneer iets niet goed is, dit bij de verordening fase 2 hersteld kan worden.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Ik ben van mening dat het voorbeeld dat de heer Vreugdenhil heeft gegeven, eigenlijk iets anders aan de orde stelt, namelijk de vraag of je nu al kunt anticiperen op een verordening die ter inspraak ligt en wellicht later dit jaar wordt vastgesteld, of op een Structuurvisie die nog in procedure is en nog niet helemaal is vastgesteld.

Het is juist op verzoek van veel gemeenten dat wij bij de zienswijze van hun bestemmingsplannen zoveel als mogelijk rekening houden met te verwachten beleidswijzigingen. Juist het vasthouden aan oude kaders en regels is voor veel gemeenten een belemmering. Zij anticiperen op wat hier gaat gebeuren en vragen ons dat in veel gevallen ook zo te doen. Daarmee verliezen wij het heldere kader niet uit het oog. Maar dat is wel de actualiteit.

Het terugbrengen van mogelijkheden zal gebeuren met een goede overgangsbepaling. Deze Structuurvisie en verordening bieden ten opzichte van het verleden globaal eerder meer ruimte voor de gemeenten dan minder. Ik merk in mijn dagelijkse contacten met gemeenten dat het soms even wennen is dat zij de provincie op heel veel fronten niet meer tegenkomen. Ik geef altijd het volgende voorbeeld. Het interesseert de provincie geen snars of er hier in de straten van Den Bosch 20 huizen staan of 25. Als de gemeente dit belangrijk vindt, moet zij dit in het bestemmingsplan opnemen. Het is geen provinciaal belang. De provincie hoeft zich daarover niet druk te maken. Het is mooi dat een gemeente dat zelfstandig afweegt. De provincie zal daarop geen zienswijze afgeven. Juist bij zaken in het buitengebied die te maken hebben met grotere groenblauwe opgaven of om grotere infrastructuurle zaken met bedrijventerreinen en het functioneren van de woningmarkt ligt ons belang. Ik vind het terecht dat een aantal Statenfracties aangeven dat wij terughoudend moeten zijn met de onderwerpen waarover wij gaan. Dat is ook de reden dat deze Structuurvisie aanmerkelijk dunner en kleiner is dan de dikke streekplannen van vroeger waarin eigenlijk tot in detail nog eens werd overgedaan wat de gemeenten deden.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! Ik denk dat de gedeputeerde mijn voorbeeld toch verkeerd begrepen heeft. Gemeenten vragen niet om een zienswijze waarin zoveel mogelijk wordt aangegeven, nee, de vraag van de gemeenten is heel scherp: Met welk provinciaal belang heb ik te maken? Het is namelijk niet duidelijk of het wel of niet een provinciaal belang is. In de pauze werd ik nog

door mensen aangesproken die zeiden dat dit precies het punt is waarmee gemeenten zitten. Nogmaals de vraag is of wel duidelijk is aan welk provinciaal belang gemeenten moeten voldoen.

De gedeputeerde zegt dat wij hiermee eigenlijk al voorsorteren op de uitwerking van de verordening fase 2. In de commissie heeft hij echter anders gereageerd. Ik weet ook dat een meerderheid van de Staten van mening is dat wij met het vaststellen van de Structuurvisie niet aangeven dat wij de verordening op die wijze gaan instrumenteren. Wat ons betreft zijn het twee verschillende discussies. Die wijze van sturing keuren wij niet goed bij de verordening fase 2.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Voorzitter! Ik zal met betrekking tot het laatste punt even toelichten wat er precies gezegd is in de commissie.

Wat het eerste punt van de heer *Vreugdenhil* betreft, ik ken de casus van de jachthaven niet precies. Volgens mij hebben wij niets anders gedaan dan wat wij met de gemeenten in dat gebied hebben afgesproken, namelijk dat wanneer zij plannen willen veranderen of zoeken naar mogelijkheden om plannen te realiseren, dit gebeurt in overleg met het Recreatieschap. Dat hebben zij zo afgesproken. Als wij een plan zien dat daar niet inzit, wijzen wij de gemeenten op de afspraak die zij zelf gemaakt hebben en waaraan zij zich moeten houden. Ik wil deze casus nog wel een keer bekijken.

Wij hebben de Structuurvisie als kaderstellend document nodig om een aantal zaken in de verordening te kunnen en te mogen regelen. Daarom heb ik gezegd dat wij niet eerst een verordening met regels kunnen vaststellen als daar geen kader boven zit. De heer *Vreugdenhil* gebruikt mijn woorden toch iets anders. Wij stellen hier een Structuurvisie vast met daarbij een spelregelkader voor de gemeentelijke bestemmingsplannen. In de Structuurvisie wordt inderdaad in een aantal gevallen aangegeven dat wij een en ander in een verordening willen opnemen. De commissie vond dat de landschapsinvesteringsregel al te ver uitgewerkt was in de Structuurvisie. Als de Staten meer vrijheid willen behouden ten aanzien van hoe dit in de

verordening wordt opgenomen, moeten wij terughoudend zijn in de mate van detaillering in de Structuurvisie. Wij hebben het er nu helemaal uitgehaald. Het woord landschapsinvesteringsregel komt niet meer voor in de Structuurvisie. Als er echter ontwikkelingen zijn die het landschap aantasten, willen wij dat die op de een of andere wijze gepaard kunnen gaan met investeren in het landschap. Wij hebben de handen vrij om dat straks in de verordening ruimte dik, dun, linksom of rechtsom inhoud te geven.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! De gedeputeerde geeft heel goed aan hoe wij dat kunnen en eventueel willen vertalen in de verordening. In zijn vervolgzin loopt hij echter weer vooruit op de discussie. Ik wil aan de fracties van PvdA en VVD vragen of dat de lijn is die zij voorstonden in de commissie, of wordt er nu een te groot voorschot genomen op de wijze van sturing waarover volgens mij nog een stevig debat gevoerd worden? Ik ben van mening dat dit niet past bij de nieuwe rol van de provincie.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Wij moeten daarover inderdaad een stevig debat voeren. In de commissie hebben wij al aangegeven dat wij dat doen bij fase 2. Tegen de heer *Vreugdenhil* zeg ik dat ik mij goed kan voorstellen dat bij veel gemeenten nog onduidelijkheid is welke sturing er van de Structuurvisie uitgaat. Wij hebben immers alleen fase 1 behandeld en niet fase 2. Fase 1 is heel duidelijk voor de gemeenten omdat daaraan veel landelijke regelgeving ten grondslag ligt. Dat is niet zo moeilijk. Juist bij fase 2 is er onduidelijkheid. Wat wordt er als een echt provinciaal belang gezien? Hoe stuurt de provincie daarop? Welke ontheffingen zijn er eventueel mogelijk? Hoe wordt het verder uitgewerkt? Ik kan mij voorstellen dat gemeenten op dit moment nog een beetje in een vacuüm verkeren en niet helemaal weten waaraan zij toe zijn.

De heer *Zeegers* (SP): Voorzitter! Ik kom even terug op de landschapsinvesteringsregeling. Naar aanleiding van de commissievergadering is de betreffende tekst wat afgezwakt. De vraag is of dat

goed is. In de visie wordt gezegd dat er compensatie moet plaatsvinden op het moment dat het landschap wordt aangetast. Ik bedoel absoluut niet dat er financiële compensatie moet plaatsvinden. Dat vind ik dodelijk, maar waar het landschap wordt aangetast, moet je ervoor zorgen dat dit het liefst in de buurt of anders elders hersteld wordt. Door het nu zo zwak te formuleren, ontstaat er straks misschien wel een lappendeken van gemeenten die al wel een groenfonds hebben en gemeenten die dat niet hebben en die menen dat dit hun opgedrongen wordt. Ik vind dat dit punt volstrekt helder moet zijn. Het moet gebeuren. Ik snap dat de technische uitwerking in december moet plaatsvinden, maar ik zou het niet zo vrijblijvend laten zoals zojuist verwoord werd.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Ik verwijs even naar de precieze tekst van de Structuurvisie. Volgens mij is die niet vrijblijvend, maar wel zodanig dat de daarbij behorende uitwerking nog vormgegeven kan worden. Er is geen sprake van vrijblijvendheid.

Ik merk in dit debat dat er wel degelijke accentverschillen zijn tussen de diverse partijen. Waar de een zegt dat het veel centraler zou moeten gebeuren met glasheldere kaders waardoor gemeenten precies weten wat zij wel of niet kunnen doen, er moet geen millimeter licht tussen zitten, zegt de ander dat wij de gemeenten meer moeten vertrouwen, dat zij hun eigen autonomie hebben, dat zij de provincie niet overal voor nodig hebben en dat wij hun de ruimte en de eigen verantwoordelijkheid moeten geven. De ene fractie vindt het te centraal, de andere fractie vindt het te decentraal. Het is iets te gemakkelijk om dan te zeggen dat wij gemiddeld wel goed zitten, maar ik denk wel dat bij de onderwerpen van deze Structuurvisie steeds een helder provinciaal belang vooropstaat. Ik kom daarop straks nog even terug. Krimp is een lastig onderwerp. Het is ontzettend belangrijk dat wij van gebieden waar de krimp is ingetreden, leren dat wanneer je dit onder de pet houdt en er niet over wilt praten, je te lang doorgaat met verkeerde dingen doen, te laat de noodzakelijke kwaliteitsverbetering inzet waardoor

er al een spoor van ellende ontstaat. De tegenhanger is echter dat wanneer te veel, te snel en te lang wordt rondgebazuind dat er sprake is van krimp, dan heeft de BZW inderdaad gelijk dat het bijna een zelf invullend gegeven wordt, dan treedt die krimp ook inderdaad op.

De *voorzitter*: Wij noemen dat a self fulfilling prophecy.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Toen ik het wilde uitspreken, dacht ik aan de oproep van de heer Zeegers om niet te veel Engelse termen te gebruiken en probeerde het heel snel te vertalen, voorzitter.

Die spanning is er inderdaad. Wij moeten ons daarvan zeer bewust zijn. In de regionale overleggen over woningbouw moeten wij dit niet wegdrücken. De demografiecijfers zijn zoals zij zijn. Wij moeten echter krimp niet uitdragen als tobberig gegeven waaraan Brabant lijdt. Het is geen ziekte. Ik houd mij aanbevolen, mevrouw Lestrade, voor een betere benaming die de kerk wat meer in het midden houdt. Anticiperen op de demografie klinkt al beter dan wij gaan krimpen. Het is overigens niet alleen krimp in de zin van minder mensen. Het gaat er juist vaak om dat ontwikkelingen in een kleine gemeenschap – bijvoorbeeld vergrijzing – hun weerslag hebben op de arbeidsmarkt en op de woningmarkt. Ik hoop dat wij in dezen een goede balans gevonden hebben in de Structuurvisie. Wij hebben het niet teveel uitgedragen maar ook niet onder de pet gehouden. Het is wel iets waarvan wij ons bewust moeten blijven in de verdere communicatie.

De heer Zeegers vraagt zich af of Brabant beter wordt van deze Structuurvisie. Ik snap dat partijen er soms door een andere bril naar kijken. Ik ben van mening dat er een redelijke balans zit in deze Structuurvisie die recht doet aan het motto dat wij van Brabant geen museum willen maken waar alles stilstaat en onder het stof komt te zitten, dat wij een dynamische provincie willen zijn waarin zich veel ontwikkelingen voordoen die een ruimtelijke impact hebben maar dat wij een zorgvuldig ruimtegebruik voorstaan. Dat zit er volgens mij goed in. Dat is naar mijn idee ook de

missie van deze Structuurvisie: zorgvuldig ruimtegebruik met behoud van ruimte voor dynamiek.

Voorzitter. Ik denk dat ik de resterende onderwerpen het beste aan de hand van de moties en amendementen kan doornemen.

Mevrouw Lestrade vroeg zich af of wij er goed aan gedaan hebben om vier verschillende beleidsplannen te maken – het verkeer- en vervoersplan, het waterplan, de SVRO en het provinciaal milieuplan – of was één groot omgevingsplan beter geweest. Als wij onze vier plannen hoofdstuk 1 t/m 4 noemen en er een nietje doorheen doen, hebben wij eigenlijk hetzelfde als wat andere provincies een omgevingsplan noemen. Als wij in deze zaal alert zijn en ervoor waken in de diverse plannen geen verdubbelingen of inconsequenties op te nemen, maar samen goede beleidsplannen maken, sluiten die naadloos op elkaar aan en kunnen tot één omgevingsplan gemaakt worden. Ik denk dat de afgelopen jaren aardig langs die lijn is gewerkt. Ik wil dat bij deze Structuurvisie ook graag zo doen. Er is gevraagd of gezondheid niet een veel nadrukkelijker positie moet krijgen in deze Structuurvisie. Uiteraard is gezondheid heel belangrijk. Dat geldt in heel veel opzichten, bijvoorbeeld ook bij de infrastructuur. Infrastructuur is een belangrijk ruimtelijk gegeven in deze SVRO. Luchtkwaliteit bijvoorbeeld is ook heel belangrijk voor de gezondheid. Juist die zaken worden behartigd in het Provinciaal Milieuplan. Wij hebben met de Staten afgesproken dat gezondheid daarin een veel nadrukkelijker positie zal innemen en dat wij de desbetreffende ruimtelijke aspecten conform de wet- en regelgeving zullen doorvertalen.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Uiteraard horen bepaalde gezondheidsaspecten thuis in het Milieubeleidsplan. Dan hebben wij het over fijnstof en andere zaken die prima in die regeling passen. Het ging mij echter om het volgende. Door de wijze waarop Brabant is ingericht, hebben wij te maken met gezondheidsrisico's. In de motie vragen wij niet om het totale verhaal gezondheid als provinciaal belang in de Structuurvisie op te nemen, maar die aspecten van

gezondheid die met de ruimtelijke ordening te maken hebben. Door de inrichting van onze provincie veroorzaken wij gezondheidsrisico's. Het gaat om die elementen. Daarom moet gezondheid als belang worden benoemd. Er worden 13 belangen genoemd en daar sluit dit naadloos bij aan.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Ik moet de tekst even precies nakijken. Ik heb al aangegeven dat men zich bij het verstedelijkingsbeleid kan afvragen of het compact bouwen in een stad wel zo goed is voor de gezondheid. Er zijn deskundigen die menen dat je dat juist niet moet doen, dat iedereen veel verder uit elkaar moet gaan wonen. Die gezondheidsaspecten hebben wij in deze visie verder niet benadrukt. Die discussie hebben wij ook niet gevoerd vanwege het feit dat wij een verstedelijkingsbeleid hebben en bundelingsbeleid en een infrabeleid. Wij gaan ervan uit dat de wet- en regelgeving die de gezondheidsaspecten behartigen daarbij altijd een rol spelen.

Mevrouw Lestrade zegt dat er een aantal belangen expliciet genoemd wordt en dat het thema gezondheid daarin expliciet een rol moet spelen. Als zij dat interpreteert op de wijze die ik zojuist aangaf, heb ik er geen bezwaar tegen om het eraan toe te voegen.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voorzitter! Ik kom hierop in mijn tweede termijn terug. Dat is handiger dan te interromperen.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Ik wil een opmerking maken tegen mevrouw Lestrade. De gedeputeerde heeft het ook al gezegd, in de milieuwetgeving worden veel zaken over gezondheid opgenomen. Misschien is het goed als mevrouw Lestrade deze twee plannen even naast elkaar legt en eens goed bekijkt hoe die zich verhouden. Wij kunnen daarop dan later terugkomen.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Wij kunnen natuurlijk altijd op dingen terugkomen, maar het is mooier om het gewoon op te nemen. Als het inderdaad nu al bekend is dat compact bouwen gezondheids-

problemen met zich brengt, kan dat mooi meegenomen worden in die paragraaf over gezondheid met een doorwerking naar ruimtelijke ordening.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Ik kan daaraan niets toevoegen, voorzitter. Deze onderwerpen spelen wel een rol, maar wij hebben gekozen voor een bepaald verstedelijkingsbeleid en dat al in gang gezet. Ook hier geldt dat wij in de diverse plannen zo min mogelijk dubbeling willen en de diverse onderwerpen zoveel mogelijk op de juiste plek willen behartigen.

De heer *Zeegers* SP): Ik kom even terug naar de microfoon omdat mevrouw Lestrade heel terecht zei dit belang moet worden toegevoegd aan de lijst. De gedeputeerde heeft min of meer toegezegd dat hij dit zal meenemen. Wat dit precies betekent, weet ik niet, maar wij hebben een motie liggen.

Tegen mevrouw Prins zou ik willen opmerken, dat je natuurlijk kunt verwijzen naar allerlei andere plannen en er inderdaad telkens op kunt terugkomen, maar er is een rechtstreeks verband tussen wat je doet in de ruimtelijke ordening en de effecten op de gezondheid. Af en toe zijn er heel negatieve ontwikkelingen nodig om dat te snappen; de Q-koorts was er één van. Daarbij waren de afstanden van belang. Het is dus een ruimtelijk probleem. Ik geef mevrouw Lestrade graag een compliment omdat zij heeft gewezen op de urgentie om gezondheid als belang van de ruimtelijke ordening te formuleren. Die urgentie is in onze ogen heel groot. Wij steunen die motie zeker.

Ik hoor graag iets scherper van de gedeputeerde wat er wordt toegevoegd.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Ik zal daarop in tweede termijn terugkomen.

U hebt vanochtend een herzien ontwerpbesluit van ons gekregen. Er zat namelijk een kleine fout in het ontwerpbesluit ten aanzien van het instemmen of vaststellen van een en ander.

Amendement A 1 is ingediend door het CDA, de VVD en de PvdA. Er valt veel te zeggen over dit amendement. Er worden veel termen naast en bij

elkaar gebruikt: cultuurhistorische waarden, aardkundige waarden en archeologische waarden. Daar zit de moeilijkheidsgraad van dit amendement in.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Voorzitter! Ik lees even het herzien ontwerpbesluit. Bij punt 3 staat: "kennis te nemen van de concept-Structuurvisie ruimtelijke ordening 2010 d.d. 20 juli 2010." Ik neem toch aan dat wij die vandaag vaststellen.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): U moet verder lezen. De Staten hebben kennis genomen van de concept-structuurvisie. Bij punt 4 staat: "De Structuurvisie ruimtelijke ordening, inclusief de bijbehorende kaarten en de overige bijlagen, langs elektronische weg vastgesteld als: NL.IMRO.9930.sv2010-002,..... enz." Er stond eerst dat de Staten de concept-structuurvisie vaststelden. Dan had u het oude document vastgesteld.

De *voorzitter*: Het misverstand is uit de wereld geholpen.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Voorzitter! Ik sprak over amendement A1. De begrippen lopen in dit amendement door elkaar heen en worden ook een beetje op één hoop geveegd. In feite zeggen de Structuurvisie en verordening niets over archeologie. Archeologie is in een ander chapter geregeld. In die zin is er dus geen sprake van dubbeling van wet- en regelgeving. Cultuurhistorische waarden zijn meer landschappelijke zaken en aardkundige waarden hebben te maken met de opbouw van de aardlagen. In de Structuurvisie wordt wel iets daarover gezegd teneinde dat in de verordening in nadere regels te kunnen oppakken. De overwegingen kloppen technisch gezien niet. De Monumentenwet heeft betrekking op archeologie, maar de Structuurvisie en de verordening gaan niet over archeologie. Met dit amendement besluiten de Staten dat zij de bescherming van landschap middels een cultuurhistorische of aardkundige waardenkaart niet willen. Als zij het echter toch belangrijk vinden dat de landschappelijke kwaliteiten via die twee kaarten worden aangeduid zodat bij nieuwe

ontwikkelingen daarmee rekening gehouden wordt en gemotiveerd wordt dat een en ander in die gebieden mogelijk is, wordt dit niet bereikt met dit amendement. U zult begrijpen dat het college daarvoor niet heeft gekozen. Ik zie dat het amendement een meerderheid heeft, maar misschien kan er nog eens naar gekeken worden en in tweede termijn op worden teruggekomen.

Amendement A2 heeft betrekking op Eindhoven Airport.

De heer *Zeegers* (SP): Als een gedeputeerde aanvaarding van een amendement ontraadt, mag hij dat in de richting van de coalitie even krachtig doen als naar de oppositie!

De *voorzitter*: Waarvan akte. De gedeputeerde sprak overigens over meerderheden en minderheden. Dat is nog wat anders.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Ik denk dat bij het opstellen van het amendement de oude versie van de Structuurvisie gehanteerd is en de Nota van Wijziging niet daarbij betrokken is. Wat het amendement uit de Structuurvisie wil schrappen, is inmiddels al geschrapt via de Nota van Wijziging. In de oudere versies stond die zin er nog wel. Ik zou aanvaarding van dit amendement dan ook willen ontraden. De Structuurvisie is reeds aangepast.

De heer *Zeegers* (SP): Voorzitter! Ik twijfel echt of het wel juist is wat de gedeputeerde zegt. In de hoofdtekst van de Structuurvisie wordt het aantal vliegbewegingen niet genoemd. Die worden pas voor het eerst opgevoerd in de Nota van Wijziging. In de Nota van Wijziging is niets weggehaald; er is iets toegevoegd. De heer Martens en ik hebben overleg gehad. Er ligt nu een amendement van ons gezamenlijk. Ik heb een tweede amendement dat verdergaat. Ik zal dat zo meteen indienen. Daarin wordt voorgesteld alle tekstpassages over Eindhoven Airport uit de hele tekst te schrappen.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): In het boekwerk dat ik voor mij heb liggen staat deze zin niet meer in paragraaf 4.5.2. Volgens mij is dit dezelfde

versie als de Staten gekregen hebben.

De heer *Zeegers* SP): Als u de Nota van Wijziging erbij pakt,

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): De Nota van Wijziging heeft geleid tot dit boekwerk.

De heer *Zeegers* SP): De Nota van Wijziging is van een latere datum.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Wij zullen het even uitzoeken, maar wat ons betreft is deze zin niet aan de orde. Wij willen in de Structuurvisie namelijk niets meer en niets minder zeggen over Eindhoven Airport dan wat er met de omgeving is afgesproken, los van wat er later in alle stapels aan de orde is.

Met amendement A3 wordt besloten op blz. 79 onder het kopje Beleid onder a. Algemeen, punt 2, de woorden: "verwerking, opslag en logistiek" te schrappen. Ik zou dit zeer onverstandig vinden. Ook naar aanleiding van de discussie over de langetermijnvisie op agrobusiness hebben wij aangegeven dat hiermee al een voorschot genomen wordt op de discussies die wij met de agrarische topcommissie willen voeren en op hetgeen in de agrotafel naar voren is gekomen. Hier wordt juist een keuze gemaakt dat je duurzame ontwikkelingen zoals dit soort neveninstallaties beperkt tot bedrijventerreinen, maar dat die ook plaatsvinden op bedrijven in het landelijk gebied. U moet zich ook realiseren dat de landelijke bedrijventerreinen vaak kleinschalig zijn. Dat betekent veel transportbewegingen van en naar de landelijke gebieden. Dat is ook een logistieke afweging. Wij willen aanvaarding van dit amendement ontraden. Amendement A4 gaat over uitzondering vergistingsinstallaties. Wij zouden dit niet willen doen. De indieners denken in termen van mega-installaties. Wij doen dat niet per se. De voorgestelde uitzondering houdt een vermindering in van de mogelijkheden tot verduurzaming van het aantal agrarische sectoren in het landelijk gebied.

De heer *Martens* (GroenLinks): Om verwarring te

voorkomen, ik heb in mijn inbreng gezegd geen tegenstander te zijn van kleinschalige mestverwerking voor het eigen bedrijf. Hier wordt de suggestie gewekt dat er grootschalige mogelijkheden komen op een bouwblok in het landelijk gebied. Dat willen wij met dit amendement tegengaan.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Wij beogen dat een aantal agrariërs zal samenwerken en dan ook in het landelijk gebied zo'n activiteit kan plaatsvinden.

De heer *Martens* (GroenLinks): Ik heb daarom ook gesproken over bouwblokken van 1,5 of 2 ha groot. Die passen in het landelijk gebied. Alles wat groter is, zouden wij niet in het landelijk gebied maar op een bedrijventerrein moeten willen hebben.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Daarvoor hebben wij deze toevoeging helemaal niet nodig.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Wij hebben deze toevoeging wel nodig. In Esbeek bijvoorbeeld staat een kleine mestvergistingsinstallatie op een industrieterrein. Het is een behoorlijk gebouw. Mestvergisting is alleen rendabel als gaat om omvangrijke aantallen. Het worden altijd behoorlijke installaties die bovendien veel stank veroorzaken.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Gisterochtend was ik bij een interessante discussie over verduurzaming van de agrarische sector. Als het gaat over dit soort technologieën moet men niet blijven denken dat die alleen rendement opleveren als het grootschalig is. Er wordt gezocht om juist in kleine ketens, bijvoorbeeld een groepje bedrijven, of op individueel bedrijfsniveau kringlopen sluitend te krijgen. De heer Martens heeft gelijk dat het dan ook binnen de bouwblokken moet kunnen passen. Vaak moeten bouwblokken dan vergroot kunnen worden naar 2,5 ha. Of je gaat naar bedrijventerreinen of je zoekt naar een tussenvorm. Gisteren werd uitdrukkelijk de wens uitgesproken dat de provincie de ruimte geeft om

dit soort ontwikkelingen te initiëren. De sector wil het grootschaligheidsdenken niet altijd laten prevaleren maar ook kijken of het ook kleinschalig kan. Ik vind dit amendement overbodig en zou het daarom willen ontraden.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): De formulering van de gedeputeerde is voor heel veel uitleg vastbaar. Dit is een Structuurvisie. Daarin moeten wij sturen op wat wij willen. GS willen wederom ruimte bieden aan een verdere verstedelijking op het platteland. Dat is geen verduurzaming. Daarmee wordt immers een onduurzame sector in stand gehouden. Er is onlangs een overheidsrapport uitgekomen waarin wordt aangedrongen op het omlaag brengen van de aantallen dieren. Die aantallen kunnen straks niet omlaag omdat deze dieren producent zijn voor die mestvergiftingsinstallaties.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Zo krijgen wij een kip-eisituatie rondom verduurzaming. Als je verduurzaming geen ruimte geeft, wordt de sector nooit duurzamer en als mevrouw Verstappen zegt dat dit haar argument is om de sector niet te willen, dan werkt het niet.

Motie M2 heeft betrekking op de gebiedsontwikkeling as A27. Dit moet volgens mij geen motie zijn maar een amendement, want u wilt de Structuurvisie wijzigen.

De *voorzitter*: Mag ik de gedeputeerde vragen ook iets te zeggen over amendement A5 en amendement A6?

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Voorzitter! Die amendementen heb ik nog niet gekregen.

De *voorzitter*: Zal ik u die even aanreiken?

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Voorzitter! Ik behandel eerst de moties en zal daarna even naar deze amendementen kijken.

In deze motie wordt besloten het gebied rond de A27 ook op te nemen in de Structuurvisie als zijnde een nieuwe gebiedsontwikkeling. Dat is dus een wijziging van de Structuurvisie die vandaag

wordt vastgesteld. Of de indieners moeten aangeven dat niet in deze Structuurvisie de A27 als gebiedsontwikkeling willen opnemen maar bij een volgende actualisatie. Dat geldt voor veel meer ontwikkelingen in onze provincie.

Het college heeft gekozen voor twee dingen. Op de korte en de middellange termijn is de A27 vooral een infrastructureel project; het is rijksgebonden en vanuit de rijksontwikkeling gestuurd. Feitelijk is hier voor de provincie geen rol weggelegd. Wij willen dat eigenlijk even zo houden. Voor de spoorlijn geldt een veel langere termijn. Die komt echt niet binnen vier jaar in ontwikkeling. Het duurt minimaal tien jaar of meer voordat er ontwikkelingen plaatsvinden. Op ons aandringen wordt wel zodanig gewerkt dat aanleg in de toekomst niet onmogelijk wordt. Als de indieners de as A27 willen gebruiken als een verstedelijkingsas met bedrijventerreinen en nieuwe woonkernen, dan moet er een andere Structuurvisie komen. Dat hebben wij namelijk in deze Structuurvisie niet bedoeld. De Staten moeten goed kijken welke assen wij wel als verstedelijkings- en ontwikkelassen hebben aangegeven en welke niet. Als de Staten van mening zijn dat het gaat om een infrastructureel werk dat zijn inpassing moet krijgen, is ons advies om het niet op te nemen in deze Structuurvisie maar een rijksopgave te laten zijn vooral gericht op de infrastructuur. Het college wil aanvaarding van deze motie dan ook ontraden.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Ik vind het een bijzondere redenering van de gedeputeerde dat als er een ontwikkeling plaatsvindt, het een verstedelijkingsontwikkeling zal zijn. Ik denk dat er langs deze as ook veel andere ontwikkelingen mogelijk zijn die niet direct met verstedelijking te maken hebben, maar wij moeten wel kansen pakken in combinatie met de reservering voor de spoorlijn. Het is onze intentie dat de provincie daar wel de regie houdt.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Aan welke ontwikkelingen denkt u dan, mijnheer Vreugdenhil, in relatie tot de spoorlijn?

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Er ligt een aantal ecologische ontwikkelingen. Daarmee moet rekeninggehouden worden bij de ruimte-reservering. Het is prima als het Ontwikkelbedrijf daar al grondposities zou innemen. Ik denk dat er in Oosterhout ook een aantal plannen op tafel ligt waarbij de provincie kan aansluiten. Er liggen goede kansen voor het voeren van een beleid op infrastructuur, ov-infrastructuur en omgeving. Daarvan kan een prachtig project gemaakt worden.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voorzitter! Misschien mag ik aanvullend opmerken dat wij met name ook de landbouwkundige structuur in gedachten hebben. Het uitzetten van een tracé voor de spoorlijn betekent grondbeslag en dat heeft een enorme impact in het landelijk gebied. Dat moet goed en integraal bekeken worden.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Dit soort zaken wordt natuurlijk in de betreffende MER's tegen het licht gehouden. Als de provincie echter actief ontwikkelingen gaat verkennen rondom het tracé van de A27, geeft zij eigenlijk het signaal af dat het verstedelijkingsontwikkelingen zijn. De Staten geven zelf aan dat zij juist ecologische ontwikkelingen willen. Dat staat op gespannen voet met elkaar. Wij moeten helder blijven. In Brabant is gekozen voor een aantal verstedelijkingslijnen. Die zijn helder verwoord in onze Structuurvisie. Dit project is heel belangrijk, vooral vanuit de mobiliteitsgedachte: de verbetering van de aansluitingen en de infrastructuur van de A27. Op de korte termijn achten wij het niet aan de orde om verkenningen te gaan uitvoeren. Wij hebben inmiddels al negen gebiedsopgaven op ons bordje liggen. Wij kunnen natuurlijk nog meer hooi op onze vork nemen, maar in dit huis moeten wij de capaciteit en de mogelijkheden op elkaar blijven afstemmen.

De heer *Martens* (GroenLinks): De N65 is wel opgenomen in de breedste zin. De A27 past naar mijn mening in hetzelfde rijtje. Ik kan wel meegaan met de redenering van de gedeputeerde dat de problematiek bij de A27 divers is. Er werd

een aantal voorbeelden op tafel gelegd. Misschien is het goed als de gebiedscommissie ook deze as voor zover die op Brabants grondgebied ligt, meeneemt in haar integrale planvorming.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Volgens mij is dat al een van de onderdelen waarmee de gebiedscommissie zich bezighoudt. Nogmaals, wij vinden deze motie niet verstandig en willen aanvaarding daarvan ontraden.

Motie M3 van de fractie van de SP strekt ertoe "GS op te dragen in de Verordening Ruimte fase 2 regels en voorschriften op te nemen die tot doel hebben dat gemeenten in de onderbouwing van ruimtelijke ontwikkelingen aantonen dat (1) omwonenden vanaf het begin betrokken en van invloed zijn geweest bij de planvorming en dat (2) de ervaringskennis van omwonenden benut is in het uiteindelijke plan".

Wij moeten geen regels op elkaar stapelen en vooral geen dubbelingen creëren. Juist deze zaken zijn bij uitstek geregeld in de Algemene wet bestuursrecht. Bovendien staat in de AMvB Ruimte dat je bij ruimtelijke plannen nog eens een keer extra in de voorfase de participatie dan wel de inbreng van de omgeving moet regelen. Wat mij betreft is het dan niet aan de orde om in onze verordening daar nog een regel bovenop te doen.

De heer *Zeegers* (SP): Voorzitter! In de overweging kan het college lezen dat wat wij bedoelen losstaat van de formele en de juridische inspraak die inderdaad geregeld is in de Algemene wet bestuursrecht. Laat ik het beeldend zeggen. Als het plan al op de tekentafel gelegen heeft voordat de inspraakprocedure is gestart, is er sprake van een totaal andere inbreng dan wanneer er met mensen gesproken wordt voordat de tekentafel in beeld is geweest. Het gaat ons erom dat mensen eerder erbij betrokken worden en dat hun deskundigheid wordt benut.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Ik begrijp wat de heer Zeegers bedoelt, maar de wet heeft daarin al voorzien. Bij bestemmingsplannen wordt eerst een voorontwerp ingebracht, dan het ontwerp en pas daarna vindt de vaststelling plaats. In Nederland is

wel gebleken dat het niet werkt als je met een leeg vel naar een inspraakavond gaat en de aanwezigen vraagt om mee te tekenen. De eerste vraag is immers altijd: Wat stelt u mij eigenlijk voor? Waar gaat het over? Wij moeten dus wel iets presenteren. Dat wordt vaak gedaan in de vorm van een voorontwerp. Dan is er alle ruimte voor iedereen om zijn kennis, zienswijze etc. in te brengen om uiteindelijk tot een goed ontwerpplan te komen en vervolgens tot een vastgesteld ruimtelijk plan.

Motie M5 betreft de bestemming Peelstreek. De Peelstreek wordt benoemd als accentgebied agrarische ontwikkeling. Ik heb nog even gekeken hoe wij dat bedoeld hebben. Ik lees dit even voor. "In deze gebieden ziet de provincie niet alleen ontwikkelingsmogelijkheden voor de aanwezige sector maar ook voor activiteiten die gelieerd zijn aan de in het gebied voorkomende agrarische sector mits daarmee een bijdrage wordt geleverd aan de duurzaamheidsdoelen. Het gaat hierbij o.a. over mogelijkheden voor samenwerking op het gebied van energie, mestverwerking, opslag en transport, voor bewerking van producten en het centraliseren van kennis en ontwikkeling." Naar mijn idee is dat precies wat wij bedoelen in het beleid dat wij voeren. Wij willen dat hier mogelijk maken. Ik vind het een gemiste kans als dat niet zou kunnen in de Peelstreek. Ik zou deze motie die volgens mij feitelijk een amendement is, willen ontraden.

De heer *Martens* (GroenLinks): Ik lees in de Structuurvisie ook dat door deze aanduiding de gemeenten de gelegenheid krijgen om in hun eigen grondgebied gebieden aan te wijzen met extra ontwikkelingsmogelijkheden voor de agrarische sector. Als de gemeente daartoe beslist, zou het kunnen zijn dat die extra mogelijkheden worden toegestaan in een verwevings- of extensiveringsgebied. Wij vinden dat dit haaks staat op wat wij bedoeld hebben met de reconstructiedoelen.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): De heer Martens zegt nu eigenlijk dat gemeenten dat allemaal niet kennen, dat zij er geen verstand van hebben en dat zij dit niet goed zouden doen. In het grotere

gebied speelt de agrarische sector een belangrijke rol. Met de aanduiding "accentgebieden" – die geldt voor een aantal boomkweekgebieden en ook voor de Peelstreek – geven wij de gemeenten juist de ruimte om ervoor te zorgen dat de kenmerken van die gebieden versterkt worden, mits zij de ontwikkelingen sturen op duurzaamheid. Volgens mij is dat precies wat wij allemaal bedoelen.

De heer *Martens* (GroenLinks): Het is inderdaad de bedoeling dat wij zover gaan als het geen provinciaal belang betreft. Ik sluit nu aan bij de opmerkingen van de heer Vreugdenhil. Wij hebben speciaal de Peelstreek genoemd en niet de andere gebieden. Het gaat ons met name over de intensieve veehouderij die daar ontwikkelingsmogelijkheden moet krijgen. In het debat over de intensieve veehouderij hebben wij bepaalde keuzes gemaakt. Wij geven in de LOG's ontwikkelingsmogelijkheden. Zoals ik het lees, worden er in deze Structuurvisie buiten de LOG's veel meer mogelijkheden gegeven voor de ontwikkeling van intensieve veehouderij. Dat kan toch niet de bedoeling zijn! Ik wil de keuze niet aan de gemeenten laten. De provincie heeft een keuze gemaakt met betrekking tot de intensieve veehouderij. Die provinciale keuze moet neerslaan in de Structuurvisie.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Deze accentgebieden staan op een hoger abstractieniveau dan de LOG's. De LOG's zijn ook niet aangewezen als accentgebieden. Wij hebben de Peelstreek aangewezen. Door deze gebieden aan te duiden als agrarische accentgebieden hebben wij ervoor gekozen om deze gebieden niet als een soort museum op slot te doen, maar om gemeenten in staat te stellen de duurzaamheid in die gebieden verder te laten versterken. De LOG's zijn weliswaar aangewezen maar ook buiten de LOG's zijn er in de verwevingsgebieden mogelijkheden. Dat hebben wij met elkaar afgesproken. Er moet wel gestuurd worden op een duurzame agrarische sector, niet meer en niet minder.

Mevrouw *Verschuuren* (CDA): Misschien is het goed om even aan te geven dat de gemeenten in de

Peelstreek zelf ook heel druk bezig zijn om in hun bestemmingsplannen uitvoering te geven aan het besluit van 19 maart en hun beleid daarop richten. De Structuurvisie bindt alleen de provincie. Gemeenten zijn niet verplicht om die uit voeren. Dat wilde ik even zeggen.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Ik wil even reageren op de opmerking van de heer Van Heugten dat er met deze motie een ander accent gelegd wordt. Nee, GS leggen in deze Structuurvisie een ander accent dan wij hebben afgesproken.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Volgens mij is dat niet het geval. Wij hebben precies gedaan wat is afgesproken. U kunt dat lezen in de onderbouwing van de Structuurvisie. Volgens mij past dit nog in de uitwerking zoals die in de verordening is weergegeven.

Voorzitter. Ik ga door met de moties.

De *voorzitter*: Dat is dan motie M6 over de volksgezondheid.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Ook die motie ontbreekt in mijn setje. Dan ga ik nu door naar amendement A5.

In amendement A5 staat dat "Provinciale Staten besluiten de tekst van Statenvoorstel 51/10 paragraaf 2.2.3 als volgt te amenderen: De opgave is om door te gaan op de ingeslagen weg door natuurgebieden te vergroten, te verbinden en de milieuomstandigheden bodem, water, lucht te verbeteren, *en bewezen effectieve maatregelen voor herstel van biodiversiteit te ondersteunen met passend beleid en financiering.*"

Het is een prachtige formulering maar niet geschikt voor de Structuurvisie Ruimtelijke Ordening. Dit is geen kwestie van ruimtelijke ordening, het is een milieukwestie. Het past in het natuur- en beleidsoffensief, maar ik zou het niet willen opnemen in de Structuurvisie RO. Het college ontraadt aanvaarding van dit amendement, juist ook om duidelijkheid te betrachten over wat in welk beleidsstuk wordt vastgelegd.

Het amendement A6 is ingediend door de fracties van de PvdD, D66, GroenLinks en de SP. Het

dictum luidt: "Besluiten de tekst van Statenvoorstel 51/10A paragraaf 2.1.3 als volgt de amenderen: Het vigerende beleid zoals dat geldt sinds de besluitvorming in maart 2010 en de verwerking daarvan in de Verordening Ruimte is uitgangspunt voor deze Structuurvisie. *Uitzondering hierop vormt de nog nader vast te stellen definitie van intensieve veehouderij. Deze zal op een later tijdstip worden vastgelegd en ingevoegd.*"

Ik begrijp dat de indieners de intensieve veehouderij anders willen definiëren dan het college gedaan heeft. Het lijkt mij dat slechts op één plaats de intensieve veehouderij gedefinieerd moet worden, namelijk in de verordening. Ik zou in de Structuurvisie geen verwijzingen willen opnemen naar een nieuwe definitie. Bovendien kan dit een geweldig conflict opleveren met de eerder vastgestelde verordening. Ik ontraad aanvaarding van dit amendement.

Ik kom dan bij motie M6 over volksgezondheid als provinciaal belang. Ik lees de motie even snel door. Ik moet er iets langer naar kijken en wil er graag in tweede termijn op terugkomen. Als wij dit nu in de Structuurvisie opnemen, zou de neiging kunnen ontstaan om aspecten als ammoniak, fijnstof etc. ook op te nemen en daarvan wordt de Structuurvisie niet duidelijker.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voorzitter! Ik heb weliswaar gezegd dat ik dit punt in tweede termijn zou behandelen, maar mijn bedoeling met deze motie is heel nadrukkelijk om alleen de ruimtelijke aspecten van gezondheid te benadrukken. Het is een tweesporenbeleid. Uiteraard zitten in het Milieubeleidsplan alle milieuaspecten van gezondheid. Dan gaat het over fijnstof, ammoniak en al die andere leuke zaken. In deze motie gaat het puur om het ruimtelijke aspect zoals dat ook in het nu verschenen rapport van de PRVMZ (Provinciale Raad voor de Volksgezondheid en Maatschappelijke Zorg) staat. In het binnenkort te verschijnen rapport van voormalige GGD-arts (GGD = Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst) Henk Jans staan ook cijfers die puur op RO-aspecten betrekking hebben. Gezondheid is te belangrijk om die niet als provinciaal belang te benoemen als wij bij onze inrichting daarmee

van doen hebben.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Dat ben ik helemaal met mevrouw Lestrade eens. Toch beveel ik aan om de goede volgorde toe te passen. Op basis van onderzoeken die plaatsvinden naar de relatie tussen volksgezondheid en intensieve veehouderij en op basis van de relatie tussen verkeer en volksgezondheid moeten wij kijken of het noodzakelijk is om onze Structuurvisie aan te passen. Op het moment dat blijkt dat het inderdaad nodig is, moeten wij het doen. Als wij dit op basis van nog weinig onderbouwde en houvastgevende zaken nu al opnemen in de onze Structuurvisie, krijgen wij hetzelfde effect als wij bij de geitenhouderij hebben gezien, namelijk dat gezondheidsaspecten zich tegen bepaalde ontwikkelingen kunnen keren. De geitenhouderijen moesten niet alleen afstand houden tot de woonbebouwing, maar allerlei wooninitiatieven moesten ook rekening houden met een geitenhouderij die in hun midden lag. Om dergelijke effecten te voorkomen, is het naar mijn idee beter om er wat langer bij stil te staan. Als de onderzoeken aanleiding geven om gezondheid op ruimtelijke onderdelen een grotere rol te geven en een en ander uit te werken in onze ruimtelijke opvattingen, moeten wij dat zeker in onze Structuurvisie verwerken. Ik ben dat helemaal met mevrouw Lestrade eens. Ik ben echter enigszins terughoudend om dat nu al te doen.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voorzitter! Ik wil met alle plezier een andere datum in de motie opnemen. U herinnert zich misschien dat ik in eerste termijn heb gezegd dat ik vind dat de Structuurvisie iets te vroeg is gekomen, juist omdat de resultaten van allerlei onderzoeken nog moeten verschijnen. Het is juist mijn bedoeling dat die verwerkt worden in de wijze waarop wij naar dit probleem kijken. Als de gedeputeerde toezegt dat hij het opneemt als die onderzoeken er zijn, wil ik die motie best intrekken.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Dan moeten wij wel duidelijk aangeven over welke onderzoeken het precies gaat. Wij zeggen u toe dat als de

resultaten van onderzoeken die gedaan worden naar de relatie tussen volksgezondheidsrisico's en ruimtelijke ontwikkelingen – dat kan de intensieve veehouderij zijn maar ook het verkeer, de chemische sector of iets anders – daartoe noodzaken wij onmiddellijk met u in discussie gaan om de Structuurvisie aan te passen.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Ik zal straks met de andere indieners overleggen of wij de datum kunnen aanpassen. Dan handhaven wij de motie, dat lijkt mij verstandig.

De heer *Zeegers* (SP): Om een lang verhaal kort te maken, het gaat erom of het college volksgezondheid ook als provinciaal belang wil zien. Nu gaat het over de ruimtelijke ordening, in andere wetgeving over milieu etc.. Parallel daaraan: in deze zaal heeft niemand er moeite mee om gezond water – levensvoorwaarde nummer één – wel degelijk als provinciaal belang te zien. Als wij dat wel doen, is het een kleine stap om de volksgezondheid ook als een provinciaal belang te zien. Er zijn ruimtelijke aspecten zoals afstanden, groottes en hoogtes die daarmee rechtstreeks correleren, dus neem het op!

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Onze vier beleidsdocumenten zijn eigenlijk één groot omgevingsplan. Wij geven met name in het Provinciaal Milieuplan het gezondheidsaspect naast andere belangrijke aspecten voor de leefomgeving een goede plek. Ook in het Verkeer- en vervoersplan is geen apart hoofdstuk gezondheid opgenomen en wordt er niet apart aandacht geschonken aan het onderwerp gezondheid. Ook in het Provinciaal Waterplan gebeurt dat ook niet, anders dan dat de waterkwaliteit daarin een rol speelt. Er wordt echter niet expliciet gesproken over de risico's van watervervuiling voor de volksgezondheid. Met het oog op een heldere besluitvorming stel ik het volgende voor. Als uit onderzoeken inderdaad blijkt dat er redenen zijn om de Structuurvisie aan te passen omdat die niet meer strookt met onze gezondheidsbeginselen en de ruimtelijke dynamiek die wij willen faciliteren, moeten wij die aanpassen. Voor het overige zou ik

het onderwerp gezondheid willen blijven opnemen in het Provinciaal Milieuplan.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Voorzitter! Volgens ons moet het thema gezondheid wel opgenomen worden. In het verleden hebben wij gesproken over geitenhouderijen en noodzakelijk afstanden in verband met de volksgezondheid. Er vindt onderzoek plaats naar hoe daarmee moet worden omgegaan. Als het niet opgenomen wordt in de Structuurvisie, kan het ook niet worden opgenomen in de verordening fase 2. Met andere woorden: als het niet wordt opgenomen, kunnen wij er niets mee. Ik acht het daarom verstandig dat het wel wordt opgenomen.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Ik snap de opmerking van de heer Wagemakers. Er is nu echter ook een verordening waarin het niet is opgenomen maar waarmee wij wel iets hebben kunnen doen. Ik zal even kijken of het die correlatie moet hebben en met welke formulering het in de Structuurvisie zou moeten komen. Als de datum in de motie veranderd wordt van 2010 naar 2011 zou het een werkbare motie kunnen zijn, zeg ik even voorzichtigheidshalve.

De *voorzitter*: Ik herinner de gedeputeerde eraan dat hij al eerder zei dat hij er in tweede termijn wat preciezer op wil terugkomen.

Ik kijk even naar de klok. In de verwachting dat de tweede termijn ook nog wel wat tijd vraagt, stel ik voor nu te pauzeren voor de lunch en daarvoor ruim een halfuur te nemen. Dat geeft de fracties ook de gelegenheid om waar nodig nog te overleggen.

De vergadering wordt van 12.35 uur tot 13.05 uur geschorst.

Voorzitter: Drs. W.T. Thuis

De *voorzitter*: Dames en heren, ik heropen de vergadering. Wij beginnen nu met de tweede termijn over de Structuurvisie.

Het woord is aan mevrouw Verschuuren van de fractie van het CDA.

Mevrouw *Verschuuren* (CDA): Voorzitter! Ik ben blij met de opmerking van de gedeputeerde dat de fouten in de kaarten hersteld kunnen worden. Ik hoop eigenlijk dat dit ook morgen in de krant komt. Ik kijk even naar de pers achter in de zaal, want dan kunnen de gemeenten het meteen lezen en ermee aan de slag. Het moet snel gebeuren.

Ik begrijp dat nieuwe verzoeken zorgvuldig bekeken moeten worden en dat dit niet kan tussen de soep en de aardappelen.

De heer Vreugdenhil hield een scherp betoog over de verordening fase 2. Hij wil niet te veel ontheffingen en er moet meer ontwikkelingsgericht gewerkt worden. Die mening zijn wij ook toegedaan. De verordening fase 2 zullen wij dan ook kritisch volgen op dit soort zaken. Het is beter om duidelijke regels op te nemen waaraan iedereen moet voldoen dan heel veel regelbrij.

Wij hebben nog eens goed nagedacht over amendement A1 inzake aardkundige waarden. Het antwoord van de gedeputeerde was duidelijk en juist. Laat er geen misverstand over bestaan: aardkundige waarden zijn een provinciaal belang en die moeten ook beschermd worden.

Wij zijn echter van mening dat twee zinnen in het Statenvoorstel net een stap te ver zijn. Die moeten verwijderd worden. Zij bevatten allerlei regels terwijl bescherming van de aardkundige waarden al in de groenblauwe mantel is opgenomen. Wij handhaven het amendement want wij vinden die twee zinnen niet duidelijk. Bij de verordening tweede fase kan een en ander nog eens bekeken worden.

De heer *Zeegers* (SP): Mevrouw Verschuuren wil het amendement toch handhaven. Ik heb goed geluisterd naar de opmerkingen van de gedeputeerde over dit amendement. Hij heeft het amendement een beetje ontrafeld. Hij zei dat bepaalde dingen mogelijk al geregeld zijn in het Verdrag van Malta. Er zitten echter ook dingen in die nog niet in andere wetgeving geregeld zijn. Mevrouw Verschuuren gooit naar mijn mening het kind met het badwater weg. Ik zou dat heel jammer vinden. Als zij werkelijk meent dat die aardkundige waarden echt van belang zijn en dat die goed beschermd moeten worden – en ik ga

daarvan blindelings uit – moet je het risico niet willen lopen. Je kunt het dan beter handhaven in de Structuurvisie en uitzoeken of het wellicht wat genuanceerder in de verordening kan worden opgenomen. Nogmaals, als het er nu uitgehaald wordt, gooien wij het kind met het badwater weg. Dat vind ik doodzonde.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Voorzitter! Mag ik ook even reageren op de opmerking van de heer Zeegers? Hij zegt dat wij het risico niet moeten lopen. Welk risico lopen wij als wij dit nu niet in de Structuurvisie opnemen en straks bij de uitwerking van fase twee goed bekijken waar de hiaten en de leemten zitten. Ook de heer Zeegers weet dat indien er sprake is van een groot risico het hier altijd mogelijk is om een verordening te maken.

De heer *Zeegers* (SP): Als ik het goed begrepen heb, moet de grondslag van de zaken die wij in verordening fase 2 willen opnemen, verwoord zijn in de Structuurvisie.

Mevrouw *Verschuuren* (CDA): Voorzitter! Ik wil het graag verduidelijken. Wij halen er twee zinnen uit, maar het stuk over aardkundige waarden op pagina 48 boven het kaartje blijft er gewoon in. Daar staat dat dit belangrijk is en dat het een provinciaal belang is. Wij hebben er goed over nagedacht. Dat moet je niet amenderen. Het gaat ons om de twee zinnen die over de regeltjes gaan. Het belang is goed verwoord in de Structuurvisie. Wij kunnen indien nodig daaraan nog altijd een regeltje koppelen in de verordening fase 2.

Motie M6 van de fractie van D66 vinden wij heel sympathiek. Voor wie is de volksgezondheid niet belang nr. 1? Als we niet gezond zijn, kunnen we niets meer. Gezondheid is echter een integraal vraagstuk. Ik heb zelf een milieuachtergrond. Ik heb een keer rapporten gezien van het RIVM (Rijksinstituut voor volksgezondheid en milieu) waarin stond dat het heel ongezond is als iemand dichtbij een snelweg woont. Wij moesten heel voorzichtig omgaan met die rapporten want het was allemaal moeilijk, lastig en ingewikkeld. Misschien is verkeer nog wel ongezonder dan landbouw. Die discussie moeten wij vandaag niet

voeren.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): De heer Van Heugten bezigde net een soortgelijke redenering. Naar mijn mening loopt die redenering helemaal krom. Als wij kennis hebben over bepaalde zaken, moeten wij daarmee rekening houden in de ruimtelijke ordening. Wij moeten in onze Structuurvisie bijvoorbeeld aangeven dat naast een snelweg geen huizen gebouwd moeten worden, zoals nu in Tilburg is gebeurd. Dat is werkelijk ridicuul.

De *voorzitter*: Wat is uw vraag?

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Vindt mevrouw Verschuuren het goed dat de overheid bepaalde gegevens achterhoudt om bijvoorbeeld toch te kunnen bouwen langs snelwegen?

Mevrouw *Verschuuren* (CDA): Die discussie moeten wij nu niet voeren.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Ik stel u een vraag, mevrouw Verschuuren, want u gebruikt deze redenering om aan te geven dat het gezondheidsaspect niet doorvertaald moet worden in een ruimtelijkeordeningsvisie.

Mevrouw *Verschuuren* (CDA): Nee, nee. Misschien is het handig als ik mijn verhaal even afmaak. De gezondheidsonderzoeken komen eraan. Er staan overal snuffelpalen. De resultaten krijgen wij. Mevrouw Verstappen sprak zelf al over de relatie met de Q-koorts. De gedeputeerde heeft gezegd dat als uit die onderzoeken komt dat er een ruimtelijke vertaling moet zijn, dit moet gebeuren.

De heer *Heijmans* (SP): Voorzitter! Ik zit al de hele dag keurig te luisteren. Mevrouw Verschuuren zei iets waarvan ik dacht: hé, meent zij dat nu echt? Zij zei dat verkeer en infrastructuur misschien nog wel ongezonder zijn dan landbouw. Versprak zij zich of meent zij dit echt?

Mevrouw *Verschuuren* (CDA): Ik heb al spijt dat ik dat rapport genoemd heb. Het is misschien wel 20 jaar geleden, maar het maakte destijds heel veel

indruk op mij. Ik had voor mijzelf zoiets als: ik ga nooit langs een snelweg wonen. Het ging om uitstoot van stoffen zoals benzeen, kooldioxide etc. die je dan inademt. Dat schijnt erg ongezonder te zijn.

De heer *Heijmans* (SP): Dan zegt u nu: Ik ga wel langs de snelweg wonen maar niet in de buurt van een boerderij? Want u hebt vastgesteld dat landbouw nog ongezonder is.

Mevrouw *Verschuuren* (CDA): Dat heb ik niet gezegd; ik zei het andersom.

De heer *Arkes* (PvdA): De essentie van de reactie van de gedeputeerde was: wat wij aan gezondheid kunnen doen in andere beleidsdocumenten, doen wij daar. Dat is waar. Het Milieubeleidsplan is een heel duidelijk voorbeeld. Als er gesproken wordt over een snelweg, wordt een en ander keurig in dat soort documenten ook via richtlijnen en dergelijke geregeld.

Stel nu dat er gezondheidsrisico's zijn die niet via dit soort beleidsplannen worden geregeld maar wel een ruimtelijke component hebben, zou mevrouw *Verschuuren* die dan via de Verordening Ruimte willen regelen en vindt zij niet dat het als provinciaal belang moet worden opgenomen? Ik geef het voorbeeld van die geitenhouderij die nergens in staat maar waarvan wij als Staten wel hebben gezegd de wij die niet binnen 500 meter van de bebouwing willen.

Mevrouw *Verschuuren* (CDA): Ik heb hier staan: Waarom zou het bezwaarlijk zijn om gezondheid als provinciaal belang te zien? Ik wil graag het antwoord van de gedeputeerde horen op deze vraag.

De *voorzitter*: Het woord is aan de heer *Zeegers* van de SP.

De heer *Zeegers* (SP): Voorzitter! Wij hebben allemaal kunnen vaststellen dat het parkeerterrein voor het Provinciehuis inderdaad niet vol stond met mensen met spandoeken. De vraag is wat je daaruit kunt afleiden. Waarschijnlijk heel veel. Ik

leid er o.a. uit af dat de Structuurvisie misschien toch te algemeen en te abstract is waardoor mensen pas over een aantal jaren echt in de gaten hebben wat hier vandaag besloten wordt. Dat zie je vaker gebeuren en dat is ook logisch. Ik kom daarop nog terug.

Wij hebben de provinciale belangen gedefinieerd. Zojuist ging het even over de gezondheid. Provinciale belangen zijn niet uniek. Het zijn vaak dezelfde belangen als landelijke belangen of misschien zelfs Europese belangen of wereldbelangen. Toch nemen wij die belangen op als provinciaal belang. Ik wil daarmee zeggen dat het heel gezond is om gezondheid als provinciaal belang te definiëren. Mevrouw *Verschuuren* ging al een beetje die kant op. Zij zei: dat kunnen wij dan zo zien. Zien is Nederlands voor het Latijnse visie en dan schrijf je het ook gewoon op in je Structuurvisie.

De gedeputeerde is ingegaan op het thema centraal en decentraal. Hij merkte daarbij op dat hij hier wel de verschillen ziet in de politieke lijnen die in deze Staten vertegenwoordigd zijn. Ik wil graag een beetje teruggaan in de tijd. Aan het begin van deze discussie hebben wij allemaal een prachtig boek gekregen "Het Brabants Mozaïek", een heel mooi uitgevoerd boek. Daarin wordt de ruimte en de diversiteit van de ruimte in Brabant beschreven. Een van meest indrukwekkende passages was die waarin stond dat de ruimtelijke ordening in Brabant eigenlijk nooit ontstaan is door sturing maar door groei. Bijna organisch is dat mozaïek ontstaan. Je kunt concluderen dat in deze visie dat organisme feitelijk doorgaat. Daar zit nu precies mijn grootste bezwaar bij deze Structuurvisie. Wij kunnen het namelijk niet zo laten doorgaan. Op grote en op kleine schaal zijn er namelijk heel urgente problemen en daarom is het noodzakelijk om meer en anders te sturen. Die opmerking wil ik maken, want dit heeft te maken met het thema centraal en decentraal. Ik ben dan ook geen voorstander van de minimalistische visie "decentraal wat kan en centraal wat moet", ik zou willen zeggen: wij moeten centraal doen wat nodig en goed is. Willen wij het Brabants mozaïek met al zijn waardes in stand houden zonder dat het een stoffig museum wordt, is het juist goed om krachtig

te sturen. Er zijn ook museums die helemaal niet stoffig zijn maar heel dynamisch. Je kunt daar op allerlei knopjes drukken en dan krijg je reacties. Een museum kan heel flitsend zijn. Ik weet niet of ik op precies dezelfde lijn zit als de heer Vreugdenhil, maar ik ben het wel met hem eens dat de sturingsfilosofie aan de magere kant is.

Mevrouw Lestrade suggereert om het woord krimp te vervangen door stretch. Doe dat niet. De Engelsen hebben een veel mooiere term, namelijk decrease en dat betekent gewoon hetzelfde als krimp. Wij moeten niet tobberig doen over het begrip krimp, het gaat niet om de zelf uitkomende voorspelling, het gaat om de connotatie van krimp. Door sommigen in deze zaal wordt krimp blijkbaar als heel negatief ervaren en door anderen misschien juist als iets positiefs. Er komt nu een keer een grens aan de groei. Dat is goed want dan komt er misschien stabilisatie. Uiteindelijk gaat het om de paradox dat in gebieden waar sprake is van krimp bijna krampachtig geprobeerd wordt om te investeren. Daarmee wordt misschien wel nieuwe werkgelegenheid geschapen, maar er zijn in die regio geen mensen die daar kunnen werken. Die moeten dan van buiten gehaald worden. Er zijn echter geen huizen voor die mensen, dus worden alle vakantieparken volgestopt met alle ellende van dien. Je organiseert als het ware een tweede integratiecrisis. Ik weet dat dit zware woorden zijn, maar over die paradox wordt veel te weinig gesproken in deze visie. Hoe ga je enerzijds op een verstandige manier om met krimp en zorg je ervoor dat die krimpgebieden toch leefbaar blijven, dat er voldoende voorzieningen zijn, terwijl je aan de andere kant zeker weet dat je hier eindelijk de kans hebt om rust en ruimte te organiseren?

Bij de visie met name op de landbouw pleit ik met veel anderen ervoor dat het echt moet gaan om een paradigmawijziging. De reactie van de gedeputeerde vond ik wat mager.

De heer *Arkes* (PvdA): Ik weet dat de heer Zeegers de man is van het simpele Nederlandse woord. Ik wil hem erop wijzen dat hij in een paar zinnen de woorden connotatie en paradox heeft gebruikt en nu spreekt hij weer van een paradigmawijziging.

Dat zijn niet echt simpele Nederlandse woorden.

De heer *Zeegers* (SP): Dat klopt, ik ben ook niet van het Simplistisch Verbond. Ik ben er wel voor om als het even kan Nederlandse woorden te gebruiken. In Van Dale staan nog veel moeilijkere woorden dan paradigma en paradox. Die gebruik ik niet want die ken ik niet.

De *voorzitter*: Voordat wij een discussie krijgen over woordgebruik, wil ik de heer Zeegers uitnodigen om zijn tweede termijn wat concreet te houden.

De heer *Arkes* (PvdA): Een paradox is gewoon een tegenstelling.

De heer *Zeegers* (SP): Zelfs een schijnbare tegenstelling. Het andere is een antagonisme.

Onze motie M3 gaat over het betrekken van mensen en het benutten van hun deskundigheid. Ik heb per interruptie al duidelijk gemaakt dat het ons niet gaat om de formele lijn. Wij weten dat die geborgen is, maar wij weten ook hoe daarmee af en toe wordt omgegaan. Het gaat erom dat mensen juist aan het begin van ingrijpende ruimtelijke ontwikkelingen erbij betrokken worden, dus voordat de architecten achter de tekentafels gaan staan. Dat wil niet zeggen dat je niet een met viltstift gemaakte schets kunt hebben om mensen een aantal mogelijkheden voor te houden. De problemen en de kansen van een bepaalde ontwikkelingen moeten met de mensen besproken worden voordat alles dichtgetimmerd is. Dat is de essentie van onze motie.

De gedeputeerde had gelijk toen hij zei dat onze motie over de gebiedsontwikkeling as A27 feitelijk een amendement is. Ik heb overleg gevoerd met de heer Martens om daar een amendement van te maken.

Ik heb nog eens gekeken hoe het met de vliegbewegingen zit. De Structuurvisie dateert van juli.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Voorzitter! Mag ik hier misschien even interrumperen dan kan de heer Zeegers zijn betoog nog korter maken? Wij hebben geconstateerd dat hij gelijk heeft. Het

college beveelt dit amendement A2 daarom niet alleen aan, maar vindt het zelfs noodzakelijk. Ook het college vindt dat dit niet in de Structuurvisie thuishoort. Dit amendement wordt door ons positief aanbevolen.

De heer *Zeegers* SP): Dat is nu een echte verrassing. De gedeputeerde reageert positief tijdens mijn betoog. Zo snel heb ik het niet vaak meegemaakt. Dank u wel, mijnheer Van Heugten. Mijn laatste opmerking betreft amendement A1 betreffende aardkundige waarden. Op advies van mevrouw Verschuuren heb ik nog even goed naar de tekst gekeken. In paragraaf 4.4.3 staan geen regels, er staat alleen dat er regels kunnen komen. Dat wil men weghalen met dit amendement, maar daar zit mijn bezwaar. Ik snap best dat het nog moet worden uitgewerkt in de Verordening fase 2, maar het amendement zegt eigenlijk dat dit niet mag. Wij vinden de waarden die in deze paragraaf bestreden staan dermate belangrijk dat daaraan regels verbonden dienen te worden. Meer staat er ook niet. Mijnheer Van Heugten krijgt meteen een cadeautje terug, want in die zin steun ik zijn betoog om dit amendement te ontraden.

De *voorzitter*: Het woord is aan mevrouw Prins van de fractie van de VVD.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Voorzitter! Ik dank de gedeputeerde voor zijn goede beantwoording. Ik heb die goed kunnen volgen en met heel veel zaken zijn wij het eens. Ik werd uitgedaagd door de heer Vreugdenhil van de fractie van de ChristenUnie-SGP om nog een antwoord te geven. Ik heb het betreffende stukje tekst in de structuur nog eens goed overgelezen. Wij zijn het met hem eens dat de provincie aan de gemeenten zeer duidelijk moet maken wat de belangen zijn en waarmee de gemeenten rekening moeten houden. Dat hebben wij altijd gezegd. Wij zijn ook geen voorstander van een ruime toepassing van ontheffingen zoals wel in dat stukje staat opgenomen. Er moet wel een mogelijkheid tot ontheffing zijn, maar daaraan verbinden wij een voorwaarde. De criteria voor ontheffingen moeten duidelijk, objectief en meetbaar zijn. Dat

zouden wij ook aan de gedeputeerde willen meegeven. Wij zien de uitwerking daarvan wel terug in de uitwerking van de Verordening fase 2. Dat is onze hoofdlijn van denken.

Wij zijn het eens met de uitleg van de gedeputeerde met betrekking tot het kaartmateriaal. De echte fouten worden er snel uitgehaald zodat het wel goed in de Verordening fase 2 staat. De actualisatie kan wat zorgvuldiger gebeuren en de resultaten daarvan worden op een later moment meegenomen.

Wij blijven staan achter ons amendement over de cultuurhistorische en aardkundige waarden, ook al heeft de gedeputeerde gelijk met zijn opmerking dat de overwegingen misschien niet helemaal correct zijn. Het gaat ons om het principe. Wij willen die twee regels eruit halen omdat wij ons daaraan niet op voorhand willen binden.

Voorzitter. Misschien komen wij straks nog met stemverklaringen bij een aantal moties en amendementen.

De *voorzitter*: Het woord aan de heer Wagemakers van de fractie van de Partij van de Arbeid.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Voorzitter! Ik kan kort zijn. De gedeputeerde heeft helder antwoord gegeven.

Naar aanleiding van de opmerkingen over amendement A hebben wij nog een vraag. Kan de gedeputeerde nog eens duidelijk aangeven welke gevolgen het heeft als die twee zinnen eruit gehaald worden? De ontstaansgeschiedenis van dit amendement heeft te maken met de aardkundige waarden die in de provincie reeds bekend en vastgesteld zijn en vanwege de Monumentenwet. Waarom ontraden GS dit amendement?

De onduidelijkheid rondom Eindhoven Airport is inmiddels opgelost.

Dan kom ik bij motie M6. Zoals wij in eerste termijn en per interruptie hebben gezegd, het kan naar onze mening geen kwaad om het onderwerp volksgezondheid in de SVRO op te nemen. Als je het niet opneemt, kun je er geen gebruik van maken, als je het wel opneemt, kan dat wel. Naar onze mening is het niet meer en niet minder.

Er blijft nog een vraag over en dat betreft de

Peelstreek. Dit onderwerp kwam aan de orde in de bijdragen van de heer Martens van GroenLinks en de heer Vreugdenhil van de ChristenUnie. Ik vraag de gedeputeerde ons even te helpen en aan te geven hoe wij met deze motie moeten omgaan. Hij heeft gezegd dat het abstractieniveau van de SVRO verder gaat dan de vraag van GroenLinks. Dat denken wij ook. Bij de benadering van de ChristenUnie-SGP kom je op gebiedsniveau. Wij zijn tot het heden van mening dat wij vandaag spreken over de Structuurvisie en niet over het gebiedsniveau.

De *voorzitter*: Thans is het woord aan de heer Martens van de fractie van GroenLinks.

De heer *Martens* (GroenLinks): Ik wil mij in tweede termijn beperken tot de aanduiding accentgebied agrarische ontwikkeling en ingaan op de moties en amendementen die daarop zijn ingediend.

Het moge duidelijk zijn dat er op dit moment mogelijkheden zijn voor bepaalde ondersteunende activiteiten voor de agrariërs, met name in landbouwonwikkelingsgebieden. Ik denk dan aan mestverwerking, opslag en transport.

In de SVRO wordt naar mijn mening gesuggereerd dat er veel ruimere ontwikkelingsmogelijkheden geboden worden. In hoofdstuk algemeen staat letterlijk: "Ruimere ontwikkelingsmogelijkheden dan nu al kan in de LOG's." Dat betekent dus extra vergistingsinstallaties wel of niet met mest, extra opslag en extra transportbedrijven. Wij vinden dat die hoogstens beperkt moeten worden tot de LOG's en zeker niet mogen worden toegestaan in het hele accentgebied agrarische ontwikkelingen, in heel de Peelstreek, in heel het rivierkleigebied of in het gebied rondom Zundert. Het moet beperkt worden tot bepaalde bedrijfs-terreinen.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Een LOG mag toch beschouwd worden als een agrarisch bedrijventerrein? Wij begrijpen de redenering van de heer Martens wel, maar als hij zegt dat je het niet moet doen, moeten die vergistingsinstallaties naar elders. Dat suggereert hij ook in zijn tekst. Dat is toch tegen ons uitgangspunt dat wij de LOG's willen

zien als een mogelijkheid om bedrijven te verzamelen, hun eigen boeltje bijeen te laten houden en dus ook de vergisting te kunnen doen?

De heer *Martens* (GroenLinks): De hele Peelstreek wordt genoemd als accentgebied agrarische ontwikkeling. Dat gebied bevat dus ook extensiveringsgebieden en verwevingsgebieden. Volgens de Structuurvisie zouden dus op al die plekken ontwikkelingsmogelijkheden zijn. Dat kan niet de bedoeling zijn! Wij vinden dat die minstens tot de LOG's beperkt moeten blijven en eigenlijk hebben wij het daar liever ook niet.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Dan stelt de heer Martens de vraag of deze Structuurvisie over de Reconstructie heengaat. Wij hebben de extensiverings-, verwevings- en landbouw ontwikkelingsgebieden benoemd. Naar onze mening blijft dat zo en is de motie niet nodig. Wellicht dat de gedeputeerde hier nogmaals op kan reageren?

De heer *Martens* (GroenLinks): Volgens ons voegt de term agrarisch ontwikkelingsgebied niets toe. Laten wij ons beperken tot de LOG's en tot de ontwikkelingen die daar mogelijk zijn. Nogmaals, op een gewoon agrarisch bedrijf dat op een bouwblok van 1,5 à 2 ha zit, moeten kleinschalige ontwikkelingen kunnen plaatsvinden. Dat staat niet ter discussie. Het gaat hier om de vraag wat verstaan wordt onder ruimere ontwikkelingsmogelijkheden. Op bladzijde 79 wordt een aantal punten uitgewerkt. Wij vinden dat die niet moeten plaatsvinden op een bouwblok in het landelijk gebied maar op een bedrijventerrein.

De *voorzitter*: Is dat een vraag aan de gedeputeerde of is het een retorische vraag?

De heer *Martens* (GroenLinks): Voor mij is het duidelijk, voorzitter. Als de heer Van Heugten het anders ziet, hoor ik dat graag.

Ik heb nog een technische opmerking over motie M2 over gebiedsontwikkeling as A 27. Dat moet inderdaad een amendement worden. Kan dat zo veranderd worden, voorzitter?

De *voorzitter*: Dat kan.

Motie M2 wordt veranderd in een amendement. Dit amendement krijgt nr. A7 en maakt onderwerp uit van de beraadslaging.

Het woord is aan de heer Vreugdenhil van de fractie van de ChristenUnie-SGP.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! Inhoudelijk kunnen wij instemmen met de voorliggende SVRO. Het enige voorstel dat wij ingediend hebben, is dat wij de A27 graag als ontwikkelingsgebied opgenomen zien. Wij zullen de stemming afwachten.

Wij blijven moeite houden met de sturingsfilosofie. Ik heb dit in eerste termijn duidelijk aangegeven. Ik ben blij dat de fracties van het CDA en de VVD dit de komende periode heel kritisch zullen oppakken. Wij kunnen dan ook niet instemmen met paragraaf 4.1.1 waarin die verordening uitgewerkt staat. Ik leg straks een stemverklaring af. Ik heb in eerste termijn de lijn van mijn fractie heel duidelijk aangegeven. Daarop zullen wij de voorstellen beoordelen. Wij willen het college oproepen om met de gemeenten om de tafel te gaan zitten, de adviezen van de POC, de Vereniging Brabantse Gemeenten en andere organisaties daarbij te betrekken, en aan de commissie te laten weten hoe zij denken over de verordening, of zij daarmee uit de voeten kunnen en of zij van mening zijn dat de provincie zodanig aan de slag kan gaan dat er daadwerkelijk een dereguleringslag gemaakt kan worden alsmede een werkbare situatie kan worden gecreëerd. Die adviezen zien wij graag tegemoet bij de bespreking van de Verordening Ruimte Fase 2.

De *voorzitter*: Het woord is aan mevrouw Verstappen van de Partij voor de Dieren.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Ik zal kort zijn, voorzitter. Het is duidelijk dat deze Structuurvisie ons erg verbaasd heeft omdat veel ondanks een burgerinitiatief toch op de oude voet doorgaat en er niet in samenhang gedacht wordt.

Ik wil mij even beperken tot onze twee amendementen. De heer Van Heugten heeft deze amendementen afgeraden. Wij handhaven beide

amendementen omdat deze Structuurvisie sturend is voor volgend beleid. De onderliggende principes moeten hierin opgenomen zijn. Deze Structuurvisie staat bol van het woord "intensieve veehouderij" en van het begrip "niet helder". Het lijkt mij dat dit begrip nog een keer opgenomen moet worden omdat het ook sturend is voor volgend beleid. Hetzelfde geldt voor het herstel van biodiversiteit. Het lijkt mij heel normaal om in een Structuurvisie aan te geven dat successen die behaald worden op het terrein van biodiversiteit, in volgend beleid ondersteund worden en terug te vinden zullen zijn in de begroting.

De *voorzitter*: Het woord is nu aan mevrouw Lestrade van de fractie van D66.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voorzitter! Mijn opmerkingen betreffen motie M5 en motie M6. Wij ondersteunen de fractie van GroenLinks in haar betoog inzake de motie bestemming Peelstreek. De term "accentgebied agrarische ontwikkeling" is een nieuwe term die niet terug te vinden is de reconstructieplannen. Ik kom even terug op de vraag van de heer Wagemakers of dit de insteek overschrijdt die wij hadden bij de reconstructieplannen. Op pagina 79 staat dat de activiteiten die daar uitgevoerd moeten worden, moeten bijdragen aan duurzaamheidsdoelen omdat de activiteiten die dan verricht zouden moeten worden, duurzaam uitgevoerd moeten worden. Maar de activiteiten als zodanig horen daar niet plaats te vinden, dus is dit in zichzelf tegengesteld. Paradox is hier een mooie term. Er wordt hier verwarring geschapen. Ik heb met een krabbeltje erbij geschreven dat de terminologie verwarrend is. Het college vindt een nieuwe term uit waarvan de juridische status mij nog niet helemaal duidelijk is. Die term overschrijdt het reconstructieplan en terwijl de activiteiten niet duurzaam zijn worden er toch duurzaamheidsdoelen bijgehaald. Het college maakt er zelf een ingewikkelde toestand van. U zult begrijpen dat wij de motie van GroenLinks nog steeds steunen. Ik begrijp dat het college onze motie over de volksgezondheid een lastige motie vindt. Ik waardeer ook dat de gedeputeerde probeert mee te

denken over de vraag wat wij ermee zouden kunnen. Ik stel voor dat wij de motie aanhouden met de datum 1 oktober 2011. De gedeputeerde heeft in eerste termijn toegezegd dat hij de rapporten afwacht, die zal bestuderen en daarna met een verhaal komt. Wij willen de motie tot dat moment aanhouden, maar gaan dan wel over een bestuurswisseling heen. Ik vraag daarom expliciet aan de griffie om bij te houden wat er met deze motie gebeurt en ervoor te zorgen dat zij absoluut op de agenda blijft staan.

De heer *Zeegers* (SP): Mevrouw Lestrade, dat vind ik jammer. Ik proef bij verschillende partijen dat zij het niet gek vinden om het thema gezondheid op te nemen als provinciaal belang. Ik kan mij vergissen, maar je moet wel scoren als je een voorzet krijgt. Ik denk dat die voorzet gegeven is en zou u daarom willen adviseren om die motie te handhaven. U heeft heel terecht gezegd dat dit belang ontbreekt en dat het erin moet. Dat kunnen wij nu vaststellen. Dan wordt het vast abstract opgenomen in de Structuurvisie. Ik snap best dat de uitwerking later komt, maar ik zou het jammer vinden als de motie nu van tafel gaat.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Ik heb flink zitten puzzelen wat het beste is. Ik wil graag dat de inhoud van de motie wordt aangenomen en het thema gezondheid opgenomen wordt in het beleid. Ik denk dat de meeste partijen dit inderdaad een groot belang vinden en dat wij daarmee verder moeten. Ik heb die datum opgenomen in de motie omdat ik weet dat er onderzoeken komen die hierin moeten worden meegenomen. Het is nog niet helemaal zeker of die er allemaal zijn voor die datum. Ik kan natuurlijk alleen de datum veranderen, maar ik wil zekerheid dat de motie uitgevoerd wordt. Ik wil daarom dat zij over de bestuurswisseling heen getild wordt omdat ik als de dood ben dat het anders niet goed wordt afgehandeld. Laat ik het zo maar even formuleren.

De *voorzitter*: Voordat wij gaan stemmen, geef ik het woord aan gedeputeerde Van Heugten.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Voorzitter! Ik

dank de leden voor hun inbreng in tweede termijn. Ik kijk nog even naar de vragen over amendement A1 van de fracties van CDA, VVD en PvdA. Ik ben reeds ingegaan op de overwegingen. Ik kijk nog even naar het dictum. Wij vinden dat hier sprake is van een grote analogie met de landschapsinvesteringsregel. Mevrouw Verschuuren heeft gezegd dat zij het principe belangrijk vindt, maar dat zij meer vrijheid wil om de uitwerking nader te kunnen bekijken. Ik heb het idee dat door het schrappen van deze regels het principe overeind gehouden wordt analoog aan de landschapsinvesteringsregel: de waarden worden onderkend, maar de Staten willen de vrijheid om alsnog te kunnen bepalen of deze moeten landen in instructies voor bestemmingsplannen. In dat opzicht ware het te overwegen om het amendement zodanig te wijzigen dat de zin "Daarom worden deze ook in de Verordening Ruimte opgenomen" wel te laten staan. De tweede zin "Ingrepen die strijdig zijn met het behoud van deze waarden worden uitgesloten door het opnemen van instructieregels" wilt u weghalen omdat u eerst kritisch wil kijken of dat wel nodig is. In beide gevallen kan het college met dit amendement leven maar wij raden de indieners aan om het amendement te beperken tot het weghalen van de tweede zin en de eerste zin wel in de SVRO te laten staan.

Over amendement A2 inzake Eindhoven Airport heb ik al gezegd dat de heer Zeegers gelijk heeft en dat het college aanvaarding van dit amendement steunt.

Vervolgens kom ik bij motie M5 die inmiddels amendement A7 is geworden. Dit amendement gaat over het benoemen van de Peelstreek als "accentgebied agrarische ontwikkeling". Wij vinden het heel jammer dat de indieners van het amendement agrarische ontwikkelingen beperken tot de intensieve veehouderij. In de Peel bijvoorbeeld zit veel meer dan alleen intensieve veehouderij. Er zitten rundvee- en melkbedrijven, er zit glastuinbouw en vollegrondstuinbouw. Dat geldt ook voor het gebied rondom Zundert waar vooral veel boomkwekerijen zitten. Deze gebieden hebben zware agrarische kenmerken. Wij vinden het niet alleen belangrijk dat dit zware agrarische

kenmerk blijft maar juist dat het verder verduurzaamt. Daarvoor willen wij ruimte bieden. De indieners zeggen dat dit op bestemmingsplanniveau gaat leiden tot allerlei excessen: buiten de LOG's, andere bouwblokken, her en der vergistingsinstallaties. Dat is niet het geval. Wat in de verordening staat, blijft onverkort van kracht. Het zijn accentgebieden met een zwaar agrarisch karakter. Nogmaals, het is veel breder dan de intensieve veehouderij. Sterker nog, er zijn gebieden bij waar nauwelijks intensieve veehouderij voorkomt en die toch benoemd worden als accentgebied agrarische ontwikkeling. Wij zouden de ontwikkeling van die gebieden graag sturen in de richting van een verdere verduurzaming.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Lopen wij met de introductie van deze terminologie op andere vlakken risico? Dat is de centrale vraag.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Volgens mij wordt hiermee duidelijkheid geschapen dat de provincie onderkent dat deze gebieden een zware positie in de agrarische sector innemen. De visie van de provincie op deze gebieden is dat zij die agrarische sector daar niet weg wil hebben maar de ruimte wil bieden voor verdere verduurzaming. Dat hebben wij helder geformuleerd. De formuleringen op pagina 79 geven duidelijk aan wat duurzaamheid is en dat er ruimte is voor allerlei wilde bewegingen die aantasting van het gebied teweegbrengen, juist met het behoud van het karakter en binnen de regels van de verordening. Ik kan de vraag van de heer *Wagemakers* met een volmondig "nee" beantwoorden. Wij lopen met de introductie van deze terminologie geen risico.

De heer *Martens* (GroenLinks): Ik ben het met de gedeputeerde eens dat er veel agrarische sectoren zijn. Daarop richten onze opmerkingen zich in eerste instantie ook niet. Ik ben het er helemaal mee eens dat wij generieke regels moeten hebben. Dat betekent echter dat daardoor andere sectoren ook die ontwikkelingsruimte krijgen. Dus ook de intensieve veehouderij krijgt extra ontwikkelingsruimte en dat willen wij juist niet.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): De regels over de intensieve veehouderij in de verordening blijven onverkort van kracht. De verordening bepaalt exact de speelruimte van de intensieve veehouderij en die wordt hierdoor absoluut niet veranderd.

De heer *Martens* (GroenLinks): Kan het college ermee instemmen dat de term "accentgebied agrarische ontwikkeling" eigenlijk niet geldt voor de intensieve veehouderij in de Peelstreek?

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Jawel, ook hier geldt dat de provincie het agrarische karakter daar niet weg wil hebben, verkleinen of verminderen. Nee, dat is er. De ontwikkelingen die wij daar willen toestaan, moeten gericht zijn op verdere verduurzaming. Daarvoor willen wij ruimte bieden. De gemeente kan daarop aansluiten in haar Structuurvisie en ervoor zorgen dat het erin komt. Het gaat niet over het niveau van een LOG. Een LOG blijft een log en is zoals het is.

De heer *Martens* (GroenLinks): Door de hele Peelstreek als accentgebied te bestempelen, geeft de provincie buiten de LOG's de gemeente toestemming om extra ontwikkelingsmogelijkheden te geven. Wij vinden het juist een provinciaal belang om dat niet te doen.

De *voorzitter*: Mijnheer Martens dat was uw derde keer over hetzelfde onderwerp.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voorzitter! Ik wil eraan toevoegen dat wat GS onder verdere verduurzaming verstaan, nogal discutabel is.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Ik kom even terug op de begrippenlijst. De term "accentgebied" staat daarin niet omschreven. Vandaar mijn vraag naar de juridische titel van deze term. Er is namelijk geen definitie van deze term geformuleerd. Dat maakt het ook zo ingewikkeld.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Dat is wellicht een ommissie, maar op pagina 79 staat in korte bewoordingen heel duidelijk aangegeven wat deze gebieden zijn, waarom zij zo zijn en wat daar wat

ons betreft aan ruimtelijke visie zou moeten plaatsvinden.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Ik heb expliciet gevraagd naar de juridische titel van die term. Er is ook geen afkorting van. Waaraan moet dat worden opgehangen? Het is een nieuwe term en die moet gedefinieerd worden. Ik begrijp wel wat de gedeputeerde bedoelt te zeggen, maar het is te vaag en verwarrend. Dat maakt deze discussie los.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Wij zullen deze term aan de begrippenlijst toevoegen. Het is dus een ambtshalve wijziging van de SVRO dat de omschrijving van het agrarisch accentgebied aan de begrippenlijst wordt toegevoegd.

Ik begrijp dat mevrouw Lestrade haar motie over het thema gezondheid wil aanhouden. Mevrouw Verschuuren zei ook dat gezondheid een provinciaal belang is. Iedereen bekommert zich om de gezondheid. Het is een vitaal belang voor deze provincie. Dat klopt en daarom wordt het bij al onze provinciale taken als randvoorwaarde genoemd. Wij zien straks bij een volgend agendapunt een koppeling tussen een wijziging in het Waterplan en een wijziging van de SVRO. Ook wijzigingen in een milieuplan kunnen doorwerken naar een structuurvisie. De plannen zijn aan elkaar gekoppeld. Ik denk dat er een goede link is, maar nogmaals ik kan mij vinden in de oplossing zoals die is voorgesteld door mevrouw Lestrade.

Ik ben het met een groot aantal fracties eens dat wij ons in deze SVRO en vooral in de verordeningen zoveel mogelijk moeten beperken in het opnemen van ontheffingsbevoegdheden en het stellen van voorwaarden. Wij spreken daar vanmiddag weer over. Het zijn juist de Staten die de neiging hebben om heel veel regels toe te voegen, liefs met een rechtstreekse doorwerking. Daartoe kan inderdaad aanleiding bestaan. In het algemeen ben ik het met de Staten eens dat een goede provinciale verordening zich kenmerkt door een beperking aan ontheffingsmogelijkheden en aan gemeenten zoveel mogelijk duidelijke instructies oplegt voor bestemmingsplannen, alleen daar waar dit vanuit provinciaal belang nodig is.

Als ik even kijk naar de landelijke vergelijking van alle provinciale structuurverordeningen, komen twee provincies daar zeer negatief uit: Groningen en Noord-Holland. Daar regent het van de ontheffingen. PS zitten daar echt op de stoel van de gemeenten. Daarover zijn ook veel klachten vanuit de VNG (Vereniging Nederlandse Gemeenten). De Brabantse verordeningen kenmerken zich door een heel genuanceerde opstelling met slechts een beperkt aantal zaken waarvoor ontheffing nodig is of waar iets geregeld wordt. Al met al ben ik van mening dat deze SVRO leidt tot een kader dat uitmondt in een verordening met spelregels voor de gemeenten en dat wij daarmee een mooi en compact geheel hebben van ons ruimtelijk besturingsinstrument.

De *voorzitter*: Wij gaan eerst stemmen over de amendementen. Er is een zevende amendement bijgevoegd, motie M2 is namelijk amendement A7 geworden. Dat amendement betreft de A27.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Voorzitter! De gedeputeerde heeft met betrekking tot amendement A1 gevraagd of de eerste zin van het besluit eruit kon. De tweede zin kon blijven staan. Wij hebben daarop nog niet gereageerd. Ik meen dat wij dat moeten doen voordat het amendement in stemming komt.

De *voorzitter*: Dan schors ik de vergadering even voor overleg.

De vergadering wordt enkele minuten geschorst.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Naar aanleiding van het overleg over amendement A1 hebben wij het volgende besloten. Het amendement blijft zoals eerder is voorgesteld. Dat is voor onze fractie reden om het amendement niet mee in te dienen en tegen te stemmen.

De *voorzitter*: De fractie van de PvdA tekent dit amendement niet meer mee.

Mevrouw *Verschuuren* (CDA): Wij zijn voor de tekst van het amendement, voorzitter.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Ook wij handhaven de tekst van dit amendement.

De *voorzitter*: Dat betekent dat amendement A1 wordt ingediend door de fracties van het CDA en de VVD.

In stemming komt amendement A1.

Mevrouw *Verschuuren* (CDA): Voor.

De heer *Zeegers* (SP): Tegen

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Voor.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Tegen.

De heer *Martens* (GroenLinks): Tegen.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voor.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Tegen.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Tegen.

De *voorzitter*: De Brabantse Partij is afwezig.

Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van het CDA, de VVD en de ChristenUnie-SGP voor dit amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat het is aangenomen.

In stemming komt amendement A2.

Mevrouw *Verschuuren* (CDA): Voor.

De heer *Zeegers* (SP): Voor.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Voor.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Voor.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voor.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voor.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voor.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voor.

De *voorzitter*: De Brabantse Partij is afwezig.

Het amendement is met algemene stemmen aangenomen.

In stemming komt amendement A3.

Mevrouw *Verschuuren* (CDA): Tegen.

De heer *Zeegers* (SP): Voor.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Tegen.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Tegen.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voor.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Tegen.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voor.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voor.

De *voorzitter*: De Brabantse Partij is afwezig.

Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van het CDA, de VVD, de PvdA GroenLinks en de ChristenUnie-SGP tegen dit amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat het is verworpen.

In stemming komt amendement A4.

Mevrouw *Verschuuren* (CDA): Tegen.

De heer *Zeegers* (SP): Voor.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Tegen.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Tegen.

De heer *Martens* (GroenLinks): Tegen

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Tegen.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voor.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voor.

De *voorzitter*: De Brabantse Partij is afwezig.
Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van het CDA, de VVD, de PvdA, GroenLinks en de ChristenUnie-SGP tegen dit amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat het is verworpen.

In stemming komt amendement A5.

Mevrouw *Verschuuren* (CDA): Tegen.
Voorzitter. Wij staan positief tegenover biodiversiteit, wij vinden dit echter niet de goede plek om dit te regelen.

De heer *Zeegers* (SP): Voor.
Voorzitter. Om exact dezelfde redenen zijn wij voor.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Voor.
Voorzitter. Wij zijn om dezelfde reden ook voor.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Voor.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voor.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voor.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voor.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voor.

De *voorzitter*: De Brabantse Partij is afwezig.
Ik constateer dat de aanwezige leden van de fractie van het CDA tegen dit amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat het is aangenomen.

In stemming komt amendement A6.

Mevrouw *Verschuuren* (CDA): Tegen.

De heer *Zeegers* (SP): Voor.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Tegen.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Tegen.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voor.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Tegen.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voor.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voor.

De *voorzitter*: De Brabantse Partij is afwezig.
Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SP, GroenLinks, de PvdD en D66 voor dit amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat het is verworpen.

In stemming komt amendement A7.

Mevrouw *Verschuuren* (CDA): Tegen.
Voorzitter. Wij vinden dat de provincie hier geen trekkersrol heeft.

De heer *Zeegers* (SP): Voor.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Tegen.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Voor.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voor.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voor.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voor.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voor.

De *voorzitter*: De Brabantse Partij is afwezig.
Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van het CDA en de VVD tegen dit amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat het is verworpen.

In stemming komt het herziene en geamendeerde Staten-voorstel nr. 51/10.

Mevrouw *Verschuuren* (CDA): Voor.

De heer *Zeegers* (SP): Voor.

Voorzitter. Wij hadden aan het begin van dit debat onze positie nog niet helemaal bepaald. Inmiddels zijn wij eruit. Wij geven dit voorstel het voordeel van de twijfel. Er is in onze ogen een belangrijk amendement aangenomen, te weten het amendement over Eindhoven Airport. De manier waarop het ging, was prettig. Of de motie over gezondheid wel of niet aangenomen wordt, wij hebben allemaal in de gaten dat dit ook een belangrijk item wordt in de SVRO. Wij hebben geen zin om per paragraaf aan te geven of wij tegen zijn of het er juist erg mee eens zijn. Alles afwegend, zullen wij voor de visie stemmen, hoewel u onze bedenkingen bij diverse onderdelen wel degelijk gehoord heeft. Wij houden ons het recht voor om deze in te nabije toekomst steeds te herhalen. Wij stemmen dus in met dit voorstel.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Voor.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Voor.

De heer *Martens* (GroenLinks): Tegen.

Voorzitter. Wij stemmen met name tegen omdat de accentgebieden agrarische ontwikkelingen niet passen in onze visie.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voor.

Voorzitter. Wij stemmen vóór de SVRO met de kanttekening zoals wij die tijdens het debat geplaatst hebben bij de sturingsfilosofie van de provincie.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Tegen.

Voorzitter. Wij vinden dat de intensieve landbouw veel te veel ruimte krijgt.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voor.

Voorzitter. Ook wij zien nog een aantal nadelen in deze SVRO, maar wij beschouwen dit als een tussenvisie omdat een aantal veranderingen binnen niet al te lange tijd zal plaatsvinden.

De voorzitter: De Brabantse Partij is afwezig.

Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van het CDA, de SP, de VVD, de PvdA,

de ChristenUnie-SGP en D66 voor dit Staten-voorstel hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat het is aangenomen.

Wij gaan nu stemmen over de moties.

In stemming komt motie M3.

Mevrouw *Verschuuren* (CDA): Tegen.

De heer *Zeegers* (SP): Voor.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Tegen.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Tegen.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voor.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Tegen.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voor.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Tegen.

De voorzitter: De Brabantse Partij is afwezig.

Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van het CDA, de VVD, de PvdA, de ChristenUnie-SGP en D66 tegen deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat zij is verworpen.

In stemming komt motie M5.

Mevrouw *Verschuuren* (CDA): Tegen.

De heer *Zeegers* (SP): Voor.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Tegen.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Tegen.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voor.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Tegen.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voor.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voor.

De *voorzitter*: De Brabantse Partij is afwezig.

Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van het CDA, de VVD, de PvdA en de ChristenUnie-SGP tegen deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat zij is verworpen.

Motie M6 is aangehouden. De motie moet op een later tijdstip opnieuw worden ingediend om in stemming gebracht te worden. Dat is de procedure.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Voorzitter! Tot wanneer wordt deze motie aangehouden?

De *voorzitter*: Tot de indiener de motie opnieuw indient.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Op welk moment is dat aan de orde, want deze motie is gerelateerd aan de Structuurvisie?

De *voorzitter*: Dat moet u aan de indiener vragen.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Ja, maar die loopt nu weg.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Sorry, voorzitter. Ik heb aangegeven dat deze motie over de bestuurswisseling heen getild dient te worden. Op verzoek van de gedeputeerde is de datum veranderd in 2011. Dat betekent dat wij vóór oktober 2011 de informatie verwachten. De motie wordt voor die datum ingediend.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Ik begrijp er helemaal niets meer van. Mevrouw Lestrade brengt de motie in in het kader van deze Structuurvisie. Wij hebben die nu aangenomen. De gezondheid zit daar niet in als provinciaal belang. Op enig moment komt dat dan ergens uit de lucht vallen en gaat mevrouw Lestrade die motie indienen? Is dat vanwege het feit dat zij de SVRO wil wijzigen? Hoe moet ik mij dat voorstellen?

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Ja, precies zo. De SVRO kan gewijzigd worden. Ik wil de discussie wel overnieuw doen. Ik heb aangegeven dat dit

belang o.i. daarin opgenomen moet worden. Heel veel mensen zijn dat met mij eens. Ik hoop zoveel mogelijk steun hiervoor te krijgen. Ik zal deze moment opnieuw indienen als de onderzoeksgegevens duidelijk zijn. Op dat moment dienen wij op basis van die gegevens een verzoek in tot wijziging van de SVRO.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Dan begint de hele procedure opnieuw met alles erop en eraan?

De *voorzitter*: Het punt is terecht gemaakt.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voorzitter! Dan dien ik nu de motie opnieuw in.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Dat lijkt mij zuiverder.

De *voorzitter*: De boodschap en de intentie zijn helder.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voorzitter! Ik dien de motie opnieuw in als het kan.

De heer *Heijmans* (SP): Graag.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Mijnheer de voorzitter! Dat lijkt mij zuiverder. Wij behandelen nu de SVRO en wij gaan dat niet nog eens opnieuw doen.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voorzitter! Wij hebben al gestemd over de SVRO. De stemming over de moties vindt nu plaats. Ik dien opnieuw een motie in.

De *voorzitter*: Het is correct dat de stemming over de Structuurvisie al heeft plaatsgevonden. De stemming over de moties komt daarna. Als de Staten ermee akkoord gaan, kunnen wij alsnog over deze motie stemmen.

Het blijft dezelfde tekst en hetzelfde nummer M6. Blijft 2010 staan of wordt het 2011.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voorzitter! Ik ga uit van 2010, maar als er een reële reden is waarom het college er dan nog niet uitkomt, kan

het altijd iets later worden. In principe staat er 2010.

In stemming komt motie M6.

Mevrouw *Verschuuren* (CDA): Voor.

De heer *Zeegers* (SP): Voor.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Tegen.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Voor.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voor.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voor.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voor.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voor.

De *voorzitter*: De Brabantse Partij is afwezig.

Ik constateer dat de aanwezige leden van de fractie van de VVD tegen deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat zij is aangenomen.

Nummer 49/10

Energieagenda 2010-2020

De *voorzitter*: Het woord is aan de heer Mulders van de fractie van het CDA.

De heer *Mulders* (CDA): Voorzitter! Enkele jaren geleden was er een maximaal gevoel van urgentie over klimaat, milieu en beschikbaarheid van grondstoffen. In dit kader werd door onze Staten hoopvol uitgekeken naar de bijdrage van het masterplan energie hieraan. We kregen immers geld uit verkoop Essent in april 2009; misschien wel honderden miljoenen € voor investeringen in duurzame energie. Brabant kan het verschil maken en loopt daarbij voorop! Een gevoel van: "Yes, we can!"

En dan nu het Masterplan Energie 2010. Voor ons staat daarin de burger centraal. Daarom gaan

wij eerst in op woningisolatie en vervolgens op de kansen voor het bedrijfsleven.

Voorzitter. In de Energieagenda staat dat tot 2020 het hoogste rendement op energiebesparing wordt behaald door isolatie van woningen. GS willen echter de regeling Brabant Bespaart opheffen. Er wordt namelijk te weinig gebruik van gemaakt en de afhandelingskosten zijn te hoog: ongeveer €280- op een bedrag van €500. Dat verbaast mij niets. Onze ervaring leert dat het meteen indienen van een correcte aanvraag bijna onbegonnen werk is. Het verwondert ons dus niet dat veel verzoeken niet gehonoreerd worden. Ons advies: sluit met je communicatie aan bij de burger, gebruik eenvoudige taal en weinig maar duidelijke regels, gericht op resultaat!

Voorzitter. Wij pleiten ervoor om gelden in te zetten die nog in het fonds Brabant Bespaart zitten (ongeveer €1,5 mln. tot €2 mln. als cofinanciering voor de landelijke regeling "meer met minder" met als doel stimulering woningisolatie en minder gedoe voor de burger. De aannemer vraagt subsidie aan en verrekent dit vervolgens. Dat leidt tot veel lagere apparaatskosten voor provincie. Zo blijven Brabantse bouwbedrijven aan de slag plus komt er een lagere energierekening voor de Brabantse burger: twee vliegen in één klap.

Zijn GS bereid de gelden die nog in het fonds Brabant Bespaart zitten, in te zetten in de vorm van cofinanciering voor de landelijke regeling "meer met minder"? Wij zullen hiertoe een motie indienen.

Voorzitter. Veel Brabanders wonen in naoorlogse, vaak slecht geïsoleerde huurwoningen. Hoe kan de provincie voor deze mensen iets betekenen op het gebied van woningisolatie? Immers die woningen zijn meestal eigendom van woningcorporaties. Ik geef enkele cijfers: ongeveer 18% van het energieverbruik in Brabant gaat op aan verwarming van woningen. Brabant telt één miljoen huizen. Om de klimaatdoelstellingen van 2020 te halen, moeten ongeveer 150.000 woningen energieneutraal gemaakt worden, of een veelvoud hiervan maar dan een beetje minder energieneutraal. Globaal bedragen de kosten daarvan € twee miljard. Woningbouwverenigingen hebben daarvoor voldoende geld in kas zoals in het kader van de

kredietcrisismaatregelen is uitgezocht. Alleen de wettelijk vereiste terugverdientijd van vijf jaar is in de huidige markt een probleem.

Kan de provincie bij het Rijk aandringen op verlenging van de terugverdientijd ten behoeve van investeringen in woningisolatie door woningbouwverenigingen? Kan de provincie gemeenten helpen bij aanpassing van bijvoorbeeld de renovatieverordening als bestemmingsplannen dit belemmeren? En meer in het algemeen: wil de provincie de regie nemen om samen met het Rijk, corporaties, gemeenten en financiële instellingen duurzame renovatie in wetten en regels te verankeren?

Voorzitter. Het CDA staat achter de lijn zoals geschetst in het Masterplan, namelijk:

- inzetten op innovatieve clusters;
- ruimtelijke voorwaarden scheppen;
- leningen, garanties en participaties voor innovatie en duurzame toepassingen.

Zo gaat geld naar een speerpunt van de Brabantse economie en uiteindelijk ook naar de Brabantse burger. Wij hebben nog een paar vragen hierover. Wij willen meer duidelijkheid over de criteria die ten grondslag liggen aan de €50 mln. voor de eerste tranche en die blijkbaar vooral zijn bedoeld voor het aantrekken van een tweetal bedrijven naar Eindhoven.

Stel dat er zich in de loop van het volgend jaar een buitenkans voordoet, zoals een toepassing op bedrijventerrein Moerdijk, die buiten de 1e tranche valt, is er dan voldoende geld beschikbaar om hierop adequaat te kunnen inspelen?

Hoe voorkomt de provincie dat we in een kip-eisituatie terechtkomen? Worden eerst de criteria dichtgetimmerd en dan pas kapitaal gereserveerd? Gebeurt het andersom of tegelijkertijd?

Voorzitter. Wij staan achter de werkwijze, de projecten en het tijdpad zoals geschetst in de Energieagenda. Wij willen daarbij drie opmerkingen plaatsen. Zon-PV (zonnepanelen) is wat ons betreft zeer kansrijk en sluit aan op het Brabantse kennispotentieel. Wij willen graag voldoende aandacht voor biomassa, ook voor mogelijkheden voor decentrale biovergisting. Die leidt immers tot minder transport, zeker als er alleen sprake is van eigen gebruik. En tot slot windenergie. De

Energieagenda zet in op het realiseren van ongeveer 320 MW door windturbines, met name in West-Brabant. Wij zijn echter wel terughoudend bij de inzet van turbines omwille van de ruimtelijke kwaliteit. Wij hechten daarbij zeer aan een lokaal draagvlak.

De voorzitter: Door het lid Mulders wordt de volgende motie voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 1 oktober 2010; sprekend over agendapunt Masterplan Energie;

constaterende dat:

- *het college van GS voorstelt de regeling "Brabant Bespaart" op te heffen als gevolg van geringe belangstelling en hoge afhandelingskosten;*
- *deze regeling bedoeld is om woningbouwisolatie in de eigen woning te stimuleren;*
- *de rijksoverheid ook een stimuleringsfonds heeft voor o.a. deze maatregel: de regeling "Meer met minder";*
- *er nog ca. 1,5 miljoen beschikbaar is voor de regeling "Brabant Bespaart";*

overwegende dat:

- *een combinatie van de regeling "Brabant bespaart" en de landelijke regeling "Meer met minder" kan leiden tot grotere belangstelling, namelijk:*
 - 1. door lagere administratieve lasten voor inwoners van Brabant;*
 - 2. lagere afhandelingskosten voor de provincie door de landelijke koppeling met dit fonds;*
 - 3. een actieve rol van de bouwsector in de aanvraag;*
- *isolatie van woningen tot 2020 de meest efficiënte vorm van energiebesparing is en dat de regeling "Brabant bespaart" dit stimuleert;*
- *dat isolatie van woningen ook past in het Brabantse pakket van kredietcrisismaatregelen, waarvoor ook nog budget beschikbaar is;*
- *dat door het opheffen de nog resterende gelden in het "Brabant Bespaart"- fonds verloren gaan voor woningisolatie van Brabantse woningen;*

dragen het college op:

- *de gelden uit de regeling "Brabant bespaart" in te zetten als cofinanciering voor de landelijke regeling "Meer met minder";*

en gaan over tot de orde van de dag."

De *voorzitter*: Deze motie maakt onderwerp van beraadslaging uit en krijgt nr. M7.

Het woord is aan de heer Schouten van de fractie van de SP.

De heer *Schouten* (SP): Voorzitter! Eindelijk hebben we een uitgewerkte agenda voor ons liggen, maar het ware beter geweest als die er gelegen had vóórdát besloten werd over de vraag of het zinvol was Essent te verkopen.

Bij lezing van het Statenvoorstel valt op dat het vooral gaat om het bevorderen van nieuwe bedrijven op de energiemarkt. Er is weinig aandacht voor het bevorderen van energiebesparing; te weinig naar ons oordeel.

De Energieagenda is dus eigenlijk een onderdeel van de economische agenda van de provincie. Dat is zeker nuttig, daar de bevordering van nieuwe bedrijvigheid ook nieuwe werkgelegenheid schept in de provincie. Wij moeten echter wel bedenken dat nieuwe bedrijven op een gegeven moment ook overgenomen kunnen worden en zo verdwijnen; of er blijven wel productie-eenheden, maar de kennis gaat de grens over.

Dat risico speelt veel minder of helemaal niet bij energiebesparing, vooral bij die van huishoudens. Het speelt ook niet bij productieve toepassingen in de wegenbouw. Daarom pleiten wij voor een beleid op twee sporen: zowel bevordering van nieuwe economische bedrijvigheid als energiebesparing.

Voorzitter. Vóórdát ik inga op een aantal concrete ideeën in het Statenvoorstel, wil ik enkele opmerkingen maken over de kernenergie, omdat tegen de geest van de Energieagenda door Gedeputeerde Staten bewilligd is in een MER-procedure in Borssele. Een kerncentrale is een grootschalig project met zeer hoge kosten die een lange terugverdientijd vereisen. Dat betekent dat het belemmerend zal zijn voor de bevordering van decentrale projecten op allerlei terrein die in het Statenvoorstel worden genoemd, of de kosten worden niet terugverdiend. Daarbij komt dat uranium geen duurzaam toepasbare stof is; overigens ook niet zonder verbruik door de vervaltijd. Het is een eindige stof waarvan de prijs wel eens fors omhoog kan schieten. De problematiek van

het afval is beslist nog niet opgelost. Ten slotte wil ik er op wijzen dat kerncentrales eigenlijk draaien op oneerlijke concurrentie, de veiligheidsrisico's zijn niet verzekeraar en de kosten van het afvalbeheer worden afgewenteld op de generaties na ons.

Voorzitter. De grote aandacht voor benutting van de energie van de zon juichen wij toe. Daar hebben we al jaren voor gepleit. Voor ons hoeft het alleen niet solar genoemd te worden. Bij het tweede speerpunt, de biomassa, hebben we enige reserves bij de vergisting in de 10 tot 15 genoemde grote installaties om mest te verwerken. Dat is best nuttig, maar mag niet als hefboom gaan werken voor de voortzetting van een grootschalige veehouderij.

Al gauw rijst ook de vraag waar dergelijke installaties moeten staan. Het ligt voor de hand dat zij op bedrijfsterreinen komen waar ook industrie is gevestigd. Een nadeel ligt dan wel in de grotere transportbewegingen. Bij kleine installaties onder de grond van erven speelt dit niet. Veel interessanter bij biomassa is overigens de toepassing in de chemie waarmee aardolie wordt vervangen.

Een derde speerpunt zou het benutten van warmte kunnen zijn, zowel die van de zon als de restwarmte en eventueel ook geothermische warmte. Met restwarmte wordt al ervaring opgedaan met steun van de provincie. De warmte van de zon wordt echter weinig vastgehouden. Naast de opslag of omzetting van warmte in gebouwen kan ook gedacht worden aan vormen van opslag en omzetting onder wegen. Hieruit komen wellicht minder economische bedrijven voort, maar energiebesparing komt er zeker uit voort. Hoe denkt het college hierover?

Wij kunnen instemmen met de terughoudende benadering van windenergie bij grootschalige projecten met grote windmolens. Maar er zijn ook kleinschalige projecten met kleine windturbines van diverse aard die op veel meer plaatsen toegepast kunnen worden. Daar vele kleintjes een grote maken, kan langs die weg ook voldaan worden aan afspraken met het Rijk.

Ook voor de provincie hoort energiebesparing een hoofdpunt van aandacht te zijn, met name in

gebouwen. In de bijlage wordt immers erkend dat juist op dit punt veel winst te halen is. Wij begrijpen dat het lastig is een programma van subsidiëring uit te werken met de nodige criteria. Daarmee zijn immers wat ongelukkige ervaringen opgedaan. We nodigen het College daarom uit om samen met gemeenten te zoeken naar organisatorische oplossingen die niet te veel apparaatskosten geven en meer belangstelling bij de bevolking opwekken. Nu de provincie niet meer via Essent meer kan doen aan besparing, zal zij dat met de Essent-gelden moeten doen. Ook hier zien wij een grotere rol voor de provincie weggelegd dan alleen faciliteren. De vorige spreker heeft een aantal suggesties gedaan. Wij zullen die vermoedelijk steunen als wij de tekst nauwkeurig hebben kunnen lezen.

Voorzitter. Voor de twee voorgestelde speerpunten solar en biomassa wordt een tranche van €50 mln. beschikbaar gesteld. Niet gemeld wordt voor welke periode dit geldt. Het is daarom lastig te beoordelen of dit voorlopig genoeg is. Voor de beeldvorming in de provincie is het beter een hoger bedrag te reserveren. Het komt veel te zuinig over en bovendien is het geld al bijna uitgegeven. Het blijft toch een zaak van concreet beleid hoe snel dit bedrag besteed wordt. Het lijkt ons verstandig niet te wachten totdat er allerlei criteria zijn uitgewerkt, als goede kansen zich voordoen – zoals bij Moerdijk – moeten die gepakt worden. Kan het college hier nog eens op in gaan?

De *voorzitter*: Dan is nu het woord aan mevrouw Tsoutsanis van de fractie van de VVD.

Mevrouw *Tsoutsanis-van der Koogh* (VVD): Voorzitter! Wij willen nog even stipuleren dat de voorliggende Energieagenda geen beleidskader is zoals PS dat volgens "besturen met kaders" zouden willen. GS hebben dat ook erkend in de Memorie van Antwoord. De Energieagenda is een mengeling van een essay over duurzame energie en van aangeven wat de rol van de provincie in dezen zou kunnen betekenen. Dat laatste wordt echter te weinig concreet gemaakt. Wij kunnen niet op basis van smartdoelstellingen middelen toekennen en het halen van die doelen bewaken

dan wel goede afspraken maken over het bijstellen daarvan. Op een voorstel van de VVD in de commissie EMG heet de Energieagenda nu een visiedocument en krijgen wij de uitwerkingen nog, althans daar gaan wij vanuit en dat lezen wij ook in de Memorie van Antwoord.

Wij begrijpen uit de Memorie van Antwoord dat GS de besluitvorming over visie, financiën en uitwerking energie uit elkaar willen halen, maar in het visiedocument is het onveranderd gebleven en lopen visie, financiën en uitwerking nog steeds een beetje door elkaar. Omdat er nog twee besluitvormingsmomenten komen in november en december, beperken wij ons nu tot de hoofdlijnen van het visiedocument.

Wij delen de visie van GS over de kerntaken, namelijk dat de energieopgave wordt opgepakt via de kerntaken ruimtelijke ontwikkeling en inrichting van het regionaal economisch beleid. Wij vinden dat een goede zaak, wij willen echter wel dat de focus van de provincie zich primair richt op datgene waar zij haar rol moet en kan vervullen: op het opheffen van de belemmeringen op het gebied van ruimtelijke ordening en milieu, dus op wet- en regelgeving, op het verminderen van de complexiteit daarvan en de provincie moet zorgdragen voor korte doorlooptijden van vergunningen, etc.

Wij hebben kennisgenomen van de grote zorg die ook SER-Brabant en de POC daarover hebben. Wij delen die zorg volledig. In de commissie EMG hebben wij expliciet gevraagd of GS een beeld hebben welke belemmeringen kunnen worden aangepakt op dat gebied. Er worden namelijk nogal wat verwachtingen gewekt in de Energieagenda. Wij herhalen daarom onze vraag. Kunnen GS binnenkort komen met een plan van aanpak? Wij vinden dat het college dat verplicht is in het licht van reëel verwachtingsmanagement en de opmerkingen van SER-Brabant en de POC.

Voorzitter. Wij onderschrijven de ingeslagen weg van vernieuwende profilering op weg naar versterking van de economische structuur, heldere keuze voor clusters en een sterke aanpak voor verduurzaming. Wij delen de visie van het college over de uitdagingen van innovatie, kennis en positionering van de Brabantse industrie in de

overtuiging dat dit Brabant als regio onderscheidend maakt en de welvaart van Brabant en de Brabantse burgers direct bepaalt.

Gisteren in Brussel was de presentatie over elektrisch rijden weer een mooi voorbeeld van Brabantse dynamiek. Ook nog niet zo lang geleden was er een inspirerende bijeenkomst op de High Tech Campus in Eindhoven over de innovatieve kansen van zonne-energie. Daar waren 80 bedrijven uit het MKB (Midden- en Kleinbedrijf) verzameld om mee te doen en mee te denken.

Voorzitter. Wij blijven wel kritisch op de rol die de provincie in het kader van de Energieagenda heeft: aanjagend en faciliterend, met focus op een substantiële inzet in plaats van versnippering in allerlei projecten.

Voor de inzet van middelen is een gedegen investeringsstrategie nodig. Wij komen nog daarover te spreken, maar de criteria die wij op 11 juni in deze Staten met elkaar hebben vastgesteld, zijn voor mijn fractie leidend: substantieel, multipliereffect, geen eenmalige impulsen voor consumptieve besteding en de communicatie naar de Brabantse burgers. Toch was dit laatste onderwerp van een uitvoerige discussie in de commissievergadering. Wij hebben de gedeputeerde ondersteund in zijn voornemen om vast te houden aan de uitkomsten van de evaluatie van de subsidieregeling Brabant Bespaart: te hoge apparaatskosten en minder maatschappelijk effect door veel afwijzingen. De provincie is duidelijk niet het juiste niveau om dergelijke regelingen tot een succes te maken. Wij onderschrijven de reactie van GS in de Memorie van Antwoord. De Brabantse burger kan zich wenden tot de gemeente of tot het Rijk. Op die niveaus bestaan meer regelingen voor energiebesparing waarop de burger direct of indirect beroep kan doen. Wij zijn wel zeer geïnteresseerd in het punt van de woordvoerder van het CDA, namelijk dat er nog geld zit in die subsidieregeling en welke richting GS daarmee willen ingaan.

Ook in financieel opzicht moeten er enkele opmerkingen gemaakt worden over dit visiedocument. Het college spreekt zich uit over het inzetten van €50 mln. uit de eerste tranche van de investeringsagenda die bij de Agenda van Brabant

hoort. Er wordt alleen een richting aangegeven. Het college beperkt zich tot de aankondiging van twee projecten zonder verder inhoudelijk op die keuze in te gaan. Wij begrijpen uit de Memorie van Antwoord dat dit gaat gebeuren op 12 november in deze Staten, maar wij hebben dringend behoefte aan meer informatie over de actualiteit. Over ECN (Energieonderzoek Centrum Nederland) bijvoorbeeld horen wij dat het noodzakelijk is om slagvaardig en snel te handelen. Wij verzoeken GS om voor de behandeling van die investeringsagenda op 12 november openheid van zaken te geven in de commissie EMG over ECN en andere businesscases die verband houden met de besteding van die €50 mln. Er is altijd wel een mouw aan te passen als het gaat om ingewikkelde bedrijfsgegevens, maar er moet concrete en transparante besluitvorming plaatsvinden over de inzet van die €50. Wij horen graag het antwoord van GS op dit verzoek.

Verder kiezen GS voor een kapitaalfonds om de agenda uit te voeren. Zij gaan daarop verder in de MvA. Het aangekondigde onderzoek moet alle antwoorden geven op de concrete onderzoeksvragen die het college zelf heeft gesteld. (blz. 5 van het voorstel). Voor ons als PS zijn dat kaderstellende antwoorden. Wij hebben die nodig om onze kaderstellende rol te kunnen vervullen. Het gaat om criteria voor toekenning van projecten, het voorkomen van oneerlijke concurrentie c.q. staatssteun, de criteria om te kiezen voor garantstelling, lening of participatie. In de meerjarenvisie die deze agenda immers is – 2010-2020 – zijn heldere criteria wel van belang, maar – en dat hebben wij gisteren ook weer ervaren in Brussel – het moet niet zo zijn dat het onderzoek naar het kapitaalfonds de slagvaardigheid wegneemt die nodig is om nu verdere stappen te zetten. Plannen zoals het warmtenet op het industrieterrein Moerdijk verdienen een kans. Er moet sprake zijn van flexibiliteit en maatwerk bij de uitwerking van het visiedocument. Mogen wij ervan uitgaan dat dit bij de aangekondigde separate voorstellen wordt meegenomen? Wij horen graag het antwoord van het college hierop. Wij zien het belang van het streven om het kapitaalfonds revolverend te maken, maar wij

begrijpen heel goed de opmerkingen van SER-Brabant dat dit niet het hoofddoel kan zijn in de aanjagende en faciliterende rol van de provincie. Je ontkomt er dan niet aan dat het succes van het multiplier effect en het maatschappelijk rendement – bijvoorbeeld in termen van kennisontwikkeling en werkgelegenheid – in gevaar komen en niet gerealiseerd worden. Het college is daarop niet ingegaan in de Memorie van Antwoord maar wij willen zijn visie daarop horen in het komende voorstel over het kapitaalfonds.

Tot slot wil ik een houtskool schets geven over de inhoudelijkheid van de Energieagenda. Op bepaalde onderdelen zien wij het helemaal zitten, op andere wat minder en soms missen wij dingen. Wij onderschrijven de accenten die het college wil leggen op Zon PV, biobased economy, elektrisch rijden en vooral slimme netwerken. Wij waarderen de concrete informatie in het visiedocument over wat er allemaal in onze provincie speelt. Er wordt een goed beeld gegeven. Wij staan echter kritisch tegenover te grote ambities ten aanzien van de volledige regie op energie vraag- en aanbod door een integrale gebiedsaanpak bij bijvoorbeeld biomassa. Het college stelt dat de provincie per definitie probleemeigenaar moet zijn in de keten en dreigt hiermee wat ons betreft over de grenzen van zijn rol heen te gaan. Meer vertrouwen in de stakeholders zoals gemeenten en het bedrijfsleven is wat ons betreft de goede lijn.

Wij kunnen ons vinden in het advies van SER-Brabant over grootschalige biovergistingsinstallaties, maar wij zien ook het nut en de noodzaak van kleinschaligheid voor eigen gebruik. Wij hoeven hierover nu niet uit te weiden, dat is bij de SVRO al aan de orde geweest.

Wij staan zeer terughoudend tegenover de ambitie van het college met betrekking tot uitbreiding van windenergie zoals die in de Energieagenda wordt geschetst, maar ook dit punt is al bij de SVRO uitvoerig toegelicht. Een grootschalig windmolenpark in het open polderlandschap van West-Brabant is voor ons in ieder geval geen optie.

Wij missen een visie op kernenergie – zoals u weet zijn wij daar een groot voorstander van – en dat is toch bijzonder in de context van Borssele. Ook SER-Brabant vraagt overigens om deze

aanvulling.

Wij zijn vooral voor energiebesparing waarop de provincie direct invloed heeft. Ik sluit mij aan bij wat de heer Schouten daarover gezegd heeft. Een tijdje geleden hebben wij een motie ingediend over energiezuinigheid en duurzame oplossingen bij de verbouwing van het Provinciehuis. Die motie werd breed gesteund. In die motie staat dat de provincie moet letten op haar voorbeeldrol ook ten opzichte van de lagere overheden. Wij hebben toen gesproken over openbare gebouwen, over vervoersmiddelen en openbare verlichting. Met al deze zaken kan een geweldige slag gemaakt worden om de zo noodzakelijke energiebesparing te realiseren.

De *voorzitter*: Kunt u uw betoog afronden, mevrouw Tsoutsanis?

Mevrouw *Tsoutsanis-van der Koogh* (VVD): Ik ben bijna klaar, voorzitter.

Wij hebben op de Statendag gehoord over meer dan 50% en dat inspireert. Gisteren in Brussel werd het ook duidelijk in de workshop over Smart Grid. Er zijn veel dynamische ontwikkelingen die aan de ene kant een langetermijnvisie nodig hebben en aan de andere kant op korte termijn technologisch heel sterk kunnen veranderen. Ook dat werd gisteren in Brussel duidelijk.

Wij begrijpen dat het college experimenteer-ruimten wil creëren maar verzoeken dit te beperken tot bijvoorbeeld twee experimenten met een sterke focus en ook te leren van de evaluatie van de huidige proeftuin.

De Energieagenda kan niet helemaal anticiperen op de aanwezige dynamiek. Dat staat vast. Wij vinden dat er separate ontwikkelingen nodig zijn om een en ander te kunnen blijven volgen. Wij zijn voor het maken van verstandige keuzen en voor het nemen van verstandige beslissingen.

Hoe eindigt dit procedureel bij de afronding van dit agendapunt? Het college vraagt ons namelijk om het voorliggende visiedocument te bekrachtigen als beleidskader. Het college moet echter ook nog enkele vragen van de SER-Brabant beantwoorden. En hoe gaat het met de POC om? Hoe wordt een en ander ingebed in deze

besluitvorming? Wij worstelen daarmee. Wij horen dan ook graag het antwoord van GS. In het ontwerpbesluit onder punt 1 staat nog steeds beleidskader. Zoals ik aan het begin van mijn betoog heb gezegd, het is geen beleidskader maar een visiedocument.

De *voorzitter*: Ik geef nu het woord aan de heer Arkes van de fractie van de Partij van de Arbeid.

De heer *Arkes* (PvdA): Voorzitter! Ik zal proberen het wat korter te doen.

De *voorzitter*: U hebt ook maar vijf minuten gevraagd.

De heer *Arkes* (PvdA): Vandaar.

Voorzitter. Wij hebben lang gewacht op deze Energieagenda. O.a. bij de verkoop van de aandelen Essent is dit uitgebreid aan de orde geweest. Ik heb nog eens de verslagen gelezen om te zien hoe het toen allemaal is gegaan.

Wij vinden dat er in deze Energieagenda een heldere analyse wordt gegeven. Er wordt duidelijk aangegeven waar de provincie haar rol kan vervullen, waar de grootste kansen liggen en waar de grootste noden, waar liggen de koppelingen, etc. Er wordt een helder beeld gegeven. Er worden speerpunten gekozen: zonne-energie, biomassa en slimme netwerken. Meestal wordt het iets anders verwoord, maar daar komt het wel op neer. Er wordt aandacht besteed aan twee aspecten: enerzijds de energietransitie op zichzelf die natuurlijk ontzettend belangrijk is op weg naar een duurzame samenleving, anderzijds wordt er een duidelijke koppeling gemaakt met de innovatie-agenda en de economische kant van een en ander. Dat is een duidelijke keuze geweest. Wij hebben daarover vaker gesproken. Wij vinden die koppelingen van groot belang.

Wij vinden het belangrijk dat de Brabanders profijt trekken van onze inspanningen op het gebied van duurzame energie. Dat gebeurt ook omdat er een koppeling met de economie wordt gemaakt. In de agenda staat dat daardoor een behoorlijke hoeveelheid werkgelegenheid wordt gecreëerd, niet alleen voor de hoger opgeleide

mensen maar juist door de koppeling aan het MKB ook voor mensen met een mbo-opleiding die van daaruit in deze tak terecht kunnen komen. Het is dus heel belangrijk voor de gehele Brabantse samenleving, juist omdat er werkgelegenheid gecreëerd wordt.

Wij vinden het eveneens belangrijk dat de energietransitie ook ten gunste van de Brabanders komt. Dat zit in de lijn energiebesparing in de gebouwde omgeving. De keuze voor die drie speerpunten is prima, maar wij willen toch even wat aandacht besteden aan energiebesparing in de gebouwde omgeving. Ik doe dat eigenlijk in navolging van de woordvoerders van het CDA en de SP die daarvoor ook uitgebreid aandacht hebben gevraagd. Wij zien dat er de komende jaren door de stijging van de energielasten een zwaar probleem ontstaat met name voor de mensen die in oudere slecht geïsoleerde huizen wonen. De energielasten gaan daar enorm stijgen en kunnen wel eens hoger worden dan de huurprijzen of de prijzen van huizen. Wij vinden dat een groot probleem omdat die lasten met name terechtkomen bij de mensen met de minste draagkracht. Wij pleiten ervoor hieraan aandacht te besteden en dat kan via de lijn energiebesparing in de gebouwde omgeving. Wij snappen dat de provincie hier een beperkte rol heeft maar die wordt wel keurig opgepakt in demonstraties en stimulering. Er wordt gewezen op de proeftuin. De ontwikkeling van een Brabant woning wordt aangekondigd. Dat zijn allemaal zeer belangrijke aspecten waarbij de provincie een rol kan spelen en die ook absoluut moet spelen. Wij vinden dat een belangrijke lijn.

Er is al gesproken over Brabant Bespaart. Dat sluit niet helemaal aan, maar toch vinden wij juist zo'n stimuleringsregeling van belang. Wij vinden de koppeling die het CDA voorstelt best sympathiek.

De *voorzitter*: Kunt u tot een afronding komen?

De heer *Arkes* (PvdA): Voorzitter! Het is overigens wel belangrijk om hier samenwerking te zoeken met de woningbouwcorporaties.

Voorzitter. Wij hebben in de discussies rondom Essent uitgebreid gesproken over hoeveel middelen

hiervoor beschikbaar zijn. U weet allemaal dat de PvdA een heel duidelijke eis heeft gesteld aan de verkoop van Essent, namelijk dat een substantieel van de middelen besteed moet worden aan duurzame energie gekoppeld aan kennis en innovatie. Die eis staat nog steeds overeind. Wij zullen daarop elke keer terugkomen. Wij beschouwen €50 mln. echt als een eerste aanzet. Wij wachten volgende tranches af om te kijken hoe dat substantiële deel wordt gerealiseerd.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! De heer Arkes legt dit nu als eis neer, maar als dat niet gebeurt?

De heer *Arkes* (PvdA): Wij hebben dat als eis gesteld bij de verkoop van Essent. Dat is toen vertaald in toezeggingen van de toenmalige gedeputeerde de heer Rüpp. Uiteindelijk wordt dit verwerkt in de investeringsagenda. Wij zien daarvan nu een eerste stuk terug. De echte discussie over de vraag wat er uiteindelijk van terechtkomt is op dit moment niet aan de orde maar bij de uitwerking van de investeringsagenda.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): De bestuursperiode loopt bijna af. Dan is dit toch het moment om uw punt binnen te halen, mijnheer Arkes, en concrete uitspraken etc. vast te leggen bij de Energieagenda? Of bent u zo naïef dat u het over de verkiezingen heen tilt en denkt dat in de nieuwe Staten uw eisen nog steeds volop op tafel blijven?

De heer *Arkes* (PvdA): Ik schat inderdaad in dat het een verkiezingsthema wordt.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Voorzitter! Ik hoor de heer Arkes zijn stokpaardje berijden. Wij hebben dit immers regelmatig gehoord, maar nu concretiseert hij het wat meer. Het is toch wel boeiend. Ik zou hem willen vragen aan wie die toezegging precies is gedaan. Is dat aan de fractie van de Partij van de Arbeid, aan een deel van de fractie van de Partij van de Arbeid, aan de Staten of aan verschillende fracties? Dat maakt het natuurlijk interessant.

De heer *Arkes* (PvdA): Dat zou ik moeten opzoeken. Volgens mij heeft de heer Rüpp gezegd dat hij het hiermee zwart op wit in PS vaststelt. Ik heb nogal wat citaten voor mij liggen, ik kan het niet meteen vinden. Het is geen toezegging aan de PvdA. Ik kan mij wel voorstellen dat hij ons met dit verhaal heeft willen overtuigen, maar het was een toezegging in deze Staten.

De heer *Coonen* (CDA): Ik ben getroffen door de volgzzaamheid van de fractie van de PvdA bij een toezegging van de gedeputeerde. Waar staat het Statenbesluit dat er in het kader van Essent gelden zijn vrijgemaakt voor energietransitie? Wij komen daarop terug bij het volgende agendapunt.

De heer *Arkes* (PvdA): Er is ook afgesproken dat het zou worden uitgewerkt in deze investeringsagenda. Daaraan houden wij het college.

De *voorzitter*: Het is duidelijk dat als deze afspraak er inderdaad is, deze door de PvdA weer aan de orde gesteld wordt bij de investeringsagenda.

De heer *Arkes* (PvdA): Absoluut.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Voorzitter! Nu hoor ik de heer Arkes zeggen dat het een toezegging is van een gedeputeerde. Ik dacht niet dat een gedeputeerde bevoegd was om toezeggingen te doen. Het zal toch een collegebesluit moeten zijn en dan moet er een besluit zijn waaruit blijkt dat de Staten zich daaraan geconformeerd hebben. Dat zou ik dan wel graag van de heer Arkes horen voordat hij iedere keer weer dit verhaal naar voren brengt. Het wordt steeds gezegd zonder dat er ook maar enig bewijs wordt geleverd en dat vind ik erg vervelend.

De *voorzitter*: Kan de heer Arkes ermee leven als dit punt weer terugkomt bij de discussie over investeringsagenda? U hebt immers niet alle stukken paraat om dat concreet te kunnen aangeven.

De heer *Arkes* (PvdA): Voorzitter! Ik maak bezwaar tegen het woord stokpaardje. Daarmee wordt het

punt gebagatelliseerd en het is veel te belangrijk. Ik zal kijken waar het precies staat en zal dat aan alle fracties doen toekomen.

De *voorzitter*: U bent daarmee gekomen aan het einde van uw betoog?

De heer *Arkes* (PvdA): Ik wilde nog even zeggen dat wij instemmen met het conceptbesluit.

De *voorzitter*: Dan is het woord aan de heer Martens van de fractie van GroenLinks.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voorzitter! Aan-sluitend aan de discussie die zojuist plaatsvond, kan ik alvast aankondigen dat ik een motie ga indienen waarin een uitspraak wordt gedaan over welk geld wij wel of niet aan deze Energieagenda gaan besteden.

Zoals mevrouw Tsoutsanis terecht opmerkte, ligt er een visiedocument voor en geen energieagenda. Waar spreken wij hier over? Er is wel sprake van een zeer lange voorgeschiedenis. De gedeputeerde zegt in het voorwoord dat Brabant in 2040 100% gebruik moet gaan maken van duurzame energie. De uitwerking van een en ander laat echter zien dat deze eis toch niet zo hard is. Als wij daarbij voegen dat GS gestart zijn met een MER-procedure voor de kernenergiecentrale, is het voor onze fractie duidelijk dat dit stuk toch niet zoveel voorstelt. Het zijn leuke woorden, maar GS beginnen toch met kernenergie wat voor ons in ieder geval geen duurzame energie is.

Wij weten allemaal dat klimaatverandering heel belangrijk is. Ik lees in dit stuk dat met name de economische kansen benut moeten worden. Wij vinden dat duidelijk een gemiste kans. De focus van deze Energieagenda moet juist liggen op het inzetten op besparing, op verduurzaming en het gebruik van andere energiebronnen. Natuurlijk moet dit uiteraard ook belangrijke economische ontwikkelingen opleveren, maar wel in die volgorde.

In het kader van concrete maatregelen worden drie uitgangspunten genoemd. Allereerst moet worden ingezet op beperking van het energie-verbruik. Verschillende woordvoerders voor mij

hebben dat ook al aangegeven. Wij vinden dat daarop veel meer moet worden ingezet. Ook het SER-advies zegt dat in energiebesparing nog veel potentie zit die heel goed benut moet worden.

Als tweede wordt gebruik van duurzame bronnen genoemd. Zonne-energie is daarbij een belangrijk speerpunt. Wij vinden dat zonne-energie veel meer benut moet worden. Ik kom daarop nog terug.

Het derde uitgangspunt is gebruik van elkaars reststroom. Moerdijk is daarvan een goed voorbeeld. Wij zouden dat graag op meer terreinen willen zien terugkomen

Met betrekking tot zonne-energie maak ik evenals de vorige spreker een koppeling met de investeringsagenda waarin wordt voorgesteld om een kleine €50 mln. te steken in een kenniscampus: Solliance, an open-innovation initiative, zoals dat met een mooi Engels woord wordt genoemd. Als dat het enige is dat uit deze energieagenda voortkomt, is het heel beperkt. Wij zijn voorstander van goede kennis- en innovatie-ontwikkelingen, maar zoals ik reeds zei is dat maar een klein onderdeel en voor ons tweede in de volgorde van belangrijkheid. Wij moeten veel meer gaan voor duurzame energie, want daar kunnen twee vliegen in één klap gevangen worden. Het revolving fund moeten opengesteld worden voor alle Brabanders. Zij kunnen daarvan gebruik maken door bijvoorbeeld zonnepanelen op het dak van hun woning te leggen of kleinschalige energieopwekkingsinstallaties op te zetten in hun wijk. Door het inzetten van een revolving fund kan dat geld op termijn teruggekregen worden. De terugverdientijd voor een woningcorporatie of voor de individuele Brabander kan korter gemaakt worden en op die manier ontstaat een win-winsituatie. Wij pleiten voor het vrijmaken van meer financiële middelen dan de €50 mln. die in een kenniscampus gestoken worden en willen daarover nu al een uitspraak doen. GS gaan immers voort met voorstellen voor de uitwerking van de begroting 2011. Wij hebben tijdens de Statendag gezien dat er vijf tranches van €50 mln. worden uitgewerkt. Als de donkere wolken aan de horizon van onze financiële middelen niet verdwijnen, hebben wij misschien alleen dit bedrag beschikbaar van de Essent-gelden. Ik wil graag een

vraag stellen aan de fractie van de PvdA. Misschien kan er bij de begroting 2011 maar €250 mln. worden besteed, waarvan €50 mln. voor deze Energieagenda. Dan is dat het einde en is er geen geld voor investeringen meer beschikbaar.

Wij hebben een motie opgesteld waarin wij het college oproepen om minimaal 60% van de beschikbare middelen uit de investeringsagenda te besteden voor deze Energieagenda. Wij denken dat GS hiermee een goede begroting 2011 kunnen uitwerken. Straks kunnen wij besluiten welke concrete projecten voor de Energieagenda van toepassing zijn.

De *voorzitter*: Door de leden Martens en Van Schoonhoven wordt de volgende motie voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 1 oktober 2010,

behandelend de Energieagenda;

gehoord hebbende de beraadslagingen;

constaterende dat:

- *de gelden van de Investeringsagenda afkomstig zijn uit de Essentgelden;*

overwegende dat:

- *deze Essentgelden in overwegende mate ook weer geïnvesteerd dienen te worden in energieprojecten;*

besluiten:

- *minimaal 60 % van de beschikbare gelden uit de Investeringsagenda te reserveren voor projecten gerelateerd aan de Energieagenda,*

en gaan over tot de orde van de dag."

De *voorzitter*: Deze motie maakt onderwerp van de beraadslaging uit. Zij krijgt nr. M8.

Het woord is nu aan de heer Vreugdenhil van de fractie van de ChristenUnie-SGP.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Bedankt voor het woord, mijnheer de voorzitter. Ik heb goed nieuws voor de fractie van de PvdA. Ik steun haar eis. Ik denk dat dit heel terecht is omdat het debat dat wij hier nu voeren eigenlijk ook in het teken staat van de verkoop van Essent. Toen hebben wij afgesproken dat er een Energieagenda

zou komen en dat daarin een majeur deel van de middelen gestoken zou worden. Ik weet niet precies hoe die toezeggingen gedaan zijn, maar ik steun de eis van de heer Arkes van harte. Ik heb de motie van GroenLinks nog niet gezien, maar ik denk wel dat ik daarmee kan instemmen.

Voorzitter. De Energieagenda zoals wij die hier bespreken, is per definitie een integraal vraagstuk en daarmee ook een provinciaal vraagstuk waaraan wij volop aandacht moeten besteden. Ik vind het heel mooi dat in het stuk staat dat deze Energieagenda de basis moet zijn voor de langetermijninzet op duurzame energie, maar ook dat deze agenda gekoppeld wordt aan de klimaatverandering en het daarmee verbandhoudend energievraagstuk. Dat is de kern. Het is van belang voor de provincie Brabant dat het energievraagstuk en het klimaatvraagstuk in samenhang wordt opgepakt. Wij missen hier de kernenergie. Ik heb vanochtend het interview van de gedeputeerde in Trouw gelezen. Zij zei dat bij de duurzame energieagenda van Brabant geen kernenergie hoort. Het staat er ook niet in. Omdat in deze Energieagenda kernenergie nadrukkelijk niet is opgenomen, ga ik ervan uit dat het een nadrukkelijke keuze is van deze provincie om die weg niet in te slaan en daarin niet te investeren. Ik hoor graag van de gedeputeerde of zij die mening deelt.

Voorzitter. In de commissiebehandeling stond steeds centraal dat het geld dat de Brabantse burgers hebben opgebracht, ingezet moet worden ten dienste van alle Brabanders. Ook daarmee zijn wij het zeer eens. Met die bril willen wij naar deze Energieagenda kijken hoe wij daaraan heel concreet invulling kunnen geven, niet alleen via een economische agenda, en die belofte kunnen waarmaken voor de Brabantse samenleving. In dat licht zijn de twee adviezen van de POC en van de SER-Brabant heel interessant. Daarin wordt gesteld dat ook de bestaande woningvoorraad moet worden meegenomen willen wij die doelstelling bereiken. Wij roepen het college dan ook op om de belemmeringen en knelpunten weg te nemen om duurzame ontwikkelingen mogelijk te maken, ook ruimtelijke gezien. Wij willen daarvoor graag zo snel mogelijk een voorstel

ontvangen. Verder vragen wij het college om een inventarisatie van projecten die er nu al zijn in Brabant. Op die manier kan de provincie kennis en initiatieven bij elkaar brengen en de kracht van Brabant en van de gemeenten bundelen. Tot slot vragen wij het college, te komen met een investeringsagenda die voldoende is om de klimaatdoelen die ons wij gesteld hebben en die ook in deze Energieagenda verwoord staan daadwerkelijk te kunnen bereiken. Wij kiezen dus niet voor een economische agenda maar voor een klimaatagenda in samenhang met de Brabantse burger.

De *voorzitter*: Het woord is aan mevrouw Verstappen van de fractie van de Partij voor de Dieren.

Mevrouw *Verstappen* (PvdA): Voorzitter! Wij hebben met veel interesse kennis genomen van de Energieagenda. Wij hebben daarin belangrijke en goede doelstellingen gevonden. Wij zijn vooral te spreken over de intenties voor elektrisch rijden en slimme netwerken, zonne-energie en windenergie. Wel vragen wij ons af hoe wij de Brabander beter kunnen betrekken bij windenergie. Hier missen wij een visie van de provincie. Wij zien graag dat de lokale bevolking als primair belanghebbende meer betrokken wordt via een coöperatiestructuur. Kan de gedeputeerde hierop reageren?

Volgens de gegevens uit het investeringsprogramma Essent is er voor de vier pijlers – kennis en innovatie, bereikbaarheid, duurzame energie en leefomgeving – nu €1 mld. te besteden. Daarnaast geeft de provincie aan dat het de voorkeur heeft om dit kapitaal te investeren in risicodragende participaties boven het verstrekken van subsidies. Er ontbreekt een overzicht van de verdeling van die €1 mld. over de vier pijlers. Uit het Masterplan Energie blijkt dat voor een eerste tranche €50 mln. naar duurzame energie gaat. Dit beoogde budget van €50 mln. vinden wij volstrekt onvoldoende. In energieland is een investering van €50 mln. een druppel op een gloeiende plaat. De resultaten zullen nagenoeg niets bijdragen aan een duurzaam Brabant. De investering moet worden verhoogd tot minimaal €600 mln., waarvan €400 mln. voor

risicodragende participaties in bosbouw en glasvezel.

De Brabantse burger moet meer profiteren van de verkoop van de Essent-aandelen en daarom moeten er forsere investeringen worden gedaan. De provincie moet voor €200 mln. aandeelhouder worden in een glasvezelnetwerk; een digitale snelweg is duurzamer dan autosnelwegen, zorgt voor minder verkeer op de weg, bevordert het thuiswerken en trekt innovatie aan.

Ook vinden wij dat de provincie voor €200 mln. grond moet aankopen om daar duurzame bosbouw te promoten. De bosbouw kan voor Brabant zeer waardevol zijn: het levert hout als grondstof voor duurzame producten en het afval kan als biomassa voor energievoorziening worden gebruikt. Daarbij is het eindelijk een maatregel waardoor de biodiversiteit in Brabant kan toenemen in plaats van de dramatische afname die wij de afgelopen twintig jaar hebben gezien. Een groen Brabant is aantrekkelijk voor de Brabanders zelf, voor het toerisme en voor het bedrijfsleven. Wij dienen daarom een motie in waarin het college wordt verzocht om meer budget. Wij doen daarbij een begrotingsvoorstel voor €600 mln.

De heer *Arkes* (PvdA): Voorzitter! Ik vind het lastige in deze discussie dat wij nu praten over de Energieagenda maar niet over de investeringsagenda in zijn totaliteit. Dat loopt een beetje door elkaar heen. Met haar suggestie van die €600 mln. loopt mevrouw Verstappen eigenlijk vooruit op de discussie over de investeringsagenda, of zie ik dat helemaal verkeerd?

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Het bedrag dat in de Energieagenda gereserveerd wordt, is veel te laag. Wij lopen misschien wel vooruit op de discussie over de investeringsagenda, maar wij vinden dat eigenlijk in deze agenda al opgenomen had moeten zijn dat de provincie fors gaat investeren in energietransitie.

De heer *Arkes* (PvdA): Ik begrijp dat het hier een eerste aanzet is van €50 mln. voor een tweetal projecten. Daarnaast wordt er nog een fonds ontwikkeld. Er staat helemaal niet hoe groot dat is.

In een tweede, derde en vierde tranche kan nog heel veel toegevoegd worden. In die zin is deze agenda nog maar een start, toch?

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Dat klopt, maar wij vinden een start van €50 mln. peanuts; dat is een druppel op een gloeiende plaat. Wij moeten een vliegende start maken en het meteen goed aanpakken.

Voorzitter. Wij zijn heel blij dat in deze agenda een duidelijk onderscheid gemaakt wordt tussen biomassa en mest. Het hoofdstuk biobased economy geeft de kern van de zaak weer. Er is in Brabant een enorm mestoverschot. Voor deze enorme afvalberg is de oplossing een mesttransitie met een potentiële omzet van €1 mld. Er wordt verwezen naar de overheidsvisie van mevrouw Verburg, een visie die wij misschien met een korreltje zout mogen nemen, als niet geheel onafhankelijk, gezien de achtergrond van de auteur. Wij kunnen ons in het geheel niet vinden in deze opvattingen over mesttransitie. Wanneer de verwachte omzet zo groot is – €1 mld. voor Brabant en €20 mld. voor Nederland – welke milieugevolgen heeft een zo'n massale industrie? Heeft het college zich dat al eens ooit afgevraagd? Gezien de milieubelasting van het eten van vlees – dit is ons allemaal bekend – is de verwerking van mest tot energie de facto niet duurzaam en dus een illusie! Echter gezien de belanghebbenden bij de studie over mestvergistings –Agro&Co en ZLTO – en de te verwachten winsten, is de uitkomst van deze studie dan ook niet verrassend: er is plek voor tien tot vijftien nieuwe grote mestvergisters. In de SVRO hebben wij daar zojuist plek voor geschapen.

De gevolgen voor Brabant zullen destructief zijn: een vlees- en mestindustrie afhankelijk van een provincie vol megastallen met enorme dierenaltallen, doordrenkt van ernstig dierenleed, vrachtwagens die af en aan rijden om voer te brengen en mest af te halen, MRSA waait van de vrachtwagens, zo konden wij een jaar geleden nog in de krant lezen; grote risico's op dierziektes, afgedekt met een penetrerende ongezonde stank. Buiten Nederland zijn wij verantwoordelijk voor het definitief verdwijnen van het Amazonegebied

voor ons veevoer. Allemaal om de Brabantse mestvergisters aan de gang te houden, een lampje dat brandt in ieder huis in Brabant over de rug van dieren, milieu en mensen. Een biobased economy op deze basis is zeker niet duurzaam en zeker ook moreel verwerpelijk. Wij lezen dat naamsbekendheid de waarde van Brabant is. Die naamsbekendheid is er al en zal op deze manier blijven bestaan: Brabant het afvoerputje van de wereld!

Om deze reden dienen wij een amendement in waarin het college wordt verzocht om af te zien van de mesttransitie.

Voorzitter. Wij zijn het eens met de opmerking van de woordvoester van de VVD dat de provincie het goede voorbeeld moet geven. Iedere Brabander zal zich in de toekomst afvragen wat de provincie zelf bijdraagt aan een duurzame toekomst. Wij willen graag een duidelijke doelstelling voor onze eigen energievoorziening. Het college kan het goede voorbeeld geven door bijvoorbeeld een windmolen en/of zonnepanelen bij het Provinciehuis te plaatsen en door het aanschaffen van een elektronisch wagenpark. Ook zien wij graag dat de gedeputeerden zelf in elektrische auto's gaan rijden. Dat zijn heel concrete maatregelen die voor een duurzame overheid noodzakelijk zijn.

Wij zouden ook graag zien dat in de koeienstallen 's nachts voortaan het geluid wordt afgezet en dat het licht wordt uitgedaan, zodat de koeien rust hebben en wij nog iets meer energie besparen.

De *voorzitter*: Door het lid mw. Verstappen wordt de volgende motie voorgesteld.

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 1 oktober 2010;

constaterende dat:

- *een investering van €50 mln. geen noemenswaardige bijdrage levert aan een duurzame toekomst voor Brabant;*
- *overwegende dat:*
- *met een investering van €50 mln. de Brabantse burger onvoldoende profiteert van de vervreemding van de ESSENT-aandelen;*

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

- *de begroting voor de Energieagenda te verhogen van €50*

mln. naar minimaal €600 mln. en kennis te nemen van hun begrotingsvoorstel, en gaan over tot de orde van de dag."

De *voorzitter*: Deze motie maakt onderwerp uit van de beraadslaging en krijgt nr. M9.
Door het lid mw. Verstappen wordt het volgende amendement voorgesteld:

*"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 1 oktober 2010;
kennis genomen hebbende van Statenvoorstel 49/10 inzake de Energieagenda;
overwegende dat:*

- in Brabant een omvangrijke "mesttransitie" voorgesteld wordt;*
- met die transitie een lokaal en mondiaal onduurzame intensieve vee-industrie – met negatieve gevolgen voor dier, mens en milieu – in stand gehouden wordt;*
- Brabant voor energievoorziening afhankelijk gemaakt wordt van de producenten van de mest; enorme aantallen dieren;*
- recente adviezen, zoals van de TCB en het Planbureau voor de Leefomgeving, juist aangeven dat de veedichtheid omlaag moet;*

besluiten Statenvoorstel 49/10A als volgt te amenderen:

- af te zien van de voorgenomen mesttransitie en de Energieagenda hierop aan te passen."*

De *voorzitter*: Dit amendement maakt onderwerp uit van de beraadslaging en krijgt nr. A8.
Het woord is mevrouw Lestrade van de fractie van D66.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voorzitter! Er is eigenlijk al zoveel gezegd dat ik niet veel zal zeggen omdat het dan dubbelop is. Bovendien is iedereen al aardig ingezakt volgens mij.

Uiteraard ga ik even in op de structuur van het document dat wij gekregen hebben. Als het een visiedocument is zoals het college zelf aangeeft in de Memorie van Antwoord, kunnen wij niet besluiten over een beleidskader. Bij deze dien ik een mondeling amendement in om het besluit onder punt 1 aan te passen en te bekrachtigen. In de tweede regel staat "beleidskader" maar dat moet "visiedocument" zijn.

De *voorzitter*: Er komt een mondeling amendement van de VVD op dit punt.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Nee, voorzitter, de VVD en ik hebben afgesproken dat ik dat zou vertellen. Het is namens de VVD en D66.

Mevrouw *Tsoutsanis-van der Koogh* (VVD): Als het maar veranderd wordt, daar gaat het om.

De *voorzitter*: Nee, er moet een concreet mondeling amendement worden ingediend. Dat moeten wij natuurlijk wel adresseren.

Mevrouw *Tsoutsanis-van der Koogh* (VVD): Ik had met de griffier afgesproken dat ik in de tweede termijn een mondeling amendement zou indienen, om het formeel en procedureel goed te laten verlopen in antwoord op de vraag die ik daarover had gesteld.

De *voorzitter*: U dient een mondeling amendement in. Als dat mede wordt ingediend door de fractie van D66, horen wij dat graag van u.

De heer *Arkes* (PvdA): Voorzitter! Ik wil graag weten wat de feitelijke betekenis is van de wijziging die wordt voorgesteld.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Ik ben een erg groot voorstander van het rapport "Sturen met Kaders". Wij werken altijd graag conform dat rapport. Daarin staat precies geformuleerd waaraan de stukken waarover wij besluiten, moeten voldoen. Dit dossier is op dit punt wat lastig geweest. In de commissie EMG hebben wij aangegeven dat de notitie over de Energieagenda meer een visiedocument was. Dat werd bevestigd door de gedeputeerde. Als dat een visiedocument is, kunnen wij hier niet over een beleidskader praten want er staan bijna geen kaders in waaraan wij ons dienen te houden. Er staan geen punten in waar wij naar toe werken. Dat moet allemaal nog; dat is de consequentie hiervan.

De heer *Arkes* (PvdA): Ik vind het tamelijk onduidelijk. Ik heb er helemaal geen probleem

mee om het woord beleidskader te vervangen door beleidsvisie als het in de praktijk maar op neerkomt dat GS verder kunnen met dit document en de daarin verwoorde plannen verder kunnen uitwerken.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Het is de bedoeling dat zij die in een kadernota uitwerken. Ik geef even de technische stand van zaken aan. Wij worden hier ook gehouden aan een goede besluitvorming. Ik kom daarop iedere keer terug, want het klopt hier in huis gewoon niet. Wij krijgen daarover iedere keer verhalen.

De *voorzitter*: De vraag is helder. Die ligt ook bij de gedeputeerde. Zij komt erop terug.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Wij nemen aan dat er nog vervolgdokument komen waarin de doelen geformuleerd staan en waardoor wij precies weten wat wij nog verder te besluiten krijgen.

Wij zijn het eens met een aantal zaken die in de visie geformuleerd staan, waarbij wij de positie van de provincie als goed voorbeeld of als launch customer (mijnheer Zeegers zit er nog) kunnen benadrukken. Het lijkt ons belangrijk dat de provincie inderdaad het goede voorbeeld geeft. Dat staat nog niet duidelijk ergens aangegeven.

Ik begrijp de urgentie van het verhaal. Dat is de reden waarom ik wel wil instemmen met dit verhaal als visiedocument. Ik zie de urgentie van de besluitvorming over die €50 mln. omdat Solliance hier moet komen. Wij vinden dat ook een prima plan. Ik had het stuk graag wat krachtiger gezien. Als het echt een energievisie is, is het eigenlijk een omissie dat kernenergie daarin niet is opgenomen. Het klopt dat kernenergie geen duurzame energie is, maar er staat ook niet dat dit de duurzame-energieagenda is; er staat dat dit de energieagenda is. Wij hebben daarover een besluit te nemen. Wij missen dus een aantal dingen. Wij gaan echter akkoord vanwege de urgentie van de besluitvorming. Het hele proces heeft tot nog toe niet de schoonheidsprijs verdiend. Overigens ben ik van mening dat waterenergie hierin ook een plekje had moeten hebben.

De *voorzitter*: De gedeputeerde antwoordt nu en daarna is er een korte theepauze.

Mevrouw *Jacobs* (GS;PvdA): Voorzitter! De inbreng van alle fracties maakt duidelijk dat het niet gaat om een eenvoudige kwestie. Wij hebben al wat gediscussieerd over het energiebeleid dat wij met elkaar hebben opgebouwd. Over het stuk dat wij nu als visiedocument hebben betiteld, hebben wij al wat met elkaar gesproken.

Dat is goed, want het gaat niet zomaar over iets, het gaat over energie. Je kunt daarover zeggen wat je wilt, maar het is de basis van alles wat wij doen: van ons welzijn, onze welvaart en onze arbeid. Het is daarom des te meer verheugend dat er waardering is voor het feit dat er nu een stuk voorligt. Natuurlijk is daarbij een aantal kanttekeningen te plaatsen. Ik zal daarop zo meteen ingaan.

In de optiek van het college zijn wij bezig met een proces waarin wij het energiebeleid steeds beter en duidelijker een plek kunnen geven. Ik moet daaraan toevoegen dat wij gedurende het proces waaraan wij aan de inhoud hebben gewerkt, daarnaast met elkaar een belangrijk traject zijn ingeslagen: wij hebben de Agenda van Brabant vastgesteld, wij zijn profielversterkend gaan ombuigen en wij hebben de investeringsnotitie opgesteld.

Het energiebeleid moest zich vervolgens voegen naar de piketpalen die wij in de Agenda van Brabant en in de investeringsnotitie hebben neergezet. Op een bepaald moment is besloten om bij de verschillende speerpunten die in de nota zijn genoemd niet met bedragen te werken maar die in de besluitvorming over de investeringen mee te nemen. Daardoor ontstaat het mankement dat het stuk niet meer voldoet aan Sturen met Kaders. Prima, wij hebben met elkaar besloten om het een visie te noemen. Ik hoop wel dat die visie zwaarwegend blijft doorlopen bij toekomstige beleidsvoornemens. Het is goed om daaraan het volgende te koppelen. Als wij niet oppassen, dreigen wij in een kip-eisituatie terecht te komen. Ik heb daar een enorme hekel aan, zeker als daarop belangrijke beleidsontwikkelingen vast blijven zitten.

Wat is die kip-eiontwikkeling? Wij hebben gezegd dat wij ons voegen naar de kaders van de investeringsagenda. Dat betekent dat aan deze visie geen bedragen gekoppeld zijn. Verschillende leden hebben aangegeven dat zij willen weten hoe het verdergaat, dat zij voorstellen willen voor het kapitaalfonds en voor andere zaken. Hier doet zich een moeilijke situatie voor. Hoe robuust kunnen wij dat uitwerken? De Staten moeten daarover uitspraken doen waaraan het college vervolgens invulling kan geven. De uitwerking vindt altijd plaats samen met andere partijen en ook met de klankbordgroep uit de Staten. Wij moeten het zodanig uitwerken dat wij geen valse verwachtingen wekken en op het juiste robuuste niveau insteken dat de Staten hebben vastgesteld en aan het college hebben meegegeven voor verdere uitwerking. Ik hoop dat ik hiermee ook de vragen over ECN van een context heb voorzien. Ik wil hier spreken over concrete direct uitvoerbare ontwikkelingen. Dat is een belangrijk gegeven voor de investeringsagenda. De uitgewerkte voorstellen heb ik hier bij mij, maar het lijkt mij goed om die afzonderlijk met elkaar te bespreken in de commissie. De concrete uitwerking ligt er en dat is de reden waarom hier een concreet bedrag is genoemd.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! Ik vraag mij al een poosje af of ik een aantal dingen gemist heb. Natuurlijk zijn wij bezig met de Agenda van Brabant. Net nog werd door de fractie van de PvdA de eis op tafel gelegd dat het geld daarvoor beschikbaar moet zijn. Ik hoor nu dat er een besluit ligt om het te regelen in de investeringsagenda. Dan kunnen wij toch beter dit hele vraagstuk behandelen bij de Agenda van Brabant en er geen aparte energieagenda aan koppelen? Ik vind het heel vreemd dat nu bij de Agenda van Brabant de eisen van de heer Arkes in één keer van tafel geveegd zijn en dat wij op deze lijn gaan koersen. De zaken die toegezegd zijn bij de verkoop van Essent worden nu eigenlijk onder tafel geschoven

Mevrouw *Jacobs* (GS;PvdA): Ik denk dat het minder ingewikkeld is dan de heer Vreugdenhil nu

voorstelt. Hier ligt de uitwerking van hoe de provincie passend bij haar rol op verschillende terreinen kan inzetten om op duurzame energie in 2040 af te stevenen en dat duidelijk vorm te geven. Daarna is onderzoek gedaan. Daarbij zijn ook externe partijen betrokken. Iedereen vindt het heel erg belangrijk dat wij het op deze manier neerzetten. De Staten hebben ook de adviezen van de SER en van de POC kunnen lezen. Er is draagvlak. Met dit document willen wij draagvlak creëren voor het bouwen aan een duurzame energetische provincie Brabant in de toekomst. Wij hebben ook de link gelegd naar het klimaatbeleid, monitoring, enz. Er is een aantal zaken bij elkaar gebracht. Er wordt aangehaakt bij de innovatieve agenda en aan de faciliterende rol die de provincie op andere terreinen heeft. Wij hebben geprobeerd een redelijk compleet beeld te schetsen van wat wij kunnen doen om tot die duurzame energie te komen.

De heer Vreugdenhil sprak over de Agenda van Brabant. Hij bedoelt waarschijnlijk ook de investeringsagenda. Daarin gaat het over de vraag welke middelen wij vastzetten voor de verschillende sectoren en zaken waarin wij voor de toekomst willen investeren. Het is aan de Staten om dit met elkaar vorm te geven.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voorzitter! Zou het college dan niet geholpen zijn met een uitspraak van de Staten dat een bepaald percentage – in mijn motie spreek ik over 60% – gereserveerd is voor deze Energieagenda? Bij de begroting gaan alle gedeputeerden immers projecten uitwerken voor hun beleidsterrein en vervolgens moeten de Staten de knoop doorhakken.

Mevrouw *Jacobs* (GS;PvdA): Mijnheer Martens, met de investeringsagenda wordt een integrale weging beoogd. Die weging ligt bij de fracties in de Staten. Die gaan straks met elkaar bepalen voor welke onderwerpen of voorstellen een bepaalde hoeveelheid middelen wordt ingezet.

De heer *Martens* (GroenLinks): De gedeputeerde zou er dus mee kunnen leven als wij vandaag een uitspraak doen hoeveel geld er voor de energie-

agenda beschikbaar wordt gesteld?

Mevrouw *Jacobs* (GS;PvdA): Duidelijkheid is altijd heel prettig. Als een amendement of een motie om middelen vast te leggen het echter niet haalt, is de discussie weer helemaal open. De integrale weging moet zodanig plaatsvinden dat daarvoor draagvlak in de Staten is.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voorzitter!

De *voorzitter*: Mijnheer Martens, dit is de derde keer. Dat mag niet.

Mevrouw *Jacobs* (GS;PvdA): Voorzitter! De heer Mulders en anderen hebben gezegd dat de gebouwde omgeving meer aandacht hoort te krijgen. Natuurlijk is in de gebouwde omgeving heel veel energie-efficiency te behalen. Wij delen die visie. Het is nu belangrijk over te gaan tot daadwerkelijke verankering in het systeem. Daar staan wij nu voor. Wij hebben geconstateerd dat de gemeenten daarin een primaire taak hebben en dat zij die taak ook oppakken. Waar de provincie het verschil kan maken, wil zij wel regie voeren en actief zijn. Dat kan enerzijds door via het innovatieve spoor te acteren. Daarbij zijn zaken van belang als micro-wkkontwikkelingen die door het KIC in gang worden gezet, maar ook ontwikkelingen met betrekking tot solar en Smart Grid. Die zijn allemaal van toepassing in de gebouwde omgeving. Daarmee wordt de burger direct geconfronteerd en die zullen uiteindelijk tot voordeel kunnen strekken. De provincie kan ook partijen bij elkaar brengen en waar nodig ervoor zorgen dat de juiste kennis aanwezig. Het is erg belangrijk dat wij die ontwikkelingen met elkaar blijven monitoren.

Het is goed te weten dat het Rijk met de regeling Meer met Minder probeert die ontwikkelingen te ondersteunen. De provincie kent een eigen regeling. Die is geëvalueerd en wij hebben besloten om die regeling stop te zetten. Dat is ook gekoppeld aan de opvattingen over de rol van de provincie op dit terrein. Wij denken dat de provincie dit niet tot haar taak moet gaan rekenen. De regeling wordt op dit moment geëvalueerd.

Vooralsnog is de provincie niet van plan om naast de Rijksregeling een eigen regeling te hebben. Ik zal straks reageren op de motie als het college daarover heeft beraadslaagd.

Er is gesproken over het kapitaalfonds en er is gevraagd of de Staten voor de behandeling van het investeringsprogramma inzicht kunnen krijgen in de voorgenomen plannen op het gebied van zonne-energie. Ik kan dit de Staten toezeggen. Op 12 november nemen de Staten een besluit op hoofdlijnen over de investeringsvoorstellen en de bijbehorende criteria. Op 26 november wordt het volledige ECN-verhaal hier besproken aan de hand van een businesscase. Op 10 december nemen de Staten een beslissing. Bij de uitwerking van het kapitaalfonds nemen wij ook de criteria mee waarvoor aandacht wordt gevraagd, te weten de revolverendheid, het multipliereffect en de rendementen. De uiteindelijke besluitvorming ligt bij u als Staten.

Het voorstel voor de eerste tranche van de investeringsagenda ligt hier voor. Dat betekent dat voor andere robuuste projecten op het gebied van energie op dit moment geen middelen beschikbaar zijn, ook niet in het kader van het bestuursakkoord Vertrouwen in Brabant. Het is goed dat ik dat zo aangeef, want er is ook gesproken over kansrijke projecten, bijvoorbeeld het project bij de Moerdijk. Op dit moment hebben wij geen mogelijkheden om daarvoor extra financiering te vinden.

De heer *Schouten* (SP): Voorzitter! Volgens mij zijn de middelen er wel, maar wil het college die niet beschikbaar stellen. Er zit genoeg Essent-geld in de investeringskas.

De heer *Martens* (GroenLinks): Dat is precies wat ik net bedoelde. Er zit €250 mln. in de investeringsagenda. Als de meerderheid van de Staten vindt dat het goede projecten zijn, is het toch een koud kunstje om daarvoor voorstellen te maken en die bij de begroting aan ons voor te leggen? Mijn advies aan de gedeputeerde is: geef ons kant en klare projecten aan, dan zorgen wij er wel voor zij bij de begroting daarvoor het geld krijgt.

De *voorzitter*: Dat is een mooi aanbod voor de gedeputeerde.

Mevrouw *Jacobs* (GS;PvdA): Ik kan mij voorstellen dat de heer Martens dat zegt, maar hij weet ook dat het college gehouden is om breed te kijken en integrale wegingen te maken. Dat heeft het gedaan en dat ligt nu in deze vorm bij u voor. Ik heb aangegeven hoe dit in de praktijk gaat uitpakken bij voorstellen die nader van middelen zijn voorzien, zoals bijvoorbeeld het kapitaalfonds en investeren in de bebouwde omgeving.

Mevrouw *Tsoutsanis-van der Koogh* (VVD): In het ontwerpbesluit praten wij over de afweging van de eerste tranche van de investeringsagenda. Houdt dit besluit in dat wij een klap geven op €50 mln. zonder dat wij de financiële consequenties hebben gezien, zonder dat er inzicht geboden is? Wij hebben immers nog niet transparant in beeld wat het college daarmee gaat doen. Ik wil de uitdrukkelijke toezegging dat hier duidelijk staat dat wij dit goed uitgewerkt in beeld krijgen en op grond daarvan een totaalplaatje van de problematiek kunnen maken. Ik vind het heel ernstig dat de gedeputeerde zegt dat er dan niets meer is, terwijl er zo'n geweldige inspraak heeft plaatsgevonden over projecten op de Moerdijk en dergelijke zaken.

Mevrouw *Jacobs* (GS;PvdA): Uiteraard krijgen de Staten tijdig een nadere onderbouwing van het bedrag van €50,3 mln. voor de voorstellen zoals die nu zijn opgenomen in de investeringsagenda met betrekking tot energie. Ik hecht zeer aan die transparantie zodat de Staten weten wat daarmee kan gebeuren.

Mevrouw *Tsoutsanis* heeft vragen gesteld over het opheffen van belemmeringen. Wij vinden het erg belangrijk dat de provincie haar rol benut en zich inzet waar zij een meerwaarde heeft, het verschil kan maken en een transitie op gang kan brengen. U vindt dat terug in de visie. De grootste belemmering zit in het feit dat de partijen die je bij elkaar zou moeten brengen om ontwikkelingen tot stand te brengen, niet bij elkaar worden gebracht; zeker op terreinen waar kansen liggen voor

Brabant: zon-pv, biobased economy en elektrisch rijden. Dat vergt een regiefunctie van de provincie. De partijen in het veld vragen de provincie ook om die functie op te pakken. Bij elektrisch rijden is de provincie daarin geslaagd.

Als wet- en regelgeving op het gebied van de ruimtelijke ordening belemmeringen opleveren, zal ik in samenwerking met mijn collega's van ecologie en ruimtelijke ordening gaan zoeken naar oplossingen.

Wij hebben ook voorgesteld om te gaan werken met experimenteerruimtes. De bedoeling daarvan is dat wij willen proberen om in gecontroleerde omstandigheden ruimere vergunningsmogelijkheden te bieden en de benodigde technologie verder te ontwikkelen. Wij willen niet focussen op het opheffen van belemmeringen voor individuele gevallen, maar juist inzetten op het creëren van nieuwe mogelijkheden voor de clusters waarop wij denken dat de provincie juist het verschil kan maken. Wij kunnen gericht kijken welke belemmeringen er zijn in de wet- en regelgeving, of die wet- en regelgeving misschien even niet toegepast moet worden of dat er andere regelgeving gemaakt moet worden om stappen te kunnen zetten.

Verschillende leden hebben gesproken over nut- en noodzaak van kleinschalige biovergistingsinstallaties. Ook de SER komt daarop terug. Uit ervaring weten wij dat die kleinschalige vergistingsinstallaties een onrendabele top kennen en dus gesubsidieerd moeten worden. Dat gebeurt nu via de SDE-regeling (Stimulering Duurzame Energieproductie) van het Rijk. Met grootschalige installaties kan behalve warmte ook elektra opgewekt worden. Dit kan direct nuttig worden ingezet en zo'n installatie kan direct rendabel draaien. In overleg met ZLTO en Agro & Co hebben wij een analyse gemaakt. Daaruit komt het aantal van tien tot vijftien installaties voort die nu in het plan is opgenomen. Vandaar dat wij ons kunnen vinden in het advies van de SER op dit punt.

De heer *Schouten* (SP): Voorzitter! Ik vraag mij af of de volgende twee gezichtspunten ook meegenomen zijn. Is in het kader van de onrendabele top ook bekeken of nieuwe technologische ontwikkelingen

geen ander beeld geven? Ook hier schrijdt de techniek steeds voort. Of wordt die weg bij voorbaat uitgesloten? Wordt er ook wel gekeken naar bijkomende omstandigheden, bijvoorbeeld transportbewegingen die een rol spelen? Of wordt gewoon gezegd: die kosten komen voor de samenleving, dus die hoeven niet te worden meegeteld? Ik vind dat een en ander veel meer moet worden afgewogen. Ik heb de indruk dat alleen puur bedrijfsmatig naar de kosten en baten gekeken wordt en niet naar de bijkomende effecten buiten het bedrijfsleven.

Mevrouw *Jacobs* (GS;PvdA): Er is gekeken naar wat er nu is bij de huidige stand van de techniek. Dat is gewogen. Daarom staat het er zo en krijgen wij die response vanuit de SER. Wij willen inzetten op innovatie en zullen onze ogen niet sluiten voor nieuwe ontwikkelingen op dit gebied. Mocht er iets anders uitkomen, dan moeten wij kijken of dat kan worden ingepast. Op dit moment lijkt een wat grootschalige ontwikkeling het meest reëel en logisch.

De heer *Schouten* (SP): Het risico is wel dat er hoge investeringen moeten plaatsvinden met een lange terugverdientijd en derhalve een probleem kunnen zijn voor nieuwe initiatieven.

Mevrouw *Jacobs* (GS;PvdA): Dat is altijd aan de orde. Dat speelt ook bij de vraag welke rol de provincie bij bepaalde projecten op zich neemt om de transitie of de concrete aanpak die gewenst is op gang te helpen. Dat komt aan de orde op het moment dat er concrete uitwerkingsvoorstellen zijn. Naarmate er meer mogelijkheden komen bijvoorbeeld als het kapitaalfonds er toch komt, ontstaan er kaders waarin dat soort zaken geplaatst en ondersteund kunnen worden.

Er is ook gesproken over de rol van de provincie als launching customer. Onze organisatie is ISO 1401 gecertificeerd. Wij hebben een duurzaam inkoopbeleid voor tal van zaken die de provincie inkoopt; 100% van onze energie is op dit moment duurzaam. Het inkoopbeleid wordt steeds aangepast. Ik verwacht dat binnenkort opnieuw over het duurzame inkoopbeleid gesproken wordt

in het college. Ik zeg graag toe dat ik de Staten daarover nader zal informeren.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voorzitter! Ik heb al eerder een betoog gehouden over dat duurzame inkoopbeleid. Oorspronkelijk was dat gerelateerd aan 80 criteria. Het zijn er nu 40. Bij de verdwenen criteria zijn kinderarbeid en een deel van de energie. Dat is de reden waarom ik aangaf dat de provincie kan zeggen dat zij duurzaam inkoopt, maar dat dit niet betekent dat duurzaam echt duurzaam is. De criteria die er echt toedoen, zijn uit de lijst van criteria gehaald. Een aantal van de criteria die eruit gehaald zijn, hebben met energie te maken. Dat is de reden van mijn opmerking.

Mevrouw *Jacobs* (GS;PvdA): Het is goed dat mevrouw Lestrade dit nog eens verduidelijkt. In Nederland is het echter zodanig geregeld dat niet zomaar alle duurzaamheidscriteria kunnen worden opgenomen. Er moet een markt blijven voor de bedrijven die dit soort producten kunnen leveren. Daarom moet er altijd gezocht worden naar een evenwicht. Nogmaals, ik verwacht dat daarover binnenkort in het college gesproken wordt. Wij zullen u daarvan op de hoogte houden. Voorzitter. Er is gesproken over kernenergie. Ik ben blij dat het interview in Trouw duidelijk was. Ik heb er wel behoefte aan om ook hier nogmaals de positie van de provincie duidelijk neer te zetten. Kernenergie en het ontwikkelen van kernenergie is geen provinciale taak, die ligt op het bord van het Rijk. In het regeerakkoord wordt overigens ruimte geboden voor de verdere ontwikkeling van een tweede centrale. Dat wordt op Haags niveau afgekaart. Het Rijk heeft geen enkele zoeklocatie in Noord-Brabant aangemerkt. Wij zijn daarbij dus niet ruimtelijke betrokken. Dat maakt onze rol kleiner. Over onze bemoeienis als aandeelhouder in Borssele heeft het college gemeld dat de provincie wel aandeelhouder is, maar dat eigenlijk niet wil zijn en die aandelen graag overdraagt. Mochten wij ons moeten buigen over een eventueel investeringsvoorstel omdat wij dit niet snel voor elkaar krijgen vanwege de juridische implicaties, dan moeten wij wel een belangrijke

inhoudelijke weging maken. Dat zullen wij zeker met de Staten bespreken.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Zou het niet aardig zijn om die aandelen over te doen aan het Rijk? Dan blijven zij in publieke handen. De provincie kan daarover een deal met het Rijk sluiten en toch haar handen vrijhouden. Dan ligt zowel het aandelenpakket als de verantwoordelijkheid bij het Rijk en heeft de provincie er niets meer mee te maken. Volgens mij is dat een heldere en zuivere deal die door de rechter zal worden goedgekeurd.

Mevrouw *Jacobs* (GS;PvdA): Dat lijkt heel eenvoudig. Naar mijn informatie is dat geprobeerd tijdens het verkooptraject en heeft het Rijk dat niet als mogelijkheid gezien. De situatie is zoals zij is. Wij moeten daarin zorgvuldig handelen. Ik heb aan de pers proberen uit te leggen dat de provincie verschillende verantwoordelijkheden heeft en op bepaalde momenten verschillen rollen moet vervullen. Dat gebeurt zo zorgvuldig mogelijk.

De heer *Schouten* (SP): Voorzitter! De provincie is akkoord gegaan met het starten van een MER-procedure. Daarmee wordt een stap in gezet in een richting waarvan de gedeputeerde zelf zegt dat zij dat eigenlijk niet wil. Die stap is in strijd met de Energieagenda.

Een nieuwe kerncentrale in Borssele betekent dat er een deel van de markt wordt opgesoupeerd die wij juist willen ontwikkelen voor decentrale opwekking van energie met alternatieve middelen. Dat punt moet in de gaten gehouden worden. Daaraan gaat de gedeputeerde steeds voorbij.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Dit punt is uitgebreid besproken in de commissie BM. Ik heb toen gevraagd wat voor een vennootschap ERH is. Dat is een structuurvennootschap en dat betekent dat de aandeelhouders niets te vertellen hebben.

Het is natuurlijk wel interessant of zij wel of niet akkoord gaan, maar zij hebben er niets over te vertellen als aandeelhouders. De heer Schouten kan de gedeputeerde wel verwijten dat zij akkoord gegaan is, maar het heeft juridisch geen betekenis.

De *voorzitter*: Dank u wel voor uw aanvulling, mevrouw Geeraedts.

Mevrouw *Jacobs* (GS;PvdA): Voorzitter! Ik wil in de richting van de heer Schouten benadrukken dat de omvang van energie verkregen via opwekking in een kerncentrale niet hier in de provincie wordt bepaald maar in Den Haag. Wij zetten zo breed mogelijk in op het creëren van duurzame energie. Het lijkt mij goed als de heer Schouten via zijn eigen partijpolitieke lijnen diezelfde inbreng pleegt op het moment dat in Den Haag besluitvorming aan de orde is.

Over de biobased economy is aangegeven dat dit vooral een wens van de minister is waaraan niet echt hard wordt voldaan. De doelstelling van de VNCI (Vereniging van de Nederlandse Chemische Industrie) is om 50% groene grondstoffen in 2030 toe te passen. Wij zien dat daaraan in het bedrijfsleven zeer hard gewerkt wordt en dat er kansrijke ontwikkelingen ontstaan.

Voorzitter, Ik meen dat ik het grootste deel van de vragen heb beantwoord. Mocht ik iets zijn vergeten, hoor ik dat graag in tweede termijn.

De *voorzitter*: Er liggen een amendement en drie moties voor. Ik ga er vanuit dat de gedeputeerde direct na de theepauze daarop een reactie geeft. Daarna beginnen wij met de tweede termijn van de kant van de Staten.

De vergadering wordt van 15.50 uur tot 16.00 uur geschorst.

De *voorzitter*: Ik nodig graag gedeputeerde mevrouw Jacobs uit om een reactie te geven op de drie moties en het amendement.

Mevrouw *Jacobs* (GS;PvdA): Voorzitter! Amendement A8 sterkt ertoe om af te zien van voorgenomen mesttransitie en de Energieagenda hierop aan te passen.

Er is veel mest in onze provincie. Dat is nu eenmaal de situatie. Wij zijn ervan overtuigd dat wij met de verwerking van die mest geen extra productie aantrekken. Er wordt stevig ingezet op het verduurzamen en toekomst bestendiger maken

van de veehouderij. In de gehele agrosector is innovatie een belangrijk thema. Duurzaamheid hoort daarbij. Dieren scheiden nu eenmaal mest af. De mest wordt op de voorgestelde wijze goed en verantwoord verwerkt. Ik moet daarom aanvaarding van dit amendement ontraden.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voorzitter! Ik vind het heel bijzonder dat de gedeputeerde zegt dat de situatie nu eenmaal is dat er veel mest is in onze provincie. In verschillende rapporten wordt aangegeven dat de dieraantallen terug moeten. Wat gaat het college dan doen met de mestvergisters? Worden die weer afgebroken of wordt er stiekem van uitgegaan dat er zoveel mest zal blijven, dat dit makkelijk kan in Brabant?

Mevrouw *Jacobs* (GS;PvdA): Er zijn nog geen mestvergisters. Een en ander moet goed worden afgestemd op de mogelijkheden. Met mijn opmerking dat de situatie zo is, heb ik niet willen zeggen dat wij niet nadenken over wat belangrijk is voor de toekomst. Ik heb juist aangegeven dat ook in de agrosector innovatie veel aandacht krijgt en dat daar op dit moment heel veel gebeurt.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Mestvergisters houden het dierenleed in stand. De gedeputeerde heeft vooral gesproken over de economische aspecten, niet over de milieuaspecten en ook niet over de ethische aspecten van het op deze wijze zo massaal houden van dieren.

Mevrouw *Jacobs* (GS;PvdA): Voorzitter! Wij spreken nu over de Energieagenda en een amendement dat daarop is ingediend.

Mevrouw *Verstappen* (PvdA): Maar mijn lamp brandt straks wel op biomestvergisters.

De *voorzitter*: Mevrouw Verstappen, u heeft al twee keer geïnterrupteerd op het zelfde onderwerp. De gedeputeerde antwoordt en dan wordt dit onderdeel afgesloten.

Mevrouw *Jacobs* (GS;PvdA): Voorzitter! Ik heb geprobeerd te beargumenteren waarom het college

dit amendement ontraadt.

Motie M7 heeft betrekking op energiebesparing in Brabantse woningen. Het is een sympathieke en creatieve motie. Uit deze motie spreekt de bereidheid van de Staten om te zoeken naar oplossingen die aansluiten bij wat in de commissievergadering redelijk centraal heeft gestaan, te weten: Hoe bereiken wij de burger?

Het gaat over middelen die huishouden bij de kredietcrisismiddelen en die nu niet aan de orde zijn. Ik moet aanvaarding van deze motie dan ook ontraden.

Zowel in motie M8 als in motie M9 wordt gepleit voor het benoemen van een fors bedrag voor de Energieagenda. Wij werken met hard en ziel aan duurzame energie en u kunt zich voorstellen dat deze moties op het eerste gezicht erg aardig lijken. Wij zijn echter bestuurders en hebben met elkaar spelregels afgesproken over hoe wij omgaan met investeringsagenda. Dit onderwerp is op 12 november aan de orde. Ook uw Staten hechten zeer aan een integrale weging. Het is dan ook zorgvuldig om die ruimte te blijven houden en die weging te kunnen maken al wij het totaal kunnen overzien.

Voorzitter. U kunt zich voorstellen dat ik daarom deze twee moties ontraad.

De *voorzitter*: Er is een mondeling amendement ingediend om in het ontwerpbesluit onder punt 1 het woord "beleidskader" te vervangen door "visiedocument". Heeft de gedeputeerde daar nog een opvatting over?

Mevrouw *Jacobs* (GS;PvdA): Voorzitter! Ik heb in de commissie gezegd dat ik er geen bezwaar tegen heb om het een visiedocument te noemen. Ik herhaal echter dat dit niet ten koste mag gaan van het gewicht van dit document. Het moet een belangrijke visie zijn op grond waarvan wij ons duurzame beleid naar de toekomst toe vormgeven. Het voldoet niet aan Sturen met Kaders en daarom mag het geen beleid genoemd worden. Dat is de reden waarom ik akkoord ga met deze wijziging.

Voor de tweede termijn van de kant van de Staten geeft ik het woord aan de heer Mulders van het

CDA.

De heer *Mulders* (CDA): Dank u wel, voorzitter.

De *voorzitter*: Wenst de heer Schouten van de fractie van de SP een tweede termijn.

De heer *Schouten* (SP): Voorzitter! Ik heb in eerste termijn ook gesproken over het benutten van de warmte. De gedeputeerde heeft daarop niet gereageerd. Ik ben benieuwd wat zij daarover te zeggen heeft.

De *voorzitter*: Mijnheer Schouten, misschien moet u dat even kort herhalen? Ik geloof dat de gedeputeerde het niet helemaal meegekregen heeft.

De heer *Schouten* (SP): Een van de onderwerpen in de stukken betreft het benutten van warmte: restwarmte, zonnewarmte of geothermische warmte. Ik denk zelf vooral aan warmte van de zon die vaak teruggekaatst wordt in de ruimte in de nacht. Het kan heel interessant zijn om die technieken te gebruiken. Wij hebben voorgesteld om hiervan een speerpunt te maken. Ik ben benieuwd naar de reactie van de gedeputeerde. Voorzitter, Het belangrijkste punt van de discussie betreft energiebesparing. Het college blijft hier erg terughoudend en stelt dat dit vooral een zaak is van Rijk en gemeenten. Ik meen dat wij er vrij zeker van kunnen uitgaan dat er van de kant van het Rijk weinig mogelijkheden komen. Ik verwacht dat het nieuwe kabinet ook hier een forse bezuiniging zal toepassen. De gemeenten worden in ieder geval al gekort, dus ik verwacht niet dat zij veel kunnen doen. Ik meen dat de provincie in dezen best haar verantwoordelijkheid kan nemen. In eerste termijn heb ik bewust geen bedragen genoemd. Het gaat nu immers meer om een principe-uitspraak. In november moet het meer concreet worden. Het stelt ons teleur dat het college hier zo weinig mee doet. De gebouwde omgeving – woningen, scholen en andere utiliteitsgebouwen – moet extra ruimte krijgen om iets te doen. De Energieagenda is vooral een economische agenda en gericht op het stimuleren

van de vraag door nieuwe technologieën te ontwikkelen. Er moet echter ook sprake zijn van aanbodstimulering. Er kan hier een fors probleem ontstaan. Bedrijven bedenken iets nieuws maar wie wil het hebben? Er is geen geld voor. Beide ontwikkelingen zijn nodig.

Wij houden vast aan onze opvatting dat het vasthouden aan het bedrag van €50 mln. veel te benauwend is om nieuwe kansen te kunnen grijpen. Wellicht zal dat later ook betreurd worden. Dit punt komt terug in de commissies.

Ook wij zijn tegen het amendement omdat mesttransitie in ieder geval nodig is. Wij zijn ook niet principieel tegen de veehouderij als zodanig, wij hebben alleen kritiek op de omvang en op de wijze waarop die plaatsvindt.

Wij steunen motie M7. Wij hadden gehoopt dat het CDA zou komen met nog verdergaande ideeën over energiebesparing. Hopelijk komen die nog in november.

Wij zijn van mening dat motie M8 en motie M9 nu niet aan de orde zijn en vragen de indieners om die moties aan te houden.

De heer *Martens* (GroenLinks): De heer Schouten zegt dat het nu niet aan de orde is om over de verdeling van geld te spreken en dat de verdeling van middelen bij de begroting moet plaatsvinden.

De heer *Schouten* (SP): Nee, bij de investeringsagenda. Wij vinden het ook nuttig om een breder beeld te hebben van wat mogelijk is. Er is een substantieel bedrag nodig voor transitie en energiebesparing, maar wij vinden het voorbarig om nu al precieze bedragen te noemen. Wij zien deze discussie vooral als een principediscussie.

De heer *Coonen* (CDA): Wil de heer Martens nu werkelijk de afspraken over een zorgvuldige besluitvorming ieder keer opnieuw omzeilen en proberen uit te lokken dat iemand zegt nu ga ik wel mee? Het inhoudelijke belang zal meer tot zijn recht komen als de heer Martens het daarbij houdt in plaats van steeds een beetje te wringen. Ik vind dat een flauwe interventie. Houd het bij de inhoud dan komen wij verder op het gebied van duurzame energie.

De heer *Martens* (GroenLinks): Daar zit een principieel verschil tussen de heer Coonen en mij, voorzitter. De Energieagenda is voor ons zeer zwaarwegend. Het geldt dat wij uit Essent gekregen hebben, moet wat ons betreft voor 100% ingezet worden bij de Energieagenda.

De *voorzitter*: Het standpunt is helder.

Het woord is nu aan mevrouw Tsoutsanis van de fractie van de VVD.

Mevrouw *Tsoutsanis-van der Koogh* (VVD): Voorzitter! Mede namens de fractie van D66 dien ik mondeling een amendement in om in de besluitvorming onder punt 1 het woord "visiedocument" op te nemen.

De *voorzitter*: Dat kan. Dit amendement maakt onderwerp van beraadslaging uit en krijgt nr. A9.

Mevrouw *Tsoutsanis-van der Koogh* (VVD): Dank u wel, voorzitter. Het is geen semantische discussie; dan zouden wij de verkeerde kant opgaan. Deze wijziging is bedoeld om te laten zien dat de uitwerkingen die hieruit volgen absoluut moeten voldoen aan de regels van Besturen met Kaders. Er liggen vragen van SER-Brabant en van de POC die nog beantwoord moeten worden door het college. Zij vergaderen binnenkort weer. Deze vragen zijn na de commissievergadering ingebracht. Hoe verhoudt een en ander zich ten opzichte van het visiedocument? Die antwoorden kunnen namelijk heel wezenlijk zijn en zouden dan toch ergens moeten landen. Hoe ziet het college dit? Wordt er steeds geamendeerd of kiest het college ervoor om het inderdaad als een visiedocument te beschouwen waarlangs verder gewerkt wordt? Ik kreeg zojuist de indruk dat de gedeputeerde een zeer stellige formulering koos, zij zei namelijk dat het eigenlijk niet zoveel uitmaakt, dat dit de lat is en dat dit wordt uitgevoerd. Misschien heb ik het verkeerd begrepen, dat hoor ik dan nog graag.

Voorzitter. Ook ik heb gesproken over energiebesparing. De heer Schouten sprak daarover. Wij hebben een iets andere opvatting over de voorbeeldrol van de provincie en over

waarop de provincie direct invloed kan hebben. Ik heb dit in eerste termijn aangereikt. In het antwoord van de gedeputeerde heb ik echter niet meer gehoord dan het duurzaam inkoopbeleid. Ik vind dat heel mager. Wij missen in dezen nog steeds een echte visie, een echt doorpakken, een en ander in relatie tot wat wij gehoord hebben op de Statendag.

In eerste termijn hebben wij aangegeven dat wij benieuwd waren naar het antwoord van het college over het restant van de regeling Brabant Bespaart. Wij ondersteunen graag de richting van motie M7 van het CDA over energiebesparing in Brabantse woningen. De pot is dan op en daarna gaan wij niet verder met dit soort regelingen omdat die eigenlijk niet thuishoren bij de provincie. Wij vinden het een goede zaak om dat geld niet zomaar te laten wegvloeiën. Het was voor deze regeling bedoeld en daarom hoort het ten goede te komen aan de Brabantse burger.

Wij kunnen niet instemmen met motie M8 en motie M9. Die hebben inderdaad betrekking op de besluitvorming op 12 november en wij nemen daarop geen voorschot. Wij zijn ook tegen amendement A8.

De *voorzitter*: Dan is het woord aan de heer Arkes van de fractie van de Partij van de Arbeid.

De heer *Arkes* (PvdA): Voorzitter! Ik kan heel kort zijn en begin met amendement A9, het mondelinge amendement. Wij horen steeds dat het allemaal zo lang duurt. Bij deze discussie over de vraag of het een beleidsvisie of een beleidskader is, of de gedeputeerde wel of niet mag verdergaan, bekruipt mij het gevoel dat er weer sprake is van een vertraging. Laten wij voortgang maken met dit dossier, anders zitten wij heel lang op elkaar te wachten.

Mevrouw *Tsoutsanis-van der Koogh* (VVD): Voorzitter! Als wij werken volgens de spelregels, kunnen wij geweldig slagvaardig besluiten en controleren. Onze kaderstellende rol en onze controlerende rol worden bevorderd. Dat gaat sneller dan de heer Arkes nu suggereert. Het is geen semantische discussie, het zijn slimme

spelregels waarmee de voortgang gediend is.

De heer *Arkes* (PvdA): Juist, ik pleit voor een forse voortgang in dit dossier. Ik ben wel benieuwd naar het antwoord van de gedeputeerde op het verhaal van mevrouw Tsoutsanis.

Wij zijn tegen amendement A8. Motie M7 van het CDA kunnen wij steunen. Dan komt ik bij motie M8 van de fractie van GroenLinks. Dat is lastig. Feitelijk komt dit aan de orde bij integrale afweging over het investeringskader. Wij vinden het wel consistent om de lijn van minstens 60% van de beschikbare gelden reserveren voor projecten uit de Energieagenda te continueren en zullen daarom deze motie steunen. Wij realiseren ons ook dat het totale investeringsbedrag niet zeker is en daarom vinden wij het bedrag van €600 mln. dat in motie M9 genoemd wordt, lastig en zullen derhalve niet voor die motie stemmen.

De *voorzitter*: Het woord is aan de heer Martens van de fractie van GroenLinks.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voorzitter! Ik kan heel kort zijn. Ik was blij met de interruptie van de heer Coonen. Die gaf wat mij betreft precies aan waar het grote verschil zit. Wij praten inderdaad over de Energieagenda. Wij vinden dat die betaald moet worden uit de Essent-gelden; het liefst 100% maar wij willen best een stukje daarin meebewegen. Het moet geen afweging zijn tussen de verschillende domeinen van de leden van GS.

De *voorzitter*: Dat is inderdaad kort en krachtig. Hartelijk dank.

Wil de heer Vreugdenhil het woord voeren in tweede termijn?

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Dank u, voorzitter.

De *voorzitter*: Dat is nog korter. Dan is nu het woord aan mevrouw Verstappen van de fractie van de Partij voor de Dieren.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voorzitter! Wij debatteren nu anderhalf jaar over de Energieagenda.

Iedereen heeft daarin enorm veel energie gestoken omdat er sprake was van duurzame investeringen van méér dan €2 mld. Gaandeweg is tijdens de commissievergaderingen deze €2 mld. steeds verder teruggeschroefd; eerst tot €600 mln., daarna €105 mln. en nu €50 mln. Ons is nog steeds niet duidelijk waarom gekozen is voor die dalende trend. Misschien kan de gedeputeerde dat nog eens toelichten?

Wanneer wij anderhalf jaar vergaderen over €50 mln. zullen wij twaalf jaar vergaderen over €600 mln. Het lijkt ons efficiënter om nu in PS te besluiten om €600 mln. gewoon te gaan investeren. Of doet de provincie aan werkverschaffing?

Wij hebben ook nog vragen gesteld over het goede voorbeeld dat de provincie zou kunnen geven met windenergie en zonne-energie hier in het Provinciehuis. Wij zouden graag een reactie daarop krijgen.

Dan wil ik nog even reageren op de inbreng van de SP, want ik ben een beetje in verwarring. Wie in dit huis is principieel tegen veehouderij? Wij zijn ook verbaasd over het standpunt van de SP over vergisting want de SP is tegen megastallen en alleen daar zijn mestvergisters rendabel. Kleine bedrijven moeten gaan slepen met de mest. Daarvan is de SP ook geen voorstander vanwege de gezondheidsaspecten.

Ik vind het bijzonder jammer dat de gedeputeerde niet verder komt dan: tja, wij hebben nu eenmaal veel mest in Brabant. Ik kan haar daarin ongelijk geven.

De *voorzitter*: Mevrouw Lestrade, maakt u gebruik van de tweede termijn? Zo te zien, is dat niet het geval.

Het woord is aan de gedeputeerde.

Mevrouw *Jacobs* (GS;PvdA): Voorzitter! De heer Schouten heeft in zijn eerste termijn inderdaad gesproken over het benutten van warmte. Ik heb dat niet betrokken bij de beantwoording.

Het is goed om nog even te schetsen dat 44% van het totale energieverbruik in Brabant in de vorm van warmte is. Die hoeft niet per se te komen uit het verbranden van fossiele brandstoffen. Er zijn

allerlei mogelijkheden. Bij Moerdijk bijvoorbeeld wordt warmte van de één benut voor het proces van de ander. Er is in Brabant op verschillende plekken warmte aanwezig die bruikbaar is: restwarmte, geothermie en wkk. In de experimenteerruimte willen wij laten zien welke mogelijkheden en alternatieven er zijn. Dat is ook in de visie opgenomen. Om die ontwikkelingen op gang te brengen hebben wij wel het revoluerend kapitaalfonds nodig.

Er worden clusters gevormd, er wordt gezocht naar nieuwe mogelijkheden om met nieuwe technologieën zo effectief en efficiënt mogelijk tot energieopwekking te komen. Dat is inderdaad verweven met Solar.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): De SER heeft aangegeven dat micro-wkk geen efficiënte techniek is, zeker niet als het gaat over grote aantallen. Waarom nemen GS dat nu toch op?

Mevrouw *Jacobs* (GS;PvdA): Wij hebben dat in onze nota niet als een speerpunt genoemd. Ik noem het nu wel als een vorm waarmee warmte wordt opgewekt. Het is een innovatieve ontwikkeling. Wij zijn op werkbezoek geweest. Wij hebben gekeken naar die micro-wkk's. De verwachting ook in Europa is dat dit in de toekomst toch een impuls zal krijgen. Er wordt in Eindhoven op dit moment hard aan gewerkt. KIC, het Europese instituut dat hier gaat komen, is met dat soort ontwikkelingen bezig. Met het oog op de toekomst is het dus wel van belang.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Het is inderdaad innovatief. Dat ben ik met de gedeputeerde eens. De SER zegt echter dat het efficiënt is. Wat is het standpunt van GS daarover?

Mevrouw *Jacobs* (GS;PvdA): Wij kunnen dat op dit moment niet overzien. Ik heb u de lijn naar de toekomst geschetst. Wij hebben het niet als speerpunt opgenomen. Daaruit blijkt dat wij dit op dit moment niet centraal stellen, wij hebben andere speerpunten gekozen. Wij blijven echter onze ogen en oren openhouden voor innovatieve ontwikkelingen. Wij hebben al eerder gezegd dat

wij het instituut KIC naar Brabant zouden halen. Dat houdt zich o.a. hiermee bezig.

De heer *Schouten* (SP): Voorzitter! Heb ik goed begrepen dat bij energieclusters waarbij vooral gekeken wordt naar mogelijkheden met zonne-energie, wellicht ook toepassingen worden uitgewerkt waarbij het meer om warmte gaat dan om stroomproductie? Is daarover al besloten?

Mevrouw *Jacobs* (GS;PvdA): Ik heb niet gezegd dat daarover al besloten is, maar wij hebben vastgesteld dat daar ontwikkelingen mogelijk zijn. Wij hebben die benoemd en aangegeven dat dit soort ontwikkelingen een stimulans zouden kunnen krijgen in de experimenteerruimte. Dat is een van de mogelijkheden om die duurzame ontwikkelingen een impuls te geven.

De heer *Schouten* (SP): Bijvoorbeeld iets met leidingen onder het asfalt?

Mevrouw *Jacobs* (GS;PvdA): Dat zou misschien kunnen, maar dan moet er wel een businesscase zijn op basis waarvan wij tot de slotsom komen dat het daadwerkelijk een goede aanpak is die wij positief beoordelen en die wij willen stimuleren. Ik voorzie dat wij daar zo mee zullen omgaan.

Ik kom dan bij het punt dat net tot enige discussie geleid heeft. Dat raakt ook aan wat de heer Arkes zei. Is er sprake van een stevige voortgang op dit dossier?

Sturen met Kaders vraagt dat er bij beleid duidelijke middelen gevoteerd zijn en dat aangegeven wordt op welke wijze die votering heeft plaatsgevonden. Totdat er een besluit genomen is over de Investeringsagenda, zijn er voor de Energieagenda geen middelen. Ik kan daarom geen beleidsnota voorleggen en moet het dus een visie zijn. Het zou heel fijn zijn te weten hoeveel middelen er straks aan de Energieagenda toegerekend worden. Als ik dat weet, kan ik met alle partijen o.a. de SER communiceren over hoe wij in de toekomst verdergaan met de hier voorliggende insteek en hoe wij die verder kunnen invullen. Voorzitter. Ik kan het niet duidelijker zeggen. Ik kan er nog aan toevoegen dat de Staten

straks de weging moeten maken hoe het er in de toekomst gaat uitzien. Dat gebeurt op een integrale wijze zoals wij die met elkaar hebben besproken.

Energiebesparing is ook door de heer Schouten genoemd als een belangrijk punt. Dat staat ook in het stuk. Wij vinden echter dat andere overheids-lagen daarin een meer op hen toegesneden rol kunnen vervullen. De Rijksoverheid kan dat bijvoorbeeld doen door de normering aan te passen – daaraan wordt op dit moment gewerkt – en gemeenten kunnen gemakkelijker communiceren met hun wijken en buurten om deze ontwikkelingen tot stand te brengen. Desalniettemin blijft er voor de provincie een belangrijke rol bestaan, namelijk faciliteren en uitwisseling en bij elkaar brengen van informatie zoals wij ook in de nota hebben beschreven.

De heer *Schouten* (SP): Klopt het dat mevrouw Verstappen mij een vraag gesteld heeft?

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Ik was verbaasd over het standpunt van de SP over vergistings-installaties.

De *voorzitter*: Ik stel voor dat wij nu gaan stemmen over de twee amendementen, dan over het besluit en tot slot over de moties.

In stemming komt amendement nr. A8.

De heer *Mulders* (CDA): Tegen.

De heer *Schouten* (SP): Tegen.

Voorzitter. Wij beschouwen mesttransitie niet als een ondersteuning van de megastallen. De Staten hebben besloten om het tot een bepaald niveau toe te staan en daarom moet er een oplossing voor komen.

Mevrouw *Tsoutsanis-van der Koogh* (VVD): Tegen.

De heer *Arkes* (PvdA): Tegen.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voor.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Tegen.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voor.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Tegen.

De *voorzitter*: De fractie van de Brabantse Partij is niet aanwezig.

Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van GroenLinks en de PvdD voor dit amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat het is verworpen.

In stemming komt het mondelinge amendement nr. A9.

De heer *Mulders* (CDA): Voor.

De heer *Schouten* (SP): Voor.

Mevrouw *Tsoutsanis-van der Koogh* (VVD): Voor.

De heer *Arkes* (PvdA): Voor.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voor.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voor.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voor.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voor.

De *voorzitter*: De fractie van de Brabantse Partij is afwezig.

Dit amendement is met algemene stemming aangenomen.

In stemming komt het gewijzigde Statenvoorstel.

De heer *Mulders* (CDA): Voor.

De heer *Schouten* (SP): Voor.

Voorzitter. Wij stemmen vóór maar blijven ijveren voor een aantal aanpassingen die wij al eerder tijdens de discussie hebben gemeld.

Mevrouw *Tsoutsanis-van der Koogh* (VVD): Voor.

Voorzitter. Ook wij hebben opmerkingen gemaakt

die wij in de loop van de jaren zullen blijven herhalen.

De heer *Arkes* (PvdA): Voor.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voor.
Voorzitter. Het kan geen kwaad dat het goed wordt voorgesteld, maar het heeft wat ons betreft verder geen inhoud.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voor.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voor.
Voorzitter. Wij stemmen vóór met de kanttekeningen die wij eerder geplaatst hebben.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voor.

De *voorzitter*: De fractie van de Brabantse Partij is niet aanwezig.
Ik constateer dat het Statenvoorstel met algemene stemmen is aangenomen.

In stemming komt motie nr. M7.

De heer *Mulders* (CDA): Voor.

De heer *Schouten* (SP): Voor.

Mevrouw *Tsoutsanis-van der Koogh* (VVD): Voor.

De heer *Arkes* (PvdA): Voor.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voor.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voor.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voor.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voor.

De *voorzitter*: De fractie van de Brabantse Partij is niet aanwezig.
Ik constateer dat de motie met algemene stemmen is aangenomen.

In stemming komt motie nr. M8.

De heer *Mulders* (CDA): Tegen.

Voorzitter. Energietransitie en besparing zijn enorm belangrijk, maar deze motie is te prematuur.

De heer *Schouten* (SP): Tegen.

Voorzitter. Het is te voorbarig om er nu over te stemmen.

Mevrouw *Tsoutsanis-van der Koogh* (VVD): Tegen.

De heer *Arkes* (PvdA): Voor.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voor.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voor.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voor.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Tegen.
Voorzitter. Wij willen dit graag behandelen bij de Investeringsagenda.

De *voorzitter*: De fractie van de Brabantse Partij is niet aanwezig.

Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de PvdA, GroenLinks, de ChristenUnie-SGP en de PvdD voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

In stemming komt motie nr. M9.

De heer *Mulders* (CDA): Tegen.

De heer *Schouten* (SP): Tegen.

Voorzitter. Wij stemmen tegen met dezelfde argumentatie als bij de vorige motie.

Mevrouw *Tsoutsanis-van der Koogh* (VVD): Tegen.

De heer *Arkes* (PvdA): Tegen.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voor.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Tegen.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voor.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Tegen.

De *voorzitter*: De fractie van de Brabantse Partij is niet aanwezig.

Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van GroenLinks en de PvdD voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

Ik heb begrepen dat de commissaris inmiddels gearriveerd is. Ik schors even zodat hij kan binnenkomen.

De vergadering wordt enkele minuten geschorst.

Voorzitter: prof. dr. W.B.H.J. van de Donk.

Nr. 52/10

Deelname Stichting Essent Sustainability Development

De *voorzitter*: Het woord is aan de heer Van den Oord van de fractie van het CDA.

De heer *Coonen* (CDA): Voorzitter! Ik mag de heer Van den Oord vervangen en kan daardoor mijn aanwezigheid hier de hele dag tot een hoogtepunt brengen door nog iets te zeggen.

De *voorzitter*: Dat zal onze felicitaties begeleiden. Ga uw gang; excuus dat ik het niet zag.

De heer *Coonen* (CDA): Voorzitter! Wij hebben er indertijd zelf voor gezorgd dat dit voertuig moet worden opgetuigd. Waarover hebben wij het eigenlijk? Bij het vorige agendapunt spraken wij over de noodzaak om energie te vernieuwen en daarvoor substantiële investeringen te doen. Dat is niets nieuws. Dat hebben wij bij de verkoop van RWE ook gedaan. Toen zijn wij zo slim geweest om te zeggen dat wij de investeringsagenda van Essent in dit contract willen laten meelopen. Toen is geregeld dat bij die verkoop is toegezegd dat vele miljarden zouden worden geïnvesteerd in

duurzame energie. De bedragen zijn vertrouwelijk, daarom kan ik die niet noemen. Iedereen heeft daarstraks gevraagd naar de stand van zaken van die investeringsagenda. Schiet het op? Komt er wat van? Er is immers nogal wat afgesproken waaraan RWE zich heeft gebonden. Om dat te bewaken moeten wij nu een stichting opzetten. Ik zou RWE laten rapporteren. Dan kunnen wij zien waaraan wij toe zijn en kijken of inderdaad uitgevoerd wordt wat is afgesproken. Mijn fractie heeft gezegd dat zij vertrouwen heeft in een partner die dit soort dingen afsprekt en vastlegt en gaat er vanuit dat het inderdaad gebeurt. Er waren echter partijen in deze Staten die vonden dat een en ander afgedwongen moest kunnen worden, dat er een sanctie op moest staan als het niet gebeurde. Dat is de reden waarom wij dit voorstel nu behandelen. Wij stemmen in met het feit dat de provincie participeert.

Wij hebben echter wel enige bedenkingen. Deze stichting bestaat uiteindelijk uit zeven mensen met een heleboel bestuurlijke drukte er omheen, maar dat schijnt te moeten; zeven mensen die moeten beslissen of wij doen wat wij gehouden worden te doen, namelijk toezicht op naleving van de bepalingen uit de Duurzaamheidsovereenkomst; het afdwingbare element. Het gaat om drie mensen van RWE. Er komen drie mensen in namens ons en één onafhankelijke voorzitter. Die moeten bij meerderheid besluiten of de provincie tegen RWE in het geweer komt omdat RWE niet doet wat is afgesproken. Er wordt gesproken over een boete van €20 mln. Dat koopt RWE af! RWE zal dan zeggen: hier heb je €20 mln.. Vele miljarden investeren en dan hebben wij een stok achter de deur van €20 mln. god, god, god!

Als het al zo slim is het zo te regelen waarom dan niet gewoon zeggen: dat zijn er drie van ons, hoezo zeven? Het schijnt zo te moeten, want dat is destijds geregeld. Die jongens waren natuurlijk niet gek toen wij die afspraken maakte.

Wie moeten er dan namens ons in die stichting gaan zitten? Voorgesteld worden twee gedeputeerden en een burgemeester of een wethouder. Dat is simpel, dan houd je het klein. Ik denk echter dat men kennis van zaken moet hebben om na te kunnen gaan of RWE zich daadwerkelijk houdt

aan de intenties van dat besluit en om standpunten te kunnen innemen. Dat vraagt iets meer deskundigheid dan waarover de gemiddelde bestuurder beschikt, in ieder geval specifieke deskundigheid. Men zou drie mensen kunnen vragen die geschikt zijn om dit te doen. Het is namelijk geen kwestie van doen of niet doen, nee, er moet sprake zijn van een wanprestatie. Er moet eerst besloten worden of er een proces zal worden aangegaan vanwege wanprestatie. Wanprestatie is een eigen juridische term.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Voorzitter! Ik vind het eigenlijk wel leuk, want ik hoor hier hetzelfde betoog als ik bij het Essent-debat heb gehouden. Toen is die overeenkomst aan de orde gekomen en heb ik hier betoogd dat het ure windowdressing was en dat wij geen enkele zeggenschap hadden. Toen is ook het woord "wanprestatie" aan de orde gekomen. Nu houdt de heer Coonen dat betoog, maar toen zei hij: Nou, het is toch wel redelijk. Als RWE en Essent dit ons ook nog aanbieden, moeten wij hen wel vertrouwen en toch maar vóór stemmen om Essent te verkopen. Ik begrijp het hele betoog van de heer Coonen niet. Toen was hij het ermee eens en nu is hij opeens kritisch.

De heer *Coonen* (CDA): Wij vinden het nog steeds een prima prestatie dat er doelstellingen geformuleerd zijn bij de verkoop van Essent, o.a. deze investeringen in duurzaamheid. Dat was niet zozeer het standpunt van de VVD, die ging alleen voor de opbrengst. Ik ben het wel eens met de opmerkingen die mevrouw Geeraedts toen gemaakt heeft over het voertuig dat wij daarvoor moesten optuigen. Na 1,5 jaar moeten wij dat ook constateren. Het gaat nu om de vraag of wij sportief met elkaar omgaan, of wij RWE houden aan wat is toegezegd. Ik heb er alle vertrouwen in dat dit inderdaad het geval zal zijn en dat strikt genomen dit soort instrumenten niet nodig zijn.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Voorzitter! Ik kan mijn oren gewoon niet geloven. De heer Coonen zegt eigenlijk dat de VVD alleen voor de opbrengst ging en dat duurzame energie haar niet interesseerde. Het is nu de portefeuille van

mevrouw Tsoutsanis maar toen heb ik het woord gevoerd en daarom reageer ik nu even. Een van de belangrijke redenen om niet voor de verkoop te zijn, was juist dat RWE ons geen enkele garanties gaf dat zij alle afspraken die Essent had gemaakt over duurzame energie – de groene energie – zou overnemen. Toen hebben wij gezegd dat daarvoor een garantie zou moeten komen. Wat de heer Coonen nu zegt, hebben wij toen ook gezegd, namelijk wat er nu ligt biedt geen enkele garantie omdat niemand het kan controleren. Juist omdat die garantie er niet kwam, was een groot aantal mensen in deze Staten tegen. Desondanks, stemde het CDA toch voor.

De heer *Coonen* (CDA): Omdat wij veel belang hechtten aan deze miljardeninvesteringen in duurzame energie. Daar blijven wij voor staan. Dat is het punt. Wij spreken nu over de manier waarop wij met partners omgaan en hoe wij dat regelen. Wij willen immers met elkaar tot zaken komen. Er ligt nu een voorstel op tafel. In de commissie hebben wij erover gesproken en met elkaar gezegd dat er een adequate rapportage moet komen over de gemaakte afspraken en dat er na 1,5 jaar een rapportage moet komen over de stand van zaken. Nu spreken wij over het optuigen van het voertuig waartoe wij destijds besloten hebben. Wij plaatsen kritische kanttekeningen en geven advies over hoe het wat handiger ingericht zou kunnen worden. Wij stemmen in met het voertuig en moeten vooral controleren of de miljardeninvesteringen in duurzame energie die door RWE zijn toegezegd en die Essent altijd al deed, inderdaad plaatsvinden. Dat is meer betekenis dan het gesprek dat wij zojuist met elkaar gevoerd hebben. Ik laat het hierbij, voorzitter.

De *voorzitter*: Ik heb begrepen dat er sowieso gestuurd moet worden in de notulen. Misschien kunnen wij dan dit punt nog eens meenemen?

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voorzitter! Ik zie in dit stuk vooral ambities geformuleerd en geen concrete afspraken. Hoe wil de heer Coonen dan controleren?

De heer *Coonen* (CDA): Voorzitter! Op bladzijde drie staan niet alleen de doelen geformuleerd, zij worden geconcretiseerd in investeringen. Op diezelfde pagina worden operationele doelstellingen geformuleerd. Als die nu eens worden nagekomen en worden waargemaakt, zijn wij zeer gelukkig. Daar gaat het om!

De *voorzitter*: Het woord is aan de heer Schouten van de fractie van de SP.

Ik vergat nog mijn vice-voorzitter te danken voor zijn leiding van de vergadering tot nu toe. Ik zie dat hij intussen weer in de zaal is. Veel dank!

De heer *Schouten* (SP): Voorzitter! De duurzaamheidsovereenkomst was voor de SP geen punt van enig belang voor ons standpunt over de verkoop van Essent; met of zonder die overeenkomst zagen we in de verkoop een stap die de ontwikkeling van duurzame bronnen van energie zou bemoeilijken. Nu die overeenkomst in een stichting is uitgewerkt en door RWE een ontwikkelingsplan is opgesteld, kunnen we alleen wensen en bedenkingen uiten.

De eerste bedenking is een formele. Er wordt namelijk niets geregeld over de betrokkenheid van de volksvertegenwoordiging in provincies en gemeenten, noch raadplegend, noch informierend. Voor Noord-Brabant wensen wij op dit punt een toezegging: als dit niet formeel kan worden opgenomen, kan het wel materieel in onze eigen werkwijze gestalte krijgen.

De tweede bedenking is inhoudelijk. Het ontwikkelingsplan is erg mager. Het gaat vooral om grootschalige projecten naast plannen die bestaan voor de bouw van een nieuwe kolen-centrale en eventueel zelfs een kerncentrale. Het gaat dus meer om omzetvergroting dan om duurzaamheid. Bij de opschaling van de bijstook van biomassa wordt geen woord gewijd aan de mogelijke uitstoot van schadelijke stoffen zoals dioxine. Er wordt feitelijk gekoerst op overcapaciteit en dat is gewoon verspilling. Bovendien komt de decentrale opwekking die we juist belangrijk vinden in onze Energieagenda alleen voor in de vorm van onderzoek. Tegen de tijd dat dit is afgerond, kan de stichting al opgeheven zijn. Er zit dus een rem op deze ontwikkeling. En dat

was precies een bezwaar tegen de privatisering van de energiesector.

Voorts wordt energiebesparing niet genoemd. Uiteraard niet, want in het private belang gaat het om groei en niet om de door ons gewenste krimp. Wij wensen meer aandacht in de tekst voor deze punten. Zoals het nu voorligt, stemt de SP niet in met het besluit.

Tot slot, als er een eenvoudiger constructie dan deze stichting gevonden wordt – de heer Coonen hintte ook in die richting – is dat zeker toe te juichen, maar voor ons maakt het niet zoveel uit.

De *voorzitter*: Het woord is nu aan mevrouw Tsoutsanis van de fractie van de VVD.

Mevrouw *Tsoutsanis-van der Koogh* (VVD): Voorzitter! Wij weten waarover wij praten. Dat is net in het debat goed en scherp neergezet. Het gaat om het bewaken van de afspraken over duurzaamheid die in het kader van de verkoopovereenkomst met RWE gemaakt zijn. Er is afgesproken dat er een stichting zou komen. Je denkt dan dat het wel zal lopen en dat daarbij nauwelijks wensen en bedenkingen aan de orde zullen zijn. Ik concludeer dat wij eigenlijk niets verwachten. Kijkt u allemaal maar eens naar het ontwerpbesluit. Daarin staat: gehoord hebbende de wensen en bedenkingen van de Staten bijeen op 1 oktober 2010, besluiten tot deelname aan deze stichting. Was getekend: 30 augustus 2010.

Enfin, er zijn toch wensen en bedenkingen. Wij hebben in de commissie gekeken naar de statuten. Wil een stichting effectief kunnen toezien, dan ligt daarvan de basis in de statuten. De heer Coonen is uitvoerig ingegaan op de gelaagdheid en de ingewikkeldheid, maar hij heeft wat mij betreft echt een punt gemist. Het is niet zozeer die samenstelling van zeven leden met een onafhankelijke, zeer deskundige voorzitter (dat wordt immers bedongen), de vraag is hoe met drie afgevaardigden vanuit RWE en drie uit het publieke domein – de verkopers – de verhoudingen zullen gaan lopen. De ene afgevaardigde die toezicht moet houden op de andere, zit samen met die andere in dezelfde council die beslist of er sprake is van goede of van matige voortgang, of er

iets extra's gedaan moet worden etc. Dat beslissen zij samen. Dat vind ik een bijzondere constructie. Het wordt interessanter als je kijkt hoe die besluiten rechtsgeldig tot stand komen. De leden zitten regelmatig bij elkaar om de voortgang te bewaken. De bedoelingen zijn dus goed, maar hoe komt de besluitvorming tot stand? Met betrekking tot het quorum wordt steeds gestipuleerd dat de verhouding die in de aanvang 3-3 was evenredig blijft, dus het mag ook 2-2 zijn of 1-1, maar vooral niet 2-1, want dan gaat de vergadering niet door. Die wordt dan verdaagd; verdaging geeft weer meer tijd. Als zaken in de voortgangsrapportages niet op orde zijn, kan er nog iets gedaan worden. Ook dat verbaast ons. Het is allemaal hypothetisch en het woord "wanprestatie" is niet aan de orde; het gaat over de mindere lat of over de juiste lat die je met elkaar hebt afgesproken in het stelsel. Het college vraagt ons goedkeuring voor een deelname aan een stichting waarvan wij constateren dat door deze statutaire regels nauwelijks sprake kan zijn van effectief toezicht en controle. Moeten wij het college dan deelname onthouden of con amore zeggen dat het kan deelnemen aan die stichting? Moeten wij deelname ontraden? Er wordt gevraagd naar onze wensen en bedenkingen. Hoe gaat het college om met deze opmerkingen? Met de constatering dat het toezicht niet effectief is, kunnen wij niet goed leven.

De *voorzitter*: Het woord is aan de heer Vreugdenhil van de fractie van de ChristenUnie-SGP.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! Eigenlijk heb ik niet veel meer toe te voegen want alle elementen zijn genoemd. Zij zijn ook genoemd in het debat over de verkoop van Essent. Ook ik zat met mijn oren te klapperen bij de opmerkingen van de heer Coonen. Het CDA heeft in het debat over de verkoop deze verkoopovereenkomst gebruikt als middel om toch een aantal mensen over de streep te trekken – ik mag mijnheer Arkes niet meer noemen vandaag – en nu houdt de heer Coonen hier een heel ander verhaal. Dat vind ik niet consistent, mijnheer Coonen, en zo kennen wij u niet.

Over de effectiviteit van deze constructie merk ik op dat het naar onze mening veel gemakkelijker en simpeler moet kunnen. Met die opdracht willen wij het college graag op pad sturen en vragen het ons daarover later te berichten.

De heer *Coonen* (CDA): Voorzitter! Wij verkochten gewoon en de koper kon zeggen: na u maak ik het uit. Wij waren destijds tevreden dat de koper de bereidheid heeft getoond vanwege de druk door deze Staten om de zaken uit de investeringsagenda van Essent inclusief een verhoging daarin alsnog met ons aan te gaan. Daarover waren wij zeer content en dat was voor ons een belangrijk element bij de verkoop van Essent. De wijze waarop dat vervolgens is afgehecht, komt niet vanuit het CDA. Wij zitten niet op de lijn dat dit soort dingen juridisch kan worden afgedwongen, wij denken dat het gaat om integriteit en om de manier waarop samengewerkt wordt. Dat standpunt van het CDA kennen de Staten ongetwijfeld.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Dan zou u de notulen nog eens moeten nalezen, mijnheer Coonen. Er is gezegd: wij kunnen het toch afdwingen; wij hebben de garanties. Misschien is het wel de kern bij de hele verkoop van Essent dat de Staten met dit soort constructies onder druk worden gezet, een bepaalde richting op worden geduwd, terwijl wij maar een heel klein stokje hebben om uiteindelijk mee te kunnen slaan. Als je er een boete van €20 mln. opzet, moet je inderdaad een herenafspraak maken en niet dit soort dingen doen. Ik vond het verhaal van de heer Coonen vandaag niet in lijn met het verhaal van de CDA-fractie toen. Ik vond zijn bijdrage wel interessant, heel goed en af en toe ook heel grappig, maar niet consistent met hoe de CDA-fractie is omgegaan met de verkoop van Essent.

De *voorzitter*: Het woord is aan mevrouw Verstappen van de fractie van de Partij van de Dieren.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voorzitter! Een klein stokje om mee te slaan, dat vind ik wel een mooi

beeld. Ik wil dat graag onderschrijven. Er is al genoeg gezegd.

Hoewel wij ons niet hebben kunnen vinden in het besluit om de aandelen te verkopen, moeten wij er nu maar het beste van maken. Het lijkt ons inderdaad het beste om de bindende afspraken tussen Essent en RWE over duurzame investeringen goed te controleren en een stichting op te richten om die controle goed uit te voeren. Maar goed, met zo'n klein stokje!

Bij de naam van de stichting hebben wij onze bedenkingen. Wij zien liever een Nederlandse naam die recht doen aan de intenties: Stichting Essent Duurzame Ontwikkeling. Daarop doelde ik straks in mijn reactie op de inbreng van de heer Coonen van het CDA over bindende afspraken. Er is bindend afgesproken om in duurzame energie te investeren en duurzame energie te produceren. Deze bindende afspraak is echter vervolgens vertaald in een ambitie om 20% tot 25% hernieuwbare energie te produceren. De woorden duurzame ontwikkeling in de naam van de stichting dekken helemaal de lading niet van wat hier gebeurt. Ik zou willen kijken wat er eigenlijk gebeurt met die duurzame energie en met die intentie.

Het valt ons ook op dat investeringen in CO₂-reductie zullen worden gedaan met wederom een intentie om daardoor de CO₂-uitstoot te verlagen. Dat zou kunnen betekenen dat er wordt geïnvesteerd in ondergrondse CO₂-opslag; een techniek die erg omstrede is. Wij zouden graag zien dat deze techniek expliciet wordt uitgesloten in de beoogde investeringen.

RWE heeft de intentie om te investeren in een aardgasgestookte centrale in Moerdijk. Een aardgascentrale is geen duurzame investering. Wij zien liever dat RWE geld investeert in zonne-energie. Dat missen wij overigens in de plannen.

Verder gaat RWE onderzoek doen naar micro-wkk. De SER heeft al aangegeven dat micro-wkk geen efficiënte techniek is, zeker als het gaat om grote aantallen. Ook hier zouden wij liever zien dat RWE dat geld investeert in echt duurzame technieken in plaats van in het efficiënter gebruik van fossiele brandstoffen.

Er is inderdaad nogal wat te zeggen, zowel over de

wijze waarop dit nu wordt opgetuigd als over de inhoud. Het heet verdorie "duurzame ontwikkeling" terwijl hier maar 20% tot 25% duurzame energie centraal staat. Ik heb daar toch wel vragen bij. Wordt de term "sustainability development" gebruikt om te verstoppen dat het echt om duurzame en hernieuwbare energie moet gaan. Ik merk nogmaals op dat niet alle hernieuwbare energie per definitie ook duurzaam is. Ik denk bijvoorbeeld aan de mest.

De *voorzitter*: Het woord is aan mevrouw Jacobs.

Mevrouw *Jacobs* (GS;PvdA): Voorzitter! Uit de discussie blijkt dat het gaat om een zaak met een hele historie. Voor de helderheid van het besluit dat wij straks nemen, lijkt het mij goed om aan te geven dat het nu alleen gaat om het inrichten van de stichting die nodig is om te kunnen volgen hoe er invulling wordt gegeven aan de afspraken over duurzaam ondernemen. De Staten zeggen dat het ingewikkeld is. Inderdaad, de juridische constructie van een stichting is heel ingewikkeld, maar ondanks het feit dat het niet bevredigend is, moet ik het toch zeggen: het is in het duurzaamheidscontract gedetailleerd vastgelegd. Dat zat verwerkt in de stukken van april, mei en september.

Er zijn in de statuten heel veel juridische bepalingen die niet meer gewijzigd kunnen worden omdat zij letterlijk in het duurzaamheidscontract zijn opgenomen. De vertegenwoordigers in de Sustainability Development Council en het bestuur zijn zich ervan bewust dat zij zich gedegen en grondig moeten laten adviseren om daarmee de deskundigheid te verkrijgen die nodig is in die setting. Ik voeg eraan toe dat de huidige samenwerking met Essent ons wel het vertrouwen geeft dat de stichting haar werk zoals beoogd kan uitvoeren. Misschien is het aardig om nog even in herinnering te roepen dat vorige week het persbericht is uitgebracht dat men bij de Amercentrale waar nu 33% biograndstof bij wordt gestookt, gaat kijken of dat tot 50% kan worden opgehoogd. Dat is een belangrijke ontwikkeling.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voorzitter! Er komt een stichting die gaat kijken of er inderdaad

duurzaam geïnvesteerd wordt. Dat was immers een bindende afspraak. Gaat die stichting bijvoorbeeld controleren of er een aardgascentrale komt en of die goed functioneert? Hoe moet ik mij dat voorstellen?

Mevrouw *Jacobs* (GS;PvdA): Voorzitter! Mevrouw Verstappen gaat nu in op de inhoud, misschien omdat ik dat zelf ook even deed. Nu ligt het vormgeven van die stichting voor zodat wij de afspraken zoals die in het verleden zijn gemaakt, ook daadwerkelijk kunnen gaan volgen in de uitvoering.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Ik wil toch graag een reactie van de gedeputeerde. Er wordt een stichting opgetuigd die duurzame investeringen moet controleren en vervolgens wordt er maar 20% tot 25% duurzaam geïnvesteerd door RWE. Men houdt zich dus niet aan de bindende afspraken. Moeten wij ons nu houden aan deze stichting die die 20% moet controleren?

Mevrouw *Jacobs* (GS;PvdA): Mevrouw Verstappen, het is heel duidelijk. Er zijn heldere afspraken gemaakt over hoe die duurzaamheidsafspraken vorm krijgen en hoe wij dat kunnen controleren en volgen. Om daadwerkelijk actie te kunnen ondernemen is een stichting nodig. Die stichting moet er zijn om een voortgangsrapportage te kunnen maken en inzicht te krijgen in waar wij staan. Wij hebben het al in de commissie besproken maar ik wil het hier graag herhalen, ik kan natuurlijk toezeggen dat zodra er een voortgangsrapportage is wij die met de Staten zullen bespreken. Ik teken daarbij aan dat wij moeten bekijken of dat moet gebeuren in een openbare of in een vertrouwelijke vergadering. Zoals u weet, gaat het om grote beursgenoteerde bedrijven. Soms kan dit soort informatie gevoelig zijn. Die weging moeten wij dus maken. Wij zijn zeker bereid om daarover met de Staten verder te spreken. Die afspraken liggen ook al vast. Nu ligt het besluit om te komen tot die stichting voor.

De *voorzitter*: Ik stel voor dat wij meteen doorgaan. Ik kijk even of de Staten een tweede termijn

wensen.

De heer *Coonen* (CDA): Voorzitter! Wij hebben geen behoefte aan een tweede termijn. De evaluatie van Essent vindt te zijner tijd plaats. Dat deel van het debat kan dus daarheen. Ik heb al gezegd dat ik instem met het voorliggende besluit omdat dit een gevolg is van eerdere besluitvorming. Ik wens het college wijsheid toe bij de verdere invulling.

De heer *Schouten* (SP): Dank u wel, voorzitter.

De *voorzitter*: Heeft iemand anders nog behoefte aan een tweede termijn. Als dat niet zo is, stel ik voor dat wij gaan stemmen over het voorliggende besluit.

In stemming komt Statenvoorstel 52/10.

De heer *Coonen* (CDA): Voor.

De heer *Schouten* (SP): Tegen.

Mevrouw *Tsoutsanis-van der Koogh* (VVD): Voor. Voorzitter. Wij zijn voor deelname aan de stichting maar wel met de kanttekening dat er nog scherp naar de statuten moet worden gekeken.

De heer *Arkes* (PvdA): Voor.

De heer *Van Schoonhoven* (GroenLinks): Tegen. Voorzitter. Ook al zien wij de oprichting van een stichting als een voortvloeisel uit het Essent-debat, wij zijn niet tevreden over de vorm en inhoud die deze stichting heeft gekregen. Het is enigszins te vergelijken met een suikerspin: het lijkt heel veel massa maar als je erin hapt, blijkt het niets te zijn.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Tegen.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Tegen. Voorzitter. Juridisch hebben wij gezegd dat er een stichting moet komen. In die zin zijn wij voor, maar het voorliggende besluit is inhoudelijk zo dun, dat wij tegenstemmen.

De *voorzitter*: De leden van de fracties van D66 en de Brabantse Partij zijn afwezig.

Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van het CDA, de VVD en de PvdA voor dit voorstel hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat het is aangenomen.

Wij hebben vanochtend reeds besloten over de Statenvoorstellen nr. 50/10 en 55/10. Het is misschien passend om bij stuk nr. 55/10 de heer Van de Ven te danken voor zijn inzet in de commissie en de heer Dörr veel succes te wensen bij zijn werkzaamheden.

Ik stel voor dat wij meteen doorgaan. Ik heb geen informatie of u recent een pauze hebt gehad of daaraan toe bent. Ik hoor dat u genoeg pauze hebt gehad. Dan gaan wij verder.

Vragenuurtje

De *voorzitter*: Ik nodig de heer Vreugdenhil uit om zijn vragen aan het college te stellen. De term vragenuurtje is overigens wat misleidend. Ik stel voor dat u maximaal vijf minuten neemt en dat het college voor de repliek ook ongeveer die tijd neemt.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! Misschien moeten wij eens nadenken om er aan het begin van de vergadering een half uurtje voor te nemen, dan is de publieke tribune nog gevuld.

Wij hebben vragen over een artikel in het Brabants Dagblad van 29 september 2010. Daarin wordt melding gemaakt van de verplaatsing van een agrarisch bedrijf naar de Handelsesteeg in Gemert Bakel. Deze zaak maakt duidelijk dat er naast de lopende zaken die voor 1 oktober aangemeld moesten worden en de unieke gevallen zoals door GS aan de commissie gemeld, er via de rechter in de komende periode een reeks unieke unieke gevallen de Staten kunnen bereiken. Wij hebben over de gemelde zaak een enkele specifieke vraag en over de unieke unieke gevallen een aantal algemene vragen.

1. Klopt het dat de provinciale subsidie in de voornoemde casus formeel gekoppeld werd aan de uitbreidingslocatie in Hulst, maar in

werkelijkheid bedoeld was voor de verplaatsing van het bedrijf naar de Handelsesteeg?

2. Is de gesloten deal – in het artikel een juridisch handigheidje genoemd – volgens de regels gebeurd?
3. Is het college het met ons eens dat constructies waarvoor gekozen wordt bij verplaatsings-trajecten, transparant moeten zijn?
4. Hoe beoordeelt het college de gekozen constructie in termen van transparantie?

Dan de algemene vragen. Wij zien dat er via de rechter een aantal vragen naar de Staten kunnen komen. Nu de lopende zaken voor 1 oktober aangegeven moesten zijn, vragen wij het college of het kan aangeven met hoeveel en met welke bedrijven, niet zijnde lopende gevallen gemeld vóór 1 oktober, door de provincie de afgelopen jaren afspraken zijn gemaakt of overeenkomsten zijn gesloten, strijdig met het beleid dat vanaf 19 maart geldt, waarop ondernemers toch nog aanspraken kunnen maken. Kan het college een beeld geven van het financiële en bestuurlijke risico dat de provincie hierbij loopt?

Deze vragen stellen wij aan gedeputeerde Van Heugten.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Voorzitter! Ik wil allereerst een opmerking maken over de stellingname van de heer Vreugdenhil dat de lopende zaken vóór 1 oktober door de gemeenten voorgedragen moeten zijn. Ik weet niet waar hij dat vandaan haalt. In de verordening staat dat GS bevoegd zijn om tot 31 december van dit jaar ontheffingen te verlenen. Wij hebben er natuurlijk bij de gemeenten op aangedrongen dat zij zo snel mogelijk hun lopende zaken aanmelden, maar er wordt nergens de termijn van 1 oktober genoemd. Die datum is wel genoemd bij de extensiveringsgebieden waar een slot op de muur komt. Daar had men tot 1 oktober de gelegenheid om te besluiten of men wel of niet gebruik gaat maken van de resterende planologische ruimte. Het is naar mijn idee derhalve niet correct om in deze vragen de datum van 1 oktober op deze wijze te gebruiken.

Het bedrijf in Bakel is deelnemer aan de VIV-regeling. Het heeft oude locaties ingebracht en

gezocht naar een nieuwe locatie. Conform de regels is die nieuwe locatie door het bedrijf zelf aangedragen. Die ligt in Hulst in de provincie Zeeland. Conform de regels heeft de uitkering vanuit de VIV (Verplaatsing Intensieve Veehouderij) plaatsgevonden. Dat is volstrekt conform de verplaatsingsregeling: de oude locatie wordt gesloopt en afgebroken, de ondernemer draagt een nieuwe locatie voor, die wordt beoordeeld en als die goed bevonden wordt, kan de uitkering plaatsvinden.

Het antwoord op vraag 1 is dat er netjes volgens de regels is gewerkt. Wat vraag 2 betreft, ik ben het inderdaad met de heer Vreugdenhil eens dat de gekozen constructies transparant moeten zijn. Naar mijn idee is dat hier ook het geval. Daarmee heb ik ook vraag 3 beantwoord. De VIV is conform de regels toegepast.

Het antwoord op de vraag met hoeveel en met welke bedrijven, niet zijnde lopende gevallen, door de provincie in de afgelopen jaren afspraken zijn gemaakt en/of overeenkomsten zijn gesloten die strijdig zijn met het beleid dat vanaf 19 maart geldt, waar ondernemers aanspraak op kunnen maken, is nul.

Op de laatste vraag is mijn antwoord dat er geen risico aanwezig is.

De *voorzitter*: Ik geef de heer Vreugdenhil de mogelijkheid tot het geven van een reactie.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! Ik dank de gedeputeerde voor de beantwoording van onze vragen. Hij geeft vanuit de provincie een heel ander beeld op de situatie. Voor mij blijft wel het beeld bestaan dat ons op dit moment via de media of via andere kanalen nog veel gevallen bereiken. Ik begrijp uit de beantwoording dat er bij het college geen zaken bekend zijn c.q. lopen die buiten de gestelde regels vallen en straks via de rechter bij ons kunnen komen en wij eventueel te maken krijgen met grote schadeclaims.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Voorzitter! Bij de vaststelling van de regels hebben wij hier besproken dat het in een aantal gevallen wel zo

kan zijn dat de provincie aansprakelijk gesteld wordt voor schade. Denkt u even aan het feit dat wij nieuwvestiging in landbouwontwikkelingsgebieden gestopt hebben. Gemeenten hebben daar grondposities ingenomen en er moet een afboeking van de waarde plaatsvinden. Dit is een rechtstreeks gevolg van de inwerkingtreding van onze verordening. Die rekening kan wel eens bij de provincie terechtkomen.

Wat de afhandeling van zaken betreft, het is niet uitgesloten dat er ondernemers zijn die door het stellen van de grenzen zoals wij dat op grond van het besluit van 19 maart gedaan hebben, geconfronteerd worden met schade. Het kan zijn dat deze ondernemers de betreffende gemeente daarvoor aansprakelijk stellen en dat de gemeente op zijn beurt die weer doorspeelt naar de provincie. Dat is niet uitgesloten. Dat hebben wij hier een- en andermaal met elkaar besproken. Elke overheid is bevoegd om op enig moment nieuw beleid te formuleren, maar moet wel eventuele consequenties daarvan dragen. Dat is inherent aan onze besluitvorming.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Voorzitter! De heer Vreugdenhil is bij zijn vraagstelling uitgegaan van 1 oktober 2010. Die datum is genoemd in de commissie. Er bestaat ook nog een andere datum: namelijk 1 april. Die datum is op 19 maart regelmatig genoemd. De bedrijven die door wilden gaan in het buitengebied zouden zich vóór die datum aanmelden. Heeft het college daar een lijst van?

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): De datum van 1 april kan ik in geen enkel opzicht met iets associëren. Wij hebben hier op 19 maart het debat gevoerd. Vervolgens is een voorbereidingsbesluit getroffen dat ertoe strekte dat op 20 maart een aantal zaken niet meer konden. Wij liepen daarmee vooruit op de vaststelling van de verordening die op 1 juni in werking getreden is.

De *voorzitter*: Ik denk dat de heer Wagemakers doelt op de bedrijfsontwikkelingsplannen die bij de gemeenten moeten worden ingediend.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Voorzitter! Ik doelde niet op een provinciale regeling. De ondernemers moesten vóór 1 april aangeven of zij hun bedrijf wilden doorzetten. Die lijsten zouden toch zo langzamerhand bekend moeten zijn.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Bedrijven hebben bij de gemeenten hun bedrijfsontwikkelingsplannen moeten indienen. De gemeenten hebben die al verzameld. Wij hebben gevraagd of wij van de gemeenten die informatie konden aftappen. Inmiddels hebben wij van een groot aantal gemeenten de resultaten van die bedrijfsontwikkelingsplannen binnen maar nog niet van allemaal. In de volgende commissievergadering zullen wij de stand van zaken doorgeven.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voorzitter! Ik kom nog even terug op de vraag van de heer Vreugdenhil. Wat gebeurt er als het bedrijf niet naar Hulst gaat en zich nergens vestigt of op een andere locatie dan Hulst?

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Zover mijn kennis over de VIV-regeling reikt, komt de ondernemer in aanmerking voor een subsidie als hij twee dingen doet, namelijk zijn oude bedrijf opruimt – de stallen sloopt en het bedrijf op de oude locatie beëindigt – en een nieuwe locatie aandraagt die door ons wordt voorzien van het keurmerk dat deze geschikt is voor hervestiging. Er is nog een aantal andere voorwaarden, maar deze twee zijn de voornaamste voorwaarden waaraan een ondernemer moet voldoen om in aanmerking te komen voor deze subsidie. Waar de nieuwe locatie kan liggen, is niet vooraf bepaald bij het aangaan van deze subsidieregeling. De ondernemer kan hierin zelf een keuze maken. Pas als er een locatie gevonden is waarmee wij hebben kunnen instemmen, kan tot betaling worden overgegaan. De ondernemer heeft de locatie in Hulst voorgedragen. Die is door ons geaccepteerd en er heeft inmiddels betaling van de VIV-subsidie plaatsgevonden. Daarmee is wat ons betreft de regeling conform de voorwaarden toegepast.

De heer *Martens* (GroenLinks): Er is dus geen

sprake van een ontbindende voorwaarde dat de ondernemer het geld moet teruggeven als hij de locatie in Hulst niet gaat gebruiken, helemaal stopt met zijn bedrijf of ergens anders heengaat, bijvoorbeeld naar de Handelsesteeg?

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Ik ken niet precies alle voorwaarden, maar het bedrijf moet gestart zijn op de nieuwe locatie en dat is ook gebeurd. De ondernemer heeft dus zijn oude bedrijf verplaatst naar de nieuwe locatie. Of dat hij op de nieuwe locatie twintig jaar blijft zitten of twintig maanden, volgens mij is daarover niets in de regeling opgenomen, althans, ik durf niet met zekerheid te zeggen of er een bepaalde termijn genoemd wordt in die regeling.

De heer *Martens* (GroenLinks): Volgens mijn informatie is het bedrijf nog niet gestart in Hulst, maar misschien is er een achterstand in de communicatie.

De voorzitter: Ik kijk rond. Niemand verder over dit onderwerp? De vragen zijn beantwoord.

Voor de tweede vraag die voor dit vragenuurtje is ingediend, geef ik nu het woord aan de heer Ten Harmsen van der Beek.

De heer *Ten Harmsen van der Beek* (VVD): Voorzitter! Op basis van de openbare besluitenlijst waarin een opmerking van het college staat over de uitvoering van het amendement over het bibliotheeknetwerk dat wij bij de behandeling van de Agenda van Brabant hebben ingediend en dat is aangenomen door PS, menen wij reden te zien om het college te vragen waarom er staat wat er staat. Van bepaalde opmerkingen hebben wij het vermoeden dat deze niet dezelfde strekking hebben als het amendement. Op basis van de aangekondigde vraag en contact dat ik daarover met de griffie heb gehad, is door de griffie de notitie die het college heeft verspreid zodanig snel naar ons toegekomen dat wij daarover vandaag konden beschikken, met daarbij de opmerking dat die geagendeerd staat voor 22 oktober als wij o.a. over de begroting spreken.

Wij hebben wel wat moeite met de slotconclusie

van die notitie. Wij hebben natuurlijk niet op basis van dit stuk onze vragen gesteld. Eerlijk gezegd hoopte ik dat het stuk mijn vragen zou wegnemen en dat ik dan tegen u zou kunnen zeggen: wij gaan over tot de orde van de dag. Ik twijfel nu want de inhoud van het stuk roept bij ons meer vragen op dan wij gehoopt hadden. Dat stemt ons een beetje bezorgd, voorzitter, vooral omdat wij het college opgeroepen hebben tot overleg met het veld. In dit stuk staat dat het veld nogal negatief gereageerd heeft op het voorstel van het college. Wij vinden dit meer dan een bespreking in het vragenuurtje waard, maar 22 oktober is te laat want dan moeten wij besluiten nemen. Ik kan mij herinneren dat wij bij de bespreking van de Agenda van Brabant het verwijt kregen dat wij de commissievergadering aan het overdoen waren. Ik zou dat willen voorkomen door voor te stellen dat wij dit stuk agenderen voor de commissievergadering van 8 oktober aanstaande. Ik weet niet of de voorzitter van de commissie dat een goed idee vindt, maar ik vind wel dat wij als Staten er recht op hebben om gedegen van gedachten te wisselen met het college. Voorzitter. Ik kijk even naar u of dit een haalbare oplossing is.

De voorzitter: Mijnheer Ten Harmsen van der Beek, ik heb intussen even naar de voorzitter van de commissie gekeken. Uit een non-verbaal signaal maak ik op dat bespreking op 8 oktober mogelijk is. Dat lijkt mij dan dienstiger.

De heer Ten Harmsen van der Beek (VVD): Dat is heel fijn, voorzitter. Ik zou het wel waarderen als wij dan wat meer onderleggers krijgen dan alleen deze notitie. Ik wil graag meer inzicht in de reactie van het Provinciale Bibliotheeknetwerk.

De voorzitter: Mag ik u voorstellen even een aanvullende briefje voor het college te maken met die elementen die u nog nodig heeft om de bespreking op 8 oktober vruchtbaar te laten zijn. Dan zullen wij aan de gedeputeerde die hier nu niet aanwezig is, vragen om u zo snel mogelijk van de gevraagde informatie te voorzien. Het college was overigens bereid om nu met u hierover te spreken, maar ik denk dat uw voorstel een beter

voorstel is om de verdere beraadslaging op 8 oktober in de commissie te doen plaatsvinden.

De heer Ten Harmsen van der Beek (VVD): Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dan kunnen wij thans overgaan tot de behandeling van twee moties vreemd aan de orde van de dag.

Mevrouw Geeraedts (VVD): Mijnheer de voorzitter, zou u de vergadering misschien vijf minuutjes willen schorsen?

De voorzitter: Dat wil ik heel graag doen.

De vergadering wordt vijf minuten geschorst.

Motie 1 vreemd aan de orde van de dag

De voorzitter: Wij beginnen met een motie vreemd aan de orde van de dag nr. M1, ingediend door de fractie van het CDA. De motie is ondertekend door de leden Van der Doelen, Van Vught en mw. Kerkhof-Mos. Daarna behandelen wij een motie vreemd aan de orde van de dag die stuk nr. M4 heeft gekregen en die ondertekend is door de fracties van de VVD, de PvdA, de ChristenUnie-SGP en de SP.

Ik geef het woord aan mevrouw Kerkhof.

Mevrouw Kerkhof-Mos (CDA): Voorzitter! De motie spreekt voor zich. Iedereen die haar leest weet waarover het gaat. Misschien is het goed als ik nog een korte toelichting geef.

Iedereen weet dat wij op 19 maart forse beleidswijzigingen hebben ingezet met betrekking tot de intensieve veehouderij. Dat heeft grote gevolgen in het veld. Dat is een van de redenen waarom een meerderheid van deze Staten in dat debat aandacht heeft gevraagd voor lopende zaken. Zoals in de commissievergadering van 21 mei bleek, bestaan de lopende zaken uit een aantal te karakteriseren gevallen. Het college van GS heeft ook op 21 mei aan de commissie een voorstel gedaan over de wijze waarop daarmee wordt omgegaan. Een meerderheid heeft toen ook

gesignaleerd dat er ook nog ongeveer 150 "overige gevallen" waren. Het college heeft geen voorstel gedaan om die op de een of andere wijze af te wikkelen. Het zat ons en anderen dwars dat wij daarvan geen precies beeld hadden. Wij hebben het college gevraagd om dit in beeld te brengen en een voorstel te doen voor de afwikkeling. Wij hebben brieven gekregen over een aantal schrijnende gevallen en zijn van mening dat GS die gevallen niet gewoon kunnen laten hangen.

Voorzitter. Afgelopen vrijdag hadden wij in de commissie weer lopende zaken aan de orde, o.a. de unieke gevallen. Sinds die tijd is het in het veld zeer, zeer onrustig. Daarvoor trouwens ook al, want de betreffende mensen weten vaak niet waar zij aan toe zijn. Er is sprake van verwarrende berichtgeving, er zijn allerlei proefballonnetjes opgelaten en er is ook verwarring bij diverse gemeenten. In onze motie wordt verwezen naar een motie ingediend in de gemeenteraad van Oirschot waaruit blijkt dat de raad niet weet waartoe zij wel en niet bevoegd is. Er bestaat onzekerheid en grote commotie bij de ondernemers, soms ook paniek. Wij krijgen daar telefoontjes en brieven over. Al met al hebben wij de sterke behoefte om alle nog spelende kwesties in beeld te krijgen. Welke ontheffingen zijn er inmiddels verschaft voor lopende zaken? Welke aanvragen voor ontheffing zijn ingediend? Wij willen ook zien hoe de groep autonome uitbreiders eruit zien.

Voorzitter. Op 19 maart zijn belangrijke beleidswijzigingen in gang gezet. Wij zijn niet zonder meer bereid om de belangrijke intenties die wij toen hebben uitgesproken terzijde te leggen. Wij willen een zorgvuldige afweging kunnen maken en niet zomaar alles accepteren wat met het college is afgesproken. Wij willen alles rustig wikken en wegen, juist om een balans te vinden tussen wat wij een ondernemer aandoen en wat wij in dat belangrijke debat hebben besloten.

De heer *Heijmans* (SP): Voorzitter! De inhoud van de motie is heel netjes; PS willen graag goede informatie van dit college. Hoe duidt mevrouw Kerkhof het feit dat zij dit met een motie moet vragen? Waarom kunnen de fracties niet gewoon

tegen het college zeggen: wij willen dit en dat weten? Dan behoren GS ervoor te zorgen dat die informatie bijtijds beschikbaar is. Nu wordt PS gevraagd die informatie op 8 oktober beschikbaar te stellen. Dat betekent dat zij slechts een week de tijd daarvoor hebben. Kan mevrouw Kerkhof een en ander duiden?

Mevrouw *Kerkhof-Mos* (CDA): Voorzitter! Ik moet de heer Heijmans eerlijk bekennen dat ik dit gewoon in het vragenuurtje had willen doen. Maar omdat ik gistermorgen bij de tandarts moest zijn, was ik een uur te laat met het indienen van mijn vragen bij de griffie.

De *voorzitter*: Zo hoor je nog eens wat!

Mevrouw *Kerkhof-Mos* (CDA): De griffie zei dat het niet meer kon en toen heb ik onmiddellijk gegrepen naar het middel van de motie om mijn vragen alsnog aan GS te stellen. Zo stoffelijk is het motief; neemt u mij niet kwalijk.

De heer *Heijmans* (SP): Voorzitter! Dan blijft het voor mij nog steeds de vraag waarom het met een motie vreemd aan de orde van de dag moet. Dat doet mij bijna veronderstellen dat de indieners er van uitgaan dat het college het niet wil; dat zij het college ertoe moeten dwingen.

Mevrouw *Kerkhof-Mos* (CDA): Nee, nee. Wij hebben op 24 september een vergadering van de commissie gehad. De hele week hebben de kranten bol gestaan van verwarring en commotie en er zijn proefballonnen opgelaten. Dat heeft veel onrust veroorzaakt. Dat is ons ook ter ore gekomen en niet alleen ons zo hebben wij inmiddels begrepen. Het is goed dat er op korte termijn duidelijkheid komt. Vandaar dat wij het college nu vragen ons op 8 oktober duidelijkheid te verschaffen.

De heer *Van der Burgt* (VVD): Voorzitter! Het verwondert ons ook dat het CDA nu met die motie komt. Wij hebben afgelopen vrijdag in de commissie aan de gedeputeerde gevraagd om de definitie van "een lopende zaak" op papier te zetten. Het CDA was de enige partij die dat

verzoek niet steunde. Het is erg vreemd dat nu door die partij deze motie vreemd aan de orde van de dag wordt ingediend.

Mevrouw *Kerkhof-Mos* (CDA): Voorzitter! De heer Van der Burgt weet dat wij op 21 mei al tegen de gedeputeerde hebben gezegd dat wij een beeld wilden van de resterende overige zaken. Wij hebben gevraagd om die in te delen in categorieën zodat wij die kunnen wikken en wegen. De heer Van der Burgt kan het verslag erop nalezen. Wij houden er niet van om iets twee keer te vragen, tenzij daartoe een maatschappelijke noodzaak bestaat. Wij vonden dat dit deze week het geval was.

De *voorzitter*: Ik stel voor dat wij nu over gaan tot de behandeling van de vraag. Dat betekent dat de fracties de gelegenheid krijgen om op de motie te reageren en daarna zal het college dat doen.

Mevrouw *Slegers* (SP): Voorzitter! Volgens ons dient hier een stap aan vooraf te gaan, namelijk het vaststellen van wat een lopende zaak is. De afgelopen maanden wordt onze fractie, en de andere fracties ongetwijfeld ook, bedolven onder vragen van gemeentebesturen, ondernemers, bewoners van het landelijk gebied etc. om duidelijkheid te scheppen. Dat moet nu echt gebeuren! Ik meen dat het CDA niet anders kan dan het daarmee eens zijn. Voordat wij gaan praten over ontheffingen, moeten wij eerst vaststellen wat een lopende zaak is. Daarom kunnen wij deze motie vooralsnog niet steunen. Ik denk wel dat wij allemaal dezelfde intentie hebben.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Voorzitter! Mevrouw Slegers van de fractie van de SP heeft het keurig verwoord. Wij hebben hetzelfde probleem. Ik ben een van degenen die een proefballonnetje hebben opgelaten – om de termen van het CDA maar te hanteren – want het leek ons wel eens goed dat er wat ontwikkelingen gingen plaatsvinden in deze zaak. Kennelijk werkt zo'n proefballonnetje. Op zich is de motie prima, daar gaat het niet om, maar het is inderdaad wat merkwaardig dat er een overzicht gevraagd wordt van ontheffingen

lopende zaken als wij niet weten wat een lopende zaak is. Dat willen wij graag op korte termijn duidelijk hebben. Vandaar dat een aantal andere partijen een motie heeft ingediend waarin zij zelf het initiatief hebben genomen om dat begrip te omschrijven en dat willen wij hier aan de Staten voorleggen.

De *voorzitter*: Dat is bij de volgende motie aan de orde.

Ik geef nu het woord aan de heer Wagemakers van de fractie van de Partij van de Arbeid.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Voorzitter! Wij moeten het CDA bedanken. Mevrouw Kerkhof heeft zojuist in haar inbreng een aantal zaken genoemd. Haar verhaal klopt als een bus. Ik zou er iets aan willen toevoegen, namelijk de verwarring die ontstaan is in mei. Mevrouw Kerkhof verwijst terecht naar de verslagen. Wij hebben een en ander nagevraagd bij de diverse partijen. Die hebben een eigen lezing; dat kan gebeuren. Op 9 juli hebben wij hier een kort debat gevoerd naar aanleiding van een motie vreemd aan de orde van de dag. Omdat wij van mening verschilden, hebben we die motie aangehouden. Alle indieners vonden dat een juiste beslissing. Afgelopen vrijdag hebben wij er nog eens over gesproken. Ongeveer Statenbreed wilden wij het hebben maar het kwam niet. Mevrouw Kerkhof heeft gelijk dat wij op 19 maart criteria gesteld hebben en op 21 mei een en ander afgesproken. Daarna is er een meningsverschil ontstaan over het begrip "lopende zaak". Wat wordt aangemerkt als een "lopende zaak"? Als een man morgenvroeg bij de gemeente komt en zegt dat hij het al jaren van plan was, wordt dat beschouwd als een lopende zaak? Ik geef een voorbeeld. Bij Albert Heijn staan mensen in de rij voor de kassa om af te rekenen. De kassa wordt gesloten. De cassière wijst iemand aan in de rij en zegt iedereen die achter deze persoon staat, kan niet meer bij deze kassa afrekenen. Ervoor staan de lopende zaken, erachter niet meer. Hiermee wordt een criterium gegeven aan het begrip lopende zaak. Het gaat niet over rood, oranje, groen, dik of dun, het tijdspad is belangrijk. Volgens ons zit hier een cruciaal meningsverschil.

De heer *Heijmans* (SP): Voorzitter! Het is misschien een beetje vreemd: ik stel een vraag aan de heer Wagemakers maar doe tegelijkertijd min of meer ook een voorstel van orde.

Ik hoor tot nu eigenlijk alle fracties zeggen dat er criteria moeten komen voor "lopende zaken". In de tweede motie vreemd aan de orde van de dag wordt een omschrijving gegeven van wat een "lopende zaak" is. Zou het niet verstandig zijn om te kijken of er voor die tweede motie een meerderheid is? Als dat zo is, denk ik dat de motie van de fractie van het CDA unaniem wordt aangenomen.

Wilt u mij steunen in een voorstel van orde om eerst de tweede motie vreemd aan de orde van de dag te behandelen en vervolgens de motie van het CDA?

De heer *Wagemakers* (PvdA) Voorzitter. Wie zijn wij om de nestor van deze Staten dit te onthouden?

De *voorzitter*: Ik snap uw verzoek, mijnheer Heijmans. Dat kan inderdaad alleen maar als een meerderheid van uw Staten dat voorstel steunt. Als de heer Heijmans dat voorstel doet, leg ik dat graag aan de Staten voor. De huidige regeling van werkzaamheden voorziet daar niet in. Het kan louter gebeuren via een aangenomen ordevoorstel. Wilt u over dit voorstel stemmen?

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Het lijkt mij een prima voorstel, voorzitter.

De *voorzitter*: Ik kijk even rond. Is er iemand tegen dit voorstel?

Mevrouw *Kerkhof-Mos* (CDA): Ik ben daar niet erg gelukkig mee, voorzitter. Ik zal uitleggen waarom. In de motie van de fracties van de VVD, de PvdA, de ChristenUnie-SGP en de SP wordt als het ware de kwestie lopende zaken met een criterium ingevuld, namelijk "een zaak, waarvoor vóór 20 maart 2010 een schriftelijke aanvraag is ingediend tot verplaatsing van een intensieve veehouderij naar een concrete locatie en waarvan het college van burgemeester en wethouders c.q. de raad vóór 20 maart schriftelijk te kennen heeft gegeven

zijn medewerking te verlenen." Ongeacht welk soort megastal het is, daaraan wordt dus medewerking verleend. Dat gaat ons in het licht van de besluitvorming op 19 maart te ver. Wij kunnen daarvan de consequenties op dit moment absoluut niet overzien. Wij hebben liever eerst inzicht in alle zaken en wij willen een voorstel van het college hoe met die lopende zaken wordt omgegaan, welke regelgeving daarvoor wordt gehanteerd en welke argumenten c.q. criteria daarbij worden gehanteerd. Wij hebben er behoefte aan om dit heel zorgvuldig te wikken en te wegen.

De heer *Heijmans* (SP): Voorzitter! Ik snap mevrouw Kerkhof wel. Zij wil natuurlijk voorkomen dat het begrip "lopende zaken" ingevuld wordt zoals een meerderheid van deze Staten vindt dat het moet worden ingevuld. De vraag is niet of zij het eens is met de motie van VVD, PvdA, ChristenUnie-SGP en de SP, maar de vraag is of zij het niet logisch vindt om eerst in een motie een criterium op te nemen van wat een lopende zaak is en vervolgens te beslissen over de vraag of wij het college vragen om die lopende zaken boven tafel te halen. Dat ligt voor. Het gaat er niet over of mevrouw Kerkhof het inhoudelijk met het criterium eens is.

Mevrouw *Kerkhof-Mos* (CDA): Voorzitter! Als de meerderheid dat vindt, dan vindt zij dat. Ik ben daar niet gelukkig mee en ik denk dat ik de mening van de hele CDA-fractie vertolk.

De *voorzitter*: Zijn er andere fracties tegen dit voorstel?

Ik zie dat dit niet het geval is. Dan kan ik niet anders dan constateren dat het ordevoorstel is aangenomen.

Motie 4 vreemd aan de orde van de dag

De *voorzitter*: Als gevolg van het aannemen van een ordevoorstel van de heer Heijmans beginnen wij nu met de behandeling van de tweede motie vreemd aan de orde van de dag. Die motie heeft nr. M4.

De behandeling van motie M1 is dus afgebroken na het commentaar van de heer Wagemakers. Enkele fracties en de gedeputeerde hebben nog niet gereageerd. Vanwege de samenhang der dingen kan ik mij overigens voorstellen dat de gedeputeerde bij de beantwoording van de vragen die rijzen over motie M4 niet eraan kan ontkomen om wellicht ook iets over motie M1 te zeggen. Zo ingewikkeld is het nu eenmaal.

Ik vraag degenen die motie M4 hebben ingediend, de persoon aan te wijzen die het woord voert bij de presentatie van deze motie.

Het woord is aan de heer Van der Burgt van de fractie van de VVD.

De heer *Van der Burgt* (VVD): Voorzitter! Ik onderschrijf dat het een moeilijke zaak is. Deze motie vreemd aan de orde van de dag is ingediend door de fracties van de VVD, de PvdA, de ChristenUnie-SGP en de SP.

Voorzitter. Het artikel in het Brabants Dagblad van vandaag 1 oktober waarin de VVD een stevig pleidooi houdt voor een definitie van het begrip lopende zaak en voor heldere regels in het verplaatsingen intensieve veehouderij, zal u niet zijn ontgaan. Die heldere regels zijn nodig om duidelijkheid te scheppen naar agrariërs, burgers en bedrijven.

Verschillende keren hebben wij GS gevraagd de criteria op schrift te stellen waaraan een lopende zaak moet voldoen. Wij moeten constateren dat dit tot op heden nog steeds niet is gebeurd.

Voor de vakantie was er al grote verwarring in deze Staten over de lopende zaken toen door ons een motie vreemd aan de orde van dag werd ingediend. Wij hebben die motie aangehouden. Tot onze grote teleurstelling is deze verwarring in de commissievergadering van 24 september jl. niet weggenomen. Wij hebben daarom samen met de eerder genoemde partijen nu een motie vreemd aan de orde van de dag ingediend waarin wij zelf criteria hebben geformuleerd om een einde te maken aan de nu al maanden durende onduidelijkheid over wat wij verstaan onder een lopende zaak: een lopende zaak is een zaak waarvoor vóór 20 maart 2010 een schriftelijke aanvraag is ingediend tot verplaatsing van een

intensieve veehouderij naar een concrete locatie en waarvan het college van burgemeester en wethouders c.q. de raad vóór 20 maart schriftelijk te kennen heeft gegeven zijn medewerking te verlenen. In de Verordening Ruimte is een regeling opgenomen voor het verlenen van ontheffingen van lopende zaken in het kader van verplaatsingen van intensieve veehouderijen. In die verordening wordt echter niet gesproken over de categorie lopende zaken die betrekking heeft op uitbreiding van intensieve veehouderij op bestaande locaties. Die zaken heeft de provincie inmiddels geïnventariseerd.

Teneinde snel duidelijkheid te creëren voor agrariërs, omwonenden en gemeenten is het van belang om op korte termijn met een regelgeving te komen voor alle categorieën lopende zaken. Daarom stellen wij voor om ook de categorie uitbreiding intensieve veehouderij op bestaande locaties in de verordening op te nemen en daarmee niet te wachten tot een onzeker moment in de toekomst.

Na 1 januari 2011 kunnen geen aanvragen voor ontheffingen voor lopende zaken in welke categorie dan ook meer worden ingediend. In de toelichting op de verordening staat echter dat GS ontheffingen tot verplaatsing van een intensieve veehouderij voor 1 januari 2011 kan verlenen. Dat kan dus niet. De rechter in Den Bosch heeft daarop afgelopen woensdag fjntjes gewezen in de zaak-Gemert. Bovendien is geen rekening gehouden met de gevolgen van rechterlijke procedures tegen ontheffingsbesluiten. Daarom stellen wij voor de verordening op dit punt te wijzigen en op te nemen dat het college van burgemeester en wethouders c.q. de raad tot 1 januari 2011 aanvragen voor ontheffingen in geval van lopende zaken bij Gedeputeerde Staten kan indienen en GS daarna kunnen besluiten.

De *voorzitter*: Ik geef het woord aan mevrouw Kerkhof van de fractie van het CDA.

Mevrouw *Kerkhof-Mos* (CDA): Voorzitter! Ik begrijp het betoog van de heer Van der Burgt maar heb wel een paar vragen aan hem. Ik wist trouwens niet dat de provincie de overige lopende

zaken al heeft geïnventariseerd. Dat is ons nooit officieel gerapporteerd, misschien heeft de heer Van der Burgt dat ergens opgevangen. Hij zegt dat iemand een schriftelijke toestemming moet hebben van het college van burgemeester en wethouders of van de gemeenteraad.

Wat doet de heer Van der Burgt in het geval dat iemand die al jaren bezig is en een mondelinge toestemming heeft van het gemeentebestuur? Dat is toch ook rechtsgeldig? Ik wil daar duidelijkheid over.

Er wordt voorgesteld de verordening zodanig te veranderen dat wordt bepaald dat men vóór 1 januari 2011 een ontheffingsaanvraag ingediend moet hebben. Voor de voordracht is men afhankelijk van het gemeentebestuur en wij weten allemaal dat gemeenten heel veel moeite hebben om al die dossiers op tijd klaar door te lichten en eventueel bij de provincie voor te dragen. Als het gaat om serieuze zaken die door omstandigheden de datum van 1 januari 2011 niet kunnen halen, vinden wij dat hier moet gelden dat nood wetten breekt en dat er alsnog ontheffing moet worden verleend. Wij vragen hiervoor begrip. In zo'n geval mag een ondernemer niet de dupe worden.

De heer *Van der Burgt* (VVD): Voorzitter! In de motie staat dat er sprake moet zijn van een schriftelijke bevestiging. Wij menen dat het voor GS en voor ons onmogelijk is mondelinge afspraken te toetsen.

Mevrouw *Kerkhof-Mos* (CDA): Voorzitter! De gemeente moet toch ontheffing vragen aan de provincie en moet dus aantonen of er iets al dan niet is afgesproken? Dat is toch ook rechtsgeldig?

De heer *Van der Burgt* (VVD): Ik neem aan dat een gemeente dit schriftelijk vastlegt.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voorzitter! Kan mevrouw Kerkhof aangeven hoe haar fractie wil verifiëren of het klopt dat het al zo lang geleden mondeling is afgesproken zonder dat het ooit schriftelijk is vastgelegd of in de raad besproken of wat dan ook? Voor hetzelfde geld maak ik vandaag een afspraak met de gemeente. De gemeente zegt:

Voor jou Birgit doen wij het even anders, wij zeggen tegen de provincie dat wij het vorig jaar al hebben afgesproken. Hoe kan dat ontmaskerd worden?

Mevrouw *Kerkhof-Mos* (CDA): Ik ga er vanuit dat ook de lokale overheid een betrouwbaar bestuur is. Het zou bijvoorbeeld kunnen worden aangetoond aan de hand van een gespreksverslag. In mijn gemeente was het gebruikelijk een gespreksverslag te maken als je afspraken maakte met een ondernemer. Nogmaals, als de gemeente zegt dat zij met een ondernemer een bepaalde afspraak heeft gemaakt, vind ik het niet aan Provinciale Staten om dat in twijfel te trekken.

Mevrouw *Slegers* (SP): Ik vind dat wel. Mevrouw Kerkhof zegt dat wij er toch van uitgaan dat de gemeente een betrouwbare overheid is. De praktijk leert dat je daar niet altijd van kunt uitgaan. Wie is dan de gemeente? Wie heeft een afspraak gemaakt aan een keukentafel? Wie heeft een toezegging gedaan? Soms is dat een wethouder geweest, al dan niet gemandateerd, soms is het een ambtenaar geweest, soms een gemeenteraad. Het is iedere keer anders. Dan ben je dus bezig met willekeurige besluitvorming, schimmig en niet transparant. Het is vaak alleen transparant voor degene die de toezegging heeft gedaan of de afspraak heeft gemaakt en de agrarische onderneming die de ontvangende partij is. Alle andere betrokkenen en belanghebbenden in die gemeente weten niet wat er afgesproken is, wanneer, waarom en of dat rechtsgeldig en democratisch gelegitimeerd is. Dat moet eens een keer afgelopen zijn. Daarom willen wij met deze motie duidelijkheid scheppen.

De *voorzitter*: Mevrouw Slegers, ik stel voor dat iedereen commentaar levert in zijn of haar termijn en dat wij daarna de gedeputeerde aan het woord laten, anders gaat het te lang duren.

Mijnheer Van der Burgt, u heeft de vragen beantwoord?

De heer *Van der Burgt* (VVD): Voorzitter! Deze discussie maakt helemaal duidelijk waarom wij steeds hebben gevraagd wanneer er sprake is van

een lopende zaak.

Ik wil nog graag een antwoord geven op de vraag van mevrouw Kerkhof over mijn opmerking dat de lopende zaken geïnventariseerd waren. Ik heb dat opgemaakt uit de commissiestukken. Daarbij zat een brief aan de gemeenten waarin stond dat zij vóór 15 september de zaken van autonome uitbreiding moesten melden.

De *voorzitter*: Als mevrouw Slegers er nog prijs op stelt, is nu het woord aan haar.

Mevrouw *Slegers* (SP): Voorzitter! Voor elke burger gelden termijnen, dus ook voor agrarische ondernemers. Er kan altijd een hardheidsclausule worden ingebouwd. Volgens mij moet het zo simpel zijn. Er moet geen verschil gemaakt worden tussen burgers.

De *voorzitter*: Het woord is aan de heer Wagemakers van de fractie van de PvdA.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Voorzitter! Op 19 maart hebben wij dat fameuze debat gevoerd over de megastallen. Dat is in de breedte getrokken naar de reconstructie. Er zijn bestuurlijke afspraken gemaakt, er zijn beslissingen genomen over verwevingsgebieden, LOG's en extensive-ringsgebieden. Er zijn maten gegeven, beperkingen opgelegd en er zijn dingen stilgezet; waarvan akte! Ik heb geen behoefte om het verslag erop na te slaan, maar ik wil even de toon van dat debat laten horen. Tijdens dat debat zei mevrouw Geeraedts in twee octaven hoger: ik wil alle lopende zaken zien; en een paar minuten later: en wel gecategoriseerd. Zij heeft toen gevraagd of het ging om de borrel bij de wethouder of om alle MER-vergunningen die nodig zijn. Hier zit volgens ons het punt. Het is bijna niet te lezen, maar ik heb eens uitgezocht wat een ondernemer moet doen. Hij moet ongeveer 25 stappen zetten voordat hij uiteindelijk de vergunning heeft en voordat hij de stenen kan stapelen: De WRO, milieu, etc. Het is heel veel, ik hoef het hier niet uit te leggen. Een ondernemer begint met aan te bellen bij het gemeentehuis. Meestal heeft hij een bouwtekening op zak en vraagt de gemeente om

daaraan mee te werken. Meestal is dat ambtelijk. Ik schets een normale procedure ruimtelijke ordening. Iedereen moet daaraan meedoen; geen uitzonderingen in de wereld. Uiteindelijk zal het college die ondernemer behandelen zoals iedereen behandeld wordt. Hij krijgt een brief waarin staat of de gemeente wel of niet aan het verzoek wil meewerken. Hoe gaat dat in de praktijk? Als een ondernemer "nee" als antwoord krijgt, wacht hij vier jaar totdat er een nieuwe raad zit en is het antwoord "ja" dan zet hij samen met de ambtenaren de zaak in beweging. De hier aanwezige ambtenaren die zich dagelijks bezighouden met de ruimtelijke ordening zullen dit volledig beamen. Dit is de usance.

Op 19 maart hebben wij ook gezegd dat het niet zo kon zijn dat alle borrels die deze week zijn gedronken – ik zeg het een beetje gekscherend maar ik bedoel het serieus – meteen lopende zaken zijn. Wij hebben vanaf 19 maart gevraagd naar de lopende zaken. Omdat het eigenlijk niet tot ons werk behoort, hebben wij het eerst overgelaten aan het college. Ondanks stemverheffing in deze zaal hebben wij de informatie niet gekregen. Afgelopen vrijdag is het ook niet gelukt in de commissievergadering. Dus doen wij het zelf; vandaar deze motie.

Wie is een serieuze aanvrager? Iemand die het serieus indient. Om geen vergissing te krijgen, wij spreken niet alleen over aan welke eisen een aanvraag moet doen maar ook over wanneer die aanvraag moet zijn ingediend. Over de rest zijn wij het allemaal eens, maar het tijdstip geldt. Ik zeg het nu een beetje overdreven: het kan niet zo zijn dat morgen iemand naar het college van B&W komt en zich een lopende zaak noemt!

De *voorzitter*: Het woord is aan de heer Martens van de fractie van GroenLinks.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voorzitter! Elke Brabander heeft behoefte aan duidelijkheid in dezen; zowel de ondernemer die zijn bedrijf wil ontwikkelen als betrokkenen die in de buurt van een bestaand of toekomstig bedrijf zitten. Het is inderdaad onszelf aan te rekenen dat wij dit hebben laten sloffen. De heer Wagemakers gaf een

goede samenvatting van hoe een en ander het laatste halfjaar verlopen is. Wij zijn daarom blij dat deze motie hier nu voorligt.

Ik heb nog een vraag aan de indieners over wat staat bij het tweede gedachtestreepje van de constatering: de autonome uitbreidingen. Zoals het er staat, is het een uitbreiding van de huidige ontheffingsmogelijkheden. Ik zou de indieners de suggestie willen doen om bij autonome uitbreidingen de definitie van stuk RM-1568 van 21 mei toe te voegen. Daarin staat dat met autonome gevallen worden bedoeld diegenen die al verplaatst zijn maar hun bouwblok nog willen afronden; dus die bedrijven die inderdaad geld uit de VIV-regeling hebben gehad, al verplaatst waren op 19 maart maar de toezegging hadden gekregen dat zij hun bedrijf verder mochten uitbreiden. In dat stuk worden ongeveer twintig gevallen benoemd. Dat is iets anders dan alle autonome gevallen. Dat zouden er ongeveer 120 zijn, zo staat in datzelfde stuk.

De heer *Van der Burgt* (VVD): In de commissiestukken van 21 mei staan die reeds verplaatste bedrijven genoemd. Die horen bij de regeling ontheffing lopende verplaatsers.

De heer *Martens* (GroenLinks): Het gaat dus om mensen die al verplaatst waren voor 19 maart, die al gevestigd waren op een bestaande locatie en vervolgens nog een uitbreiding wilden realiseren op die locatie?

De heer *Van der Burgt* (VVD): Die kunnen met de regeling ontheffing lopende verplaatsers meegaan.

De heer *Martens* (GroenLinks): Dan is duidelijk wat in de motie verstaan wordt onder de definitie "autonome uitbreidingen". Wij kunnen instemmen met de motie.

De *voorzitter*: Het woord is aan de fractie van de ChristenUnie-SGP: de heer Vreugdenhil.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! Ik kan heel kort zijn. Wij zijn al een halfjaar bezig om duidelijkheid te krijgen. Ik denk

dat deze motie die geeft en dat wij met deze motie het Brabantse land in kunnen gaan en zeggen: zo is het. Het valt in twee regels uit te leggen. Ik meen dat dit voldoende is.

De *voorzitter*: Dan is het woord aan mevrouw Verstappen van de fractie van de Partij voor de Dieren.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voorzitter! Ik kan ook heel kort zijn. Ik vind de voorliggende motie goed aangescherpt. Ik had dezelfde vraag als de heer Martens over de autonome uitbreidingen, namelijk of het geen verruiming inhoudt. Ik heb het duidelijk antwoord gekregen dat dit niet het geval is. Wij kunnen deze motie steunen.

De *voorzitter*: Het woord is aan de gedeputeerde de heer Van Heugten.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Voorzitter! Toen ik deze motie las, dacht ik de stallenbouwers in Brabant kunnen vanavond de champagneflessen ontkurken. Volgens mij wordt hiermee de deur wagenwijd opengezet voor meer uitbreidingen. Ook het antwoord van de heer Van der Burgt op de vraag wat verstaan wordt onder autonome uitbreiders klopt niet met de interpretatie van de fracties van GroenLinks en de PvdD. Zoals het hier staat, krijgt iedereen die op een bestaand bouwblok zit, die voor 19 maart al bezig was met uitbreidingsplannen, die uitbreidingsplannen niet kon afronden vanwege de besluitvorming hier, nu toch de gelegenheid om als lopende zaak aangemerkt te worden. Wij schatten dat dit er in Brabant 150 zouden kunnen zijn. Die inventarisatie loopt op dit moment. Nog niet alle gemeenten hebben ons geantwoord. Uit de antwoorden die wij tot dusver gekregen hebben, blijkt dat in ieder geval tientallen uitbreiders voor deze ontheffing in aanmerking zouden kunnen komen.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Is daarbij rekening gehouden met het feit dat die allemaal een schriftelijke verklaring van het college van B&W hebben dat zij mogen uitbreiden?

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Mevrouw Geeraedts, zij hebben bijna allemaal ordners vol met correspondentie met de gemeente.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Dat is wat anders. Correspondentie en gespreksverslagen dat is prima maar daar gaat het niet om. Het gaat ook niet om een briefje van een wethouder. Het college of de raad moet akkoord gegaan zijn. Die moeten hebben gezegd dat zij bereid zijn mee te werken. Dat vergeet de gedeputeerde als hij deze aantallen noemt.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Zo heeft u het niet verwoord. Ik heb gelezen dat u vraagt om de verordening op een aantal punten aan te passen. Ik kom daarop nog terug.

Het moet mij van het hart dat wij in deze serieuze zaak – een van de voor Brabant belangrijkste onderwerpen – moeite hebben om elkaar te verstaan. Als ik de VVD hoor zeggen dat het tijd wordt dat de criteria op papier gezet worden, vraag ik mij toch af wat u hier gedaan heeft toen wij de verordening vaststelden. In de verordening staat klip en klaar aan welke voorwaarden voldaan moet zijn wil men in aanmerking kunnen komen voor een ontheffing in de categorie lopende zaken. Er staat een pagina volgeschreven. Ik zou die graag helemaal willen voorlezen maar doe dat niet omwille van de tijd. Daarin staat uitgebreid beschreven met alle criteria erop en eraan wat nu eigenlijk lopende zaken zijn. Wij hebben in de notitie van 21 mei dezelfde teksten over wat nu eigenlijk lopende zaken zijn uitgebreid opgeschreven en aan u doen toekomen.

Voorzitter. Ik vind het heel bijzonder als de VVD-fractie stelt dat het tijd wordt dat eens op papier gezet wordt wat lopende zaken zijn. Dat moet mij van het hart, want ik heb het idee dat wij dat wel gedaan hebben. Bij mijn rondgang langs alle bestuurders over de lopende zaken en de LOG's is ook gebleken dat dit heel goed is overgekomen.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Ik mag even verwijzen naar artikel 3.3.6: tijdelijke regels voor lopende zaken. Daarin staat alleen maar dat GS in geval van een lopende zaak tot verplaatsing van een

intensieve veehouderij tot uiterlijk 1 januari 2011 ontheffing kunnen verlenen voor een bestemmingsplan dat voorziet in, enz. Het begrip lopende zaak vindt u in de hele verordening niet terug. Aangezien de verordening het enige juridisch bindende stuk is, zou het in de verordening moeten staan. Daar zit ons probleem. Wij weten wel waarvoor eventueel ontheffing verleend kan worden, want dat staat er wel in. Daarover hebben wij het ook niet, maar er staat niet in wat die lopende zaak is. Er staat ook maar één categorie in: de verplaatsing van de intensieve veehouderijen. De bedrijven die al verplaatst zijn vóór 19 maart 2010 staan er niet in. Dat is de tweede categorie.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Voorzitter! Ik lees even verder waar mevrouw Geeraedts is opgehouden. De in het vorige lid benoemde aanvragen voor ontheffing als lopende zaken bedoeld in het eerste lid, bevatten tevens een verantwoording die en dan komt er een aantal criteria waaraan voldaan moet worden. Vervolgens wordt verwezen naar het artikel waarin algemeen de ontheffingsaanvraag gedaan moet worden. Ik verwijs ook naar de toelichting op deze verordening. Daarin staat uitgebreid beschreven hoe wij met lopende zaken in deze provincie omgaan. Met andere woorden: er is vrij veel aandacht aan besteed.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): De gedeputeerde verwijst naar de volgende artikelen. Dat is ook boeiend, want in een volgend artikel staat dat je ontheffing kunt krijgen als er sprake is van een concreet aantoonbaar initiatief tot verplaatsing. Wat is dat? Daar gaat het om! Daar ontstaat de onrust over. Uit de gevallen die tot ons komen – u wilt niet weten wat wij allemaal te horen krijgen over de mail – blijkt dat men zich afvraagt of het gaat om een concreet initiatief. De gemeente vindt van wel. Als je het dan bekijkt, vraag ik mij af of dat wel zo is. Een ander heeft een andere opvatting. Die verordening is heel vaag. De gedeputeerde kan ons inderdaad verwijten dat wij die zo hebben vastgesteld. Dat ben ik wel met hem eens. Dat hadden wij misschien niet moeten doen,

maar dat betekent niet dat je wanneer je merkt dat daarover onduidelijkheid is in de praktijk, niet de mogelijkheid moet hebben om dat aan te passen.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Volgens mij is er geen probleem. Wat gebeurt er met de lopende zaken? Lopende zaken kunnen leiden tot een aanvraag voor een ontheffing bij GS. Er vindt op dit moment binnen de gemeenten discussie plaats over de vraag of zij een bepaalde lopende zaak al dan niet zullen voordragen voor ontheffing bij GS. Dat vindt in alle transparantie in gemeenteraden plaats met stukken erbij. Is het wel of niet een lopende zaak: Voelen wij ons hier wel of niet verplicht? Uiteindelijk blijkt uit een besluit van het college of van de raad of men besluit tot een aanvraag tot ontheffing bij GS. Als er bij ons een aanvraag gedaan wordt, moet daaruit klip en klaar blijken dat het een concreet initiatief was, dat het al voor die datum bedacht was, enz. Als de Staten daaraan willen toevoegen dat er een briefje bij moet zitten waaruit blijkt dat de aanvraag en het antwoord daarop van vóór die datum zijn, vind ik dat prima. Of het op een bierviltje of op iets anders staat, dat mag van mij. De Staten mogen de eisen opschrijven, maar de opmerking dat er geen criteria voor lopende zaken zijn, vind ik iets te kort door de bocht. Dat zou ook jammer zijn want een aantal gemeenten is al volop met besluitvorming daarover bezig.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Voorzitter! Mag ik even onderbreken want de gedeputeerde verwijst ook naar de toelichting op dat bewuste artikel. Ik citeer: "Het bepalen of er sprake is van een lopende zaak is niet eenvoudig omdat deze zeer uiteenlopend van aard kunnen zijn. Er zijn namelijk gevallen" en dan krijgen wij de bekende voorbeeldjes. Zowel in de verordening als in de toelichting geeft het college zelf toe dat het hartstikke onduidelijk is – ik geef onmiddellijk toe dat wij dat kennelijk niet gezien hebben – en dat het heel moeilijk is om het te bepalen. Het enige wat wij nu willen is een duidelijk en helder criterium zowel voor de agrariërs als voor de bedrijven als voor de gemeenten. Er kan niet gezegd worden dat het er allemaal helder instaat,

want het college zegt zelf dat het niet helder is.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Voorzitter! Ik begrijp dat mevrouw Geeraedts graag haar gelijk wil halen maar dat wil ik ook graag. Ik doe nog even een poging. Ik weet dat vrouwen vaak het laatste woord hebben, dus ik zal het wel verliezen. Omdat het juist zo moeilijk is, hebben wij gezegd dat uit de documenten op grond waarvan de ontheffing wordt aangevraagd een aantal zaken duidelijk moeten blijken: er moet sprake zijn van een concreet initiatief dat vóór 19 maart 2010 in gang is gezet en er moet commitment van de gemeente aan toegekend zijn. Al die zaken staan hier in de verordening. De enigen die er problemen mee hebben zijn de mensen die tegen megastallen zijn, want die willen graag een lijstje dat zij kunnen afvinken. In alle gemeenteraden wordt keurig op basis van documenten een besluit genomen of er een ontheffingsaanvraag bij GS wordt ingediend. Ik heb alle wethouders op het hart gedrukt dat de Staten zeer bij dit dossier betrokken zijn, dat zij graag meekijken of alles netjes volgens de spelregels gebeurt en er hier geen flauwekuldossiers binnenkomen. Die gemeenten zijn druk bezig om op hele ordentelijke en zorgvuldige manier hier een goed dossier aan te leveren. Als het goed is, krijgt het een stempel van ons. Een aantal wordt nog aan de Staten voorgelegd en een aantal leggen wij achteraf ter inzage. Op die manier zijn wij bezig met de lopende zaken.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Voorzitter! Het gaat niet over netjes en niet netjes, goed en niet goed. Wij hebben veel vertrouwen in GS; daarover bestaat geen enkele twijfel. Wij krijgen alleen het tijdsmoment niet aan de gedeputeerde uitgelegd. Het tijdsmoment was 19 maart 2010. Toen hebben wij gezegd: die volgende week komen, doen niet mee. Wij hebben echter ook gezegd dat wij mensen die hier gisteren al mee bezig waren en de MER al hadden doorlopen, niet weg kunnen sturen en dat wij zouden definiëren wat een lopende zaak is. Nogmaals, mevrouw Geeraedts zei twee octaven hoger: inclusief de categorieën. Wat bedoelde zij daarmee? Zijn dat de mensen

met zes vergunningen, met twintig vergunningen, met 25 stappen of is dat het borreltje met de wethouder? Ik geloof dat het zelfs letterlijk zo gezegd is.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Voorzitter! Ik denk dat wij elkaar misverstaan. Ik heb er geen enkele moeite als u dit toevoegt. De Staten moeten echter niet zeggen dat er tot dusver niets was. Ik vind het prima, maar wij veranderen wel tijdens het spel de spelregels. Er zijn immers al ontheffingen verleend en een aantal zaken bekeken. Ik vind dit lastig uit te leggen. Ik heb nog wel een paar vragen aan de Staten. Wat moet er in de aanvraag gestaan hebben? Wat moet er in het antwoord gestaan hebben? Hoe breed, hoe uitgebreid, hoe klein, hoe groot? Als de Staten zich daarbij comfortabel voelen, vind ik het prima dat het wordt opgenomen. Dat is alleen maar goed.

De heer *Zeegers* (SP): Voorzitter! De heer Van Heugten zei dat de gemeenteraden er volop mee bezig zijn. Ik woon toevallig in Uden. Bij de gemeenten Uden hoort Odiliapeel met zijn LOG. Ik ben gemeenteraadslid, ik zit in de commissie ruimte en ik heb nog helemaal niets gezien. Ook in de agenda's voor de komende periode staat niets. Ik weet dat er in december nog een raadsvergadering is waarvoor binnenkort de commissieronde plaatsvindt. Ik betwijfel of het waar is dat de gemeenteraden er nu allemaal mee bezig zijn. In ieder geval is dat in Uden niet het geval. Ik wil dat even meegeven.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Dat zou erop kunnen duiden dat er uit Uden helemaal geen lopende zaak komt. Prima toch! Dat zijn wij mooi klaar.

Mevrouw *Slegers* (SP): Voorzitter! Iets meer dan vijf minuten geleden zei de heer Van Heugten dat de gemeenteraden daarmee in alle transparantie bezig zijn. In Uden dus blijkbaar niet en in een aantal andere gemeenten ook niet. De heer Wagemakers en ik zijn onlangs in een gemeente geweest waar men wel degelijk ermee bezig is. Het woord transparantie kan echter niet van toepassing

zijn. Een fiks deel van de gemeenteraad stond op zijn achterste benen omdat zij in de afgelopen jaren op geen enkele manier betrokken zijn bij het proces rondom wat nu drie of vier lopende zaken zijn geworden. Het gevolg is dat de raad zich nu met de rug tegen de muur gezet voelt, de rotzooi moet opruimen maar niet weet hoe. De gemeenteraad willen wij ook graag tegemoet treden. Het woord transparantie zou ik in deze context niet vaak meer willen gebruiken.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Volgens mij besluit die gemeenteraad op grond van stukken die zij voorgelegd krijgt en zegt dan: ja of nee. Ik kan niet treden in wat er in het voortraject gebeurd is. Ik heb de notulen van die raadsvergadering gelezen. Daaruit blijkt dat de raad wel degelijk een serieuze afweging heeft gemaakt. Ik hoop dat in alle gemeenteraden of in colleges van B&W de afweging wordt gemaakt of men zich gecommitteerd voelt om een traject dat vóór 19 maart in gang gezet is, af te maken. Zo ja, dan zorgen wij ervoor dat het dossier op orde is en wordt er een lopende zaak ingediend bij GS. Voelt men zich niet gecommitteerd zoals bijvoorbeeld in Gemert Bakel gebeurd is, dan doet men het niet. Gelukkig is er een eenvoudig systeem van werken. Mevrouw Geeraedts heeft gelijk als zij zegt dat er sprake is van een grote verscheidenheid. Hoever was iemand? Wat is precies de achtergrond? Wat ligt er allemaal vast, etc.? Als een gemeente niets heeft vastliggen en geen dossier kan opbouwen, is dat jammer maar dan krijgen zij geen ontheffing. Ik ben bij al die gemeenten geweest. Ik heb met het gemeentebestuur, met raadsleden, met burgers en met ondernemers gesproken. Die hebben het redelijk goed op het netvlies staan. Zij weten allemaal wel hoe het werkt. Ik heb steeds gezegd dat het niet zo moeilijk is, dat men moet zorgen voor een goed dossier waaruit blijkt dat men voor 19 maart 2010 al volop bezig was met de verplaatsing en dat men ervoor moet zorgen dat het op tijd af is omdat GS maar beperkt ontheffingen kan verlenen.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): De gedeputeerde zei dat veel ondernemers de champagnefles zullen

ontkurken als deze motie wordt aangenomen. Kan hij eens goed uitleggen wat hij daarmee bedoelt?

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Voorzitter! In de motie wordt gevraagd om lopende zaken niet alleen van toepassing te laten verklaren op die bedrijven die verplaatst zijn maar ook van toepassing te verklaren op bedrijven die uitbreiding op bestaande locaties vragen. Op 19 maart hebben wij met elkaar gesproken over de vraag of die bedrijven wel of niet de gelegenheid geboden moest worden om de uitbreiding te realiseren dan wel of wij een toekomstige uitbreiding moesten toestaan. Er zijn zelfs moties voor ingediend. Uiteindelijk hebben wij een lijn gekozen. De verordening laat op dit moment niet toe uitbreiders op bestaande locaties een ontheffing te verlenen zodat zij dat nog kunnen doen.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Voorzitter! Wat in de motie wordt voorgesteld, ziet alleen maar op lopende zaken. Als iemand volgens ons criterium als lopende zaak kan worden betiteld en wij gaan het beleid wijzigen, dan weet de gedeputeerde net zo goed als wij dat er claims komen. Als wij al die claims willen betalen, is het ook prima. Of het is een lopende zaak en men werkt mee volgens onze definities of je betaalt een schadeclaim. Er zit dus een beperking op. Het is niet zoals de gedeputeerde zegt, dat het allemaal maar kan. Nee, die aanvragen moeten voor 19 maart 2010 zijn ingediend en er moet een schriftelijk besluit liggen van het college/raad dat men wil meewerken. Anders gaat het verhaal niet op.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Voorzitter! Dan zal toch nog een groot aantal daarin passen. Uit de inventarisatie blijkt wel dat veel ondernemers voor 19 maart al heel ver gevorderd waren met het tot stand brengen van hun uitbreiding doch dat het wijzigen van het bestemmingsplan na 19 maart heeft plaatsgevonden of opgeschort is omdat het na 19 maart niet meer kon. Ik begrijp dat inmiddels veel bedrijven in die categorie vallen. Als het er bijna geen zijn, waarom hebben wij dan een ontheffing nodig?

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): In de commissievergadering waren er twee problemen aan de orde. Dat betrof allereerst het tijdsbestek. Als wij over iedere vier zaken die wij aangeleverd krijgen twee uur moeten vergaderen, gaat het allemaal lang duren. Dat was een argument om heldere criteria te formuleren. Het andere probleem was dat als wij deze vier zaken goedkeuren, er misschien impliciet criteria ontstaan die wij eigenlijk helemaal niet willen.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Ik heb er al twee keer met u erover gesproken, zowel in mei als in de commissievergadering van afgelopen vrijdag. De commissie heeft ons gevraagd om voor deze zaken een inventarisatie te maken hoeveel bedrijven er in de problemen komen en gemeenten te vragen om een indicatie van de kosten die de ondernemers al gemaakt hebben. Wij hebben die vraag uitgezet en de gemeenten verzocht ons zo mogelijk voor 15 september te informeren. Een aantal gemeenten heeft om een toelichting gevraagd. Nog niet alle gemeenten hebben gereageerd. Ik kan niet met een pistool een gemeentehuis binnengaan en zeggen dat wij die gegevens nu moeten hebben. Zo werkt het niet. Wij hebben inmiddels van een groot aantal gemeenten een opgave gekregen en leiden daaruit af dat tientallen bedrijven bezig waren met uitbreidingsplannen. Wij zien ook dat deze niet allemaal voldoen aan onze criteria. Het moet immers duidelijk zijn dat het een lopende zaak betreft die al voor die tijd was ingezet en waarbij sprake is van commitment van de gemeente.

Mijn suggestie aan de commissie is – en die komt toch wel tegemoet aan de motie – om volgende keer dat overzicht te bespreken, te kijken over welke bedragen en welk type aanvragen het gaat en dan te besluiten of ervoor gekozen wordt om die zaken als een aparte ontheffingscategorie in de verordening op te nemen, of om dat niet te doen en te bekijken of de provincie dan schadeplichtig is? Aanvankelijk is met de Staten en met de commissie afgesproken dat wij eerst zouden bekijken waarover wij het precies hebben. Ik heb het idee dat de Staten met deze motie de zaak andersom zetten. Er wordt een ontheffing geregeld

en daarna wordt bekeken over welke zaken het precies gaat.

De heer *Verhoeven* (VVD): Ik wil even een ding rechtzetten, voorzitter. Op 19 maart hebben wij inderdaad gesproken over de lopende zaken. Vervolgens is dat in de verordening op basis van de motie die op 19 maart is ingediend, beperkt tot verplaatsters. Wij hebben op 19 maart ook een motie ingediend die ertoe strekte dat het college lopende zaken van mensen die met een bouwblokvergroting bezig waren in beeld zou brengen. Dat heeft heel lang geduurd en dat veroorzaakt mede de onrust. Daarom is het goed dat er duidelijkheid komt voor die categorie.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Dat ben ik helemaal met de heer Verhoeven eens. Wij hebben toen gezegd dat wij de gemeenten zouden aansporen om zo snel mogelijk helderheid te geven zodat wij op grond van die gegevens hier een besluit konden nemen. Ik vind het prima als u dit nu wilt regelen omdat het veel te lang duurt voordat die gegevens beschikbaar komen, want uiteindelijk bepalen de Staten hoe die verordening eruit moet zien.

Mevrouw *Slegers* (SP): De gedeputeerde zei dat het allemaal klip en klaar is en dat er geen gebrek aan duidelijkheid is. Hoe komt het dan dat zelfs de eigen partij van de gedeputeerde een overzicht vraagt? Ik heb mensen gesproken in de verschillende gemeenten waar de gedeputeerde ook is geweest, die enorm ongerust zijn geworden door de onduidelijkheid die wij met z'n allen hebben geschapen en die de gedeputeerde voorlopig nog in stand houdt. Ik denk dat hij en ik in twee verschillende werkelijkheden leven.

Mevrouw *Kerkhof-Mos* (CDA): Mevrouw Slegers vraagt aan de gedeputeerde wat de fractie van het CDA ervan vindt? Dat lijkt mij een beetje vreemde constructie in een duaal systeem.

Wij hebben dit heel bewust gedaan vanwege alle signalen dat er grote onrust is over wat er gaat gebeuren. Wij kunnen spreken over de lopende zaken zoals wij die op 21 mei hebben gedefinieerd

of over de overige zaken. Die lopen in allerlei berichtgeving door elkaar. Dat veroorzaakt grote verwarring. Wij willen zo snel als het kan duidelijkheid. Wij moeten weten waarover wij het met elkaar hebben. Naar mijn idee denken wij vaak dat wij over hetzelfde spreken maar gaat het over verschillende dingen. Ik vind dat wij goed moeten weten waarover het gaat en daarmee zorgvuldig moeten omgaan.

De *voorzitter*: Als ik dit als uw voorzitter hoor, ben ik eigenlijk toe aan een ordevoorstel. Ik vind dat iedereen recht heeft op heldere besluitvorming om vertrouwen te krijgen wat in dit proces gerealiseerd moet worden, namelijk het afmaken van de besluitvorming van 19 maart. Ik zie ook dat het vertrouwen in dit proces een belangrijke voorwaarde is voor wat er daarna allemaal nog moet gebeuren. Als ik hoor dat de dictie van de motie aanleiding is tot technische meningsverschillen over de vraag welke categorie precies bedoeld wordt, als ik vaststel dat de gedeputeerde heeft gezegd dat hij geen bezwaar heeft tegen het toevoegen aan de criteria van iets van een schriftelijke vastlegging en ik stel vast dat u zich opmaakt voor een bespreking op 8 oktober aanstaande in de commissie over wat er allemaal moet worden vastgelegd, geef ik u in overweging of het verstandig is om op dit uur en op deze manier de discussie te vervolgen. Is het niet beter om de gedeputeerde uit te dagen om in de commissie met een notitie te komen en dan de zaken die nu in het debat onhelder zijn en de politieke punten waarover besloten moet worden, met elkaar fatsoenlijk te bespreken en daarover te besluiten? Als uw voorzitter wil ik u daartoe oproepen.

De heer *Heijmans* (SP): Voorzitter! U zegt dat er onduidelijkheid is. Wij zijn hier om met elkaar te discussiëren en te debatteren. De onduidelijkheid over deze motie lijkt mij vrij beperkt. Een fractie is het er niet mee eens, de andere fracties vinden wel dat het duidelijk is en zijn het wel eens met de inhoud van de motie. Het lijkt mij heel normaal dat er op het einde van het debat gestemd wordt en dan kan het wel eens gebeuren dat een klein of groter deel van deze Staten het er niet mee eens is,

maar dat gebeurt zo vaak. Anders komen wij nooit tot besluitvorming. Als u elke keer gaat zeggen: er is over een motie onenigheid in deze Staten, dus laten wij maar niet besluiten, dan worden wij een erg ondaadkrachtig orgaan!

De voorzitter: Dat waren niet de woorden die ik gebruikt heb. Ik heb gezegd dat ik geconstateerd heb dat er onduidelijkheid is in technische zin. Ik heb dat vastgesteld. Ik heb het u in overweging gegeven omdat ik vind dat het debat zoals het nu wordt gevoerd, niet bijdraagt aan de duidelijkheid die aan besluitvorming ten grondslag moet liggen. Ik wil best even schorsen zodat u kunt overleggen. Het is namelijk aan de Staten om daarover te oordelen. Ik geef het woord nog even aan de gedeputeerde en dan schors ik de vergadering.

De heer Van Heugten (GS;CDA): Voorzitter! Er is nog een derde punt in het dictum van de motie en dat betreft de termijnverlenging. Wij hebben in de commissie inderdaad besproken dat het ernaar uitziet dat een aantal gemeenten wat langer tijd nodig heeft voor de besluitvorming over de lopende zaken. Bovendien is afgelopen week gebleken dat tegen die besluiten geprocedeerd kan worden. In zo'n geval krijgen wij te maken met termijnen van die processen. In de commissie hebben wij gezegd dat wij daarmee verstandig moeten omgaan. De lopende zaken moeten op een goede manier afgerond worden. Wij hebben toen voorgesteld de termijn te laten staan – de meeste fracties waren het daarmee eens – en mocht die termijn te kort zijn deze in december bij de vaststelling verordening tweede fase te wijzigen. Als de Staten nu al een wijziging van de termijn willen, heb ik daartegen geen bezwaar. Dat ligt namelijk in de lijn van de verandering zoals wij die al eerder hebben voorgesteld.

Mevrouw Geeraedts (VVD): Voorzitter! Die termijn is wat merkwaardig want er staat niet voor welke datum een gemeente een verzoek tot ontheffing moet indienen. Als een gemeente op 30 december een verzoek indient, zouden GS dus voor 1 januari moeten beslissen. Dat kan natuurlijk niet. Het is een rare constructie. De rechtbank heeft ook

gezegd dat dit niet kan. Vandaar dat wij duidelijkheid willen. De aanvragen van de lopende zaken moeten dit jaar afgewikkeld zijn. Dat betekent dat een gemeente tot 1 januari 2011 de aanvragen kan indienen. Iedereen wist al vanaf 19 maart dat het speelde, dus dat kan. Dat is helemaal geen probleem. Dan heeft het college de mogelijkheid om daarna te beslissen over de ontheffing. Dat is ook wat de rechtbank zei: U moet er rekening mee houden dat als u de datum van 1 januari neemt en een ontheffing wordt geweigerd, er bezwaar wordt ingediend en het bij de Raad van State komt en de zaak vervolgens weer terugkomt, het beleid geldt vanaf het moment dat over het bezwaarschrift werd beslist. Dat is de situatie en dat betekent dat je geen ontheffing meer kunt verlenen. Het is een rare situatie dat de ontheffingen gekoppeld zijn aan een periode. De aanvraag moet aan een periode gekoppeld zijn. Vandaar dat wij het zo hebben geformuleerd.

De heer Van Heugten (GS;CDA): Voorzitter! Dat is terecht. Wij hebben er op 19 maart met elkaar over gesproken. Bij het vaststellen van de verordening is dit punt ook onderwerp van gesprek geweest. Toen hadden wij een iets ander inzicht en stelden wij dat op 1 januari 2011 iedereen in Brabant duidelijkheid moest hebben over de vraag of hij een lopende zaak was ja of nee. Dat wilden wij afgehandeld hebben. Er is nu sprake van voortschrijdend inzicht en ik ben het met mevrouw Geeraedts eens dat wij het op een andere manier moeten doen. Ik heb daar geen enkel bezwaar tegen.

De voorzitter: Ik schors de vergadering voor overleg.

De vergadering wordt enkele minuten geschorst.

De voorzitter: Het woord is aan gedeputeerde Van Heugten.

De heer Van Heugten (GS;CDA): Voorzitter! Gehoord de beraadslaging in de Staten en gelet op de voorliggende motie stel ik voor om met ingang van heden bij de afweging of voor een lopende zaak een ontheffing kan worden verleend, het

criterium te hanteren dat daarbij een schriftelijke aanvraag plus een schriftelijke bevestiging van het college van B&W dan wel de gemeenteraad gevoegd moeten zijn, waaruit blijkt dat de aanvraag voor 19 maart 2010 is ingediend en dat voor 19 maart die gemeente het commitment is aangegaan. Dat moet duidelijk op papier staan. Dat criterium zal worden gehanteerd bij het al dan niet toekennen van ontheffingen. Voorts zullen wij het overzicht van andere mogelijk lopende zaken te weten uitbreiders op hun bestaande locatie die ook vóór 19 maart al bezig waren, met hetzelfde criterium erbij dat ik zojuist heb genoemd, aan de commissie voorleggen voor de vergadering van 8 oktober aanstaande. Ten aanzien van de genoemde termijn beraden wij ons nog even over de vraag op welk moment wij de termijn in de verordening kunnen aanpassen conform de in de motie verwoorde bedoeling. Ik vraag de Staten of zij kunnen instemmen met deze toezeggingen en de beraadslaging over deze motie daarmee kunnen afconcluderen.

De *voorzitter*: Ik geef het woord aan de eerste indiener van deze motie, de heer Van der Burgt.

De heer *Van der Burgt* (VVD): Voorzitter! De fractie van de VVD gaat daarmee akkoord.

De *voorzitter*: Wordt de motie aangehouden of ingetrokken?

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Wij houden de motie maar even aan.

De heer *Heijmans* SP): Voorzitter! Even over de orde. Ik vind het niet zinvol om een motie waarvan het gestelde bij gedachtestreepje 1 van de besluitvorming volledig naar de zin van de indieners wordt uitgevoerd, boven de markt te laten hangen. Ik stel de fracties van de VVD, de PvdA en de ChristenUnie voor om de motie in te trekken. Natuurlijk zijn wij samen in staat om heel snel een fantastische nieuwe motie te maken op het moment dat dit nodig is. Ik ben ervan overtuigd dat het college het gestelde bij gedachtestreepje 1 precies gaat uitvoeren zoals daar is verwoord.

De heer *Arkes* (PvdA): De heer Heijmans verwoordt het exact zoals ik het zou hebben verwoord.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Ik ben het eens met de heer Heijmans, voorzitter.

De *voorzitter*: Dan geef ik dit nog even in heroverweging bij mevrouw Geeraedts en de heer Van der Burgt.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Voorzitter! Ik neem aan dat het goed wordt uitgevoerd. Als ik het allemaal zo hoor, zijn wij bereid om deze motie in te trekken.

De *voorzitter*: Aangezien motie M4 is ingetrokken, maakt zij geen onderwerp van beraadslaging meer uit.

Motie 1 vreemd aan de orde van de dag

De *voorzitter*: Dan komen wij nu bij de behandeling van motie M1 die volgens een eerder genomen ordebesluit als tweede aan de orde kwam. Ik geef het woord aan degene die de motie heeft ingediend, mevrouw Kerkhof.

Mevrouw *Kerkhof-Mos* (CDA): Voorzitter! Gezien de verhoudingen in deze Staten en gezien de afspraak met de gedeputeerde, vind ik het verstandig om de motie van het CDA ook in te trekken.

De *voorzitter*: Aangezien motie M1 is ingetrokken, maakt zij geen onderwerp van beraadslaging meer uit.

Sluiting van de vergadering

De *voorzitter*: Dames en heren. Ik ga de vergadering sluiten met twee mededelingen. Vanmiddag heeft mij het bericht bereikt dat de ministerraad heeft besloten de voordracht voor de benoeming van de nieuwe burgemeester van Maastricht over te nemen. Dat betekent dat de benoeming van de

heer Hoes na de ondertekening door Hare Majesteit van een Koninklijk Besluit die nu zeer waarschijnlijk is geworden, per 1 november zal ingaan en dat ik u voorstel om op 22 oktober van 12.00 uur tot 14.00 uur een extra vergadering van uw Staten te beleggen om afscheid te nemen van gedeputeerde Onno Hoes die hier als Statenlid en als gedeputeerde de Brabantse samenleving lange tijd heeft gediend.

Ik dank u nogmaals voor de buitengewoon attente geste om mij vanochtend een fles te doen toekomen van echte Brabantse wijn. Ik heb toen al gezegd dat ik aan het einde van deze dag graag met u aan het einde van de vergadering op het Statenveld het glas hef op 1 oktober. Ik dank u voor uw aanwezigheid en hoop u zo nog even te zien.

De voorzitter sluit te 19.05 uur de vergadering.

Besluit 87/10

Provinciale Staten van Noord-Brabant,

- gezien het voorstel van de griffier d.d 29 november 2010, nr.2363831,
- gelet op artikel 2.27, vijfde lid, van het Reglement van orde Provinciale Staten 2007;

besluiten:

de notulen van het verhandelde door Provinciale Staten in hun vergadering op 1 oktober 2010 vast te stellen.

's-Hertogenbosch, 9 december 2010

Provinciale Staten voornoemd,

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk, voorzitter,

A.J. Brul, griffier, wnd.